

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\R\Ryan Patrick\Patrick Ryan-Jak jsem vyhrál válku.pdb

PDB Name: Patrick Ryan-Jak jsem vyhrál vá
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

JAK JSEM VYHRÁL VÁLKU

Patrick Ryan

DLE VYPRÁVĚNÍ PORUČÍKA
ERNESTA GOODBODYHO
ZAPSAL PATRICK
RYAN

Tato kniha je věnována všem,
kdo sloužili pod mým velením
ve druhé světové válce,
oně šťastné družině bratří ve zbrani,
která to natírala skopčákům v jednom kuse,
od Středozemního moře až k Baltu,
dvanácté četě čtvrtého mušketýrského pluku.
por. Ernest Goodbody

ÚVOD

Vojevůdci a vládcové už dávno přijali své pocty a vyznamenání a odešli ze scény. Kdejaký generál a polní maršál už uveřejnil svoje paměti, jak vyhrál druhou světovou válku navzdory všem ostatním generálům a polním maršálům. Všichni nejvyšší páni už vysvětlili v roztouženém vzpomínání, jak jedině oni odpovídají za vítězství a jsou osobně bez viny na porážkách. Jejich pohled na válku z božské perspektivy, čerpaný ze samolibých vzpomínek, vybraný z příhodných deníků a důkladně prošpikovaný dodatečnou jasnozřivostí, vykouzluje z chaosu příčinnou souvislost, spojuje navzájem nesouvislé události a vyšívá imaginární vzorky bitev poslušně podle jejich opožděných rozkazů. Tolstoj je jednou provždy připíchl špendlíkem ve Vojně a míru:
"Říkám to, abych ukázal nevyhnutelnost falšování ve vojenských popisech, které slouží jako materiál vojenským historikům ... narazil jsem v takových historiích na vyprávění, že jsem nevěděl, mám-li se jim smát nebo plakat nad nimi, když jsem si uvědomil, že ty knihy jsou hlavními památníky oné epochy a že je četly milióny čtenářů ..."
My ve svém dilematu pozdějšího data se patrně musíme rozhodnout pro smích - ze strachu, abychom se nerozplakali.

KAPITOLA PRVNÍ

"Je až neuvěřitelné," napsal Brooke, "že do dneška šlo všechno tak dobře. Je to vysoká hra o vysokou sázku a modlíme se k Bohu, aby nám to vyšlo." Přes nezkušenost posádek výsadkových plavidel to druhý den ráno dopadlo téměř nad všechno očekávání. V 01.00 hodin dne 8. listopadu 1942 se začaly oddíly vylodovat na alžírských plážích ...
Sir Arthur Bryant
Válečné deníky polního maršála vikomta Alanbrooka

"Kam jsem jen dohlédl, na pláži vládl chaos. Výsadková plavidla přistávala v dorážejícím příboji, zmítala se ve vlnách a vyhazovala mužstvo i výstroj do vody. Vojáci bezcílně bloudili, beznadějně ztraceni volali na sebe i nadávali jeden na druhého i nazdařbůh. Nikde na pláži ani na pobřeží nebylo vidět jediný útvar. Byl jsem prochladlý ... byl jsem osamocený ...
Gen. L. K. Truscott
Z vyššího rozkazu

Když se výsadečkové plavidlo vrhlo přídí do vzdutých vln, ucítil jsem v krku dáivou příchut' měděny. Z plynové masky na prsou mi vybublal závan filtrační látky, až mi vyschlo v ústech. Ocelová přílba mi vražedně drtila hlavu. Bylo mi zřetelně nevolno, ale nikdy bych to byl nedal najevo před chlapci. Velitel nikdy nesmí projevit slabost před svou jednotkou.

Zhluboka jsem polkl a plácl seržanta Transoma povzbudivě po rameni.

"Tak co, seržante, jdeme na to," prohlásil jsem. "Konečně máme příležitost pořádně to skopčákům natřít, co?"

Spustil triedr, pár vteřin si mě ponuře měřil a mlčky si odplivl do moře. Ohromný chlapík, když šlo do tuhého, tenhle Transem, ale výřečností nikdy neoplýval.

Na čtyři sta metrů od břehu jsme vjeli do nízké ranní mlhy, která se v klubkách táhla podél alžírského břehu. Vylodovací rampa poklesla do půli stěžně a já usoudil, že je načase přečíst denní rozkaz. Bylo to ušlechtilé a povznášející poselství z generálova pera, přesně takové, aby chlapce přeneslo přes těch pár zbývajících metrů na pláž. Vytáhl jsem z pouzdra na mapy kartičku a stoupl si na nakloněnou plošinu rampy.

"Vojáci Čtvrtého mušketýrského!" zadeklamoval jsem. "Vyrážíme spolu dnešního historického dne, dne osmého listopadu 1942, vstříc velkému dobrodružství. Vstupujeme na alžírskou půdu, abychom přispěli svou troškou na obranu staré vlasti, impéria a demokratického způsobu života. Vrhněme se do prvního kola v ringu s bojovným zábleskem ve zraku a s vědomím spravedlnosti naší pře v srdci. Jestliže všichni potáhneme za jeden provaz s pravou britskou kuráží a soudržností, dosáhneme s pomocí Všemohoucího boha bitev zasluženého vítězství nad silami Zla ... Hodně štěstí vám všem, lovu zdar a do toho, abychom Huny nadobro vykopli z Afriky!"

"Šavle hore!" zařval vojín Drogue.

"Rád bych ještě dodal pár slov osobně ..." Než jsem se k tomu dostal, křuplo to skřípavě pod čarou ponoru, příd' plavidla vystřelila k obloze, rampa mi ujela pod nohama a shodila mě pozpátku do Středozemního moře ... Pohroužil jsem se jako kus starého železa dva metry pod hladinu, a když jsem se vynořil, odnesl mě už proud na deset metrů od mého mužstva. Nad hladinou se táhla mlha, ale dosud jsem rozeznával obrys vzpínajícího se člunu a slyšel jsem šílený řev motorů.

Když mě vlny odnesly o kus dál, dotkl jsem se nohama písku, takže jsem se mohl postavit a vzepřít se proudu. Zapískal jsem na píšťalku a rukou položenou na temeno hlavy dal signál předepsaný Rukověti pro výcvik pěchoty.

"Ke mně!" zařval jsem. "Ke mně! Dvanáctá četa Čtvrtého mušketýrského, na můj povel ke mně!"

Třikrát jsem ten povel opakoval, ale nikdo se neukázal, aby vyhledal svého velitele. Zpočátku jsem to nemohl pochopit. U svých vojáků jsem byl nepochybně oblíben. Patřičnému zacházení s mužstvem jsem věnoval neutuchající zájem.

Podrobně jsem jim každému radil v jejich manželských problémech, přiměl jsem je k povinnému spojení, aby si ukládali rozumnou část žoldu, a nikdy jsem při cvičeních nejedl dřív, než se nasýtí oni. Někdy snědli všechno a na mne nezbylo nic. Seržant Transom, třebaže podle všeobecného názoru neměl dost představitosti, patřil k nejoddanějším poddůstojníkům a prožili jsme spolu už drahnou dobu. Když se mi žád' plavidla vzdalovala z dohledu, uvědomil jsem si, že o mém opuštění rozhodlo válečné námořnictvo. Plavidlo narazilo na překážky pod vodou a muselo si najít jinou přístupovou trasu. Moji chlapci by mě vylovili, kdyby mohli. Ale velení bylo v rukou námořníků. A v dobrých rukou, jak bylo vidět na tom námořním podporučíkovi. Když jsem s ním probíral podrobnosti svého programu pro vylodění na pláži, projevil na netrénovaného námořního důstojníka překvapivě inteligentní porozumění pro armádní problémy, a já mu to také řekl.

Hukot motorů odumřel a já se octl sám a bez opory, po krk v převalujícím se teplém moři.

"Teď se seber, Erneste," řekl jsem si. "Seber se a vzpomeň si na Clausewitze!"

Odedávna jsem si v každém vojenském dilematu zvykl posoudit rychle situaci na základě Clausewitzových Zásad války. Příslušné příkázání v daných okolnostech očividně znělo: "Udržení vytčeného cíle". Tato akce mi slibovala nejen dostat se na souš, ale mohla mě zavést i zpátky k četě.

Hnán přílivem, přebrodil jsem se přes mělčiny a octl se v maličkém zálivu obklopeném nízkými červenými útesy. Někde za jejich vrcholem asi půl druhého kilometru do vnitrozemí ležela naše první zastávka, vesnice Cleptha. Moje pláž vypadala opuštěně a já jenom doufal, že narazí-li seržant Transom na odpor, vzpomene si na můj bojový plán. Plán vycházel z přizpůsobení Montgomeryho techniky útoku levým hákem a jeho uplatnění na stupeň jedné čety si vyžadovalo matematického mozku.

Když jsem se plížil pískem vzhůru po stoupajících přesypech, mlha se zdvihla a začalo svítit slunce. Mezi balvany před hřebenem útesu se ze mne kouřilo jako v zimě ze shluku meloucích se hráčů při ragby... Najednou nade mnou zachrastilo kamení a na vrcholek vyběhl nějaký muž.

Vypadal jako Arab v hnědém domorodém burnusu a s dečkou kolem hlavy. Ale opatrnosti nikdy nezbyvá. Skopčáci dovedou být zatraceně prohaní. Vrhl jsem se tedy do úkrytu a přistál v křovisku bodláčí.

"Stůj!" zavelel jsem. "Kdo tam?"

Šňůrka od revolveru se mi zapletla do ženijní lopatky, takže jsem nemohl zbraň vytáhnout. Můj protivník zůstal našťestí stát na čtyři kroky ode mne. Zachytil jsem po větru naplno jeho pach a poznal jsem, že to žádný Němec být nemůže.

"Oukej, Johnnie," zapípal. "Hurá král George!"

Mezitím jsem si vyprostl pistoli, a když jsem vystoupil z úkrytu, mřil jsem na něj.

"Ty mluvíš anglicky?"

"Oukej, Johnnie. Hurá král George!"

Otočil se zpátky směrem, odkud přišel, a pokynul mi, abych ho následoval.

"Tudy?" zeptal jsem se. "Cleptha?"

"Cleptha. Oukej, Johnnie. Hurá král George!" Vítězoslavně přikývl a ukázal na sebe: "Momali... Momali."

Jestliže se po vylodění nesetkáte s odporem, říkaly naše rozkazy, navažte okamžité styk s civilními úřady. Příležitost mi přála. S odporem jsem se po vylodění nesetkal. Našel jsem průvodce. Jestliže navážu styk s místním pohlavěm, bude to moje osobní nekrvavé vítězství. Major bude celý šťastný.

"Doved' mě k šejkovi!" zavelel jsem. Arab si dvakrát poskočil nadšením a pustil se s pleskáním nohou po stezce dolů.

Jakmile jsem se vzdálil od moře, zafoukal horký a suchý vítr, takže z nejhoršího mokra jsem uschl, ještě než jsme po dvacetiminutovém poklusu dorazili na okraj Clepthy s chajdami z nepalovaných vepřovic a z vlnitého plechu. Když jsme se dostali na hlavní ulici, vyskočily před námi bílé domy, objevil se asfalt, pak krámy, kavárny, tržiště a mešita. Arabové vstávali a doprovázeli nás potleskem, jako bychom finišovali maratón. Jeden mi běžel po boku a popadl mě za paži.

Momali ho nakopl á la savatte, jako ve francouzském kopacím zápase, až chlapík vletěl do káry se sušenými chobotnicemi. Dorazili jsme k patrovému domu se zelenými žaluziemi a s balkónem ozdobeným vlajkami všech národů.

Momali mě starostlivě provedl mezi palmami v květináčích do haly s dlaždicemi, na které kanuly koráلكové závěsy.

Nějaká tlustá snědá žena se dvěma britskými vlajkami zastrčenými do drdolu á la madam Butterfly vyběhla mezi koráلكy s halasným výskotem. V přívalu hrnoucí se francouzštiny a v dusivém mračnu kolínské vody si mě přivinula mezi svá nesmírná řadra a zlíbala mě divoce na obě tváře, až mi na nich v jejich stopách zůstaly čmouhy rtěnky. Pak mě vmáčkla do vyplétaného křesla a strčila mi pod nohy polštář.

"Momali," zeptal jsem se. "Tahle dáma je manželka šejka?"

"Oukej, Johnnie. Hurá král George!" přisvědčil energicky a pleskavě vyběhl zpátky na ulici.

Hostitelka zazvonila na kravský zvonec a nějaký kluk přinesl kávu a láhev skotské značky Vládní Británie Ia. Nade mnou se ozvalo hihňání a z galerie, kam vedly schody, shlížel asi tucet mladých žen rozmanitých odstínů a velikostí. Začínal jsem chápat situaci. Madam Butterfly je šejkova manželka číslo 1 a ostatní jsou mladší příslušnice jeho harému. Bezpochyby je tu zvykem, že manželka číslo 1 hosta uctí, než se setká s jejím pánem. Nalila mi do sklenice polovičku kávy a polovičku Vládní Británie. Stejně jako Montgomery normálně alkohol nepiji, ale tohle zřejmě patřilo k politickým povinnostem. Napil jsem se a po prvním doušku mi uschl náteřník.

Číslo 1 zaječela na ostatní manželky a ty sešly dolů a promenovaly se před mým křeslem jako manekýnky na přehlídce.

Zdvořile jsem se usmíval a připil jsem po řadě každé z nich troškou ohnivého nápoje. To všechno patří k uvítacímu obřadu, myslel jsem si, dokud jsem si neuvědomil, že mě madam Butterfly primitivní francouzštinou a až příliš zřejmou mluvou posunků vybízí, abych si jednu z nich vybral pro své tělesné potěšení.

Slýchal jsem už, jak dalekosáhlá je arabská pohostinnost, ale tahle starosvětská zdvořilost hraničila s šílenstvím. Jak má člověk s někým politicky vyjednávat, když před deseti minutami prováděl bůhvíco s jednou z jeho manželek? Ostatně na něco takového mě nikdy neužil. Nebyl jsem bohudíky vychován k erotické nevázanosti.

Jedna manželka s vlhkými rty a v těsném kimonu si mi sedla na koleno a já pro jistotu vypil zbytek kávy. Bloudila po mně rukama všude, kde se dalo, a nenechala mě na pochybách o své dychtivosti obětovat se na oltáři pohostinství.

Ještě dobře, že jsem neodložil svou výstroj. „Non, madame," odmítl jsem s poděkováním. "Merci beaucoup, mais non." Považovala mé odřeknutí za ostýchavost, takže jsem proti ní musel bránit britskou vojenskou čest, když se náhle z ulice ozval divoký pokřik a dovnitř vrazil Momali v patách se seržantem Transomem a s dvanáctou četou.

Manželce číslo 1 div nepraskl korzet bouří nadšení, všechny ostatní manželky se rozběhly po schodech nahoru a četa se pustila za nimi.

"No," prohlásil seržant Transom, "to jste si ale pospíšil, abyste nevyšel z cviku, co?"

"Jsem tady, abych vyjednával se šejkem," řekl jsem. "Zavedl mě sem Momali. Musíme se postarat, aby dostal odměnu."

"Ten už ji dostal. Největší provizi za den, jakou kdy bordelovej nadháněč v celým Alžíru vydělal."

Madam Butterfly vytáhla ze své úžlabiny jelenicový pytlík a vysázela Momalimu na chňapající dlaň hromádku mincí. Po šíji mi přeběhlo něco jako menší stepní požár.

"Chcete říct, seržante... že to tady není nic jiného než ... než vykřičený dům?"

Nikdy jsem v podobném podniku nebyl. U nás v Ketteringu se všechny takovéhle věci drží pod pokličkou.

"Kam na mě s tou flintou, pane? Vída, jak se vybarvujete. Všecky ty vaše přednášky, abysme nechali černý štetky štetkama, a sotva pět minut po přistání si to namíříte rovnou za kusem alžírský spodničky."

"Seržante Transome, chci, abyste docela jasně pochopil, že ..."

"Mně je to jasný ažaž, pane, a majorovi to bude ještě jasnější, až sem přijde a uvidí ten váš zmalovanéj ksicht. Radši bysme měli vyrazit dál k hlavní silnici. A nejradši zadním vchodem."

Pustil se s dupáním do schodů a chodbou a jeho postup se vyznačoval pleskáním přes ženské zadky a odpovídajícím úzkostlivým pištěním v cizí řeči. "Nástup venku, padat, padat, všichni!" Deset minut nato byla dvanáctá četa znovu v akci; pochodovala v bojovém tvaru ven z Clepthy po zaváté cestě směrem k pobřežní silnici.

"Furt dál a dál, aby to řas vzal," remcal vojín Spool. "Zrovna jsme byli v nejlepší a von nás musí hnát pryč!"

"Šup sem, šup tam a na stráž!" mlel vojín Drogue. "Na víc jsem čas neměl. Ten parchant mazaná to teda vyčih. Doplave si na břeh, přichvátne si a vodbude si dvě pořádný lážový čísla ještě dřív, než my tam dorazíme." Z jeho tónu zaznívalo něco jako obdiv, takže jsem se rozhodl nekárat ho. Mou pozornost zaujaly důležitější věci.

"Seržante Transome," ozval jsem se. "Nedodržujeme správně protiplynové předpisy. První vojín nemá na bodáku lakmusový papír."

Podíval se na tlustou vrstvu bílého prachu, který se nám usazoval na bagančatech.

"To teda nemá, pane," odpověděl překvapeně. "A tady se sakra dá čekat každou chvíli yperit a kdovíco ještě. Hnedka to zařídím."

Postoupil vpřed a napíchl vojínu Droguemu na bodák list papíru.

"Co to má být?" zeptala se protiplynová hlídka. "Paráda s fanglem?"

Zdalo se mi, že lakmusový papír nemá předepsaný rozměr, takže jsem vykročil do čela, abych věc zkontroloval. Byl to kus toaletního papíru. Ujišťuji vás, že chceme-li zjistit přítomnost yperitu, pak docela neúčinného. Chystal jsem se to právě seržantovi vytknout, když jsem si všiml, že nikdo z čety mimo mě už nemá plynovou masku. Všichni je zahodili. To byla příliš vážná záležitost, aby se dala vyřídit na pochodu. Budeme si muset provést inspekci výstroje až dosáhneme cíle.

Vytrvale jsme šlapali zavátou cestou, a když jsme zdolali poslední návrší, zahlédli jsme před sebou černou stužku silnice. Napřímil jsem ramena a vyrazil s průzkumným družstvem vpřed, abych své vojáky vedl do konečného útoku... Zaplavila mě vlna jásavé radosti ... Všechno, čím jsem prošel, stálo najednou za to ... To, že jsem obětoval svou kariéru v obchodě s obilím, ty tvrdé měsíce mezi mužstvem, nelítostný mlýn výcviku v důstojnickém kursu, ty nekonečné noci vojenského studia, kopání zákopů, execírování, přespolní běhy, ty zušlechtující koncerty, vzdělávací přednášky, přehlídky před důležitými osobnostmi, to věčné drhnutí, leštění a pucování a všechny ty tisíce ran kladivem, které z člověka ukovají vojáka způsobilého pro válku v dvacátém století ... to všechno bylo hrdě ospravedlněno v onom vrcholném okamžiku, kdy jsem pochodoval se svými vojáky v útočném předvoji demokracie ... A zatímco se africké slunce dopouštělo zhářství na temeni mé přílby a za ušima mi stékaly dva potoky potu, v paměti mi znovu svěže vyvstalo ono mokré říjnové ráno, kdy to všechno začalo, ráno před dvěma roky, kdy jsem vkročil do onoho verbovacího střediska na Hlavní ulici v Ketteringu jako obyčejný pan Ernest Goodbody, bez hodnosti, bez důstojnického pověření, naprosto neozbrojený civilista.

KAPITOLA DRUHÁ

Nepřipravenost Británie v roce 1914, kdy jsme byli jediná země na světě, jejíž armáda měla plně dělostřelectvo neschopné vypálit tříštivý granát, byla překonána téměř neuvěřitelným britským nedostatkem válečné výzbroje o pětadvacet let později v roce 1939. Dosud se používalo zbraní, které byly zastaralé už v roce 1914 ... Neměli jsme žádné samopaly, žádné náboje s drážkou, žádné nárazové ruční granáty ... Ve válečném letectvu samozřejmě neexistovaly žádné střemhlavé bombardéry a tanky se hodily leda do muzea. Tropické přílby vydávané oddílům posílaným na Východ, aby bránily Indii, Barmu a Malajsko, byly pozůstatky z burské války. Skoro všechny pumy, které mělo válečné letectvo v roce 1939 k dispozici, pocházely z roku 1919 ... Nikdy se však nepochybovalo o tom, že britské kavaleristické píky a palaše, sedla, podkovy, krumpáče, lopaty a palice na zatloukání stanových kolíků se vyrovnají všem ostatním na světě...

Gen. Sir Leslie Hollis

Válka nahore

Strávil jsem rané dětství přikrčený před oním plakátem s varujícím prstem a žalujícím knírem generála Kitchenera. Počátek druhé světové války pro mne znamenal noční můry, ve kterých mi krásné mladé ženy podávaly na ulici bílá pírká, aby mě označily za zbabělce a ulejšáka. Byl jsem svobodný, bez závazků a vlast mě potřebovala. A zdálo se málo pravděpodobné, že funkce hlavního účetního u firmy s obilím bude patřit k zaměstnáním osvobozeným od vojenské služby.

A tak jsem poslední říjnový pátek roku 1939 provedl bilanci zásob čočky, odfajfkoval konečný výsledek a informoval pana Cawberryho, že se hlásím pod prapor vlasti. Musím říci, že to přijal s velkým pochopením.

"Pracoval jsi u firmy Cawberry & spol. šest let, chlapče," řekl tehdy. "Je jenom spravedlivé, aby tě vystřídal zase někdo jiný. Doufám a věřím, že Cawberryho ztráta bude v dnešní těžké době pro armádu ziskem."

V odvodní hale bylo šero od studené mlhy a kolem plynových světel se dělaly kruhy v duhových barvách. Doktor s ledovými prsty se mnou prováděli věci, o kterých bych se v dámské společnosti radši nezmiňoval. Písař u posledního stolu si zapsal moje přidělení.

"Můžete si vybrat, jakou chcete zbraň," řekl mi, "a bude-li tam volné místo a máte-li potřebnou kvalifikaci, budete k ní přidělen."

"Vždycky jsem si představoval tajnou službu. Rozvědku, rozumíte. Páté oddělení."

"Tak rozvědku?" Četl nahlas, co psal. "Nejraději by sloužil... u rozvědky ... Výborně. Další prosím."

Příští tři dny jsem strávil v knihovně čtením o Matě Hari a v pondělí ráno jsem dostal povolávací rozkaz, abych se hlásil v kasárnách v Burrapore, ve výcvikovém středisku pro motorizovanou pěchotu. Burrapore ležel pětadvacet kilometrů od Birminghamu a všichni branci, kteří se mnou nastupovali, mluvili nejčistším místním dialektem. Když nás všechny pětkrát přepočítali, zjistili, že mají akorát pět plných světnic a jeden maník přebývá. Ten přebývající maník jsem byl já, takže mě dělesloužící desátník Maloney a svobodník Dodds odskortovali do čísla sedmáct.

"Je to vyzáblina," prohlásil Maloney, když si mě prohlédl znechuceným pohledem, "a vypadá jako poseroutka."

"Nikoho jiného nemáme," poznamenal Dodds, "dokud zejtra nedostaneme těch vostatných devětatřicet. Jenom se modlím k Bohu, aby Hitlera nenapadlo zaútočit dneska v noci."

Zasvětili mě do umění zacházet s rejžákem, ustanovili mě za požární hlídku a svěřili mi na starost světnici. Když jsem tam tak seděl svůj první večer na vojně, s rejžákem v ruce a naprosto nehrdinsky, připadal jsem si při ponurém pohledu na holé kavalce opuštěně, osiřele a velice dickensovsky.

Poddůstojníci se vrátili krátce po desáté, oba měli v hlavě a litrovou láhev navíc, a usadili se u krbu, aby vzpomínali. Poslouchal jsem je v ukázněném mlčení a vyrozuměl jsem, že zatímco hřmotný desátník je voják z povolání se čtyřadvacíti roky nepřetržité služby v těle, jeho štíhlounký kumpán je záložák povoláný zpátky pod prapor po pěti letech života v civilu.

Jejich rozhovor se vyvinul v debatu o relativních přednostech vojenského a civilního života. Maloney proklamoval své skálopevné přesvědčení, že na vojně je na tom člověk nejlíp.

"Žrádlo zadarmo, cestování zadarmo, a nejlepší vohození, co můžeš za peníze dostat. Žádné civilní pól se na vojně nevede, mladěj."

Dodds, ze kterého mluvila zkušenost z obojího světa, byl stejně nezvratně přesvědčen, že v civilu je všechno dokonalejší než v armádě.

"Ty zkrátka houby víš, Paddy," namítal. "Nikdy jsi nic civilního nezkusil jako já."

Maloney odpověděl tím, že si zul bagančata a postavil je pyšně na stůl.

"Koukni se na ně! Pevný jako baráky, hebký jako ženský kozy a tahám je už vosum let. Takovýhle boty v civilu nedostaneš."

Dodds si sundal svoje černé střevíce a postavil je vedle bagančat. Rozepjal si pro pohodlí blůzu a já viděl, že jeho večerní úbor pod uniformou je skrz naskrz civilní.

"Tohle je telecí box. Nosím je šest let a jsou jako nový když jsem je koupil v Kožený ulici. Něco takovýho na vojně nevyfasuješ."

Maloney směl střevíce opovrživě se stolu.

"Papundekl a balící papír! Stačí sprchnout a budeš běhat bos."

Stáhl si vlněné ponožky. "Mákní si na tohle! Čistá vlna! Nejsolidnější zboží..."

"Ty si potrpíš na čistou vlnu? Tak si přečti tuhle značku!"

Dodds už měl dole svoje civilní ponožky z krepnylonu a natahoval je přes stůl.

"Tenoučký jako pavučinky a zrovna tolik vydržej!" Maloney už zápolil se svou blůzou. "Ukaž, co máš za košili!"

Sám si stáhl khaki košili přes hlavu a dvakrát upadl, než se z ní dostal.

"Flanel, chápeš to, solidní flanel!" Zapráskal košilí jako bičem. "Doktoři ho předpisují na regma, a na vojně ho fasuješ zadarmo!"

"A za tejdén ti sedře kůži ze zad," nedal se Dodds a podával mu svou košili z proužkovaného popelínu.

"Tohle je zato košilka! Civilizovaný voblečení pře slušného člověka ..."

A tak se trumfovali dál ve svém zaujatém svlékacím pokru, porovnávali kšandy, knoflíky, kapesníky, kartáče, hřebeny, nátělníky a spodky, až se konečně všechny jejich propriety octly na hromadě na stole a oni přede mnou stáli nahatí.

"Všivej, mizernej civilní pól," poškleboval se Maloney. "Zafouká větríček ... a kde budeš?"

"Křápy a kanafas a rezný noční košile, jaký nedávaj ani trestancům ..."

Oba si dlouze lokli, aby jim to líp mluvilo. Kloktali a klopýtali v záři krbu, dost růžoví a pupkatí na výjev z nějakého bakchanálu. Jen k nim přidat pár hroznů vína a pár satyrů a Rubens by byl sahal po štětcí. Maloney najednou praštil lahví o stůl.

"Zuby!" zařval. "Armádní zuby netrumfneš!" A už měl ruku v ústech a vytáhl kompletní horní protézu a položil ji na stůl, až se zablýskala.

"Jen se mrkni na tu nádheru. Dělal mi je vojenškej dentišta v Květě. Seděly mi jak rukavička, vod prvního dne, co šem je dostal. Tomu žíkám kvalita. Doddši... kam se na takovou kvalitu hrabe nějakěj civilní..."

"Jo? Ale? ... Tak se koukni na tyhle!" Svobodník si vytrhl svou vlastní horní protézu a položil ji na stůl k prozkoumání.

"Tyhle dělal ručně pan Gravel, nejlepší dentišta v celé ulici Sedmi sester. Čistá slonovina, žádnéj bakelit jako ty tvoje kšupáky ..."

"Já ti ukážu bakelit, to uvidíš!" Maloney zuřivě praštil svým umělým chrupem o hranu stolu.

"Tvrdý jako železo. Pevný jako týkový dzevo. Jen to zkus ty, žižnout tak těma švejma náhrobníma kamenama!"

Dodds bacil svým chrupem

"Tak heled' ... vyrejply rejhu do dzeva a ž nich se nevodloup ani ždibíček. Tomu žíkám civilní žemešlo, Paddy, ty už něco vydržej..."

Maloney se vážně chopil svého chrupu a mrštil jím o dřevěné ostění světnice. Chrup odskočil a přiběhl po zemi zpátky jako uhánějící krab.

Dodds hodil svými zuby s rozmachem za hlavu a ony se k němu odrazily zpátky od lišty ostění.

"Není na nich ani škrábnutí," prohlásil Dodds.

"Na mejch taky ne. To máš holt armádní práci." Maloney hodil svým chrupem znovu, Dodds přijal výzvu a byla z toho hotová kanonáda chrupů bubnujících v rychlém sledu o dřevěnou stěnu. Tato bubnová palba však nic nerozhodla.

"Ty těma švejma tolik netšíškáš jako já, Doddši." "Já házím na voštro. To ty to šolícháš, protože máš strach, aby se ti ten bakelit nerozsypal. Pinkáš to jako bábrlinka teniš ..."

"Já že to pinkám? Tak ti teda žeknu ... " Maloney se náhle zarazil uprostřed své tirády a zadíval se na mne. "To je vono, Doddši! ... Voň! Voň je neutrál... Zorr! ... Poklusem v kluš! ... Pohnout kostrou, mladěj! ... Stát!"

Byl jsem už v černočerveném pyžamu s carským orlem na kapsičce. Zapomněl jsem, že jsem bos, a přidupl jsem při zastavení tak, až jsem si málem urazil palec.

"Panebože!" prohlásil nahatý Dodds. "Rudolf Valentino! Vymóďenej jak na svatební noc!"

"Je to neutrál," opakoval Maloney. "Necháme ho hodit vobojíma žubama najednou. To je pšeče férový, ne?"

Podal mi oba chrupy.

"Mrskněte š těma falešnejma žubama vo žed! Co nejvíc můžete!"

Bez mučení se přiznám, že jsem na tuhle situaci nebyl připraven. Obrnil jsem se v duchu, abych snesl těžkosti, hrůzy a oběti totální války, ale nečekal jsem, že první přímý rozkaz, který na vojně dostanu, bude znít: "Mrskněte š těma falešnejma žubama vo zed!" Byl jsem si vědom, že vojenské rozkazy se musejí poslouchat bez debat, ale nějaký civilistický atavismus mě varoval, že si takhle nadělám nepřátele, takže jsem zaváhal. Čím můžete někoho víc urazit, než když mrsknete jeho falešnými zuby o zed'?

"Tak bude to?" zavrčel Maloney. "Splňte rozkaž, nebo váš pošlu na strážnici pro porušení kázně!"

"Prásknete těma žubama, když se vám žiká," přidal se Dodds, "nebo vás poženu pšed válečnej soud!"

Napadlo mě, že za neuposlechnutí rozkazu mohou člověka ve válce zastřelit. Rozpřáhl jsem se tedy a mrštil oběma falešnými chrupy o zeď. Naneštěstí jsem se netrefil do dřevěného ostění a zasáhl jsem žulové obložení krbu. Protězy se roztržily na cimpcampr ... po podlaze se rozletělo krupobití slonoviny a korálové střípky a pískovcový krb připomínal dno zubařské nádoby na odpadky.

"Moje zuby!" zaúpěl Maloney. "Rozbil šte mi moje krásný zuby!"

"Zničil šte je!" přidal se Dodds, klekl si na zem a začal se prsty hrabat v troskách. "Vy atamane zatracená, vy ... vy šejku arabská, docela šte mi ty zuby zničil ..."

Postavil jsem se po svém vrhu vojáčky řízně do pozoru a čekal na další rozkaz.

"Hrozně mě to mrzí," ozval jsem se, "ale sami jste to chtěli. Uposlechl jsem jenom váš rozkaz."

Maloney chtěl na místě vyrazit zuby mně, aby se na podlaze smíchaly s jeho, ale Dodds to jako pravý kasárenský advokát zarazil.

"Vyžídíme si to š ním ráno, Paddy," prohlásil. "Za tohle půjde do báně. Ale ješli ho teďka poznamenáš, tak žekne, že šme ho vyprovokovali."

Uchýlili se do svých kójí, chabě proklínající a svolávající hromy a blesky na mou vojenskou kariéru. Byl jsem z toho velmi nešťastný a jedinou útěchou, kterou mi situace skýtala, bylo pomýšlení, že mě aspoň nemůžou pokousat.

Příští den jsem šel k rotnímu raportu. Byl jsem obviněn z ohrožení pořádku a vojenské kázně tím, že jsem záměrně rozbil falešné chrupy nadřízených. Maloney a Dodds vypověděli, že jsem vzal jejich zuby se stolu, neřekl ani s dovolením a mrštil jimi do krbu. Trvalo mi asi dvacet minut, než jsem vylíčil skutečný sled událostí a vysvětlil veliteli roty, že jsem byl neutrální a rozhodčí z donucení, a metače zubů že jsem dělal na přísný rozkaz.

Když jsem skončil, velitel zřejmě váhal, jestli jsem opilý nebo jestli mi přeskočilo. Nakonec mi popsal celý služební záznam červeným inkoustem, napařil mi pro štěstí sedm dní s dekou, upozornil rotmistra, aby si na mě dal pozor, že se mnou asi budou průšvihy, a zařídil mi co nejčasnější návštěvu u psychiatra.

KAPITOLA TŘETÍ

Naše nové ozbrojené síly mají mít důstojníky ze společenských tříd, pro které je ten úkol něčím novým. Důstojnická pověření dnes dostávají příslušníci střední, nižší a dělnické třídy. Tyto třídy, na rozdíl od staré aristokratické a (téměř) feudální třídy, které vedly starou armádu, se nikdy nemusejí ohlížet na "svoje lidi" ...

Dopis Timesům od velitele jedné z důstojnických škol

Vytrubování budičku mě volalo v nejnevhodnější hodinu, rotmistr Grope mě na každém kroku provrtával očima a dva protivní poddůstojníci mě proháněli z bláta do louže mumlající bezzubé nesrozumitelné rozkazy, takže můj první týden na vojně nijak nepotvrzoval, že bych měl v torně ukrytou maršálskou hůl. Nenechal jsem se však tou smůlou odstrašit. Vykonával jsem své povinnosti s plnou vervou, usmíval jsem se, když jsem leštil nádoby na odpadky, hvízdal jsem si, když jsem bílil uhelná skladiště, a nahlas jsem se smál při drhnutí latrín.

"Jestli se nepřestaneš tvářit tak blbě blaženě," řekl mi vojín Calendar, můj spoluvězeň, "vrazím ti na mou duši do rozkroku násadu tohohle pitomýho koštěte."

Calendar přišel do kasáren rovnou z waltonské věznice a odpykával si trest za to, že praštil seržanta od vojenské policie dvěma utrženými od skiňky. Pochopitelně se proto na svět díval žlučovitě. Doporučil jsem mu mnoho pouček Dalea Carnegieho a strávil jsem hodné času z našeho společného trestu, abych mu vysvětlil, že jenom pozitivním přístupem k protivenství dokážeme žít naplno, získávat přátele a působit na lidi. Pokračoval jsem tak celý týden a dokládal jsem mu své zásady příkladem vlastního chování, takže jsem se dočkal trpkého zklamání, když mě v poslední den mého trestu nachytl předkloněného nad kýblem a vrazil mi zmíněnou násadu, kam pořád hrozil. Abych ho ušetřil dalšího průšvihy, řekl jsem sanitářkovi, že jsem se v rozkroku narazil při cvičném přeskakování pětipříčkové překážky.

"Spíš se mi zdá," poznamenal sanitář, když mi natřel celé okolí genciánovou violetí, "žeš cvičně přeskakoval nějakou štětku a vona ti vrazila jednu parapletem."

Dělal jsem všechno možné, abych se zalíbil desátníkovi Maloneymu, a tak jsem si z kasárenské knihovny vypůjčil Rukověť výcviku se zbraní, abych si mohl předem prostudovat každou lekci našeho výcvikového programu. To mi umožnilo napovídat desátníkovi, kdykoli něco zapomněl, a připomenout mu správné znění Rukověti v těch občasných případech, kdy se spletl. Třebaže mi nikdy nepoděkoval přímo - měl tenkrát potíže s navykáním na nový chrup - jsem si jist, že moje drobné službičky ocenil.

Naše vztahy na cvičáku nebyly tak přátelské, jak bych si byl přál. Základní příčinou nesouladu byla moje výrazná chůze, typická pro rodinu Goodbodyů, při které švihne táž paže i noha dopředu zároveň. Vojenský krok bohužel vyžaduje postup právě opačný. Zatímco každý Goodbody současně s vykročením levou nohou vyráží vpřed levou paží, armáda dává přednost tomu, aby s vykročením levou nohou vyrazila paže pravá.

Pečlivým soustředěním a počítáním nahlas jsem se dokázal podříditi armádnímu rytmu pro prvních pár kroků, ale pak se dědičnost ukázala silnější, reflexy předků se znovu prosadily a moje končetiny ustavičně tíhly ke své přirozené harmonii, levá zároveň s levou a pravá s pravou. Po dvaceti krocích opačně rozhoupané paže vojáků kolem mne znejistěly a váhavě se podřizovaly mému rytmu. Když jsme dvakrát přepochodovali cvičák sem a tam, rytmická nejistota se zpravidla rozšířila na celý útvar a paže se kymácely všemi směry jako poblázněné semaforey, dokud drmolící Maloney nezavelel stát. Nejdřív si myslel, že goodbodyovský krok je záměrná sabotáž, a vytáhl mě před celý útvar.

"Tak vám teda nestačí, mladej, že jste mi rozbil zubní protězu a přivolal na moje votlačený dásně pekelný muka. Chcete mě tím svým hraním na mrzáčka ještě přivést na magorku, jo?"

"Ne, pane desátníku. Chodím tak pořád."

"Nikdo tak nechodí! Je to proti přírodě ... Poklusem v klus! ... Stát! ... Čelem vzad! ... Poklusem v klus!" Proháněl mě tak náhlými povely deset minut a doufal, že zapadnu do vojenského rytmu a usvědčím se tím ze simulování. Ale nakonec musel přiznat, že jsem mluvil pravdu.

"Co jsem komu udělal," zeptal se, „že mi pánbůh pověsil na krk tenhle prezent? Měl byste vystupovat v cirkuse, chlape! Nebo hopsat ve filmu za Groucho Marxem. Je na vás příšernej pohled, když se po tom cvičáku motáte jako hrbatej s dřevěnejma nohama! Zmizte mi za kuchyň, kde vás nikdo neuvidí, a učte se tam chodit jako člověk!"

Přišel pak za mnou, aby mi dal osobně instruktaž, a trval na tom, abychom chodili spolu jako nějaký třínohý tvor. Po skončení lekce jsem sice žádný znatelný pokrok neudělal, ale Maloney si zřetelně začal osvojovat goodbodyovskou polku.

"Už jste mě tím nakazil taky, a to platím na cvičáku za kanóna instruktora. Ještě šest neděl s váma a celý kasárna dostanou tanec svatého Víta."

Právě ten večer mě Calendar tak nevděčně rýpl násadou od koštěte. Příští den jsem byl nucen chodit po cvičišti s nohama co nejdál od sebe, jako nějaký přiblblý kovboj narozený v sedle. Tohle vylepšení mého normálního stylu Maloney už prostě nevydržel.

"Ježíš se rozplakal!" zasténal. "A to jenom proto, že uviděl vás. Napůl člověka, napůl přetrženého kraba. A já mám vsazeno 7 ke 4 v librách, že naše četa vyhraje soutěž v pořadovejch! Vodvedte mi ho z voči, Dodds! Ať ho zprostěj vod pořadovejch, a zeptejte se, jestli nemůže pomáhat na marodce aspoň do ty doby, než ty svoje pokroucený haksny dostane zase k sobě!"

Poslali mě za rotmistrem Gropem.

"Vidím z vašeho záznamu, že jste přej v civilu byl hlavním účetním. Znamená to, že umíte číst a psát?"

"Ano, pane.

"Tak můžete začít opisovat jména na seznamu pro výplatu žoldu na příští měsíc. Ale nemyslete, že si na vás nedám pozor ..."

Dali mi průpisy z minulého týdne, čtvrt metru vysokou haldu výplatních archů, a já se pustil do opisování jmen dvanácti set a několika obyvatel kasáren. Poslední písař nějak pospíchal a některé z jeho záznamů mohly být čitelnější. Desátník z kanceláře mi ukázal, kde si mohu pochybná jména ověřit podle jmenných seznamů a osobních výkazů. Viděl jsem v tom znamenitou příležitost ukázat rotmistroví své schopnosti, a tak jsem pilně ověřoval a bilancoval ve všech případech, kde to jen šlo. Moje přičinlivost došla odměny, když čtvrtého večera přišel rotmistr do kanceláře a viděl, že ještě pracuju.

"To jste s těmi archy ještě neskončil?" začal. "Tak dlouho do noci byste se s tím snad piplat nemusel."

"S výplatními archy jsem hotov, pane, a teď si ještě kontroluju přesnost položek. Přišel jsem v různých záznamech na řadu nesrovnalostí, o kterých byste myslím měl vědět, a proto jsem pro vás připravil hlášení."

Podal jsem mu svrchní kopii.

"Jak jsem vyznačil, pane, v prvním odstavci, máme k dnešnímu dni v kasárnách stav 1172 mužů, kdežto na výplatních arších je vedeno 1184 jmen. Za minulý týden tu máme 1184 podpisů, takže byl v hotovosti vybrán a vyplacen obnos pro dvanáct vojáků, které nemáme ve stavu. Můj rozbor v druhém odstavci ukazuje, že šest z těch přebývajících jmen jsou rekruti, kteří byli propuštěni zpátky do civilu během loňského roku, tři další se jmenují J. Smith, dva W. Robinson a jeden R. Jones. I když existence těch dvanácti jmen na výplatních arších a pravidelné účtování žoldu na jejich podpis může být zaviněno nějakým omylem v záznamech, které jsem až dosud zkontroloval, může to taky znamenat, jak si jistě uvědomíte, pane, že někdo defraduje armádní peníze. A tak mě napadlo, pane, kdo vlastně kontroluje vybírání hotovosti a bilancování výplatních archů."

"Já."

"Och!"

"Myslím tím," pospíšil si rotmistr s vysvětlením, "že já sice všechny účty kontroluju, ale při práci mi nutně pomáhá spousta lidí. Důstojníci vyplňují šeky a vyplácejí hotové peníze, účetní v kanceláři sčítají položky z výplatních archů. Může to být kdokoli z nich." Posadil se vedle mne a položil mi otcovsky ruku na rameno.

"No chlapče, snad bude nejlepší, když si to necháme pro sebe. V záznamech je třeba nějaká chyba, o který nevíte. A stejně, jestli je mezi náma nějakej podvodník, nechceme přece, aby věděl, že jsme mu na stopě, co myslíte?"

„To ne, pane. Já svou povinnost splnil tím, že jsem vám podal hlášení."

"Správně. Ostatní nechte na mně." Poklepal prstem na hlášení. "Nemáte náhodou ještě kopii?"

"Ano, pane. Chtěl jsem si ji nechat jako ukázkou své práce na vojně. Třeba mi přijde vhod při nějakém pohovoru o mém dalším přidělení."

Uvážlivě si začal cucat zuby.

"Snad abyste mi ji radši dal taky. Člověk nikdy není dost bdělý."

Podal jsem mu průklep.

"Jak myslíte, pane. Stejně si pamatuju všechny podrobnosti, kdybych je někdy potřeboval."

"Pamatujete, co?" Pronikavě se na mne podíval. "A co s těmi pohovory? Máte nějaké bližší představy o svém přidělení?"

"Ne, pane. Toužím jenom konat svou povinnost."

"Aha. No, tak už běžte. A pamatujte, nikomu ani slovo!"

"Budu si to pamatovat, pane."

"A snad bude nejlepší, když tady přestanete pracovat. Prostě pro případ, abyste někoho nevyplašil. Zejtra ráno se hlase do služby u seržanta Dibsona v magazínu."

Správce plukovního skladu byl právě zaměstnán inventurou a dal mi měřit flanel, počítat kartóny s knoflíky, párovat

boty a skládat deky. Při té práci jsem mohl srovnat armádní způsob inventarizace se způsobem firmy Cawberry & spol. a navrhnout seržantovi několik zlepšováků. Bohužel je nijak zvlášť neoceníl.

"Nemyflete, fynáčku!" řekl mi. "Proftě fpočítejte, co fem vám dal fpočítat, a zapifte, kolik toho je. O víc fe neftarejte. Myflení nechťe miniftrovi války, jo? Platí vám za to, abyfte makal nebo fkapal, a ne abyfte mudroval proč. A ted'ka běfte s tranfportní partou nakládat přiděly."

U proviantního skladu jsme museli dlouho čekat, a zatímco ostatní hráli maso, měl jsem sdostatek příležitosti studovat systém vydávání. Desátník Maloney neprojevil zvláštní touhu, abych se vrátil k normálním povinnostem, a tak jsem byl ponechán na velice poučný týden ve skladech. Přes kritické názory seržanta Dibsona na myšlení jsem si zapsal několik postřehů, které jsem mu chtěl dát posoudit. Zdálo se mi jenom poctivé, aby z mé zkušenosti mohl těžit stejně jako rotmistr Grope. Vešel jsem se svými poznámkami do jeho kanceláře o přestávce na svačinu.

"Promiňte, pane," řekl jsem, "ale mám tady krátké hlášení o některých bodech práce ve skladech, abyste je posoudil."

"Nechci flyfet žádný hlášení. A vy půjdete k raportu pro nepoflufnoft. Fikal fem nemyflet."

"První bod, pane, se týká výkazu denních dávek proviantu. V hlavní kanceláři jsem si zjistil, že máme ve stavu 1172 mužů. Ale naše objednávky na maso, cukr, konzervované ovoce, slaninu a ostatní potraviny obhospodařované v civilu na přiděl počítají s 1272 muži. Takže omylem řasujeme pro sto osob navíc."

Seržant vstal a zamkl dveře kanceláře.

"Pokračujte!" vyzval mě. "Fekněte mi o tom víc!"

"Naštěstí se ten omyl těch sto navíc neopakuje v kuchyňských výkazech. Skutečný počet denních dávek vydávaných veliteli kuchyně odpovídá správnému stavu 1172 mužů. Těch nadbytečných sto dávek denně by se tedy mělo hromadit ve vašem hlavním skladu."

"Mělo, jo?"

"Teoreticky mělo. A jestli předpokládáme, že se ten omyl táhne řekněme měsíc, mělo by to ted' dělat dva plné hangáry nadbytečných dávek. Jenomže v praxi není ve skladu žádný přebytek mletého hovězího a sucharů na osmatřicet hodin."

"Tak kde to vfecko je?"

"To nevím, pane. Jako by se těch sto dávek navíc denně odváželo někam jinam, takže žádné nadbytečné zásoby nevznikají."

"A víte, kdo je odváží?"

"Nevím, pane. Ale myslel jsem, že vám ten fakt mám hlásit."

Dibson se chvíli ovíval čepicí.

„Fuj! ... Vy fte holt náf malej vfudybyl, že jo?"

"Snažím se pořád rozšifovat své vědomosti, pane."

"To je chvályhodná věc, famofejně." Posadil se a objal mě kolem ramen přesně stejně jako nedávno rotmistr Grope.

"Nikommu fte fmad o těch cifrách nepovídál, nebo jo?"

"Ne, pane."

"Fprávně. Tak fi to radfi necháme pro febe, dokud nezařídím, aby fe to pořádně vyřetfílo. Jestli o tom někomu jen muknete a ohrozíte tak vyřetfování, půjdete fupito prefto před válečnéj foud a do báně. Jafný?"

"Ano, pane."

"Fprávně. Budu f váma ve ftyku. Ale bylo by moudřejfi, kdybyfte uf v magacínu nedělal. Hlafto fe zejtra v důftojnický jídelně a řekněte tam defátníkovi, že váf pofílám, abyfte mu pomoh s účtama."

"Ano, pane. Jen ještě o jedné věci byste měl myslím vědět. Když jsem oprašoval galonové demižony rumu, jeden z nich se převrhl a vypadla zátka."

"A fakra! A nějakej rum fe rozlíl?"

"Ne, pane. Demižon byl plný studeného čaje. Myslel jsem, že byste to rád věděl."

Odemkl mi dveře.

"Nechcete fe dát někam přeložit, fynáčku? Kapku fi polepfít?"

"Ne, pane. Aspoň ne ted'."

Desátník v důstojnické jídelně mi byl velice vděčný za mou pomoc, ale jeho postoj ke mně podivně ochladl třetí den, když jsem mu ukázal svůj rozbor faktur za drůbež a vejce, který dokazoval, že mu je dodavatel musel účtovat špatně. Aby našich dvaadvacet důstojníků stačilo zkonsumovat všechny drůbežářské produkty účtované za poslední kvartál, musel by každý z nich sníst dvě kuřata a osm vajec denně. Právě jsem desátníkovi vysvětloval své cifry, když pro mne přišel vzkaz, abych si vzal parádní uniformu a hlásil se u velitele.

"Jak nejspíš víte, Goodbody," řekl mi plukovník hladě si bílý knír a mumlaje za pohybuující se rukou, "naše vlast potřejuje důstojníky. Jedním z mých úkolů je vyhledávat je. Z dřívějších přírůstků jsme vybrali patnáct kandidátů, kteří mají do dvou dnů nastoupit do důstojnického kursu 212. Jeden z nich byl tak neopatrný a nevlastenecký, že ho kousla německá myš."

Musíme za něj do kursu okamžitě sehnat náhradníka. Třebaže jste s námi sotva měsíc, dostal jsem naléhavá doporučení, abyste tím náhradníkem byl vy." Hrabal se chvíli v papírech na stole. "Rotmistr Grope i seržant Dibson vám dávají nejlepší doporučení k co nejrychlejšímu přeložení do důstojnického kursu a desátník Maloney označuje vaše schopnosti za takové, že dalším pobytem v našem výcvikovém středisku nemůžete už mnoho získat. I desátník z důstojnické jídelny mi u oběda líčil vaši práci nejnadšenějšími slovy... Co říkáte vy? Myslíte, že z vás bude důstojník?"

"Jsem připraven, pane, sloužit co nejlépe v každém postavení, do jakého mě král a vlast uznají zavhodno povolat."

"Vyznáte se v koních?"

"Ano, pane." Často jsem jezdíval na tahounovi dodávkového valníku firmy Cawberry & spol.

"Bravo! Vidím, že jste byl hlavním účetním. U koho?"

"U Cawberryho & spol., pane ... Obchod s obilím, pane."

"Tak to se trochu vyznáte ve futrování koní, co?" Strávili jsme spolu srdečnou půlhodinku diskusí o píce a krmivech ve všech podobách a o složitostech koňského zažívání. Nakonec mi plukovník podal ruku, přál mi hodně štěstí v důstojnickém kursu 212 a projevil pevnou víru, že nezklamou své rodné výcvikové středisko.

Když jsem si den nato balil toru a přijímal pověření do důstojnické školy, zauvažoval jsem, jak nešťastně jsem na vojně začínal a jak bych byl jednal nemoudře, kdybych se tím byl nechal odradit. Když člověk vytrvá tváří v tvář protivenství a vždycky se snaží podle svých nejlepších schopností, nadřízení nakonec poznají jeho pravou hodnotu. Tohle uznání mi bezpochyby zjedнала houževnatá práce pro rotmistra Gropa a seržanta Dibsona. A kdybych se byl nesnažil seznámit vojína Calendaru se zásadami Dalea Carnegieho, nikdy bych byl nedostal příležitost pracovat v kanceláři ani ve skladu. Všechno nakonec samozřejmě dopadne dobře, ale v okamžiku Calendarova útoku jsem nedocenil, že prvního popudu k dosažení důstojnické hodnosti a postavení džentlmena se mi dostalo vražením násady koštěte do rozkroku.

KAPITOLA ČTVRTÁ

Generálům se často vyčítalo, že se připravovali na minulou válku místo na příští - laciný úšklebek, když se jejich krajané a jejich političtí vůdci až příliš často nepřipravovali na žádnou válku vůbec.

Polní maršál Sir William Slim

Od porážky k vítězství

Gort hodně mluvil o válce v letech 1914-18, o které si mnoho přečetl. Kritizoval britské velení v Le Gateau na Marně roku 1914 a při l přechodu přes řeku Aisne ... Cestou jsme překročili horský hřeben Vimy. Gort nás na hřebeni vyhnal z aut. Donutil Hore-Belishu vylézt na velmi rozblácený násep a nechal ho tam rozklepaného ve vyjícím vichru, zatímco mu vysvětloval bitvu, ke které došlo v první světové válce ... Znovu jsme zastavili o pár kilometrů dál, abychom vyslechli Pownallův popis útoku na hřeben Aubers před více než dvaceti roky ...

Generálmajor Sir John Kennedy Válečné řemeslo

Přízvuk kolem mne se změnil z humpoláckého dialektu v nejvybroušenější křišťál. Moji noví druhové vypadali všichni jako aristokrati, mladí burziáni, univerzitní hodnostáři, absolventi vysokých škol a synové magnátů. Všichni mluvili vznešeně jakoby s knedlíkem v krku a já si dal zvlášť záležet, abych co nejvíc polykal slova a utrušoval je na půl úst. "Vítejte do kursu 212," vyštěkl velitel kursu plukovník Grapple. Měl vyceněné zuby a pošvihával si o nohu jezdeckým bičíkem. "Přímě na věc. To chválím. Začít od píky. Po kavaleristicku. Poznat svět. Moje věc je udělat z vás důstojníky. Udělat nebo oddělat, tisíc láter! Z bláta zlato. Z některých z vás bude zlato. Někteří zůstanou jen tím blátem. Zbavíme se jich. ZKÚ - Zpátky k útvaru. Nevadí. Je válka. Sakra těžká doba. Nesmíme znát lítost. Jen tak porazíme Huny ..."

Veliký dojem na mne udělal sbor instruktorů. Byli to samí zakalení válečníci, kteří strávili na vojně celý život. Mnozí byli jako instruktoři tak cenní, že pro svou nepostradatelnost nikdy nemohli být uvolněni pro skutečný boj na frontě a zasvětili celou svou vojenskou dráhu přednášení o něm.

Naše dny i noci byly přeplněny prací, naučili jsme se provádět inspekci nohou, salutovat za jízdy na kole, rušit krok na mostech, budovat zákopy podle systému z první světové války a přechytračit lstivé Afgánce. Major Hopfire, který nosil ostruhu a ovinovačky medové barvy, byl rozhodující autoritou na všechno, co se Afgánců týkalo, a každou středu nás poučoval, jak se válčilo na severozápadní indické hranici.

"Afgánce nikdy nepodceňujte," zdůrazňoval nám. "Zatraceně lstivá bestie, takový Afgánec. Ve stanech vždycky připoutávejte pušky ke stanové tyči. Jinak vám je štípne. Svlékne se do roucha Adamova, celý se namastí, až je kluzký jako úhoř, a prosmýkne se pod plachtu jako had. A když nemůže vzít pušku, vezme vám závěr. Ohromní řemeslníci, ti Afgánci. Hlavně a pažby dokážou vyrobit jako v našich zbrojovkách, ale závěry ne. Na ohni z kravského trusu přece nezakalíte ocel. Tak závěr vždycky vytáhnout, zamknout do bedny a tu připoutat taky k stanové tyči ... Jsou nějaké dotazy?"

Dával jsem si záležet na tom, abych při každé lekci položil alespoň jednu otázku. Ukazuje to instruktorovi, že se horlivě zajímáte o věc.

"Prosím, pane," zeptal jsem se, "to se Afgánci přidali k Hitlerovi?"

"Ne, nepřidali. Na to jsou zatraceně moc lstiví."

"A budeme tedy proti nim v téhle válce bojovat, pane?"

"Ovšemže, mládenče. Britská armáda vždycky bojuje proti Afgáncům."

"Kvůli čemu, pane?"

"Kvůli čemu? ... Ehm ... kvůli všemu možnému. Na severozápadní hranici je pořád neklid. Armáda má bojovat, chlapče, a ne se kruci pořád ptát proč, proč, proč!"

"Promiňte, pane. Jenom mě zajímalo, proč pořád proti Afgáncům."

"Protože Afgánci, mládenče, jsou zrovna jako vy. Nikdy nedají pokoj, kručínal. Jak se jmenujete?"

Zapsal si moje jméno do černého notýsku a mumlal si pod kníry, že v té poslední válce je jaksepatří bláto.

Zřejmě jsem sklouzl o jeden přičel níž po žebříčku směrem ZKÚ, a obávám se, že pozdější nedorozumění při chemické přípravě mi přivodilo další sestup.

Seržant Hopp, náš protiplynový instruktor, bohužel trpěl pedagogickou nejistotou. Měl strach z bystřejšího intelektu univerzitních hodnostářů, advokátů a záračných dětí ze soukromých škol mezi posluchači a věčně je podezíral, že se na něho vytahují.

"A teďka si teda probereme," řekl ze stupínku jednoho ospalého odpoledne, "použití protiplynového koberce a zacházení s ním. Jednu roli protiplynového koberce má mít podle předpisů ve skladu každá rota. Protiplynový koberec je vyroben z několika slisovaných vrstev silného papíru opatřeného speciálním chemickým nátěrem, který ho činí odolným proti tekutému yperitu. Protiplynový koberec je dostatečně pevný, aby na normální zemi vydržel váhu oddílu v plně pochodové polní. Jestliže postupující pěchota narazí na oblast zamořenou kapalným yperitem, musí dostat rozkaz k zastavení a okamžitě musí být přinesen protiplynový koberec. Normalizovaná role koberce je sto třicet pět centimetrů široká a pětadvacet metrů dlouhá. Musí být položena na zem dva metry od zamořené oblasti a musí být rozvázány zajišťovací tkanice. Dále musí být určení dva muži, kteří postupují po koberci a rolují ho cestou před sebou. Když je koberec naplno rozvinut přes zamořenou oblast, zbytek oddílu po něm musí svižně přejít na druhou stranu. Protiplynový koberec je pro sklad spotřební materiál, musí být ponechán na místě použití a nesmí být činěny pokusy nějakou část z něho zachránit... Má někdo nějaký dotaz?"

Vstal jsem. "Říkal jste, seržante, že role je pětadvacet metrů dlouhá?"

"Souhlasí."

"A co tedy uděláme, když protiplynový koberec rozvineme, necháme na něj napochodovat celou jednotku a pak zjistíme, že zamořené pásmo je široké padesát metrů?"

Seržant Hoop na mé mlčky upřel dlouhý pohled. "Jak se jmenujete?" zeptal se nakonec.

"Goodbody, seržante."

"Pane Goodbody," řekl zřetelně. "Potřebujete zřejmě sprdnout."

I on si zapsal moje jméno do černého notýsku a pokračoval rovnou výkladem o "asanaci motocyklů". Dodneška jsem se nedočkal náležité odpovědi na svůj dotaz. A přesto může jednotka někde ztroskotat na pětadvacetimetrovém koberci uprostřed padesátimetrového zamořené pásma.

Vzhledem k tomu, že se mi nepodařilo udělat dojem při Afgáncích a při chemické přípravě, mohl jsem pokládat za štěstí, že ministerstvo války považovalo za nejdůležitější předmět důstojnického výcviku pro druhou světovou válku plánování, konstrukci a zatížení zákopového systému z první světové války. Polovičku našeho bdělého času jsme strávili s krumpáčem a lopatou vykopáváním druhých Yper na Petrželové občině. Zřídili jsme tam bludiště zákopů dva metry širokých, důkladně vydrvených a vyztužených pytli s pískem, se střílnami, palebnými stupínky a s laťkovými podlahami. Tabulky s žertovnými jmény ukazovaly cestu spleť podzemních chodeb a vyhloubili jsme si tam ohromné kryty s kavalci, svíčkami v lahvích, fotografiemi polonahých slečen na stěnách a se vším moderním komfortem. Noc co noc jsme nacvičovali střídání služby, zpívali jsme Mademoiselle z Armentières a lezli jsme přes násypy podle vyvolávaných čísel. Měl jsem odjakživa rád práci na zahradě a do válčení v zákopech jsem se vložil celým srdcem i hřbetem. Dvakrát mi udělil ústní pochvalu sám plukovník Grapple; jednou za plynulost rozmachu lopatkou při práci ve skrčené poloze a podruhé za patřičný říz v duchu kursu 212, se kterým jsem zpíval druhý refrén písně Tipperary.

Vyvrcholením našeho výcviku, které s konečnou platností roztrídilo polní maršály od těch, kdo museli ZKÚ, byla série velitelských zkoušek. Střídali jsme se při těch cvičeních ve velení svým vlastním družstvům a dostávali jsme známky podle iniciativy a stupně dosažené kázně. Nebylo lehké přimět spolukadety k poslušnosti a měl jsem hodně nesnázi, abych svou osobností zvládl osmnácté družstvo, mezi jehož deseti muži byl jeden lord, jeden sir, jeden herec, dva advokáti a jeden univerzitní hodnostář. Musím říci, že na lidi tak vysokého původu a inteligence si občas počínali natolik nezrale, že mě to vedlo k pochybnostem, jestli z nich vůbec kdy budou zodpovědní důstojníci. Snažil jsem se je ovlivnit vlastním příkladem nesehlávající poslušnosti, když se střídali ve velení oni. Jenomže moje snaha málo zapůsobila na jejich nezodpovědnost a vedla jenom k tomu, že jsem mařil čas doručováním žádostí seržantu Hoopovi o šestadvacet a půl metru protiplynového koberce nebo tím, že jsem byl nucen maskovat se větvemi a pózovat jako pohyblivý strom s pozorovatelnou.

Cvičení vždycky začínalo v Malých Yprách, a když přišla s velením řada na mne, měli jsme jednou večer se zbytkem první rotu vystřídat v zákopech druhou rotu a vyrazit potom k desetikilometrovému nočnímu pochodu přes Petrželovou občinu, abychom zaútočili na vrch Šišák hájený třetí rotou.

Noční pochod se konal po družstvech, a když jsem dostal příslušné rozkazy, shromáždil jsem svou jednotku v pomocném zákopu a provedl podrobnou instruktáž.

"To bychom měli," končil jsem. "Jsou nějaké dotazy?"

"Jsou," ozval se lord George Huby. "Kdy se sakra vychrápeme? Celá rota už před půlhodinou zalehla."

Bylo deset hodin a měli jsme vyrazit o půlnoci.

"Před uložením k spánku bude užitečné," řekl jsem, "když si narychlo proletíme poznámky o nočních hlídkách."

"Jen to zkus, Fujbody," poznamenal sir Rudolph Thrope, "a špička mojí boty ti proletí pozadím."

Všiml jsem si, že z velitelského úkrytu vyšel major Hopfire, a úporně jsem pokračoval.

"Jak tedy říkáte, kadete Thrope, na noční hlídce musí špička boty vždycky došlápnout na zem první. Proč to, kadete Brechine?"

"Buď tak laskav, kamaráde," řekl Brechin, v civilu herec, "a běž se dát vycpat."

"Co je to tady?" spustil major Hopfire, když došel zákopem k nám. "Nač ten kravál?"

Vstal jsem, řízně zasalutoval, vrazil přitom loktem do poplašného gongu pro případ plynového útoku a probudil celou rotu.

"Osmnácté družstvo, pane. Velitel kadet Goodbody. Jenom si opakujeme poznámky o nočních hlídkách jako přípravu na cvičení."

"Tak toho prokristaboha nechte, ať se kruci můžu trochu vyspat! Zase vy, to se rozumí. Nikdy si nedáte pokoj!"

Znovu si mě zapsal do černého notýsku a vrátil se do své jeskyně. Takže jsem o půlnoci nevyrazil ani s lehkým srdcem, ani s dobře naladěným houfem podřízených.

Byla tma jako v pytli a v jednom kuse poprchávalo. K dosažení styčného bodu na kótě 483102 jsme měli čtyři hodiny. Osmnácté družstvo bylo určeno jako podpurná palebná skupina a mých devět mužů dohromady neslo dva lehké kulometry, dva dvoupalcové minometry, jednu protitankovou pušku a zásobu slepé munice pro všechny zbraně. "Vybrali si nás k tomu jen proto," řekl advokát Cromer, když jsme se brodili kapradím do kopce, "protože nenašli dost blbě soumary."

Cesta vzhůru proti obzoru nebyla tak zlá, ale když jsme se za hřebenem spustili dolů do rokly, neviděl jsem na krok. Musel jsem vyslat sira Rudolpha vpřed jako průzkumnou hlídku a orientovat se podle něho každých deset metrů. Na konci svahu jsme se dostali do močálu. Průzkumná hlídka se tam propadla do půli stehna a museli jsme ji vytahovat. Táhlí jsme na sever a táhlí jsme na jih, ale ten marast se táhl všude před námi. Když jsem se pokusil vrátit směrem, odkud jsme přišli, ukázalo se, že i tam je rašeliniště. Noc byla čím dál černější a mokřejší a na každé botě jsme vláčeli metrák bláta. Mých devět podřízených se potácelo pod nákladem, a dřív než uplynula hodina, uvědomil jsem si, že jejich morálka povážlivě klesá. Jako velitel jsem měl povinnost pozvednout jim ducha.

"Vydržte, chlapi!" zvolal jsem. "Už to nemáme daleko. Co abychom si zazpívali na kuráž? Hezky s citem Deset zelených lahví!"

"Jestli někdo pípne," řekl lord George Huby, "rozbiju mu těmihle minami palici."

Dal jsem se do zpěvu sám a jsem si jist, že můj elán by byl strhl ostatní, kdyby lord George právě v okamžiku, kdy jsem se dostal ke čtvrté zelené láhvi pověšené na stěně, nebyl s rozmachem hodil truhlík s municí nezasáhl mě do kříže. Uklouzl jsem tím nárazem, když jsem se posadil do bláta, vyletěl mi z rukou kompas a zapadl do hustého rákosí. Vyprostil jsem se z lepkavého bahna. Nadešel mi okamžik zkoušky. Musel jsem projevit velitelskou rozhodnost, a to ihned. Kdybych tu nekázeň přešel bez povšimnutí, mohlo se mi celé družstvo rozpadnout v nespořádanou bandu. "Osmnácté družstvo!" zavelel jsem. "Stát! Kadete Huby, hodil jste po mně ten truhlík vy?" Jeho lordstvo sedělo na balvanu v dešti.

"Mám toho právě tak po krk," prohlásilo. "Dvě hodiny se za tebou brodíme po kolena v bahně a nejsme dál ani o půl kilometru."

"Kadete Huby," rozkázal jsem mu zostra. "Seberte si své miny a zapadněte do řady!"

"Vem, Jeničku, vem flintičku!" zaopičil se Brechin,

"Já už zapad, kamaráde," odpověděl lord George. "Už třikrát, sakra. Až po pás."

"Odmítáte splnit rozkaz velitele svého družstva?" zeptal jsem se klidně.

"Mám tě jako velitele družstva plný zuby, Fujtablíku. Chceš nás všechny leda utopit."

"Tohle je vzpoura!" prohlásil jsem.

"Bože můj! Pane Kristiáne," zazpíval Brechin. "Tohle je vzpoura! Uvidím vás viset na nejvyšším ráhňě!"

"Kadete Huby," řekl jsem. "Uvaluji na vás vazbu pro vzpouru, poněvadž jste odmítl splnit zákonný rozkaz velitele družstva."

Advokát Cromer se vynořil ze tmy.

"Vazbu, tak? A jakou vazbu?"

"Tuhou vazbu!"

"Tuhou vazbu? Tak to ho musí eskortovat stráž. Řády a předpisy stanoví, že důstojník v tuhé vazbě musí být stále pod dohledem důstojníka odpovídající hodnosti."

"Tak dobrá. Budete ho eskortovat vy."

Ve vojenských řádech mě nikdo nemohl trumfnout. Cromer odložil kulomet a odepjal si zásobníky.

"Tak se nemůžu tahat s tímhle. První povinností eskorty je zajistit vězně. Kdyby Huby utíkal, nikdy bych ho s tímhle nákladem nedohonil. A Řády a předpisy říkají jasně, že vězňové v tuhé vazbě musí být odzbrojeni. Takže Huby nemůže nést ten dvoupalcový minomet. Mohl by ho obrátit proti mně."

"Vím docela dobře, kadete Cromere," odpověděl jsem, "co vyžadují Řády a předpisy . . . Kadete Brechine, převezmete od kadeta lorda Hubyho minomet a truhlík s municí."

"Já? Vždyť už táhnu jeden minomet s municí. A půl tuny zásobníků. Říkají mi fešák, chlapečku, a ne Samson."

"Seberte ten minomet, kadete Brechine! To je rozkaz!"

Pustil svůj náklad do bláta a natáhl ke mně obě zápěstí.

"Nasadte mi náramky, desátníku. Jsem taky v tuhé vazbě a připojuju se ke vzpouře lorda George Hubyho."

"A já se dobrovolně hlásím jako jeho eskorta," řekl sir Rudolph a odhodil na hromadu svou protitankovou pušku. "Je to možná nebezpečná bestie, ale já už ho zkrotím."

Zkroutil Brechinovi paži za zády policejním chvatem. Ostatních pět se nahrnulo kolem mě, zřejmě v naději, že jim dám rozkaz ujmout se odloženého nákladu a tím i příležitost stát se vězni nebo strážnými a zbavit se tak dosavadních břemen. Naštěstí jsem si zachoval rovnováhu a všechny jsem je přelstil.

"Pokračujeme v postupu na cíl," zavelel jsem. "Kadeti Huby a Brechin v tuhé vazbě eskortování kadetem Cromerem a Thropem ve jmenovaném pořadí. Jejich náklad ponesu já."

Pečlivým rozmístěním minometů, truhlíků a zásobníků na všechny ověsitelné body svého těla, přehozením kulometu přes jedno rameno a protitankové pušky přes rameno druhé se mi podařilo zvednout celou hromadu se země. Pak jsem si vzpomněl na kompas a musel jsem znovu náklad odložit a pustit se do hledání v rákosí. Když jsem ho našel, byl plný bláta.

"Nevadí," prohlásil jsem nezdolně, "budeme pochodovat podle hvězd."

"Hvězdo betlémská," poznamenal Brechin, "těš nás!"

Polárka nás konečně objevila daleko v močále, když jsme se prodírali nekonečnými rozlohami mokrého kapradí. Jak jsem byl obtížen střelnými zbraněmi a napůl utopen v řece potu, nemohl jsem se s patřičnou pozorností věnovat astronomii

a v 04.00 hodin, kdy jsme se měli shromáždit na kótě 483102, jsme se dostali k vratům nějakého statku.
"Jsme vedle, veliteli," řekl sir Rudolph, skláněje se se mnou nad rozmoklou mapou. "Na patnáct kilometrů od té kóty žádný statek není."
"Kdyby nám půjčili nějakou světnici," ozval se dychtivě Cromer, "mohli bychom si na místě odbýt polní soud."
"Družstvo pohov!" zavelel jsem. "Zjistím si naši polohu ve statku a určím nový kurs."
Přiliš unaven, abych si rozepjal řemení a shodil náklad, klopytal jsem přes dvůr pátraje po hlavním vchodu do stavení. Když jsem zahýbal kolem kravského chléva, rozsvítily se najednou reflektory automobilu a ze stínu vyšli čtyři muži s brokovnicemi.
"Chyt' ho, Tygře! Drž ho, Rexi!"
Skočili po mně dva vlčáci s hlavami jako žraloci, jeden mi sevřel čelistmi levou kamaš, druhý se mi opřel předními tlapami o prsa a přitiskl mě ke zdi chléva. Kulomet, protitanková puška a jeden minomet mi upadly na zem.
"Už vyloupil zbrojnici, šéfe," ozval se jeden z těch čtyř, "a má na sobě britskou uniformu."
"Držte ho v šachu, mládenci! Viděli prej těch padáků víc."
Nějaký tlust'och v jezdeckých kalhotách prošel proudem světla a namířil na mne pistolí.
"Sprechen si deutsch?" zařval.
"Ne," odpověděl jsem. "Proboha, zavolejte ty psy zpátky!"
"Heil Hitler! Wo ist dein Parachuten?"
"Jsem britský kadet. Tady jsou dva muži z mého družstva."
Brechin a lord Huby přišli přes dvůr.
"Ach! Mein Gott!" řekl Brechin. „Die Hunden haben unser Kapitan gebitten."
"Němci, namouduši!" zaječel tlust'och. "Držte je v šachu, hoši!"
"Donner und Blitzen!" zaklel Huby. "Die englisch Schwein nás zmerčili. Wir müssen essen die tajné kódy."
"Neblbni," řekl jsem, "mluv anglicky."
"Ach! No jistě," řekl Brechin. "Jsme pořádný britský tomíci, hurá! Šťastný a veselý narozeniny!"
"To jsou turečtí vlčáci," poznamenal Huby. "Vycvičení na hlídání harémů. Jdou rovnou po pohlaví. Jen se hneš, kapitáne, a du bist ein Eunuch."
"Drž ho, Tygře!" křikl statkář. "Vy dva ke zdi vedle něho ... Běž pro generála, Danny! Řekni mu, že jsme ty parašutisty zajali."
"Kamerad!" zafňukal Brechin. "Kamerad! Vzdávám se, Herr Engländer."
Drželi nás tam připíchnuté ke zdi se psy zakousnutými do mých kamaš a s puškami naměřenými na naše hlavy, dokud na dvoře se zaječením nezabrdila rozhrkaná dodávka. Vyskočila z ní postava v britské důstojnické čepici se zlatým promováním.
"Kde jsou?" vyštěkl přichozí, až se mu zatřpytily bílé kníry. "Kde jsou ti zatracení Hunové?"
"Panebože!" podivil se Huby. "Strejda generál Athelstan!"
"A hrom do police!" odfoukl si generál. "Mladej Huby! A s obličejem začerněným, jako bys hrál v operetě černocha. Co se tady sakra děje?"
Athelstanova privátní armáda zdráhavě uznala zjištěné pokrevní příbuzenství a psi byli odvoláni od mých kamaš. Lord Huby vysvětlil situaci.
"... a právě teď máme palebně podepřít útok naší roty na Šišák."
"Na Šišák, chlapče! To jste třináct kilometrů vedle."
"Tak za tenhle průšvih půjdeme všichni ZKÚ. Fujbodyho nejspíš pošlou do báně."
"Nikdy se nevzdávej, chlapče. Uvidíme, co se dá dělat. Skočte do dodávky a na Šišák vás dovezu."
Probudili jsme ostatní členy družstva, kteří spali na seníku, a nacpali je do dodávky i na dodávku. Poklesla v nápravách, ale generál ji hnál mezi živými ploty vstříc úsvitu, který se rozbřeskoval nad Šišákem. Generál byl, jak nám řekl Huby, veterán z indické armády, táhlo mu na pětasedmdesátku, měl Řád za vynikající služby s proužkem za vyznamenání v boji, v krvi měl kari koření a z úst mu šlehal oheň. Strhl dodávku ze silničky a pustil se lesní cestou, až konečně zastavil na jedné mýtině.
"Šišák je rovnou nad námi," řekl, "zalehněte, než provedu průzkum."
Vrátil se za deset minut.
"Promluvil jsem si s mladým Bertíkem Hopfirem," oznámil nám. "Vaše rota do toho šla bez palebné podpory. Hrozná blamáž. Všechny zajali a odzbrojili a sedí tam jako zmoklé slepice."
"Tak nezbývá nic jiného," řekl jsem, "než jít nahoru a vysvětlit to majorovi."
"Vysvětlit? Čerta vysvětlit, mladej. Nemáte dneska žádnou páru, v tom je ta potíž. Otočit! Jediná cesta. Nemáte co ztratit. Všechno můžete vyhrát. Vás nezajali. Nikdo z rozhodčích neprohlásil, že jste padlí. Tak do nich. Protiútokem!"
"Ale je nás jen deset, pane. A jich tam nahoře aspoň sto dvacet."
"Tak si je musíte zkrouhnout. Když budou odzbrojeni, tak je zmůžete, ne?"
"Ano ... ale jak je odzbrojíme?"
"Jako to dělají Afgánci."
"Vy myslíte svléknout se do roucha Adamova a celí se namastit, pane?"
"To jsem radši zas pro vzpouru," namítl Brechin. "Nebudu se plazit po holým bříše tím kapradím."
"Na exhibicionismus teď není čas," řekl generál. "Řekněte mi radši, co se při každém cvičení fasuje po dosažení cíle?"
"Teplá mináž," odpověděl jsem. "Po dosažení cíle se fasuje teplá mináž."
"Správně. A to se děje právě teď. Krmí se tam a Hopfire jim dal rozkaz složit pušky, kulometry a všechno do jehlanců. To se nám ohromně hodí. Mají u zbraní dva strážné, ale ty odlákám, až se do toho dáte. V dodávce mám kotouč lana,

šest z vás ho vezme a půjde nahoru se mnou. Dva vylezete s kulometry na strom. Další dva zamíří minometry ... Až uslyšíte zapískání, všichni čtyři spustíte palbu slepými, kouřovými i signálními patronami, všim, čím vám povolili ..."

Zatímco jsme kráčeli vedle, dodávka se tiše rozjela do vršku. Generál zastavil za hustým křovím.

"Dvacet metrů odsud složili zbraně. Začněte všichni najednou, až zabavím strážné."

Jedinkrát za celou válku jsem někoho viděl složit zbraně do jehlanců. Jako ve filmu Tři bengálští jezdcí. Sto dvacet pušek tam stálo ve skupinách po osmi, pažbami opřené o zem, s hlavními skloněnými do úhledných pyramid a zaklesnutými do sebe. Ten pohled by oblažil srdce každého Istivého Afgánce.

Když generál zatahl strážné do rozhovoru, vyrazili jsme plížením jako jeden muž, každý jsme provlékli lano řemením pušek ve dvou či třech jehlancích, svázali jsme šest odpočívajících kulometů a vrátili jsme se zpátky do úkrytu v kapradí. Cromer si sedl za volant dodávky, zatímco my ostatní jsme nastoupili zadními dveřmi a uvázali jsme konce lana kolem nárazníku.

Pak jsem zapískal na píšťalku. Dodávka zařvala a poskočila vpřed, sto dvacet pušek zmizelo z mýtiny a zařinčelo kapradím a dolů po lesní cestě. Kulometníci na stromě spustili palbu, signální rakety se rozprskly na obloze, dýmovnice dopadly o padesát metrů dál a jižní vítr zahalil krmící se třetí rotu šedivými mračny ... Odvázali jsme konce lana, pušky odpadly, Cromer prudce otočil a my se zuřivým pokřikem, s praskáním slepých nábojů a s hvízdáním na píšťalky vpadli jako obrněný vůz doprostřed ležení.

Plných pět nádherných minut jsme jezdili sem a tam, kolem a kolem, rozprašovali jsme vojáky i jídelní misky ve vřavě bláta a kouře a světelných raket. Pak nám došla munice, dým se rozptýlil, hluk odumřel a my jsme napochodovali před majora Hopfírea chrabře kynouce rukama.

Švihl jsem sebou do pozoru a řízně jsem zasalutoval.

"Osmnácté družstvo v plném počtu a v pořádku, pane. Zabloudili jsme, dorazili jsme k cíli pozdě a podnikli jsme protiútok!"

"Ty pušky, chlape!" zaječel major. "Co jste provedli s puškami třetí roty? Mám je sakra všechny na starosti."

Znovu jsem zasalutoval.

"Ukořistili jsme je, pane. Vzpomněli jsme si na vaše přednášky a udělali jsme to jako Istiví Afgánci."

Majora najednou přešla všechna zuřivost. Myslím, že ty Afgánce, svoje celoživotní nepřátele, opravdu miloval.

"Opravdu, chlape? Tohle všechno jste dokázali s jediným družstvem! Tohle všechno ..." A ukázal gestem kolem sebe na úpějíci a zablácené kadety, na převržené ešusy a stydnoucí guláš. "A ukořistili jste sto dvacet pušek, protože jste si vštípili moje slova a udělali jste to jako Afgánci! Kabrňáci Afgánci..."

Odvrátil jsem se, abych svého nadřízeného důstojníka neuváděl do rozpaků tím, že jsem svědkem jeho dojetí. Generál vklouzl do své dodávky a tiše odjel. Jeden obrovitý kadet ze třetí roty proti mně vykročil s napřaženou kuchyňskou pánví.

"Nesahej na něj," řekl lord George Huby aristokraticky, "nebo ti sakra utrhnu obě uši!"

Sir Rudolph Thrope, Brechin a Cromer se shlukli, aby útočnicka odzbrojili a vyváleli v blátě. Pocítil jsem hrdost, že můj příklad během té dlouhé noci a moje vedení při útoku mi tak zřejmě získaly jejich loajalitu. Mohl jsem si ve svém triumfu dovolit velkomyslnost.

"Vzhledem k vašemu oddanému plnění povinností při protiútku na Lišák jsem se rozhodl zprostit vás oba tuhé vazby, kadete Huby a Brechine, a odvolat proti vám obvinění ze vzpoury. Nicméně doufám, že si mou shovívavost nebudete v žádném smyslu vykládat jako smířlivost s vaším předešlým chováním ani jako náznak -"

Právě v tom okamžiku mě k mému dalšímu zklamání lord George Huby praštil kuchyňskou pánví třetí roty.

KAPITOLA PÁTÁ

Hitler... vydal direktivu pro invazi do Anglie - plán Lachtan ... Vylodovací operace musí být provedena překvapivě na široké frontě zhruba od Ramsgate až na čáru západně od ostrova Wight... Operace vojsk si vyžadají čtyřicet divízi... V první vlně musí být přepraveno asi sto tisíc mužů s příslušnou výzbrojí včetně těžkých zbraní...

Anthony Martiensen

Hitler a jeho admirálové

Neměli jsme v zemi skoro žádná proti tanková děla a střelivo a velice málo polního dělostřelectva ... když pan Churchill navštívil pláže v zálivu sv. Markéty u Doveru, velitel protiinvazní obrany mu omluvně vysvětlil, že má jenom tři protitanková děla v celé brigádě, která chrání pět mil pobřeží nejbliž Francii, a šest nábojů pro každé dělo. Nevěděl, jestli má právo vypálit jeden z těch nábojů, aby vojákům ukázal, jak dělo funguje ...

Gen. Sir Leslie Hollis

Válka nahoře

Stíhačky kreslily po obloze vzorce ze stříbrných brků, když jsem jednoho červnového odpoledne roku 1940 vyšel z nádraží ve Fenton Maltravers s vyleštěnou zářící peckou na každém rameni, právě pověřen důstojnickou hodností u Čtvrtého mušketýrského. Octl jsem se sám na štěrkaném prostranství před staniční budovou, prázdném a dokonale míruplném. Vrátný vylezl ze své kóje a sypal zrní jediné bílé slepici.

"Jářku, dobrý muži," zavolal jsem na něj svým důstojnickým tónem. "Poslali pro mne od Čtvrtého mušketýrského auto?"

Zarazil se s hrstí plnou zrní.

"To mluvíte se mnou?"

"Ano."

"Tak teda nejsem žádnéj váš dobrej muž. A nějakej nákladňák přijel před hodinou, jenže váš vlak měl zpoždění, a tak zase vošel."

"Mohu tady sehnat taxíka?"

"Ne. Ten jel do Dorchesteru. A do svačiny zpátky nebude."

"Jak je to daleko do štábu Čtvrtého mušketýrského?"

"Moc daleko ne. Po silnici pořád za nosem. Takovou půlhodinku."

"Díky, dobrý muži."

Měl jsem rozkaz hlásit se svému veliteli co možná nejdříve. Sebral jsem tedy svůj vak a kufr a pustil se silničkou mezi živými ploty. Dehet bublal v odpoledním horku jako mořské chalupy. Měl jsem na sobě plášť a důstojnickou čepici a po půlhodinovém pochodu mi stékal pot čůrkem po nohou a kapal ze špičky nosu.

Vrátně prožlukle podcenil vzdálenost do Spelboroughského parku, majestátního sídla na dorsetském pobřeží, kde se Čtvrtý mušketýrský utábořil po návratu od Dunkerque. Bylo to dobrých pět kilometrů a já vyvinul veškerou rychlost, které jsem byl schopen, a konečně jsem vklopýtal do pobočnickovy kanceláře s jazykem vyschlým na troud a s nohama, jako bych právě slezl ze šlapacího mlýna v parní lázni.

Vděčně jsem postavil zavazadla a zasalutoval tak řízně, jak jsem jen zmrtvělou paží dokázal.

"Podporučík Goodbody se hlásí k nástupu služby, pane."

Jediné, co jsem zahlédl z kapitána Tableta nad hromadami spisů k vyřízení, bylo jeho lesklé černé temeno, jak se pilně sklání nad leistry. Tablet nijak nedal najevo, že mě viděl nebo slyšel, a pokračoval v psaní. Stál jsem před jeho psacím stolem v pozoru plně tři minuty a ticho rušil jenom skřípot jeho pera, když bralo zatačky. Poblíž lákavě stála židle.

Kolena se mi třásla únavou.

"Promiňte, pane," ozval jsem se. "Vadilo by vám, kdybych se posadil?"

Odložil pero a vypíjával poslední řádku. Pak ke mně vzhlédl s obočím překvapeně vyhrnutým a bledá pomořanská tvář se mu dotčeně stáhla.

„Posadil?" zhroutil se. "Ještě jsem vám ani nedal pohov."

Pustil se znovu do práce a nechal mě tam vrávorat dalších pět minut. Když uběhly, zapsal mě do stavu a přidělil do třetí rotě k majoru Arkdustovi. Přijetím kapitána Tableta jsem přirozeně byl zklamán, ale uvědomil jsem si, že Čtvrtý mušketýrský je řadový pluk. Kapitánův postoj se tudíž dal vysvětlit oním podvědomým pocitem méněcennosti, který zachvátil mnoho řadových důstojníků v prvních dnech války, když byli konfrontováni s přílivem vzdělaných a světzaných civilistů, a který se vědomě projevil štěkáním a antipatií. V duchu jsem mu tedy odpustil a následoval jsem svého průvodce ke třetí rotě.

Nazrzlé vlasy ustupovaly majorovi Arkdustovi z čela, ale oči byl ochuzen na spáncích, to si vynahradil na knírech. Jeho oční bulvy i v klidu hrozily záchvatem mrtvice.

"Dávám vám dvanáctou četou a chci, abyste ji dostal do formy." Předklonil se v křesle a šťouchl mě důstojnickou hůlkou do žaludku. "A sebe taky. Máte toho v pase kapku moc. Jestli vás skopčáci někdy zajmou, určitě z vás nadělají mejdlo."

Vstal z křesla, aby mě zahanbil, byly ho skoro dva vyčouhlé metry, a zavedl mě do stáje a k dvanácté četě. Nikdy nezapomenu na tu chvíli, kdy jsem se poprvé ujal velení. Dosud cítím neprodyšný pach stáje a vidím před sebou svých věrných čtyřicet mužů nastoupených na kočících hlavách dláždění.

"Pohov, mládenci," řekl jsem jim. "Rád bych vám pověděl pár slov."

Chtěl jsem si hned od začátku získat jejich důvěru a dát jim najevo, že ačkoli jsem důstojník, jsem s to chápat pocity obyčejných chlapíků, jako jsou oni.

"Chci, abyste hned od začátku věděli, jakou jsem měl radost, když mi major Arkdust řekl, že budu velitelem vaší čety. Vím, že spolu budeme báječně vycházet. Když budete vy nahrávat mě, budu já nahrávat vám. Vy si odpracujete svůj díl a já zase svůj. Jsme všichni hráči jednoho týmu a všichni hrajeme svou roli v boji za Svobodu a za Demokracii.

Jaksepatří spolu pracujme, jaksepatří pokračujme ve výcviku a jaksepatří se bavme. Jestli se skopčáci vylodí na našich březích, ukažme jim, že naše stará dvanáctá četa je ve formě a připravena smést je zpátky do moře. Chci, abyste ve mně viděli nejen svého velitele, ale i přítele. Jestli někdo z vás má nějaký problém, neváhejte a svěřte se mi s ním. Chci, abyste měli pocit, že se na mne můžete obrátit o pomoc jako na vlastního otce ..."

"Ahoj, táto," ozval se někdo ze zadní řady. "Máma se po tobě všady shání."

"A co s těma, co žádnýho fotra nemají?" zamumlal vojín Drogue. "Co s náma parchantama?"

"Držet hubu!" vyštěkl seržant Transem.

Ten večer za mnou přišlo k osobnímu pohovoru pět mých vojáků. Čtyři chtěli zálohu na žold a jenom zkoušeli mou stupiditu ve finančních otázkách. Pátý z nich, vojín Clapper, kulatý a olysalý jako mmich, zadupal řízně přes prkennou podlahu kanceláře.

"Slyšel jsem vo ní pěkný věci, pane," spustil. "Mám doma furt eště kámoše a máma mi píše každej druhej den. Ne že by proti my starý rekla něco výslovně, ale já umím číst mezi řádkama, esli víte, jak to myslím. Je to ten pojišť'ovák, pane. Furt za ní dolezjá. Chodí za ní každý pondělí, pravidelně jako hodiny pro šilas a půl tejdně na pohřební pojistku a dycky se s ní přitom mrouská."

"Mrouská?"

"Jo, pane. Zapiše si ingoustovou tužkou těch vosumnáct pencí do notesu, shodí boty a stará je na lopatkách."

"To myslíte, že s vaší ženou ... ehm ... obcuje?"

"Jo, pane. A to eště furt platím splátky na kanape. Každý pondělí vodpoledne je na ní a mně to už de na nervy. Nemůžu v pondělí ani večeret, jak na to furt myslím. Copak se to sluší, pane, dyž je člověk na vojně a bojuje za krále a za vlast, aby nějakaj pojišť'ovák lez za jeho ženou a mrouskal se s ní?"

"Ne," odpověděl jsem. "Určitě se to nesluší."

"Děkuju vám, pane."

"A co v té věci hodláte podniknout, Clappere?"

Hodil sebou do pozoru a zadíval se strnule za mou hlavu.

"Udělám všecko, co mi poradíte, pane."

"Aha ... Ovšem ... Chápu."

Musím se přiznat, že jsem byl jeho vírou v moji moudrost poněkud vyveden z míry. Můj proslov byl zřejmě působivější, než jsem čekal. Třebaže o pojišťování jsem něco věděl, nebyl jsem ani zdaleka informován o ženské manželské nevěře.

"A domníváte se," zeptal jsem se, "že vaše žena se s ním ... eh ... mrouská z vlastní vůle?"

Obrátil oči v sloup ve zbožné hrůze. "Nikdy, pane! Za nic na světě! To všecko von, pane. Je hladkej jako ouhoř, pane.

Diplomata na hlavě, semišový polobotky, paraple, a vůbec. Poplet jí hlavu tím svým šveholením. Hraje to na chudáka holku jako na vzdělanou dámu a vona pak neví, kde jí hlava stojí." Prolistoval jsem poznámky z důstojnické školy, ale ve starém dobrém kursu 212 nám neřekli nic o taktice vhodné pro Clapperovy nesnáze. Několik minut jsem o tom problému uvažoval a Clapper zatím trpělivě čekal na zázrak. Nakonec mě osvitila inspirace.

"Už to mám, Clappere," řekl jsem. "Zrušíme tu pojistku!"

"Zrušíme tu pojistku, pane?"

"Ano. Pak ten pojišťovák přestane každé pondělí chodit."

Zrovna poskočil obdivem.

"To ho vyřídí, pane! Proč to nenapadlo mě? Zrušíme pojistku a von se bude muset chodit mrouskat někam jinam."

"Napíšu vám dopis pro pojišťovnu."

"Mockrát děkuju, pane."

Udělal s dupnutím vpravo v bok a vydupal ven. Pocítil jsem velké uspokojení. Rozřešil jsem svůj první válečný problém. Zvěst o mé bystrosti se mezi vojáky určitě roznese.

Tři dni nato byla třetí rota poslána na pobřeží a dvanácté četě byla svěřena obrana tří kulometů dorsetských pláží.

"A především," vyzval nás major Arkdust v závěru svého rozkazu, "šetřte municí! Máme v rezervě všeho všudy padesát dávek na muže a bednu s tisíci dávkami na čet. Až všechno vystřelíte, vztyčte bodáky a útočte!"

Vzal jsem seržanta Transoma na průzkum terénu. "Měli bysme si zřídít hlavní postavení tady," řekl a zabodl bajonet do vrcholu útesu.

"Když se spustíme dolů pod útes, budeme mít lepší výstřel podél pobřeží, seržante," namítl jsem.

Chvilí se přel, ale když jsem mu citoval úryvky z přednášek plukovníka Grappla o zákopové válce, ustoupil.

Zkušenost z Petrželové obcíny mi napověděla, že vybudování obyvatelných úkrytů bude trvat alespoň čtrnáct dní.

Užasl jsem proto, když mi seržant druhý den hlásil, že je všechno hotovo, a naprosto jsem se zhrozil, když jsem při kontrole zjistil, že dal vykopat jenom pár zákopů asi metr úzkých.

"No ne!" ohradil jsem se. "Tyhle králičí nory, to nepůjde. Kde máte předprsně? A zadní ochranné valy? A protibašty? A palebné stupínky? A co podlážky a podzemní úkryty?"

"Žádný kryty nepotřebujeme. Jednoduchý zákopy, to nám stačí. Jako jsme měli ve Francii. Čím užší, tím bezpečnější proti šrapnelům."

Seržant Transem byl nepochybně dobrý voják na indické hranici, v Palestině i u Dunkerque, ale neměl ovšem tu výhodu jako já, aby se mu dostalo nejmodernějšího výcviku v důstojnickém kursu. Ukázal jsem mu ve svém poznámkovém sešitě náčrt zákopů podle armádních předpisů a on ochotně připustil, že nic podobného jaktěživ neviděl. Jak se dalo předpokládat, jeho četa byla informována stejně špatně. Musel jsem vynaložit dvacet minut usilovné agitace, abych je přesvědčil, že chci opravdu vážně rozšířit zákopy na dva metry. Vojín Drogue prohlásil, že mě považuje za šaška z armádního uměleckého souboru, kterého sem poslali, aby je kapku rozesmál. Nakonec přece jen zvítězila kázeň a četa se s rozverností tlupy spoutaných trestanců pustila do budování bašt podle předpisů ministerstva války.

Když jsem je opustil a vystoupil zpátky na vrchol útesu, zpozoroval jsem nějakého civilistu ve středních letech, jak podezřele očumuje ze silnice.

"S prominutím," řekl "ale vidím, že tam dole kopáte zákopy."

Byli jsme varováni, abychom se měli na pozoru před špióny. Zevrubně jsem prostudoval jeho obličej. Poblíž levého oka měl jizvu, která mohla pocházet od buršácké šavle.

„Heil Hitler!“ vybafl jsem na něj, když jsem si vzpomněl na sedláka z Petrželové obcíny. Stačil jediný záchvěv automatické reakce, abych mu rozpáral podšívku pršáku.

"He?"

"Heil Hitler, dummkopf!"

"S prominutím," zabreptal a dal se po silnici na úprk.

Moje dokončené bašty byly velkolepé. Ne nadarmo jsem se málem umístil v soutěži kursu 212 o čestnou zákopnickou lopatku. Za zubatým půlměsícem flanderských valů byl Dorset zabezpečen pro demokracii. Dva metry od sebe a přes dva metry do hloubky byly všechny stěny obedněny dřevěnou ohradou a každý centimetr cesty byl chráněn laťkovými podlážkami z lísek od piva. Předprsně byly půldruha metru tlusté, opatřené důmyslnými střilnami pro odstřelovače a vzadu byly kryté zákopy, podpovrchové latríny, podzemní kuchyně a úkryty všech velikostí zařízené jako paláce troglodytských králů. Jakmile si seržant Transom uvědomil, že se od svého záměru nedám odvrátit, honil vojáky jako mezky, takže byli hotovi za osm dní.

Hrdě jsem vzal majora Arkdusta na inspekční obchůzku. Když jsme kráčeli kolem opevnění, neřekl ani slovo, ale z toho, jak čím dál víc poučil bulvy a pošukoval zrzavými kníry, jsem poznal, že to na něj zapůsobilo hlubokým dojmem. Když

jsem ho zavedl do svého štábního úkrytu, konečně promluvil. Měl jsem tam po obou stranách dva kavalce nad sebou a k dosažení plného efektu jsem rozsvítil svíčku v láhvi a připíchl na stěny obrázky pikantních kráskek.

"Panebože na nebesích!" řekl. "Na co se to tady chystáte? To chcete hrát ‚Konec cesty?‘"

Úslužně jsem se zasmál.

"Kde jste pracoval v civilu, Goodbody? V imperiálním válečném muzeu?"

"Ne, pane. U firmy Cawberry & spol. . . obchod s obilím."

"Tak proč jste sakra postavil tyhle katakomby z roku 1914?"

"Zákopy jsou přesně podle předpisů ministerstva války, pane. Jak hned uvidíte." A podal jsem mu třetí svazek svých sebraných poznámkových sešitů, otevřený u kapitoly "Plánování a konstrukce zákopů".

Listoval stránkami a špičky knířů se mu ježily opovržením.

"Panebože," řekl. "A učili vás taky, jak dát k počtě zbraň lukem a šípy?"

"Ne, pane."

Potěžkal sešit v ruce.

"Tohle vám sotva pomůže zabít nějakého Němce. Ledaže byste ho tím praštil přes hlavu." A rozmáchl se jako bumerangem a hodil sešit do moře. Když můj průvodce civilisty pro zákopovou válku odplouval s odlivem, rackově se o něj servali jako o nějakou obdélníkovitou černou makrelu.

"Zasypejte to, mladíku! A hned!" Vyryl do trávníku rozměry. "Jednoduché úzké zákopy potřebuju, žádné lodní doky. Žádné pasti na slony. Zasypejte to, ať nejsou širší než metr. A za osmačtyřicet hodin se na ně přijdu podívat."

Dostal jsem se tak do choulostivé vojenské situace. Přišel jsem o svoje poznámky o zákopové válce, a když mých čtyřicet vojáků nastoupilo k raportu, jevíli zjevné známky únavy z kopání.

"Tak, mládenci," začal jsem s širokým úsměvem, abych jim vnukl důvěru. "Major Arkdust je s naší prací velice spokojen. Opravdu velice spokojen. Až na jednu maličkost ... Zákopy se mu zdají trochu širší."

"O kolik širší?" zeptal se seržant Transom ponuře.

"Ne zas o tolik ..."

"Asi o metr, ne?"

"Tedy vlastně ano," připustil jsem. "Chce jednoduché zákopy široké jeden metr."

"Jako jsme měli předtím?"

"Ano. Bohužel. Jako jsme měli předtím."

Celá jednotka mi začala lkát a lamentovat. Vztahovali ke mně ruce, aby mi ukázali puchýře, jako bombajští žebráci, když prosí o bakšíš.

"Vykopejte jednoduché zákopy, říkal!" zakvílel voják Drogue. "Pak je zas rozšířte jako vodní příkop na dostihách! A teďka je zase zužte! Kdyby nás komandovali skopčáci, nemohli bysme na tom bejt hůř." Jeho kolegové brali přímo v pochybnost moje duševní zdraví, oklikou můj manželský původ a svorně se shodli, že se radši dají sexuálně zneužít, než aby se rozedřenýma rukama znovu chopili lopat. Viděl jsem v tom znamenitou příležitost pro seržanta Transoma, aby si procvičil svoje velitelské schopnosti, pročež jsem ho požádal, aby si vzal četu na rozkaz. Když jsem vystoupil nahoru na silnici, přiměl je k zaspávání zákopů a jejich kletby stoupaly k vrcholu útesu jako při vzpouře v Sing Singu. Ten civil tam očumoval znovu.

"Zdravíčko," začal. "Zas je zaspáváte, co? Bejt na vašem místě, byl bych je tam hned na začátku nekopal."

"Naštěstí," odsekl jsem, "na mém místě nejste. Až budu potřebovat vaši radu, kde si mám vybrat palebná postavení, tak se vás zeptám, děkuju vám."

"Chtěl jsem jenom pomoci..."

"A taky bych vás chtěl upozornit, že jste v pobřežním obranném pásmu a podle bezpečnostních předpisů můžete být zatčen ..." Sáhl jsem po pažbě revolveru a on utekl po silnici a zmizel v jednom domě. Zapamatoval jsem si dobře jeho adresu.

Četa si odbyla svůj znesvěcující úkol hezky rychle a major Arkdust vyslovil s jednoduchými zákopy spokojenost. Pro mne ty užitkové štěrby v zemi neměly žádný styl. Vedle barokní velkoleposti mých bašt mi to připadalo jako vedení války z chudobince. Zbožně jsem doufal, že skopčáci naši část Dorsetu nenapadnou. Byl bych se do hloubi duše styděl, kdybych byl zastižen profesionálními junkery v tak směšných králičích děrách.

"Děkuju vám, mládenci, za vaši usilovnou práci," řekl jsem při nástupu. "Velitel roty je opět velice spokojen. Jenom jednu maličkost bych vám chtěl zdůraznit."

"Chraň nás pámbů!" zavrčel voják Drogue. "Jestli je bude chtít zase rozšířit, přeběhnu rovnou k Hitlerovi."

"Rád bych vám zdůraznil," pokračoval jsem, "že byste si v žádném případě neměli strhávat puchýře. Správně se ošetřují tak, že ..." Čímž jsem uvedl velice užitečnou a vřele oceněnou přednášku o první pomoci v polních podmínkách. Příštích čtrnáct dní v jednom kuse přšelo. Na stezce v úbočí útesu vytryskl ze země pramen vody. Modravé bláto tak klouzalo, že jsme museli natáhnout lana, abychom se spustili dolů. Když jsem se jednou večer v lijáku smekal podél lana, hlasy mých reptajících mužů ke mně doléhaly jako při nějaké ruské vzpouře. Jako by tam dole kotvil křížník Potěmkin.

"Nemůžu tam dostat už ani nohu, seržo, a bren už vůbec ne."

"Honem vylézt, Clapper, a zpátky sem!" zařval seržant Transom, "než tam zůstaneš jako v pasti!"

Moje zákopy pod útesem se zavíraly. Z ubohého metru se zúžily na decimetr. Rozmočený jíl začal stékat po úbočí útesu jako láva a pomalu a neúprosně zaléval naše nory.

Zavelel jsem k strategickému ústupu na vrchol útesu. Naše šplhání urychlilo skluz jílu a my stáli v deštivém mženi jako uhranutí jsme pozorovali, jak okraje zákopů konečně splynuly. Za deset minut připomínaly pevně semknuté rty lorda Baldwina, jílový svah byl hladký jako hedvábí a žádná známka neukazovala, že tu kdy dvanáctá četa zaryla rýčem.

Seržant Transom si unaveně povzdechl.

"Máme je teďka vykopat tady, pane?" zeptal se a ukázal na týž drn, který označil bajonetem před pěti nedělemi.

"Ano," přisvědčil jsem s očima upřenýma mimo něj na moře.

"Jednoduchý zákopy, pane?"

"Ano."

"Metr široký, pane?"

"Ano."

Vojín Drogue si klekl do mokra a začal bít hlavou o zem.

"Vykopete je úzký, pak zas široký, a zase úzký ... Teďka zavřete voči a já je nechám zmizet! Povídám vám, to není vůbec žádné britské důstojník. Poslal ho Hitler ze své páté kolony, aby rozložil celej Dorset."

"Shodili ho s padákem, kamaráde, převlečenýho za kurva jeptišku."

"Jonáš to je. Jonáš, co nosí smůlu. Kéž by se pámbů smiloval a poslal dvanáctý četě pořádnou velrybu!"

Viděl jsem v tom další znamenitou příležitost pro seržanta Transoma, aby osvědčil, že je z velitelského těsta, a nechal jsem ho pokračovat. Ten špión v civilu na mne zase čekal na silnici. Tentokrát jsem se rozhodl, že ho zatknou.

"Dobřej večír," řekl. "Tak teďka je budete kopat tady nahoře, co?"

"Ano. A varoval jsem vás už posledně -"

"Měli jste je tady vykopat hnedka na začátku. Pod útesem je to beznadějný. Ty útesy jsou samej mokrej klouzavej jíl. Při dešti teče jako kaše. Byl bych vám to moh říct hnedka, když jste začali, že do podzimka vám ty zákopy nevydržej."

"Tak proč jste to neřekl?"

"Když jste mě nenechal."

Chystal jsem se právě změnit obvinění a zatknout ho pro zatajení informace schopné prospět vojenským úřadům, když jsem si všiml, že vojín Drogue zvedl pušku a míří naším směrem. Neměl jsem dosud příležitost zkontrolovat, jestli je plně vycvičen v zajišťování střelných zbraní, a považoval jsem proto za moudřejší odložit tu záležitost na jindy a uchýlit se urychleně do bezpečí.

KAPITOLA ŠESTÁ

Od něho jsem se naučil oceňovat výcvik prodchnutý tvůrčí fantazií... Cvičení organizovaná Wavellem znamenala vždycky výzvu a potěšení, nikdy nudu. Při jednom z nich například byla 5. brigáda poslána, aby chránila - představte si - zlaté rouno!

Gen. por. Sir Brian Horrocks

Život naplno

6. brigáda střežila rouno - skutečnou ovčí kůži obarvenou nažluto, - která byla ukrytá na hranici hrabství Surrey a Sussex. Argonauty představovala 4. a 5. brigáda ... Wavell vydal přísný rozkaz vysvětlit báji o zlatém rounu všem vojákům divize, aby se v nich probudil opravdový zájem o celou akci.

Brig. gen. Bernard Fergusson

Wavell - portrét vojáka

V chmurných dnech roku 1940 jsme stáli zády ke zdi, střežíce pobřeží a stále připraveni odrazit Huny od zelených návrší Dorsetu. Když pak nebezpečí pominulo a zbrojní výroba se dostala do chodu, vojenské mozky se začaly zabývat myšlenkami na ofenzívu. Naše divize byla stažena do strategické zálohy a podrobena řadě cvičení neskonale namáhavějších a únavnějších než skutečná válka. Rozhodčí plní nevyčerpatelné energie a důmyslné krutosti číhali na každé silniční křižovatce, jen zřídka k nám směla proniknout mináž, a jakýkoli spánek, třeba jen ve sněhu a bez dek, byl považován za projev bezpečnosti.

Velitel naší divize generálmajor Trugg si s láskou vzpomínal na strážně svého vlastního vojenského mládí a ujišťoval nás, že cvičení, kterým nás teď podrobuje, jsou hotové zahradní dýchánky ve srovnání s totálně mírovými manévry. Jak měl před každým cvičením ve zvyku, shromáždil jednoho podzimního rána roku 1941 všechny své důstojníky v jistém biografu.

"Uděláme si cvičeníčko," zašveholil z pódia, na němž se jeho silueta odrážela od ohromného diagramu. "Cvičení jak se patří. Cvičení ze staré dobré školy. Nejnáročnější a nejnáročnější cvičení, k jakému kdy došlo v době mezi válkami. Vedené generálem Wavellem, když velel Druhé divizi. Cvičení 'Zlaté rouno'. Cvičení, které opravdu upoutá fantazii vojáků. Báji o Iásónovi a zlatém rounu. Budeme mít právě ovčí rouno obarvené nažluto, ukryté v Hurtském lese na hranici Surrey a Sussexu, a Argonauti budou muset týden bojovat, než se tam dostanou ..."

A s velitelským ukazovátkem a načasovanými pauzami pro odkašlání nás na svém nestvůrném diagramu seznámil se základními rysy našeho nastávajícího očiště.

Týden nato, po dvou dnech a nocích klikatého pochodu přes Severní pahorkatinu, se Čtvrtý mušketýrský zakopal na hranici mezi Surrey a Sussexem. Třetí rota byla v záloze s úkolem zaútočit nazítří ráno jako první vlna Argonautů. Major Arkdust právě skončil svůj denní rozkaz, když do dvora statku vpadla jízdní spojka.

"Zvláštní zpráva, pane," hlásil. "Okamžitě provést!"

Kapitán Croker, zástupce velitele, otevřel obálku.

"Dodatek č. 8," četl nahlas, "k instrukci pro cvičení č. 44. Velitel divize vydal přísný rozkaz vysvětlit báji o Iásónovi a zlatém rounu všem vojákům divize, aby se v nich probudil opravdový zájem o celou akci. Rozhodčí zkontrolují u jednotlivců znalost báje a velitelé rot potvrdí vlastnoručním podpisem do 06.00 hodin, že Iásónův příběh byl vysvětlen

všemu mužstvu."

"První otázka, kterou si musíme položit," řekl major Arkdust, nejbystřejší muž, pod jakým jsem kdy sloužil, "zní: o jakého Jasoně jde?"

Já sám jsem byl vzdělán spíš v exaktních vědách a ne tak dobře v bájesloví. Moji kolegové důstojníci byli řadoví prostí válečníci, kteří nechávali knihy a podobné serepetičky slečinkám, jak se vyjádřil kapitán Croker. Ohromní kamarádi, když se člověk dostal do úzkých, to je třeba přiznat, ale báji o zlatém rounu z nich neznal nikdo.

"Vy u roty odpovídáte za zpravodajskou službu, Goodbody," řekl major Arkdust. "Tak si sežeňte nějaké zprávy o tom Jasonovi a dejte to dál mezi vojáky."

Odebral jsem se za svým literárním posláním do nejbližší vesnice. Nějaká paní v čepci, kouřící hliněnou dýmku, mi otevřela dveře první chalupy.

"Dobrý večer, milostivá," pozdravil jsem. "Nemáte náhodou doma výtisk báje o zlatém rounu?"

"Dneska nepotřebujem, děkujem." Odplivla si přesně na obilný schod zápraží a zabouchla mi dveře před nosem. Další tři majitelé domků mysleli, že jsem vojenský ubytovatel, a odmítli otevřít. Dveře vilky "Zeebrugge" mi otevřel jeden admirál ve výslužbě, který na mě spustil, co mě to sakra napadlo obtěžovat lidi kvůli nějakým zatraceným pohádkám.

"Co je to za vopičky!" odfrkl si. "Šaškovat po venkově! Takhle tu zatracenou válku pěkně prohrajete! Jak se jmenujete? Napíšu o vás do Timesů."

Řekl jsem, že se jmenuji Dai Rees a že jsem od pluku velšských gardistů. Hokynář se podivil, že dospělý člověk jako já nemá nic lepšího na práci. První přímé odpovědi se mi dostalo od poštmistra, který na mě poštvál psa. Konečně se místní řídící učitel slitoval nad mým mládím a našel mi výtisk Divů řeckého bájesloví pro mládež.

"Je to pro osmileté děti," poznamenal, "takže to bude právě tak vhod pro zaostalé výrostky, co si hrají na vojáčky jako vy."

Bylo těsně před večerkou, když jsem se dostal zpátky na bojiště a dal jsem shromáždit rotu v jedné stodole.

"Nyní si přečteme báji o Iásónovi a zlatém rounu," začal jsem. "Generál chce, abyste si pro cvičení zapamatovali všechny podrobnosti, aby se tak ve vás probudil opravdový zájem o celou akci. Klidně se proto ptejte, na co chcete."

"Do prkenný vohrady!" řekl vojín Spool. "Hajaja na dobrou noc!"

"Byl jednou jeden řecký rek," četl jsem z knížky, "jménem Iásón, a ten se plavil do Kolchidy, aby našel zlaté rouno. Rouno pocházelo z berana, který doplaval z Théb do Černého moře s chlapcem Frixem na zádech ..."

Vojín Parkin, radista štábní roty, převzdělaný knihomol, syn poslance a hašteřivý advokát mužstva, se přihlásil o slovo. „Z Théb do Černého moře, pane? Víc nežli šest set padesát kilometrů? Beran aby plaval s nějakým chlapcem na zádech?"

"Berani plavat neumějí," poznamenal vojín Drogue. "Podříznou si předníma kopytama krk."

"Tohle byl bájeslovný beran," vysvětlil jsem, "poslaný bohem Hermesem."

"S bájeslovným motorkem vraženým do zadku, to leda."

Nevšimál jsem si jejich pošetilého smíchu.

"Iásón se plavil na lodi Argó s třiapadesáti válečníky a s jednou ženou. Jmenovala se Atalanta a byla to proslulá lovkyně a běžkyně ..."

"To teda musela bejt," řekl vojín Clapper. "Furt dokolečka po palubě s těma třiapadesáti válečníkama v patách."

Za podobných stálých úštěpků jsem doprovodil třetí rotu spolu s Argonauty přes moře na ostrov Lémnos k ženám bez mužů, kolem Hérakla na ostrově Kios, nechali jsme za sebou Amyka se zlomenou čelistí a Finea osvobozeného od Harpyjí a probjovali jsme se až k přistání v Kolchidě. A to všechno vyjádřeno slovníkem pro osmileté.

"A král řekl, že Iásón musí splnit sám a bez pomoci tři úkoly, než rouno dostane. Musel zapřáhnout do pluhu strašné kovonohé býky, zorat s nimi pole a zasít tam dračí zuby. Jenom pak se směl pokusit vzít rouno zuřivému drakovi, který je hlídal."

"Sázím čtyry proti jedný na toho draka."

"Ale králova dcera Médea se do Iásóna zamilovala a dala mu kouzelné byliny, kterými býky zkrotil. Když zasel do brázdy dračí zuby, z každého zubu vyrostl válečník. Ale Iásón je všechny pobil a posypal draka kouzelnými bylinami, takže drak usnul. Iásón se pak vlastnoručně zmocnil zlatého rouna a odplul na lodi Argó s Médeou ..."

"A žili pak šťastně až do smrti."

"Nemohli bychom si zejtra večer vyprávět Červenou karkulku, pane?"

Vojín Parkin znovu vstal.

"Velice zajímavé, pane," poznamenal. "Mohli bychom si tu knížku vypůjčit přes noc? Prostudovali bychom si tu báji, abychom majora zejtra určitě nezklamali."

"Zajisté," řekl jsem a podal jsem mu knihu. "Chvályhodné předsevzetí, Parkine."

Druhý den ráno jsme se vzrušeně připravovali na výpravu za zlatým rounem. Štábní rotmistr Dickory se s povykem přihnál za majorem.

"To je vzpoura, pane! Jedenaosmdesát mužů odmítá vstávat."

Vojín Parkin vyšel ze spojařského stanu s radiogramem v ruce.

"Přednostní osobní depeše od generála Trugga."

Kapitán Croker ji přečetl.

"Velitel divize očekává, že se dnes všichni vojáci zachovají podle slavného příkladu Argonautů."

"Právě o to se snažíme, pane," podotkl vojín Parkin. "Nejde nám o nic jiného, než abyste zůstal s generálem zadobře. Podle té knížky pana Goodbodyho bylo Argonautů jenom třiapadesát, a nás je sto čtyřicet. Tak jsme včera večer losovali, kdo bude mít tu čest zaútočit na zlaté rouno, a teď máte nastoupeno přesně třiapadesát dobrovolníků."

Nechceme přece, aby vás generál nacytal se sto čtyřiatřiceti Argonauty na startu a myslel si pak, že jste tu pověst nikdy nečet."

"Třiapadesát Argonautů," zařval major Arkdust. "Je to pravda, pane Goodbody?"

"Ano, pane, ale -"

"Teď není čas na žádné ale, už jsme měli být na cestě. Co je sakra krmíte touhle bolšánskou propagandou?"

"Plnil jsem jenom generálův rozkaz, pane ..."

Všichni na mě křičeli a pobíhali kolem ve vzrušených vojenských kruzích. Kapitán Croker se vehementně dožadoval, aby na těch jedenaosmdesát nedobrovolníků byla uvalena tuhá vazba pro vzpouru, ale štábní rotmistr si spočítal, že by těch druhých třiapadesát muselo zůstat s nimi, aby je hlídali. K cíli by pak nedorazili vůbec žádní Argonauti, což povážlivě zavánělo masovým válečným soudem, jako stvořeným pro noviny a senzacechtivé obecnostvo.

"Jestli smím něco navrhnout," přihlásil se vojín Parkin, "v té knize se říká, že když Iásón přistál v Kolchidě, nechal na své lodi stráž. Co by z toho taky měl, kdyby se vrátil se zlatým rounem do přístavu a zjistil, že mu někdo štípnul jeho Argó?"

Tak bylo našich jedenaosmdesát povalečů ponecháno jako nominální stráž u lodi Argó s tím, že se to s nimi vyřídí, až se vrátíme do kasáren, zatímco třiapadesát hrdinných dobrovolníků odpochovalo s proklínáním smůly, která je stihla při losování. Po pěti kilometrech pochodu, když jsme vyšli na hřeben nad Hurtským lesem, někdo třikrát zapískal a všichni si sedli.

"Co je zas krucinál tohle?" zaburácel Arkdust.

"S prominutím, pane," ozval se vojín Parkin, "ale váš oddíl vás chce jenom uchránit vážného omylu. Nechceme, abyste si to pokazil u generála, kdybychom šli dál. Argonauti neměli s vlastním odnětím rouna drakovi co dělat." Zdvihl Divy řeckého bájesloví pro mládež. "Tady stojí, pane, že Iásón to provedl sám a vlastnoručně s pomocí těch bylinek, co dostal od své přítelkyně Médey."

Bylo vidět, jak major Arkdust pohybuje při čtení rty. "Krucipísek! Parkin má úplně pravdu. Zrovna tak to tady stojí. Kde je ten idiot Goodbody? ... Aha! Tady jste... Kdyby nebylo včera večer té vaší bolšánské přednášky, nedostali jsme se do téhle kaše ..."

"Udělal jsem, pane, jenom co jsem považoval -"

"Sám a vlastnoručně, pane Goodbody, sám jste nás do téhle šlamastyky dostal a sám nás z ní vytáhnete, Iásón! To jste vy! Jmenuju vás plukovním Iásónem. Nastavte ruku!" Vytáhl váček na tabák a nasypal mi na dlaň hrstku řezané směsi.

"Tady máte ty svoje kouzelné byliny. A támhle dole chrlí oheň vaší kovonoží býci." Na pastvině pod námi v mrazivém ranním vzduchu odfrkávalo obláčky páry čtrnáct exemplářů fríského hovězího dobytka. "Dračí zuby jsou už zasety a vyrostli z nich válečníci." Ukázal na zorané pole kolem Hurtského lesa, kde se už zakopali skotští pěšáci s chlupatými rukama. "Tak do toho, Iásóne! Seběhněte tamhle dolů do toho lesa a nevracejte se mi bez toho zatraceného rouna!"

Když jsem se hnal přes hřeben a přes pole, Škotáci mě upozorovali a začali mě bombardovat hroudami, kamením a slepými patronami. Z brázd se zvedl přepadový oddíl a pustil se za mnou. Taktak že jsem doběhl do lesa, zakopl jsem o nějakou past na jezevce, skutálel se po hlavě do nějaké strže a přistál jsem na nějakém vojákově v kožené bundě.

"Kdo sakra jste," zeptal se a odhrnoval si z obličejce kapradí.

Měl jsem ústa plná kompostu, vlasy vpředu ožehlé prskavkami, levá ruka mi připadala zlomená, a tak jsem bohužel ztratil trpělivost.

"Jsem Iásón!" zařval jsem. "A jdu si sám a vlastnoručně s kouzelnými bylinami pro zlaté rouno." Ukázal jsem mu svou hrstku tabáku. Vzal si ji a nacpal do lulky.

"Děkuju," prohlásil.

"Jestli se o tyhle vojenský šaškárně doslechne Hitler," řval jsem dál, "tak praskne smíchy. Příští tejden si budeme hrát na tři medvídky a budeme se prát o největší misku kaše ... A kdo jsi ty? Drak?"

"Někdy," odpověděl. Sundal si přílbu, aby se zbavil posledních listů kapradí, a já zjistil, že je to generál Trugg. Švihl jsem sebou do pozoru tak řízně, jak mi moje zranění dovozovala, a zasalutoval jsem.

"Prosím za prominutí, pane."

"Nestůjte tady jako voskovéj svatej, chlapče! Rouno je tamhle za tím měděným bukem. A běží sem tučet Skotů s násadami od krumpáčů, aby z vás vymlátili duši."

Když se Škotáci s pokřikem hnali strží, dal jsem si rozchod, oběhl jsem dotyčný strom, popadl ovčí kůži a zpátky přes pole vzal do zaječích. Z druhého konce lesa se vyhrnuli obránci, aby mi odřízli cestu. Uháněl jsem co nejrychleji zase do kopce, v patách se dvěma sbíhavými kolonami rozrušených Piktů. Zrovna když kleště hrozily sklapanutím, vyrazilo s povykem přes hřeben dvaapadesát argonautských dobrovolníků a s gusem se narvali do Skotů. Třiapadesátý hrdina, vojín Parkin, zaujal pozici na křídle, páčil lehkou cvičnou municí kravám do zadků a nahnal tak stádo splašených fríských dobytčat pronásledovatelům do týlu.

Dostal jsem se do bezpečí za hřeben a lapaje po dechu jsem se dopotácel k majorovi Arkdustovi. Seděl na loveckém sedátku a četl si Divy řeckého bájesloví pro mládež. Upustil jsem mu ovčí kůži k nohám a zhroutil se vedle ní.

"Úkol splněn, pane," zasupěl jsem. "Iásón se hlásí se zlatým rounem."

"Nelehejte si, Iásóne," řekl. "Ještě jsem vám nedal pohov. A kde je Médea? Podle té knížky má prchnout s vámi."

"Tu taky zuřivě pronásleduje její otec, král Kolchidy," odpověděl jsem a postavil se na podklesávající nohy. "Zrovna se nám sem žene do kopce."

Z lesa se vynořil generál Trugg a metelil si to přes oraniště.

"Tak to radši napichneme zpátky k Argu."

Major Arkdust zapískal na pišťalku, třiapadesát hrdinů nechalo boje a vzalo nohy na ramena zpátky přes kopečky. Popadl jsem mastnou žlutou ovčí kůži a pohnul svou polámanou kostrou za nimi.

KAPITOLA SEDMÁ

... Vzpomínám si na dobu, kdy jsem se pokoušel učit vojenské právo v Sandhurstu, a paměť mi ožívuje, jak jsem cítil s plukovními důstojníky, kteří ten předmět musí zvládnout. Snadno se řekne, že Rukověť vojenského práva obsahuje všechno, co je o věci třeba vědět, ale pro některé z nás je to jen chatrná útěcha ... Každý důstojník by se měl vyznat ve vojenském právu ze dvou hlavních důvodů. Jeden z nich, méně důležitý, je ten, že z vojenského práva může skládat zkoušky pro povýšení. Druhý důvod, daleko důležitější, je ten, že se s příslušnou znalostí může vyvarovat nespravedlnosti vůči svým krajanům, kterým má tu čest velet...

Gen. Sir Charles Harrington
Příručka vojenského práva

Další vzestup na armádním žebříčku jsem zaznamenal v lednu 1942, kdy jsem byl po pouhých osmnácti měsících důstojnické služby povýšen na poručíka s plným platem. Toho dne, kdy bylo moje jmenování oznámeno, si pro mne poslal pobočník velitele a já napochodoval do jeho kanceláře v plné slávě dvou pecek zářících na každém rameni. "Vojín Juniper od druhé roty," řekl kapitán Tablet, "který je právě pod zámkem a čeká na vojenský soud, protože se bez dovolení vzdálil od útvaru na sedmašedesát dní, si vás vyžádal za obhájce. Chcete uvést nějaký důvod, proč byste obhajobu nemohl přijmout?"

"Ne, pane."

"Tak tady máte kopii svědeckých výpovědí a ostatní papíry. Soud zasedá za čtrnáct dní. A s Goodbodym za obhájce ať se Bůh smiluje nad Juniperovou hříšnou duší!"

Byl jsem tím pověřením velmi potěšen. Od té doby, co jsem vyšel z důstojnického kursu, neměl jsem příležitost pocvičit se ve vojenském právu. Měl jsem naštěstí poznatky ze svých právních studií zaznamenány ve druhém svazku sešitů, který zůstal uchráněn před majorem Arkdustem a hlubokým modrým mořem. Vyzbrojen poznámkami, Rukověti vojenského práva a Královskými řády a předpisy jsem šel navštívit svého klienta do cely.

Byl to malý, světem otlučený mužiček, znovu povoláný záložák, který si předtím odsloužil patnáct let a měl služební záznam na pět archů.

"Povězte mi, Junipere," začal jsem, "jak to, že jste si vybral zrovna mne?"

"Napíchnu jsem si vás v seznamu naslepo špendlíkem, pane. Mně už je fuk, kdo mi dělá advokáta. S těma svědeckejma výpověďma a s mým služebním záznamem by mě z toho nevysekal ani sám Šalamoun."

Doufal jsem, že se doslechl o právnické obratnosti, kterou jsem projevil při řešení takových problémů dvanácté čtyry, jako byly Clapperovi potíže s pojistkou, ale rozhodl jsem se nepřipustit, aby mě způsob zvolení odvrátil od plnění povinnosti.

"Takhle to nesmíte brát, Junipere. Bradu vzhůru, rozumíte! Všichni vězňové jsou nevinní, dokud se neprokáže jejich vina."

"Na vojně teda ne."

"Ale ano, ujišťuji vás. Stojí to tady v Rukověti vojenského práva černé na bílém. Co by tak byl nejlepší způsob naší obhajoby?"

"Co takhle voběsit se?"

"Jak vidím, jste obžalován, že jste se bez dovolení vzdálil od útvaru na sedmašedesát dní do Runcornu. Proč jste jel zrovna tam?"

"Já nevím."

"Z vašich záznamů vysvítá, že jste se za posledního půl třetího roku bez dovolení vzdálil od útvaru už jedenáctkrát a vždycky do Runcornu. Proč vždycky zrovna do Runcornu?"

"Já nevím."

"To přece musíte vědět. Žije tam vaše žena?"

"Nejsem ženatý."

"Vaše přítelkyně?"

"Žádnou nemám."

"Tak co vás proboha táhne pořád do Runcornu? Není s vámi něco v pořádku?"

Juniper na mě bázlivě zamžoural, jako by měl někoho v patách, zahleděl se na obilný strop a pak na svůj vlastní odraz na dně kbelíku, který leštil. "To ta moje hlava, pane."

"Vaše hlava?"

"No jo, pane. Tady vevnitř v lebce. Vokna, mívám často vokna." Popleskal se dlaněmi po zmučených spáncích. "Hrůza ... Někde si sednu, zrovna jako teďka sedím s váma, pane, a najednou mám v hlavě černo. Černý vokno. Padne na mě pocit, že musím ven, z kasáren. Musím někam zdrhnout, jestli víte, co tím myslím. Připadám si tak ... tak nějak ..."

"Jako kočovník?" navrhl jsem.

"To je vono, pane! Připadám si najednou jako kočovník." Jakmile byla prolomena traumatická zábrana, otevřel mi srdce.

"Lup! Něco mi lupne tady mezi ušima a mám v hlavě černý vokno jako kočovník. Všecko na mě padá. Kasárenský baráky, kuchyň, stěny, všecko proti mně maširuje a já zkrátka musím na čerstvej vzduch ..." Vypouklil hystericky oči černé jako knoflíky a mlátil kolem sebe rukama jako trosečník v potopené ponorce. "Musím někam na vandru... nevím, co dělám ... nevím, kam jdu ... maširuju jako v transu, bezmocnej jako náměšičník, snad hodiny, snad celý dny, dokud mě to nepustí, a pak se probudím v Runcornu."

"Vždycky v Runcornu?"

"No jo," rezignovaně rozhodil rukama. "Dycky v Runcornu."

"A jak často míváte tahle kočovnická okna?"

"Pořád, pane. Nikdy nevím, kdy to na mě sedne."

Zabořil si obličej do rukou.

"Panebože! Kdy to jenom skončí!"

Vyznal jsem se naštěstí trochu v psychiatrii stejně jako v pojišťování. Žádné ty freudovské teorie o sexu a tak podobně, to si zase nemyslete, ale dost na to, abych poznal, že před sebou mám případ nutkavého kočovnictví.

"No tak, vzpamatujte se, Junipere," povzbudil jsem ho a naklonil jsem se k němu jedním ramenem, aby načerpal důvěru z mé hodnosti vyjádřené druhou peckou. "Jsem tady, abych vás obhájil. Nebojte se, pravda vyjde najevo. Prostuduji si spisy a zítra vás zase navštívím."

V podvědomí se mi začal rodit skvělý nápad, v kratičkém záblesku jsem uviděl základy, na kterých se dala postavit konstrukce obhajoby. Nepochybuji, že stejný pocit míval často Perry Mason. Založil jsem si přirozeně mezi materiál pro své válečné memoáry i kopii praporečného rozkazu, ve kterém bylo oznámeno moje povýšení. Dole na konci druhé stránky v něm bylo upozornění všem vojenským lékařům na důležitost poslední instrukce Vojenské rady, která je vyzývala, aby bedlivě sledovali všechny případy porcyliokózy. Všechny zjištěné případy měly být okamžitě hlášeny na nejvyšší místa. Přečetl jsem si instrukci pro případ, že by ona choroba propukla u dvanácti čtyř. Porcyliokóza postihovala lidi, kteří delší dobu požívali zkažené vepřové maso, a vyskytovala se proto občas u vojáků, kteří sloužili v Indii, kde vepřové maso snadno podléhá zkáze. Příznaky, jež se u nemocných objevovaly mnoho let poté, co vepřové maso dávno strávili a zapomněli na to, záležely v náhlých záchvatech zatemnění mysli, ve ztrátě paměti a v bludném somnambulismu.

Vzal jsem instrukci Vojenské rady do cely na strážnici a vysvětlil jsem ji Juniperovi.

"Tohle je možná příčina všech těch vašich potíží s Runcornem," řekl jsem. "Třeba jste se nakazil porcyliokózou."

Řekněte mi, požíval jste někdy v době své služby v Indii zkažené vepřové?"

Obličej se mu rozzářil. Udeřil jsem zřejmě na pravou strunu v jeho paměti.

"V jednom kuse, pane! Náš kuchař v Indii byl parchant mizerná. Nikdy nám nedával nic jiného než zkažený vepřový, den co den! Teď si na to jasně vzpomínám, dyž jste mi to připomněl. V poledním slunci se dycky zkazilo. Bylo celý zelený a hemžilo se červama. Zvedal se nám z něj žaludek, jak jsme ho žrali každé den s vomáčkou sladkejma bramborama. Ještě teď je mi na blití, dyž si na to vzpomenu ... Fuj! ... Květa, Pěšávar, Blablabád ... všechny ty posádkový města, kde jsem sloužil a věčně k žrádlu jen to zkažený vepřový..."

Kandidát medicíny kapitán Truffle, vojenský lékař Čtvrtého mušketýrského, byl mladý, obtloustlý a přímo pukal medicínskou ctizádostí. Oči mu zajiskřily, když jsem mu vylíčil, kde můj klient sloužil, jak požíval indické vepřové, a popsal mu jeho příznaky.

"Krucipísek!" zvolal. "Vždyť to všechno souhlasí s instrukcí Vojenské rady! A má se o tom dát nahoru zvláštní hlášení! Případy porcyliokózy jsou strašně vzácné, chápete. To by bylo terno, kdybychom tak měli jeden u pluku!"

Cestou k vězeňskému křídlu jsem mu řekl, že žalobce bude u soudu dělat kapitán Tablet. Truffle byl s pobočником na kordy, což mělo svůj původ v doktorově přesvědčení, že nadměrným dupáním měkne mozek a že přílišným vystavováním organismu vápnu na bílení tvrdnou tepny.

"Tablet, říkáte?" poznamenal. "To je mu akorát podobné - uštvat chudáka, který z lékařského hlediska není odpovědný za své činy."

Vyptával se Junipera dobrou hodinu a rýpal ho do všech možných i nemožných míst, aby zjistil jeho reflexy. Juniper mě den předtím požádal o zapůjčení instrukce Vojenské rady, takže si zkontroloval příznaky podle oficiálního popisu, a všechny jeho odpovědi se zdály kapitánu Trufflovi smutně uspokojivé. Nakonec sklapl notes, triumfálně natáhl kolem něho gumičku a pustil ji, až to plesklo, a vyvedl mě na chodbu k odborné konzultaci.

"Tomu chlapíkovi to sedne jako ulité. Podle všech bodů uvedených v instrukci tu porcyliokózu má. Hned začnu psát hlášení. A napíšu taky dopis do Skalpelu. Možná i do Timesů. Studie o porcyliokóze by vážně mohla mušketýry zapsat na mapu světové medicíny."

Sděлил jsem Juniperovi informaci o jeho stavu a on to nesl velmi statečně. Do vojenského soudu zbývaly čtyři dni a já s ním strávil mnoho hodin probíráním podrobností naší obhajoby, která tvrdila, že jeho vzdálení od útvaru bylo zaviněno zatemněním mysli a kočovnickým somnambulismem následkem otravy vepřovým masem.

Juniper byl rozený herec a při zkouškách to dotáhl k dokonalosti. Nevím, čím se zaměstnával po válce, ale Stanislavského herecká metoda se mohla klidně zrodit za strážnici Čtvrtého mušketýrského. Protože žádný z nás dosud jiný případ porcyliokózy neviděl, mohl její vnější příznaky předvádět beze všech zábran.

"Vezmu si k soudu erární brejle," rozhodl se. "Člověk v nich dycky vypadá hrozně úskočně." Nasadil si brýle s aluminiovými obroučkami a tlusté čočky zvětšily jeho knoflíkové černé oči do supí přízračnosti. Předpokládám, že jenom z napjatého čekání na soud dostal nervózní tik do krčních svalů. Každých patnáct vteřin mu zamrkalové levé oko, levý ústní koutek se mu stáhl a hlava mu poskočila na stranu jako neodbytný stárnoucí dotěra v časové tísní.

Ráno v den soudu přihopkal mezi dvěma strážnými krokem Groucho Marxe a s potřásáním hlavy jako Dickensův starý darebák Fagin. Nalíčil se taky pro tu příležitost, obličej si nabílil práškem na drhnutí a pytlíky pod očima si zvýraznil šmolkou. Posadil se na krajíček židle, s koleny těsně sevřenými jako zoufalá panna, s pažemi zkříženými na prsou po siouxském způsobu, zabraný do sebe a němý jako oživlá mrtvola v uniformě, a ze zadumané nehybnosti ho vytrhovala jenom pravidelná grimasa jeho čtvrtminutového tiky.

I já, kdo ho viděl při zkouškách, jsem byl oťesen kvalitou premiérového výkonu. A na tři členy soudu zapůsobilo jeho chování docela viditelně. Předseda, major Cutts-Bodlin, si obžalovaného prohlédl monoklem a svěšené špičky jeho

kníru vyjádřily přesvědčení, že narazil na pěkné číslo. Kapitán Pebble od hulánů se napřimil na židli jako lineál a začal se kývat jako zpomalený metronom v rytmu Juniperova tiků. Poručík Comb, nejmladší člen soudu, proti němuž to strašidlo sedělo, se nervózně odtáhl od stolu, a když se na něj Juniper podíval a zoufale zastěnal, myslil jsem, že se Comb sebere a uteče.

"Nuže," prohlásil major, vytrvale odvraceje zrak od vězně, "abychom tedy začali."

Předsedal vojenskému soudu poprvé a dlouho se prodíral formalitami.

"Nuže," řekl pak, "slyšel jste, z čeho jste obviněn, vojine Junipere. Jak se k žalobě stavíte? Jste vinen, nebo nevinen?" Vstal jsem.

"Obhajoba by ráda požádala o revokaci soudního líčení, pane."

"Ale! Podívejme ... Revokaci soudního líčení, tak?"

Zřejmě se s takovým zahajovacím gambitem ještě nesetkal a honem zalistoval stránkami své zelené knížky, Průvodcem pro mládež pro líčení před vojenským soudem. Po špitané konferenci s kapitánem Pebblem konečně našel příslušný paragraf.

"Aha ... tady ... Revokace soudního líčení... A na jakém podkladě vznáší obhajoba takovou žádost?"

"Na tom podkladě, pane, že obžalovaný následkem choroby utržené v činné službě nebyl odpovědný za činy, které vedly k obvinění proti němu, a je zdravotně neschopen podstoupit přelíčení."

"Zdravotně neschopen? A copak mu chybí?"

"Má obávanou porcyliokózu, pane."

"Porcyliokózu?" Podíval se na své kolegy soudce, na kapitána Tableta, na strážné, ale nikdo mu nemohl pomoci.

"Co je to ta porcy-tentononc?"

"Jak si jistě vzpomínáte, pane, je to choroba popsaná v instrukci Vojenské rady čís. 903/1942, která vyvolává zatemnění mysli a kočovnický somnambulismus."

"Ale? A jak ji obžalovaný dostal?"

Napřimil jsem se do plné výšky.

"Požíváním zkaženého vepřového v Indii."

"Požíváním čeho?" Monokl zaharašil na stole, jak mu vypadl z ustrnulého oka.

"Zkaženého vepřového." Dýchl jsem si na nehty a nonšalantně si je přešetřil na klopě. "Je to všechno v té instrukci Vojenské rady, pane."

To ho právnícky přitisklo ke zdi. Soud se nemohl vzpamatovat z faktu, že Vojenská rada podpírá obhajobu výnosem, který soudci nikdy ani nečetli. Konečně po dlouhém funění a supění major přerušil líčení a kapitán Tablet se sykavým sakrováním mu šel sehnat instrukci čís. 903/1942.

A když ji pak sehnal, soud si ji přečetl a já zevrubně pohovořil o její příslušnosti pro náš případ, byl už čas k obědu. Odpolední zasedání zahájil předseda oznámením, že soud vzal na vědomí obsah zmíněné instrukce a že chce vědět, jak chceme dokázat, že obžalovaný dotyčnou chorobou trpí.

"Zatracená banda prolhaná!" vrčel kapitán Tablet, který byl zvyklý, že jeho vojenské soudy končily před obědem.

"Simulantství je to, nic víc. Připravovat nás všechny o čas historikou vycucanou z prstu! Měl by se poslat na lékařské vyšetření."

"To už obhajoba udělala," řekl jsem. "Můj první svědek je náš vojenský lékař."

Kapitán Truffle nepřispěl k uklidnění pobočníka tím, že odmítl vypovídat pod přísahou.

"Co máte proti přísaze?" zeptal se ho předseda. "Jste snad mohamedán?"

"Dejte mu modlíci kobereček," mumlal žalobce.

"Jsem tady, abych podal lékařské dobrozdání, ne abych vypovídal o faktech. Takový znalecký posudek se normálně podává bez přísahy."

"Něco takového jsem jaktěžživ neslyšel," soptil Tablet. "Každý musí přísahat."

"Jestli jste pobočník velitele," poznamenal Truffle, "měl byste si přečíst Rukověť."

Sršeli proti sobě nenávisť, dokud major Cutts-Bodlin nevyužil své autority a neposlal oba do příslušného rohu ringu.

Unaveně listoval příručkami, až nakonec prohlásil, že doktor má naprosto pravdu.

Truffle nafouklý svým vítězstvím se posadil, aby přečetl dvacetistránkovou studii o porcyliokóze, svůj dopis redakci Skalpelu, svoje poznámky o případu vojína Junipera a druhý koncept svého hlášení armádnímu šéflékaři. Po dvou a půl hodinách medicínské hantýrky vyjádřil na závěr názor, že "soud by neměl vylučovat možnost, že obžalovaný onemocněl porcyliokózou a že se vzdálil od útvaru v okamžicích zatemnění mysli způsobeném touto chorobou."

Tím skončil první den a já cítil omluvitelné uspokojení z pokroku obhajoby. Můj klient byl nicméně poněkud vyveden z míry, protože Truffle a já jsme na sebe strhli všechnu pozornost.

"Kdy se dostanu k lízu já?" dožadoval se. "Už mě to votravuje sedět tady jako vyřezávaný Buddha."

Dostal příležitost druhý den a chopil se jí oběma rukama. Po dopoledním štěkání mezi Tabletem a Trufflem, při kterém pobočník v jednom kuse mával rukama a obracel se k nebesům s otázkou: "Ale proč pořád do Runcornu? To mi řekněte!" a doktor mu odpovídal zarytým opakováním svého znaleckého posudku, jsem nakonec poslal Junipera do akce.

"Povězte teď soudu svými vlastními slovy," vyzval jsem ho, "bližší podrobnosti o své vojenské službě."

Byl ohromný. Caruso jako Rigoletto, Šaljapin se svou Blechou i Lawrence Olivier jako pokřivený Richard III., všichni se ztraceli jako ubozí ochotníci před Juniperem a jeho smrtícím vepřovým. Naklonil se dopředu a vztáhl ruce, aby na sebe soustředil pozornost soudců. Provedl je ponuře svým dětstvím, jež prožil jako devátý potomek věčně opilého foukače skla ve Stalybridge, který byl většinou bez zaměstnání, protože alkohol mu oslaboval dech, takže místo zamýšlených demižonů vyfukoval pořád jenom osminkové flašičky. Když byl Juniper dohnán právě tak hladem jako

vlastenectvím, aby se přihlásil na vojnu, sloužil nejprve jako bubeník. Rozpačitě sebou vrtěl na židli, když si vzpomínal, jak jeho mladou mysl otráslo přátelství s kaprálem trombonistou, který projevoval orientální choutky.

"... dyž mi bylo devatenáct, náš prapor vodplul do Indie a byl nasazený na severovýchodní hranici. Bojovali jsme proti lstivějším Afgáncům, pane, krvežíznivějším a nemilosrdnějším, a slunce v jednom kuse pralo do těch skal a nám do tepla a do těch nekonečných kamenitých pustin..." Zaspěl o vodu, s hrdlem vyschlým jako afgánský žebřák, a vztahoval žalostně ruce, aby si kryl hlavu před neodbytným sluncem.

"Maširovali jsme pořád přes hory, z Květy do Pěšávaru, z Kašmíru do Blablabádu, pořád jsme jen bojovali a tábořili, bojovali a tábořili, a v jednom kuse jsme žrali to strašný vepřový ... den co den ... Vepřový ... vepřový ... a zas vepřový ... nic jiného než vepřový. A k tomu to vedro a ty mouchy a kuchaři si neměli kde umejt ruce a prasata padaly jako kuželky z toho nakažlivého indického prasečího moru. Maso se hejballo červama, takovej flák bůčku se vám sám vodplížil před vočima. Cestu ke kuchyni našel člověk ve dne po čuchu a v noci podle toho, jak to vepřový hnilobně světýlkovalo Fuj! Byla to hrůza ... Ale nic jiného jsme neměli... Nezbejvalo nám než zřít to zkažený vepřový, nebo pojit hlady ... Eště teď tu chuť cejtím, jako lidožroutskou gorgonzolu."

Poručík Comb jemně zezelenal a roztřepal si před ústy kapesník.

"A za nějakou dobu mi to začalo lízt na mozek." Juniper si poklepal klouby prstů na čelo a obrátil oči v sloup jako mrtvola. "Začal jsem dostávat ty černý vokna a musel jsem na vandr. Seděl jsem třeba v lágru a začala na mě padat noc, samá mlha a samý stíny. A potom se na mě všechno začalo tlačit. Kopce na mě maširovaly, stan se na mě propadal..." Schoulil se jako na ochranu před hrozcím nebezpečím a hypnotizovaní posluchači se schoulili s ním.

"Stanová plachta se snášela níž a níž... blíží a blíží... všechno se na mě hrnulo ... mačkalo mě to čím dál víc k zemi ... V hlavě mi začaly bubnovat ty bubny ... bum, bum, bum, bum ..."

Začal pěstí bušit do opěradla židle jako na tamtam a všechny hlavy sebou zaškubaly ve stejném rytmu. Dech mu ztěžkl jako mědiu při seanci a hlas se mu rozechvěl napětím.

"Všechno mě dusilo ... škrtilo ... zdrhovalo mi dech ... Bubny duněly čím dál víc ... až mi praštěly kosti v lebce ... Musel jsem pryč... Musel jsem se zachránit, než bude pozdě ... než se zblázním! Bum! Bum! Bum! Bum! A zrovna když mi už mi praskaly všechny žíly, najednou - krrach! ... Obrovské žluté a červené vejbuch před vočima ... a najednou je všude ticho a černá tma a já se probudím za několik hodin, za několik tejdnu, sedím v nějaký domorodý vesnici desítky kilometrů daleko a nohy mám na cimprcampu ..."

Něžně si pohladil podešve bot a nastavil je k soucinné prohlídce.

"A pořád se mi to vopakovalo. Každou chvíli se mi zatmělo v hlavě a pak jsem se probudil někde v džungli. A celou tu dobu nic jiného k žrádlu než to plesnivý vepřový ... vepřový kotlety, solený vepřový, vepřový nožičky a buřty a všechno prolezlý červama a shnilý. Dyž jsme se nakvartýrovali po vesnicích, bylo to eště horší. Maširovaly na mě všechny ty chatrče ... a pak ten duhovej vejbuch, a bůhví jak dlouho po tom mě našli v transu na nějakým vzdáleným bazaru. A zpátky tady v Anglii to bylo to samý... Sedím jednou večír v kasárnách a počítám, co jsem si naspořil, a kasárenský baráky najednou vyrážejí proti mně... stěny na mě začnou padat... postele mě vobkličou a svírají mě jako v pasti... nemůžu se pohnout... nemůžu dechat..." Svinul se do klubička jako ježek a zoufale se chytil za hrdlo. "Neslyším ... Nevidím ... A najednou zase všechno vyletí do povětří ... Nohy mě nesou, ale nemůžu je zvládnout ... Musím pořád dopředu. Nemůžu zastavit. Něco mě pořád táhne dál a dál, semhle támhle, dál a dál a dál, až se konečně zase probudím ... vyplivnutej... voddělanej ... v Runcornu." Při vyslovení jména toho fatálního městečka omdlel jako špalek, bez života, až na to křečovitě cukání, umělec až do konce, zplihlý, vyždímaný a zbrocený potem služebníka Thálie.

Poručík Comb vyklopýtal z místnosti s kapesníkem pevně na ústech. Kapitán Pebble vypil rychle za sebou tři sklenice vody. Major Cutts-Bodlin se ovíval svědeckými výpověďmi a nařídil další přerušování, aby mohl být obžalovaný vyneseno na čerstvý vzduch.

"Chrstněte na něj kýbl vody," navrhl kapitán Tablet. "Simulant simulantská!"

"Přineste nosítka," odsekl kapitán Truffle, "a opravte ho na marodku!"

Čtyři ze zahálčících svědků obžaloby byli nuceni posloužit jako nosiči a Juniper byl v bezvědomí odnesen z dějiště svého triumfu. Hodinu nato zvedl roztřesenou hlavu, rozhlédl se vyřeštěně kolem sebe a zeptal se: "Kde to jsem? Zase v Runcornu?" Doktor trval na tom, aby si před návratem k soudu odpočinul, a tak jsme v soudní síni znovu zahájili až po čtvrté hodině.

"V době přestávky," řekl předseda, "uvážil soud dosavadní svědectví a dospěl k názoru, že o stavu obžalovaného potřebujeme odborný posudek. Proto jsme zařídili, aby ho zítra ráno vyšetřil psychiatr v Porthleyské nemocnici. Soud přerušuje jednání, dokud nebude mít odborný posudek v ruce."

Byl jsem spokojen. Jasně jsme vyhrávali. Trvalo to dva dlouhé dny, ale soud už připouštěl možnost porcyliokózy.

Jakmile jednou získáme na stranu obhajoby mozkoškraba, máme to v suchu. Jel jsem s Juniperem druhý den ráno do nemocnice.

"Viděl jsem včera večír na černo prima film," oznámil mi. "Voknem strážnice. Žůžo. Zvoník vod Matky Boží Ten Charles Laughton dokáže jednoho rozbrečet, jak hraje toho hrbatýho Quasimoda."

Krátil si cestu opakováním scén ze Zvoníka, vystrkoval jedno zkroucené rameno a ohavně přes ně pošilhával černě podkrouženými očima. Opustil jsem ho přede dvěma majora Spragworthyho.

"Vyprávějte tomu psychiatrovi svůj životopis stejně jako včera u soudu, Junipere, a jste na svobodě."

Odpověděl mi vítězně vztyčeným palcem.

"Žádný strach, pane. Úplně ho voddělám. Pochytil jsem pár novejšich triků vod Charlese Laughtona."

A odpajdal přes práh přidávaje k hrůze svého grouchofaginovského kroku quasimodovské kymácení. Seděl jsem pak v čekárně, dokud se za hodinu nevrátil.

"Tak jak to šlo?"

"Senzačně. Položil jsem ho na lopatky. Začínám se už dostávat do role, jestli mi rozumíte, jak to myslím."

"Trvalo vám to tam dlouho."

"To von. Já byl hotovej za dvacet minut. Vostatek toho času na mě chtěl, abych strkal hranatý kuličky do kulatých dírek, dával dohromady dětský skládanky a takový blbosti."

Vychytrale si položil prst k nosu.

"Na to mě nenachytral. Viděl jsem mu až do žaludku. Vyřešil jsem všechny ty jeho testy špatně."

Soud pokračoval v líčení druhý den a major Spragworthy podal svůj posudek. Měl nervový tik ještě horší než Juniper. Předpokládám, že se nakazil od nějakého pacienta. Jeho postavení specialisty vyžadovalo, aby byl ještě rozvláčnější než Truffle, a tak blahosklonně rozvedl svou teorii o porcyliokóze, popsal podrobně, jak pacienta vyšetřil, a zdůraznil rysy, které shledává na Juniperově případu obzvláště zajímavé. Zřejmě se přikláněl k nám a já si šťastně oddychl, když dospěl k závěru své přednášky.

"... a po uvážení všech dosažitelných medicínských důkazů bych rád soud upozornil, že obžalovaný může podle jasných příznaků trpět porcyliokózou."

Vyhráli jsme! Juniper se vytrhl z mrtvolné strnulosti a zdrazil všechny kolem sebe dvěma prsty churchillovsky zdviženými do vítězného V. Usmál jsem se soucitně na poraženého pobočníka.

"... a kromě toho," pokračoval specialista, "vzhledem k jeho reakcím při vyšetřování a k jeho abnormálnímu řešení běžných psychiatrických testů je na místě důvodné podezření z dědičné choromyslnosti. Třebaže jeho mentální degenerace ještě nedospěla do stadia, kdy by ho zjevně bylo třeba internovat, domnívám se, že by měl být dopraven do ústavu choromyslných na dlouhodobé zvláštní pozorování, aby se zjistilo, jestli by trvalá internace nebyla v jeho nejvlastnějším zájmu ..."

A mluvil dál, aby s trapnou zřetelností objasnil svůj názor, že by můj klient měl být uklizen. Sotvaže mu splynula ze rtů poslední vražedná slabika, požádal jsem o přestávku v líčení. Když major Spragworthy odcházel, udělal na mě starosvětskou grimasu. Nebýt toho jeho tiky, byl bych přísahal, že na nás zamrkal. Šli jsme se s Juniperem poradit.

"To jste to tedy vymňouk, pane," řekl mi. "Pěkně jste mi to s tou obhajobou navařil. Kdybysme byli před čtyřma dny řekli, že jsme vinný, byl bysem vyfás tak šestapadesát dní. A teďka mě chtějí zavřít do cvokárny nadosmrti."

"Zavinil jste si to sám, Junipere. S tou rolí jste to přehnal, způsobily to ty quasimodovské prvky. Toho hrbáče jste do toho neměl vůbec plést."

"Ale co si teďka počneme? Dáte mě prohlásit za magora. Radši bysem kroutil bůhvíjakou paletu v báni než v blázinci, to dycky."

"Jen klid, Junipere. Nezoufejte. Já vás z toho dostanu."

"Dostanete mě vod toho soudu ve svěrací kazajce, to leda. Zejtra touhle dobou mě budou mít ve vypořádaný cimře bez pásku, bez kšand a bez tkaniček do bot."

"To nebudou," řekl jsem rozhodně. "Pořád ještě máme ústupovou cestu."

Tribunál se sešel značně malátně. Začínaly mu povolovat nervy. Přihlásil jsem se a vstal jsem.

"Obhajoba by teď ráda vzala zpět svou žádost o revokaci soudního líčení a připouští, že obžalovaný byl při svých opakovaných návštěvách Runcornu odpovědný za své jednání... Přiznáváme teď, že je vinen."

Major Cutts-Bodlin zaúpěl a zakryl si tvář rukama. Když ji zase odkryl, ukázal na haldu archů, na nichž měl protokol dosavadního líčení. Čtyřikrát otevřel a zase sklapl ústa, než se sebe vypravil znělé slovo.

"Čtyři dni!" šípěl. "Čtyři dni tady zdržujete tribunál a snažíte se mu dokázat, že se obžalovaný nakazil nějakou lidskou červenkou! Šest svědků necháte čtyři dni lelkovat na chodbě a žádný z nich nepromluvil ještě ani slovo! Důstojník pověřený obžalobou se celou tu dobu nedostal ke svým normálním povinnostem, soudní poddůstojníci a strážníci trčí zbytečně mezi těmihle čtyřmi stěnami, kapitán Pebble zmeškal svoje plukovní dostihy a poručík Comb, který se chtěl včera ženit, musel svatbu odložit... Čtyři dni! Osmnáct mužů! Vychází mi z toho, poručíku Goodbody, že jste ve válečné době připravil svou vlast alespoň o dvaasedmdesát člověkodní, mne jste donutil zpracovat sedmatřicet stran zbytečného protokolu, na šestadevadesát hodin jste způsobil celému soudu očistec, když musel poslouchat ty medicínské bláboly, a nakonec máte tu nestoudnou drzost postavit se tady a prohlásit, že najednou je obžalovaný vinen!" Hlas mu přeskočil do divokého řevu, pěstí začal bušit do stolu, až se sedmatřicet listů protokolu rozletělo do všech světových stran. "Víte vy, co jste?"

"Ne, pane."

"Zatracený sabotér! Záškodník z páté kolony! Jestli přiznáváte vinu teď, proč jste to neudělal už v pondělí v deset dopoledne a neušetřil nám všem čtyři dni života?"

Neodpověděl jsem. Nemohl jsem prostě přijít na nic konejšivého. Dlouho mě tak servával a já jenom mlčky stál a snašel to se vztyčeným čelem. Když se předseda vyčerpal, ujal se slova kapitán Pebble a zevrubně mi vyložil, že bych potřeboval zapíchnout jako prase. Poručík Comb promluvil s takovým roztrpčením, že jsem nutně musel předpokládat, že jeho nevěsta je v jiném stavu. Kapitán Tablet na mne chrlil zpod knírů nenávislné invektivy, hrozil budoucí pomstou a vraždil mě očima. A vojín Juniper, když se tribunál konečně usadil a napařil mu sto dvaasmdesát dní, odmítl vpustit mě do cely a prodiskutovat se mnou odvolání k vyšší instanci, odůvodněné tím, že tribunál byl přepracovaný a nespravedlivě zaujatý vůči obžalovanému.

Když jsem odcházel ze strážnice, samozřejmě zklamaný, ale uklidněný vědomím, že jsem pro svého klienta udělal všechno, co bylo v mých silách, oslovil mě vojín Clapper.

"S prominutím, pane, ale moh bysem si s váma promluvit pár slov kvůli vá outěše?"

"Jistěže, Clappere," odpověděl jsem. "Copak vás tentokrát trápí?"

"Zase moje stará, pane. Zase mi za ní dolezaj."

"Snad ne ten pojišťovák? Myslel jsem, že jsme se ho zbavili, když jsme zrušili tu pojistku."

Statečně se usmál.

"Toho jste vyřídil jaksepatří, pane. Pěkně jste mu vypálil rybník. Tentokrát to není von. Ale řezník."

"Řezník? Mám tomu rozumět tak, že se teď... ehm ... dopouští důvěrností u vás doma v bytě?"

"No jo, pane. Nosí jí pravidelné každej outerek kus masa bez lístků. Zviklá její sebevládu řízkama a ledvinkama, láká jí na játra, až v ní probudí takovej hlad, že vona pak neví, čím je. Moje máma mu to vyčetla, ale von na to nebere žádnéj vohled. Ne a ne chudáka holku nechat na pokoji. Už mi to de na nervy, a jestli proti tomu co nejdřív někdo něco nepodnikne, skončím jako zuřivej magor někde v Runcornu jako ten starej Juniper. Copak se to sluší, pane, nic jinýho nechci vědět, aby civilní řezníci dolezali a mrouskali se s manželkama vojáků, který chrabře bojujou za krále a za vlast...?"

"Neberte si to tak k srdci, Clappere. Však už najdeme způsob, jak toho řezníka odradit, žádné strachy ... co myslíte, daly by se vaše manželka a vaše matka přesvědčit, aby se z nich staly vegetariánky?"

Než mohl odpovědět, přiklusal seržant Transom.

"Naléhavý vzkaz od velitele roty, pane. Vyhlášení zvláštního rozkazu, okamžitě."

Nechal jsem Clappera uvažovat o ženském vegetariánství a pospíchal jsem do rotní kanceláře.

"Co se děje, seržante?"

"Neshodte mě nikde, že jsem vám to řek, pane, protože to má bejt přísně tajný, ale příští tejden jedeme."

"Jedeme? Kam?"

"Do severní Afriky, vo libru!"

"Jak to víte?"

"Do skladu právě fasovali pět set párů přezůvek do sněhu a marodka je celá zatarasená čtrnácti bednama masti proti vomrzlinám. Tak to jedeme do písečných pouští, to je na beton."

A měl docela pravdu.

KAPITOLA OSMÁ

... V únoru jsme dostali zprávy, že se nepřítel chystá k ctizádostivějšímu protiútoku proti našim liniím, než se až dosud pokusil. K posílení tohoto útoku byla spěšně stažena část Rommelových sil z Tripolisu, aby se spojila s von Arnimem a Messem v Tunisku. Všude ovšem byla nařízena zvýšená bdělost...

Generál Dwight D. Eisenhower

Křížové tažení v Evropě

Když jsem vyvedl dvanáctou četou Clepthy na břeh a využil šťastné náhody, že se naše přistání nesetkalo s odporem, pochodoval jsem dál po pobřežní silnici směrem k Tunisu, stejně dychtivý jako moji chlupci, abychom se poprvé obuli do skopčáků. Podle ledového příjetí, kterého se nám dostalo od koloniálních Francouzů, se dalo usuzovat, že někteří z nich by zřejmě byli radši, kdybychom byli skopčáci. Přesto však jsme na nich nešetřili veškerým požehnáním osvobození, mezi jehož dobrodiní patřilo využití jejich dcer, rekvizice jejich vína a zvalcování jejich vinic tanky. Mušketýři se drali vpřed svým tradičním stylem, a kdybychom byli cestou opravdu nenarazili na Němce, dorazili jsme do Tunisu o vánocích.

Takhle jsme ovšem museli zůstat stát a poněkud se stáhnout, pak přišly deště, bláto čvachtalo až po kolena a armáda zaujala pozice pětadesát kilometrů od Tunisu, aby vyčkala na vhodné počasí pro útok, až na jaře vyschnou cesty. Když v březnu 1943 začalo svítit slunce, třetí rota byla zakopána kousek na sever od Medžez-el-Báb kolem jednoho statku na nehostinných svazích hory Džebel Tokurna. Země mezi skalnatými pruhy vyschla na šedý prach a sedlák kromě několika zakrslých korkovníků a pokroucených oliv nepěstoval zřejmě nic jiného nežli kamení. Pod námi se rozkládalo podobně úrodné údolí bez reky, ale zbrzděné spoustou vádí, vyschlých koryt, která se táhla necelý kilometr k protější kopci, obsazeným skopčáky. Major Arkdust svolal velitele k poradě do kuchyně statku.

"V hlavním stanu armády se připravuje velká ofenzíva, abychom prorazili do Tunisu. Protože operační štáb musí všechno vyhotovit v šestadvaceti kopiích, za pět minut to nestihnou. Tentokrát jim to bude trvat ještě déle než obvykle, poněvadž ti milánkové musejí samozřejmě sprádat plány pět set kilometrů odsud v Alžiru. Ale i na takovou dálku od vůně střelného prachu větří, že Němci by taky mohli chystat ofenzívu. Rádi by o tom co nejrychleji zvěděli, bezpochyby proto, aby se mohli stáhnout na předem připravené pozice v Riu de Janeiru. Dostali jsme tedy úkol, abychom v mezidobí zesílili průzkumné hlídky s dvojnásobným cílem - jednak abychom se obeznámili s terénem mezi naším postavením a postavením nepřítele pro případ našeho vlastního útoku, za druhé, abychom pozorovali nepřítele a zjistili co nejrychleji případné známky hrozícího protiútku. Probereme si teď podrobně úseky jednotlivých čet..."

Později v hlavním stanu mé čtyry v neužívaném kozím chlívků obhlížel seržant Transem německé kopce svým triedrem. "Já teda bejt Němčourem, bych se sem neštrapicíroval. Má tam na svém džebel zrovna tak dobrou hromadu kamení jako my tady."

"Němci mají hlavní postavení kolem té homole, Džebel Aboudiru. Kdo drží Džebel Aboudir, ovládá údolí. Náš hlavní úkol je prozkoumat, kudy se dostat nahoru. A pozorovat, jestli oni neprojeví úmysl pustit se dolů."

Seržant chvíli obhlížel terén.

"Čím víc tam člověk kouká," poznamenal, "tím míň vidí. Je tam říha falešnejch hřebenů a vyschlejších vádí. Budeme se tam muset v noci vypravit, abychom si udělali vůbec nějakou představu."

Plochý střed údolí byl ovládn z obou stran a ve dne bylo vyloučeno pohybovat se tam nepozorovaně. Čtyři noci jsme vysílali průzkumné hlídky, ale nepodařilo se nám získat nejmenší ponětí, co se děje kolem Džebel Aboudiru. První hlídka zakopla o drát, takže vyletěla skopčácká poplašná světlice, a zatímco kolem pražila nepřátelská palba, hlídka se pak tři hodiny krčila v bohem seslaném kráteru. Druhá hlídka narazila na německou hlídku, která už v údolí patrolovala; při třetí jsme beznadějně zabloudili mezi vádí na úpatí kopce a poslední, která pronikla až přes vádí, byla zaskočena svítáním a zřejmě nepřekročitelnou skalní rozsedlinou.

Podstatnou vlastností dobrého velitele je pružná mysl. Má být vždycky připraven změnit postup, jestliže se původní plán setká s neúspěchem. Klidně jsem si sedl a náš problém promyslel. Pak jsem si svolal podřízené velitele.

"Je jasné," řekl jsem, "že v noci se o Džebel Aboudiru moc nedovíme."

"A ve dne se tam nikdo nedostane se zdravou kůží," poznamenal seržant Transom.

"Kdyby se někdo dostal za denního světla do údolí a nahoru ke strži, která nás v noci zdržela, nejspíš by odtamtud nejspíš našel cestu do kopce uviděl."

"Kdyby mu zbyly voči na koukání," řekl desátník Dooley. "Vodsud' až k těm vádí není kde se krejt."

"Ale copak se musí krýt?" namítl jsem. „ Tamhle se tam dostanou."

A ukázal jsem na Araba jedoucího na oslu stezkou v našem týlu. Jeho žena se zavazadlem kráčela před ním - v bojovém prostoru se tradiční pořadí obrátilo, aby choť mohla sloužit jako předsunutý hledač min. Náhodní kočovní Arabové bloudili zemí nikoho v údolí patrně proto, aby vykopávali kameny. Protože obě strany měly nedostatek munice, nevšímali jsme si jich, ledaže se takový tulák pustil do některého ze svahů, a pak ho výstřel nad hlavou zahnal panickým klusem přes skaliska.

"Černý huby to třeba dokážou, pane," řekl desátník Hink, "ale z nich nic nedostanete. Nemluvěj žádnou známou řečí. A kdyby se pustili do džebelů, tak je Němčour vodpráskne."

"Kdyby se tam pustili přímo. Ale mezi těmi vádí je spousta krytů, kterých by vycvičený voják mohl využít jako výhodné pozorovatelný."

"A jak uděláte z černý huby vycvičeného vojáka?"

"To taky neudělám. Ale mohli bychom z vycvičeného vojáka udělat černou hubu."

Podívali se na mne užasle. Jejich nevyvycvičené mozky nebyly s to provést tak rychlý rozbor situace.

"To jako myslíte, pane," řekl konečně seržant Transom, "že by se někdo měl převlíct za černou hubu a zahrát si na Lawrence v Arábii?"

"Správně! Jeden odvážný dobrovolník by pak za deset minut dokázal víc než my všichni za deset nočních hlídek."

"Jeden odvážnej dobrovolník?"

"Ano. Měl by to samozřejmě být poddůstojník. Prostý voják nedokáže provést potřebný průzkum."

Čekal jsem v pevné důvěře, že se přihlásí všichni čtyři.

"Vyzabil bych tam jako blesk," řekl desátník Hink, "ale s těmahle pačesama ze mě černou hubu nikdo neudělá." A prohrábl si houštinu slámově světlých vlasů jako Harpo Marx.

"Já zrovna tak," ozval se desátník Globe, "jenomže když si sundám brejle, nedohlídnou ani přes světnici. A kdo jaktěživ viděl černou hubu vokopávat kamení v brejlích s rohovejma vobroučkama?"

"Nikoho bych tam místo sebe nepustil," řekl desátník Dooley, "kdybych neměřil přes metr vosumdesát a nevážil metrák. Žádná černá huba není větší než ratlík a Němčour nikdy na my rozměry v burnusu neskočí."

"Já bych je teda nevolal taky," přidal se seržant Transom, vzpřímený jako královna Marie. "Po dvaceti letech execirování bych se nikdy nedokázal jaksepatří ležérně nahrbit jako takovej arabskej civil. Můžete si mě navlíknout do všech lajntuchů a ručníků v Boltonu, ale skopčák ve mně vždycky pozná vojáka z povolání. Bohužel, pane, nemám zkrátka ty nezbytný herecký schopnosti. Musím se přiznat, že na takovej úkol nestačím." Zavrtěl smutně hlavou jako poražený profesionál. "Ale jestli dovolíte, abych vyslovil svůj názor, pane, máme tady jenom jednoho člověka, kterej má akorát figuru, hereckej talent i přirozený vystupování, aby moh dělat Lawrence v Arábii... Jen se na něj podívejte, mládenci!" A s gestem impresária ukázal na mne.

"Namouduši, seržante!" řekl desátník Hink obdivně. "Jen se podívejte na ty ušlechtilý jestřábí rysy! Jako by z voka vypad nějakýmu arabskýmu šejkovi, jen kapku chudokrevnýmu!"

"A to držení!" přidal se desátník Globe. "Úplnej bledolící syn pouště. Dvakrát si přetřít ksicht krémem na boty, pane, a každěj si řekne, že jste zrovna seskočil z vemblouda."

"Kdyby vás tak najednou viděla stará paní Lawrencová, pane, myslela by, že se jí vrací synáček," řekl desátník Dooley.

"Až se kapku vopálíte, budou za várna běhat všecky beduínský štětky z celý Arábie. Marná sláva, pane, jste na ten úkol jako stvořenej!"

Musím se přiznat, že jsem si v téhle operaci přidělil spíše roli taktika než vykonavatele, maje na zřeteli, že svým výcvikem a zkušeností přispěji válečnému úsilí víc, jestliže budu informace vyhodnocovat, než abych je získával. Nicméně teď, když jsem se rozhlédl po svých podřízených, viděl jsem, že by nebylo snadné proměnit někoho z nich v přesvědčivého Araba. A protože upozornili na mou podobnost s Lawrencem z Arábie - mám pocit, že právě tak s ohledem na mé vůdcovské schopnosti, jako na pouhou tělesnou podobnost - a protože jsem sám ten denní průzkum navrhl, nezbývalo mi, než ho taky sám provést.

Příští noci jsem byl navlečen do burnusu a závoje na hlavu, obličej a ruce mi byly natřeny nahnědo cigaretami vylouhovanými v čaji a byl jsem vybaven pravou severoafrickou lopatou na obdělávání kamení. "Na deset kroků vás každěj bude pokládat za báječnou černou hubu, pane," řekl seržant Transom. "U Němčourů vám to projde, ale co jestli tam v těch vádí potkáte nějaký jiný černý huby, a budou si s várna chtít poklábat?"

"Budu dělat hluchoněmého. To dělají zvědové vždycky."

"A máte tu dymovnici?"

"V burnusu."

"Dobrá. Kdyby něco, řízněte s ní a ztratíte se v mračnech kouře. A nechoďte tam moc blízko. Pamatujte, co potkalo Lawrence v Arábii, když ten trik zkoušel na Turkách."

Dvě hodiny před svítáním mě hlídka doprovodila do údolí a já se ukryl v korytě vádí. Tunisané bohužel nejsou žádní ranní ptáčci, takže jsem musel čekat až do devíti, než jsem mohl vyrazit dál. Z Džebel Aboudiru mě nebylo vidět, protože tomu bránil příkrý útes strmicí na úpatí, ale stejně jsem skoro každých deset kroků zůstával stát, abych vyryl pár nevinných kamínků. Pilně a houževnatě jsem se propracovával kolem krytého úbočí až na konec útesu, kde jsem hodlal vyjít z úkrytu na plně viditelnou otevřenou pláň. Posledních dvacet kroků vedlo kamenitou roklí s jeskyněmi v úbočí útesu a pod ním. Hrabal jsem se kolem balvanu velkého jako autobus, a náhle jsem ve své noční košili strnul. Za rohem proti mně se vynořil Arab.

Zarazil se a podíval se na mne... Energicky jsem zaryl lopatu do země. Kolem byla samá hutná skála a lopata klouzala neškodně sem a tam se zvuky, jaké by asi vydávala litinová citera. Arab rovněž spustil lopatu a jal se obdělávat kamení u svých nohou. Měl větší štěstí než já; narazil na štěrku.

Pár minut horlivě pracoval a já ho obezřele koutkem oka sledoval. Byl drobný a hubený a počítal jsem, že kdyby došlo na pěsti, dokázal bych ho vyřadit. Přisunul jsem se trochu blíž, až jsme se octli sotva na deset kroků od sebe a já získal pruh nabratelných šutříků. Přestal hrabat a podíval se na mne. Pak se zazubil, spokojeně pokýval hlavou a rozpráhl přátelsky náruč. Čekal s nastaveným uchem, až promluví.

Ještě dobře, že jsem si promyslel svůj výstup hluchoněmého. Přiložil jsem si konečky prstů ke rtům, zavrtěl jsem hlavou na znamení beznadějněho záporu a zamával jsem si roztaženými dlaněmi před obličejem jako sportovní rozhodčí při faultu. Opakoval jsem ten posunek třikrát, pak jsem si ukázal na uši a předvedl svou trojitou němohru znovu. Pro větší důraz jsem konečně zůstal nehybně stát, s lopatou v pohovu, a němě jsem párkrát otevřel a zavřel ústa v napodobení rybí mimiky.

Araba nejdřív moje gestikulace zarazila a v jeho semitských rysech se zřetelně projevila hrůza. Pak mu mé poselství došlo, znovu se zazubil a chápavě pokýval hlavou. Potomk mému úžasu odložil lopatu na zem a zopakoval mou pantomimu s ústy, s ušima i se zlatou rybičkou. Posléze ukázal energicky na mne, pak zpátky na sebe, a já ho pochopil... I on byl hluchoněmý!

Jakkoli jsem zvyklý, že každý, koho se kdy zeptám na cestu, se ukáže buď hluchý jako poleno, nebo je v těch místech cizí, musím se přiznat k svému nesmírnému překvapení, že při jediné příležitosti, kdy jsem v zájmu vlády Jeho Veličenstva sehrál roli nemluvícího a zvukotěsného Araba, z první osoby, kterou jsem potkal pod Džebel Aboudirem, se vyklubal hluchoněmý Tunisán.

Začal jsem znovu rýt, abych získal čas na promyšlení dalšího tahu, a on udělal totéž. Jeho lopata v tu chvíli narazila na tvrdší odpor, takže samou horlivostí uklouzla a upadla na bok. Rychle se zase zvedl a zazubil se, že to nic ... Zkameněl jsem uprostřed rozmachu ... Když se mu v pádu vyhrnul burnus, ukázala se pod šosy jasně noha ... A na té noze německá vojenská bota!

Byl to skopčák v převleku, na výpravě za stejným cílem jako já... proto napodobil mou hru na hluchoněmého ... Ani on neuměl arabsky ... Pokračoval jsem v práci s lopatou v levé ruce, zatímco pravačkou jsem si kradmo zajel pod roucho a vytáhl jsem revolver z pouzdra ... Pustil jsem lopatu a obrátil se přímo proti němu.

„Hande hoch!“ vyštěkl jsem, sbíraje všechny své znalosti němčiny. „Ich habe sie na mušce pod burnusem!“

Otočil se jako na obrtlíku a přikřičel se do zápasnického postoje.

"Hande hoch!" opakoval jsem a vytáhl jsem pistoli zpod burnusu. „Du bist mein zajatec.“

Horečné, jak se mu jen stačily kmitat ruce, zopakoval moje gesta, aby vyjádřil: nic nemluví, nic neslyším ... blfoval až do samého konce ... Jeho pravá ruka ustala v pantomimě a sjela mu k pasu... Sahal po svém lugeru, jenže ho měl pod burnusem.

"Die Hande držet venku z burnusu! Oder ich pic pic!"

Byl to první Němec, s kterým jsem se kdy střetl v osobním boji tváří v tvář. Britovi jde vždycky proti srsti zastřelit chladnokrevně dokonce i skopčáka, a je to dvakrát těžší, jestliže se namaskoval jako zatracená čokoládová černá huba. Ale totální válka je brutální záležitost... šlo o jeho život nebo o můj... vysunul jsem svůj spolehlivý Smith & Wesson dál vpřed, aby mě při zpětném nárazu nepraštil, a zatvrdil jsem se jako ocel, abych ho odstřelil jako psa ... Vtom se za ním mihlo něco bílého a z jedné jeskyně v útesu se vyplížili dva Arabové ... Z jejich postoje bylo jasné, že se chystají napadnout Němce zezadu ... Bezpochyby, usoudil jsem, chrabří probritští Arabové, vždycky věrní britské svrchovanosti... Stačí upoutat ještě chvíli jeho pozornost a dostanu ho bez krveprolití... U mrtvého zajatce lze jenom zjistit totožnost, kdežto živého je možno vyslechnout...

„Ich gebe sie poslední šanci, Kamerad," řekl jsem. "Oder du bist ein mrtvola."

Bagančata škrtila o kamení, jak se otočil a chystal se prchnout za útes ... ale Arabové po něm z obou stran skočili a omráčili ho koženým zabijákem.

"Výborně, věrní beduíni!" zvolal jsem a vykročil, abych jim stiskl ruce, když jsem zavětral dva další těsně za sebou ...

Obrátil jsem se, abych je uvítal, ale vtom mě někdo praštil pytlíkem písku ... štěrka pode mnou mi vyletěl vstříc a já se v záblescích němého ohňostroje propadl do konečné tmy ...

Když jsem se probral, ležel jsem na zádech a nějakým gotickým oknem proudilo dovnitř tmavorudé světlo. Na chvíli mě v tom bílém rouchu napadlo, že jsem se dostal do nebe. Ale když jsem pak zvedl hlavu, z boule na zátylku se mi rozlila tupá bolest a já si uvědomil, že se dívám vchodem do jeskyně na slunce zapadající za kopce. Pokusil jsem se vstát, ale byl jsem spoután na ruku i na nohu. V pase jsem postrádal tíhu opasku s revolverem.

Němec ležel v pozadí jeskyně, sešňerovaný jako já a dosud v bezvědomí. Arabští loupežníci v jeskyni nebyli, a pokud jsem dohlédl, nebyli ani před ní. Třebáže mi hlava třeštila, rychle jsem odhadl svou vojenskou situaci ... Všechno ještě

nebylo ztraceno ... Kdybych se zbavil pout dřív, než se Němec probere nebo než se vrátí Arabové, mám ještě pořád naději na konečné vítězství. Třeba jsem neviděl Džebel Aboudir, přivedu zpátky svázaného zajatce k výslechu. Nejdřív jsem si potřeboval uvolnit ruce. Obezřele jsem se rozhlížel po nějakém tradičním prostředku. Jeskyně byla výjimečně holá a sám příslušník Královské kanadské jízdny policie by se tu těžko dostával z pout. Nebyly tu žádné řeřavé uhlíky, abych provazy přepálil, ani střepy z lahví, abych je přešel, ani věrný pes s inteligentním chrupem, a každý kámen, o který jsem provazy dřel, se mi při dotyku rozdrobil. Kroutil jsem se a svíjel v prachu, ale uzly byly zadržnuty s arabskou lstivostí, takže jsem je nedokázal uvolnit. Nadechoval jsem se a vydechoval, jak jsem to četl v jedné knížce o eskamotéru Houdinim, ale podařilo se mi jenom do krve se odřít pod krkem.

Po dvaceti minutách soukromých řeckořímských zápasů jsem se topil v potu a pouta se zadržla ještě víc. V jeskyni moje úsilí nevedlo nikam, protože jsem se rozhodl poohlédnout se po nějakém párátku na uzly venku. Dokutálem jsem se k východu, a když mi nějaký špičatý kámen odštípl třísky z žeber, vypadla mi z kapsy dýmavnice. Byl jsem odhodlán vrhnout se střemhlav přes práh jeskyně do koryta vádí, když jsem v dohasínajícím světle zahlédl prokmitávat mezi skalami záblesky bílých burnusů ... Arabové se vraceli... Byli čtyři a vypadalo to, že životní příběh Ernesta Goodbodyho se chýlí ke konci ... Rozhodl jsem se prodat svůj život co nejdraž a podařilo se mi sevřít nohama dýmavnici ... Chystal jsem se vymrstit ji jako z katapultu, až se nepřítel připlíží kolem útesu plně na dohled ... Na Arabech bylo něco zvláštního. Věru podivný čtyřlístek černých hub ... jejich vůdce ve vlajícím rouchu se držel vzpřímeně jako vytěrák, druhý se valil jako parní válec a burnus mu praskal ve švech, třetímu se zpod kápě draly žluté pačesy a čtvrtý měl brejle s obroučkami z rohoviny ... Moji věrní poddůstojníci přišli en masse, aby našli ztraceného velitele!

"Bude to jistě v některý z těchhle jeskyň," ozval se hlas desátníka Dooleyho.

"Nebo možná zahrabaný pod nějakou tou hromadou kamení," řekl desátník Hink.

"To spíš v nějakém hrobě," namítl desátník Globe.

Mysleli, že jsem mrtev a pohřben! A riskovali životy, jen aby našli moje tělo! Vždycky jsem se ve své vojenské kariéře snažil - i když ovšem opatrně, abych se vyhnul nepatřičné familiárnosti - chovat se ke svým poddůstojníkům tak demokraticky, jak jen mi to moje nadřízená hodnost dovozovala, ale až do té chvíle jsem si neuvědomil, jak hlubokou oddanost jsem v nich svou snahou probudil.

"Jsem v pořádku, mládenci!" zvolal jsem. "Tady v jeskyni!"

"Kristova noho, to ne!" zvolal desátník Globe. "Ne von!"

Myslel, chudák, že slyší ducha. Později jsme o tom spolu často srdečně žertovali.

"Jsem jako rybička!" odpověděl jsem. "Jenom jsem svázaný. Ke mně! Poklusem!"

Doškrábali se do jeskyně a seržant Transom mi přešel pouta.

"Děkuju mockrát, mládenci," řekl jsem. "Vaše oddanost mě hluboce dojala ... Ale obávám se, že není čas na řeči.

Musíme sebou hodit. Každou chvíli se můžou objevit Arabové nebo skopčácká patrola."

"Kdo je to svázaný támhle?" zeptal se seržant.

"To je můj zajatec. Skopčák převlečený za černou hubu zrovna jako já. Jenže jsem prohlédl tu jeho maškarádu a teď už bychom ho měli za naši linii, kdyby mě byli nepřepadli ti arabští loupežníci. Ale vezmeme ho tam teď. Budete ho muset nést, protože je ještě v bezvědomí."

"Dobrá! Zvedněte ho, vy tři!" zavelel seržant Transom.

"Ale seržo," namítl desátník Dooley. "Co ty sakypaky? Nechtěli jsme..."

"Teď, když jsme našli starýho? ... Mysli kapku, Dooley, a zvedněte toho skopčáka na ramena!"

Když jsem vedl suitu svých poddůstojníků přes vádí zpátky k našim liniím, padla tma. Desátníci, dva u hlavy a jeden v nohách, vlekli mého zajatce do skalnatého svahu Džebel Tokurny, klopýtali a vrávorali mezi neviditelnými balvany, a své nemotorné břemeno svorně proklínali.

"Jak jste zjistili, co se mnou je?" zeptal jsem se seržanta Transoma.

"Jeden malej arabskej kluk je viděl, jak vás sbalili. Přišel nám to nahoru říct. Vyptávali jsme se a dověděli se, že tam dole bejval hřbitov nějaký domorodý sekty. Pohřbívali je v jeskyních do rakví se vším jejich pozemským majetkem. Místní lidi veřej, že jedna hlavní banda vylupovačů hrobů zakopala někde v těch vádí velkej poklad šperků."

"A ti Arabové, co mě přepadli, si mysleli, že ho hledám!"

"Nejspíš. Ale báli se vás podříznout, když přišli na to, že jste britskej důstojník."

Když jsme bezpečně překročili hřeben a sestupovali po druhém svahu, vrávorala parta nosičů k hlavnímu stanu čtyř.

"Jen dál, mládenci!" pobídl jsem je. "Rovnou na velitelství roty! Třeba máme v rukou informaci, na kterou právě čekají v Alžiru. Třeba je to dokonce vysoký zpravodajský důstojník."

"Jestli je, tak má teda sakra těžkej mozek," funěl desátník Hink. "Potím se v tý flanelový noční košili jako prase,"

Ale překonali mužně dalších tři sta kroků k budově statku.

"Panebože na nebesích!" zvolal major Arkdust, když jsme v kuchyni složili svoje břímě. "Na co si to hrajete? Na Alí Babu a čtyřicet loupežníků?"

Zasalutoval jsem tak řízně, jak mi to jen můj úbor dovolil.

"Goodbody se hlásí, pane, po návratu z průzkumu v domorodém převleku. Přivedl jsem tohohle německého zajatce, kterého jsem zajal, když se pokoušel obhlížet naše pozice maskovaný za Araba."

"A krucipisek! Jak jste ho tak prokouk?"

"Podle vojenských bot, pane, co mu čouhají pod burnusem"

"Podívejme se na toho mizeru!" Zvedl mu roucho a objevily se zrádné püllitry. "Sešněroval jste ho teda pořádně! A složil taky. Rozvažte ho a uvidíme, jestli se nám ho podaří vzkřísit... Rotmistře, brkněte zatím zpravodajcům!"

Rozvázali jsme Němci pouta, rozřezali mu hábit a stáhli pro jistotu i boty.

"Je oblečený jako černá huba skrz naskrz," poznamenal major, "a dokonce i nohy má hnědé."

"To je ta zatracená skopčácká důkladnost, pane," řekl jsem. "Trochu ho vydrhneme petrolejem a za chvíli ta barva pustí!"

Major Arkdust sáhl Němci na kudrnaté černé vlasy a odchlípl mu víčko. Potom mu obrátil ruce, až se ukázaly růžové dlaně. Pak se pomalu a dlouze nadechl.

"Petrolejem mu tu barvu nesundáte. A vůbec ničím, leda byste ho stáhli z kůže. Nemáte před sebou Němce, převlečeného za černou hubu, Goodbody, ale černou hubu převlečenou za Němce, aspoň co se bot týče. Obyčejnou černou hubu, a ty boty zřejmě stáhl nějakému mrtvému skopčákovi."

Od té doby, co jsem byl omráčen, jsem svého zajatce neviděl v pořádném světle. Velitel roty měl nepochybně pravdu. Řízně jsem zsalutoval. Člověk může být vždycky aspoň zdořilý.

"Tisíckrát prosím za prominutí, pane. Neměl jsem dřív příležitost prohlédnout si zajatce podrobněji, když jsem byl přepaden těmi vylupovači hrobů a -"

"Kým to?"

"Arabskými vylupovači hrobů, pane, kteří mysleli, že hledám jejich poklad, a zabránili mi -"

Zamával mi před obličejem rukou, aby mě umlčel.

"Drahý Goodbody, na to prostě nemám čas. Bojuju proti Němcům. Arabi nechám vám. Ten chlapík vypadá, že má otřes mozku. Tak buďte tak hodný a dopravte ho dolů na marodku! A proboha se svlečte z těch sakra prostěradel!"

Podíval jsem se na své beduínské desátníky.

"Je to jenom půl kilometru," řekl jsem. "A většinou z kopce."

Úpějíce jako galejníci zvedli svého pacienta a naložili si ho schlíple na ramena.

"Krucinálfagot!" poznamenal desátník Dooley, když se motali ze dveří kuchyňky. "Půl noci se trmácet nahoru dolů Skalistejma horama, vymóděnej jako arabskej šejk, a dělat sanitáka mizerný černý hubě!

Kdybych byl vo těch vylupovačích hrobů věděl dřív, byl bych jim tam poslal plný vodušnění a svýho osobního hrdlořeza."

KAPITOLA DEVÁTÁ

... kdyby se spojili všichni géniové světa, aby naplánovali dokonalou operaci, operace by žalostně selhala, kdyby vojsko nemělo dost pevného odhodlání. Každý plán totiž nakonec závisí na morálce vojáka, a jestliže v ostatních ohledech jsou síly vyrovnané - nebo ne hrubě v nerovnováze - v bitvě vítězí ta strana, jejíž vojáci jsou připraveni překonat únavu, setrvat na svých záměrech a vydržet v boji o chvíli déle než ti druzí...

Eric Linclater

Italské tažení

Jednotky musí nastoupit do čtverce, nařizoval předpis, a uprostřed čtverce budiž zřízeno nízké pódium, tak aby žádný voják od něho nestál dále než na dvacet kroků.

Jednoho rána koncem dubna 1943 tak nastoupil i Čtvrtý mušketýrský k přehlídce na mýtině v korkovníkovém lese poblíž Beji. Zahenzilo se to tam bafuňáři a pak prošel ručně umetenou cestou na pódium On. Byl to hubený drobný člověk s úzkou fretčí tváří, naprosto bez oné hřmotnosti, býčí šíje a koloniální nařvanosti, která je v britském nejvyšším velení povinná. Mluvil skřípavě, vysokým tónem a nevzrušeně.

"Přijel jsem dnes za vámi, abych si s vámi promluvil. Zrušte řady a pojd'te sem blíž ke mně!"

Na okamžik jsme zaváhali, reflexívně jsme se zdráhali poslechnout rozkaz tak cizí celému našemu výcviku.

"Padat!" zamumlal štábní rotmistr. "Zrušit řady! Už ať to je!"

Vyřízené řady zakolísaly, vzvedly se a pak se rozpadly, útvar nastoupený k vojenské přehlídce se změnil v zástup lidí a my jsme se nahrnuli kolem pódia. A porušením strnulého modelu pořadového tvaru pomínulo všechno napětí.

Mentální zábrana, která vojákovi brání pochopit kázání lampasáků, najednou padla. Při takových vojenských slavnostních mších mozky oveček obyčejně otupí, když tělo ztuhne v pozoru. Generál se může umluvit, ale k vojákům nikdy nepronikne, co vlastně říká.

"Přijel jsem dneska za vámi," řekl On, "abychom si spolu popovídali. Brzy uijeme pořádný candrbál. A bude to stát za to. Tentokrát jim to opravdu natřeme. Rommel potáhne rovnou z Afriky. A já vám dneska přišel povědět, jak to uděláme. Ale napřed vám chci říct ještě dvě věci. Za prvé, že jste tady v Tunisku, v těch drsných podmínkách, udělali pořádný kus práce. A za druhé, že jsem slyšel, jak se při tom vyznamenali mušketýři. Vedli si prvotřídně. Ale mušketýři si vždycky vedou prvotřídně, nebo snad ne?"

Všude kolem se začala dmout prsa.

"A teď vám povím, jak to uděláme s tou naší poslední bitvou v Africe. Ještě pár dní k ní nedojde, protože ještě nejsem připravený... Nikdy se nečeňte do boje, dokud nejste připraveni. Tak se bitvy jen prohrávají. A my tady nejsme proto, abychom prohráli, že?"

Jsmo tady proto, abychom vyhráli. To je naše práce. Vyhrát. A to jsem taky řekl ministerskému předsedovi, když tady byl minulý týden. Je to ohromný člověk, samozřejmě, ale trochu netrpělivý, znáte to. Je nejvyšší čas, řekl mi, abyste se pustil do další bitvy. To ještě nemůžu, povídám mu, nejsem na to připravený. A proč ne? uhodil na mě. Nemám ještě dost děl, tanků a letadel, povídám. Nikdy svoje mládence neženou do boje, dokud nemáme aspoň dvojnásobnou

převahu nad nepřítelem. Nikdy neženu svoje mládence do boje, dokud nemáme jistotu, že zvítězíme. A jestli máme mít jistotu, že v příštím kole zvítězíme, potřebuju pět set děl, tři sta tanků a dvě stě letadel. A nepůjdu do útoku, dokud je nedostanu."

Mluvil o válečném nebezpečí suchým, věcným tónem, jako by šlo o malou násobilku, vyjmenovával nezbytné smrtící zbraně jako seznam sobotního nákupu v hokynářství.

"No," pokračoval a povzdychl si nad tak nelogickým jednáním, "ministrský předseda se se mnou trochu chytil.

Pověděl mi docela zřetelně, že přesto chce, abych zaútočil hned. A já musel stát pevně na svém, docela pevně ... lituju, pane, ale nemůžeme jít do bitvy, dokud nám nedáte ty tanky a děla a letadla. Bohužel dělal chvíli drahoty ... je s ním těžké pořízení, víte, když si postaví hlavu ... ale nakonec se přiklonil k mému názoru. A teď nám tu výzbroj poslal. Máme svých pět set děl, tři sta tanků a dvě stě letadel a můžeme s candrbálem začít."

"Přidej k tomu dvě basy piva," zamumlal desátník Dooley, "a půjdu s tebou sám!"

"A teď vám vyložím svůj plán. Je docela jednoduchý. Jednoduchost se vždycky vyplatí. Začnete něco moc složitě a roztrháte svoje úsilí. A tak se bitvy prohrávají. Ale my vyhrájeme ... ano, o to nám jde ... Vyhrájeme ... Proto zaútočíme v jednom bodě vším, co máme. Vybereme si dejme tomu asi tři sta metrů nepřátelské fronty. Ne moc, víte. Nechceme ničím plýtvat. A těsně před úsvitem pošleme všech těch dvě stě letadel najednou, aby úsek rozbombardovali napadř. A pak na týž úsek soustředíme palbu všech pěti set děl. A sotva s tím skončíme, zaútočíme dvěma divizemi pěchoty za podpory dvou obrněných divizí, prorazíme rovnou do města Tunisu a vyženem skopčáky nadobro z Afriky ... To uděláme. Zaútočíme s drtivou převahou a zvítězíme. O tom není pochyby ... nejmenší pochyby ... Jakmile jednou prolomíme frontu a vyvedeme je z rovnováhy, stačí šlapat jim na paty ... vrhnout se za nimi jako teriér za krysou ..."

A tak pokračoval ještě asi pět minut o mechanismu nastávající bitvy, prostě a prozaicky, znovu nás ujistil svou důvěrou ve vítězství, popřál všem štěstí, dovolal se podpory Všemohoucího, nechal nám k rozdělení kartóny cigaret a lesní cestou ve svém džípu zase zmizel.

"Sakra!" prohlásil desátník Hink. "To bude hotovej špacír. Nemůžeme prohrát."

"Chudáci Němčouři," řekl voják Clapper. "Dvě stě bombardáků a pět set kanónů! To jsem rád, že nejsem na jejich místě."

"Mrňous, ale chlapík, co?" řekl desátník Globe. "Vypadá spíš na inkasistu dluhů než na generála. Ale má to vykoumaný, co? Tři sta tanků, to už si dám líbit. Zatím jsme tady kolem viděli jenom churchilly rozsekaný vosmavosmdesátkama na maděru."

"Reklama," řekl voják Drogue. "Nic jinýho, kamaráde. Prodává válku, jako jiný prodávají mejdlo. Pořád ty starý vomletý kecy. Všecko proto, aby všichni šťastně a s úsměvem naklusali do země nikoho."

"Když už tam stejně musíš," prohlásil desátník Dooley, "tak radši vesele. Všichni lampasáci, co se tu zatím ukázali, nedělali nic jinýho, než na tebe řvali, že máš špatně zandanou plynovou masku, že v ní máš filtr nesprávný barvy, nebo že ten maník v první řadě má na levý botě kratší jeden cvok. Zato tenhle chlapík je možná na pohled skrček, ale mluví tak, jako by byl na stejný straně s náma!"

"Nebulíkuj sám sebe," ozval se voják Spool. "Kecá furt jako ta stará bordelmamá! Vpřed, chlapeci! Ra-ra-ra! Bůh je s námi, nemůžeme prohrát a při birmování jsem dostal jméno Napoleon."

Odešel jsem z přehlídky s ohněm doutnajícími v hrudi, přesvědčen o vítězství v nastávající bitvě, nejen protože mě Jeho projev inspiroval, ale i proto, že Jeho rozbor situace, odhad výzbroje a celkový plán ofenzivy souhlasily naprosto s mými vlastními závěry. Což snad bylo na místě, poněvadž čtrnáct dní poté se rozburácelo těch pět set děl a mušketýři prorazili za tanky slibovaným průlomem a hnali se nepříteli v patách k městu Tunisu. Třetí rota byla pětadvacet kilometrů od Tunisu v záloze praporu, když pro mne vzkázal major Arkdust.

"Dostali jsme úkol," řekl. "Tankům od nás na sever dochází pára. Dneska v noci budou muset zakotvit a potřebují zajištění pěchoty. Třetí rota přechází pod velení 17. praporu tankových dragounů a má spolupracovat s jejich druhou švadronou. Chtějí se pokusit pokračovat v náporu, a protože skopčáci se někde ještě drží a někde ustupují, situace je velmi proměnlivá a dosažitelné zprávy jsou zmatené. Máme ale rozmístění všech tankových jednotek v poledne, to znamená skoro před hodinou, a osy jejich postupu. Naše čtyři mají najít a zajišťovat jednotlivé tankové rotu podle tohoto klíče ..."

Dvanáctá četa dostala rozkaz spojit se s osmou tankovou rotou, která si to podle posledních informací hnala na západ po silnici třetího řádu do Džajby. Vyrazili jsme ve dvě hodiny ve čtyřech průzkumných nákladáčích a pustili jsme se přes čerstvě zorané bitevní pole. Dosud tu stály německé dopravní značky, zasažené tanky, tygry, churchilly i shermány doutnaly tu a tam posledními obláčky kouře, jizvy po granátech na pobořených budovách dosud čerstvě zely a nezvětraly, a mrtvolky kolem nich dosud nepokryl pohřební příkrov prachu. Po hlavní silnici, kde vyšívali ženisti, se jeho docela slušně, ale když jsme zahnuli na vedlejší silnici do Džajby, bylo kráterů a trosek jako máku. Naše nákladáky nemohly vždycky dost dobře sledovat objížďky tanků, museli jsme zastavovat a klestít si kolem některých překážek cestu. Postupovali jsme pomalu a bylo to hotové utrpení. Z mapy se četlo špatně a bylo tam daleko víc vedlejších cest a křižovatek, než naše mapa ukazovala.

"Němčouři tu někde blízko museli mít skladiště nebo co," řekl seržant Transem. "Jsou tady všude křížem krážem čerstvý stopy, že člověk vůbec nemůže najít původní silnici. Není divu, že nám tankisti nemohli dát přesnější vodítko. Ta mapa není na nic. Budeme se muset řídit kompasem."

"Není třeba," namítl jsem. "Do Džajby přece nejedeme. Musíme najít ty tanky."

"A jak to dokážeme?"

"Pojedeme v jejich stopách." Ukázal jsem na rýhované otisky, které na silnici zanechaly tankové pásy, obalené blátem při poslední objížďce. "Můžeme zapomenout na mapu a sledovat stopy. Při každém odbočení nabírají nové bláto."

Můj nápad se znamenitě osvědčil, a nezdržování čtením mapy, jeli jsme daleko rychleji. Mazali jsme si to vytrvale další

půlhodinu, stopa se jasně vinula před námi, pěkně obnovená po každé přespolní zajižďce. První směla nás postihla, když jsme projížděli kamenitou plání, kde nebylo třeba objíždět a kde tankové pásy uschly, takže nezanechávaly viditelné otisky. Na křižovatce pěti cest jsme ztratili stopu dočista. Nechal jsem četu vystoupit, rozvinout v sevřenou rojnici s očima k zemi a vedl jsem je k podrobnému pátrání jako nahrbenou řadu honců při lovu na tetřívky.

"Škoda že s náma není můj brácha Geronimo," řekl vojín Drogue.

"Proč?" zeptal se vojín Spool.

"Protože to je hotovej Indián. Zrovna ten pravej na hledání tankovejch šlápot. Za půl libry ti přivede svoje komančský ohaře a vyčenicíh každýho benzínovýho dragouna."

Náš hromadný zátah se nesetkal s úspěchem. Teprve když jsem proslídl okolí osobně, objevil jsem konečně tankovou stopu na pískem zasypané trhlině v nejpravější odbočce.

"Já teda nevím," prohlásil seržant Transom s pohledem na slunce, "ale byl bych myslel, že pojedou víc k severu."

Za příští zatáčkou jsme však opustili skalnatou pláň a sjeli do říčního údolí, kde byly krajnice cesty měkké a blátivé a stopy shermanů se vtiskly hluboko a zřetelně. Na kraji asfaltky stál lehký německý obrněný vůz, zabořený jedním kolem po osu do bláta.

"To museli mít naspěch," poznamenal jsem. "Tohle by přece nedalo takovou práci vytáhnout."

"Ledáže jim vypliv motor," řekl seržant Transom. Vlezl do kabiny a pohládl si s pákami. Motor zavrčel, párkrát zakašlal a hladce naskočil.

"Vezměte to s sebou," řekl seržant. "Člověk neví, k čemu to bude dobrý."

Vyhrabali jsme zabořené kolo, naházeli jsme pod ně písek a dostali vůz zpátky na silnici. Zařadil jsem ho doprostřed kolony pod velením desátníka Dooleyho, aby ho naši tankoví dragouni neuvíděli jako první a nepokládali nás omylem za Němčoury. Podél řeky se nám jelo prvotřídně a nenarazili jsme už na žádné trosky. Fičeli jsme si jedna radost ve stopách tanků a dostali jsme se z volné krajiny na okraj nějaké vesnice.

"To by mohla být Džajba," řekl jsem.

"Ať je to co chce, nemají zrovna radost, že nás viděj," podotkl seržant Transom.

Podél silnice se objevovaly domky a hospodářství, všechno našťěstí nedotčené, ale nikdo z obyvatel v zahrádkách nebo za okny nám ani nezamával. Černě vyryté stopy najednou prudce zahrnuly přes silnici a zamířily do dvora jednoho statku.

"Tady jsou!" vykřikl jsem. "Naši tankoví dragouni!"

Když jsme zastavili nákladáky u vysoké kamenné zdi, vystoupil jsem a pustil se zahradní pěšinou mezi vrypy tankových pásů. Zaklepal jsem na dveře statku. Otevřely se.

"Dobré odpoledne ..." pozdravil jsem.

Zíral na mne německý voják.

"Was wurden Sie... Mein Gott!" zařval. „Englander!"

Zabouchl mi dveře před nosem a slyšel jsem, jak zastrkává petlici.

"Kristepane!" zalapal po dechu seržant Transom. "Skopčáci!" Ukázal na otisky pásů. "Jeli jsme ve stopách tygrů!"

Nepamatuju se, že bych se nohama dotýkal země, když jsme letěli zpátky po pěšině a do nákladáku.

"A fofrem!" zařval seržant Transom. "A Dooley! Zapasuj tu archu do vrat!"

Mrskl přes zeď tři dýmovnice, desátník Dooley zatím vrazil německý obrněný vůz napříč do vchodu a přesedl ke mně do nákladáku... Z dýmu se rozštěkaly kulometry a střely vykousávaly hřeben zdi, a naše kolona uháněla na plný plyn z kopce, s motory ječícími ve dvojce, dokud jsme se za příští zatáčkou nedostali do skrytu. Byla to ostrá vlásenka, a když jsme dupali na brzdy, abychom ji projeli, vyskočil mi na stupátko nějaký civil s loveckou puškou.

"Partyzán! Maquis!" vykřikl. "Partyzán ... jedte dál! Zavedu vás do bezpečí."

Vyrazili jsme z vlásenkové zatáčky a silnice zahrnula kolem nějakého útesu. Najednou jsme pod sebou zahlédli spoustu domů, monumentálních budov a modré moře.

"Kde to jsme?" zařval jsem na našeho stopaře. "VDžajbě?"

"VDžajbě? Džajbu máte daleko za sebou. Tohle je Tunis!"

"Tunis!" vykřikl jsem. "Panebože!"

"Tunis!" zaúpěl Transom. "A v zádech máme tygry!"

"Tunis!" odplivl si vojín Drogue. "Nedal jsem se přeložit k žádný četě sebevrahů!"

"Tunis!" vyjekl vojín Spool. "Zastavte autobus! Jedeme špatně!"

"Tunis!" zahulákal desátník Dooley. "To ať mi partafira vrátí papíry!"

"Tady doleva!" vyštěkl náš průvodce.

"Rychle ... Ted' doprava ... A rovnou přes ten tovární dvůr!"

Točili jsme se a zahýbali uličkami sotva tak širokými, aby tam nákladáky projely, přes prázdné parcely, podél kanálů, železničním tunelem a dolů do doků. Kymáceli jsme se a rachotili po vymláčeném dláždění bludištěm skladišť, přes úzký ocelový most a na molo ... Vrata obrovské stodoly z vlnitého plechu byla otevřená ... nákladáky se s řevem vevalily dovnitř a prudce zabrzdily mezi hromadami pytlů s obilím.

Najednou jsem si s ohromením uvědomil velkolepost našeho činu.

"První v Tunisu, seržante Transome!" řekl jsem. "Pro slávu mušketýrů!"

"A pro první popravčí četu, až Němčouři přejedou přes ten most!"

"Netřeba mít žádný strach," řekl náš francouzský partyzán. "Zařídím to. Jsem Henri Jardot. Jak se máte?"

Podal mi starosvětsky ruku a já mu ji stiskl v běhu zpátky k východu.

"Těší mě. Já jsem poručík Goodbody."

Pomohli jsme mu zavřít zvenčí posunovací dveře a vozidla byla schovaná. Otočil se k rumpálu na konci mostu a začal ze všech sil točit klikou. Most se pomalu odpoutal od pevniny a šinul se druhým koncem k nám.

"Je to votáčecí most," konstatoval seržant. "Vytahujeme za sebou žebřík!"

Přidali jsme se k supicímu partyzánovi u kliky a za chvíli most přilehl k našemu břehu. Od doků nás dělilo třicet metrů temné vody. Běželi jsme zpátky do budovy.

"To je tady vestrov?" zeptal se seržant Transom.

"Ano," přikývl Francouz. "Maličkatý. Jen toto skladiště a vykládací molo kolem. Vše patří mně."

"Desátníku Dooley," rozkázal seržant Transom a ukázal na ochoz kolem skladiště. "Běžte támhle a zaměřte dva lehký kulometry na most! Neradi bysme, aby se k němu dostali skopčáci a votočili ho zpátky."

"Netřeba mít žádný strach. Nikdo nemůže mostem pohnout bez kliky." Henri ukázal kliku s ozubenou hřídelí, kterou vytáhl z budky s rumpálem. "Most se otáčí pouze z této strany."

A pověsil kliku na kolík vedle dveří.

"To je aspoň útěcha," řekl seržant. "Desátníku Hinku ... dejte nastavit barikádu z těchtole pytlů k přední stěně. Desátníku Globe, pojdte se mnou dozadu ..."

S baštami obilních pytlů na strategických místech a se střílnami v každém koutě jsem měl skladiště brzy v obranyschopném stavu.

"Já myslím," řekl Henri, když uplynula půlhodina bez vyrušení, "že bošové ztratili naši stopu. Jinak by zde již byli."

"Třeba nás ještě hledají."

"Možná. Ale já tak nemyslím. Mám tam hlídkovat muže. Bošové mají velkou potíž na jih od Tunisu. Jdou na ně tři čtyři divize. Nemají příliš času starat se o dvacet třicet mužů jako vy tady na severu. Mají stále tisíce mužů a vědí, že vy nemůžete dělat nic než zůstatí zticha, dokud Tunis nepadne."

"Když mají kolem tolik vojska, proč nás teda nechali dorazit tak daleko?" zeptal se seržant Transom.

Henriho daliovský knírek se naježil obdivem.

"Ten jejich obrněný vůz! Mysleli jako my, když se vracíte za jejich tygry, že jste kolona zajatců, kterou ten obrněný vůz eskortuje. Proto jsme se na vás chystali. Připravili jsme vám past v té zatáčce, kde jsem na vás skočil... Jste po čertech statečný muž, poručíku, prorazit sem takovou lstí s pouhými dvaceti třiceti muži! Ale bez tanků byste neměli žádnou šanci."

Pokrčil jsem rameny s pravou britsky d'ábelskou nonšalancí.

"Toujours l'audace," uplatnil jsem svou francouzštinu. "Odvaha především. Kdo nevsadí, nevyhraje. Co je život, než hazardní hra se smrtí?"

Chystal jsem se právě ocitovat pasáží o házení mincí z Montrosy, když desátník Dooley zaječel z ochozu.

"Máme návštěvu. Loď na obzoru!"

Henri otevřel dvířka ve vratech. Od pevniny k nám pluly čtyři šinagly až po okraj naložené ženskými.

"Stát!" vykřikl jsem. "Zpátky! Tady je bojový prostor! Civilům nepřístupno! Majetek ministerstva války! Zpátky!"

Poznal jsem totiž bleskově jejich křiklavé barvy. Schopný důstojník se vždycky učí ze svých omylů. Já svou zkušenost vytěžil z neblahé zmlýnené v Clephtě. Rozeznal jsem teď každou prostitutku, kterou jsem uviděl, a teď jich vidím čtyři plně čluny přistávat u mé pevnosti. Mohutná kapitánka s mosaznými vlasy, omotaná šňůrami korálů jako Laokoon hady, se na mě vrhla jako messerschmitt a přitiskla si mě na řadra, div jsem se nezadusil. "Angličan!" vykřikla.

"Vždycky každý miluje Angličana. Jedeme, jen jak slyšíme. Pořádně vítáme a moc užijete."

"Ale madam," namítal jsem, "nejsme ve stavu -"

Vladařsky zvedla ruku.

"Vy nic neříkejte! Tohle je zadarmo! Pro první Angličany v Tunisu všechno zadarmo. Já vám dám karty a vy pak řeknete všem přátelům, co přijedou potom, že půjdou k Rosabella a moc užijou."

Z úžlabiny výstřihu vytáhla balíček vizitek se zlatou ořízkou a strčila mi je do ruky. Celá dvanáctá četa dezertovala ze svých stanovišť a horlivě pomáhala Rosabelliným děvečkám vyložit se a vyložit náklad, koše jídla, pití a gramofonových desek.

"Máte veliké štěstí, poručíku," řekl Henri. "Veze vám nejlepší špatné ženy v celém Tunisu. Když teď bošové jdou, hledá nové zákazníky."

"Stát!" zavelel jsem. "Pusťte ty ženské! Naházejte je zpátky do člunů! Tady přistát nemůžete, madam. Musíte si své zaměstnankyně odvézt zpátky na pevninu."

"Proč vy tak?" zeptala se Rosabella. "Vy buzerant či co?"

"Ne. Vůbec ne! Nařizuji vám vyklidit ostrov! Nejsme tady, abychom si hráli. Bojujeme proti Němcům!"

"Proč vy takhle? Nechcete užít? Když vy pošlete moje holky pryč, víte vy, co bude?"

"Ani v nejmenším mě nezajímá -"

"Když vy je pošlete pryč, půjdou a řeknou Němcům, kde vy jste. A Němci přivezou kanóny a vy budete v pekle."

"Aha ... chápu ..." Tolik jsem riskovat nemohl. A v hlavě mi klíčil plán, který až do setmění vyžadoval klid. "Tak budou muset zůstat na ostrově. Ale zvlášť ... Seržante Transome ... Postavte z pytlů s obilím ohradu pro dámské oddělení... Všichni zpátky na svá místa!"

Když byl harém oddělen zdí pytlů, nahnal jsem protestující ženštiny za ohradu.

Na jednu stranu jsem napsal křídou "Britským oddílům nepřístupno" a na druhou "Ženštinám vstup zakázán". U vchodu jsem postavil na stráž vojína Clappera v naději, že jeho vytrvalé obavy o věrnost paní Clapperové z něho udělají spolehlivého eunucha.

"To není fér!" kvílela madam Rosabella. "Tak daleko jedeme, aby první Angličani moc užili!"

"To není fér, do prdele tmavého," prohlásil voják Drogue. "Při tom, co si užijeme bysme mohli klidně bejt v Armádě"

spásy. Koukejte na tu šťabajznu v tom modrým svetru! Má toho tolik, že bych v ní moh zabloudit."

Svolal jsem svůj velitelský sbor.

"Protože jsme pronikli do samého srdce nepřátelského tábora, řekl jsem, je naší povinností úspěchu využít. Jak nám zdůraznil generál, musíme se vrhnout za nepřítelem jako teriér za krysou. Kromě toho po příchodu těch padlých žen je záhodno, abychom opustili ostrov dřív, než nám rozloží morálku mužstva."

"Čert vem mužstvo," zamumlal desátník Dooley. "Mně samotnému překáží v kapse nejmíň za dva šupy cukrštangle."

"Rozhodná bitva o Tunis probíhá na jih od města. Nečekaný útok na skopčácký hlavní stan v tomhle rozhodném okamžiku by měl zničující účinek. Henri nás k němu může zavést. Proto po setmění otočíme most a podnikneme bleskový nájezd na hlavní stan generála von Arnima."

Nastalo mlčení. Genialita mého plánu je zřejmě omráčila.

"Chcete tím říct, pane," řekl seržant Transom, "že bysme se měli zbůhdarma producírovat na hlavní třídě Tunisu v britskejch nákladáčích a vyřídít osobně generála von Arnima s jedinou četou?"

"Rychlost, seržante, je základní prvek překvapení."

Seržant se obrátil k Henrimu.

"Jak daleko je skopčáckej hlavní stan?"

"Tak čtyři pět kilometrů."

"A jak daleko počítáte, že bysme se dostali?"

"Snad kilometr, kdybychom měli štěstí. A pak jen děla, tanky, zátarasý celou cestu. Vy nejste jen statečný muž, poručíku. Vy musíte být blázen."

"Nepotřebujeme žádný útok lehký kavalérie, pane," řekl desátník Hink. "Nestojím vo to, aby někdo vo mně psal básně."

"A já se nehoním za válečným křížem, pane," řekl desátník Globe. "Zvlášť ne, kdybych ho dostal posmrtně."

"Potřeboval byste samozřejmě," řekl desátník Dooley, "zkušeného desátníka, aby zůstal vzadu a postaral se vám vo ubytování, pane."

Zdůraznil jsem jim znovu rozhodující vojenský význam překvapení, a když jsem tak mluvil, zjistil jsem, že pozornost mého velitelského sboru neustále bloudí k dámskému oddělení, kde tři nejrozpálenější obyvatelky při Ramoně z gramofonu tančily břišní tanec. Odhadl jsem tak samozřejmě, že jejich námitky proti mému útočnému plánu nejsou založeny na solidních taktických úvahách, ale na obyčejné chlípčnosti. Dělalí obstrukce jenom proto, že chtěli zůstat na ostrově s těmi animírkami. To mě upevnilo v rozhodnutí uskutečnit svůj plán a vydal jsem rozkaz k okamžitému nácviku odjezdu.

"Nejdřív si musíme natrénovat otočení mostu. Přineste kliku, desátníku Hinku!"

Kolik na zdi byl prázdný. Vojín Drogue se ozval ze svého stanoviště poblíž.

"Myslím, že ji čajzla jedna z těch štetek, když jste tedka mluvil, pane. Možná ta nevěsta v tom modrým svetru s těma vyspělejma přednašima." Zavrčel jako gorila připravená o banán. "Mám vám ji prošacovat, pane?"

Venku se najednou ozvalo šplouchnutí.

"A je to, pane!" zařval vojin Spool z ochozu. "Klika je v hajzlu. Vypadá to, že ji tam mrskla nějaká ta dorota."

"Tak," řekl seržant Transom a celý se rozzářil. "Tedka přes most nemůžeme. Takže nemůžeme jet napráskat von Amimovi, co?"

"Půjdeme pěšky," prohlásil jsem rozhodně. "Tak se aspoň vyhneme silničním zátarasům. A přeplavíme se na loďkách těch prostitutek."

Zašel jsem si na dámy a sdělil jsem madam Rosabelle, že ji činím zodpovědnou za ztrátu kliky. Jestli nevydá skutečnou vinici, ona sama bude souzena polním soudem pro bránění britskému důstojníkovi ve výkonu jeho povinnosti.

"Ale proč vy tak nepřející?" ptala se. "Proč vy chcete anglické chlapce vzít pryč? Moc jídla, moc pití, moc legrace pro vsecky. Lepší holky vy v Tunis nenajdete. Proč vy na mě tak zlej?"

Vyšel jsem se seržantem Transomem dvířky v hlavních vratech. Desátníci už byli venku. Dooley klečel na kraji mola a mlátil do vody prkýnkem.

"Kdybysme tady byli jen vo minutu dřív, pane," supěl, "byli bysme je při tom načapali. Ty ženský je vodřizly a my už viděli jen jejich sukně, jak se míhají za rohem."

Všechny čtyři loďky plynuly padesát metrů daleko a mířily plnou rychlostí k pevnině.

"Tohle je záměrná sabotáž!" vyštěkl jsem. "Leckdo se už dostal před popravčí četou pro menší provinění!"

Napochodoval jsem zpátky do skladiště a uvalil na madam Rosabellu tuhou vazbu. Desátník Dooley navrhl, abych dal všechny ženštiny prohledat kvůli nůžkám, ale já pokládal za nemoudré dát vojákům příležitost k případnému smilnění.

"Most je v tahu, šinágly jsou v tahu," prohlásil seržant Transom bodře. "Vypadá to, že tu zůstanem přes noc, pane."

"Můžeme přeplavat."

"Polovička mužstva jsou neplavci."

"Tak může polovička přeplavat a polovička přeručkuje po laně."

"A co zbraně? A naše hadry? Nebo snad na generála zaútočíme, jak nás pánbů stvořil?"

"Uniformy se dají přetáhnout po laně v plachtě z nákladáku. Tu je možno impregnovat, aby byla nepromokavá. Mám v poznámkách z důstojnické školy návod na přepravu přes řeku."

"Jestli vy anglickým chlapcům dáte svlíknout šaty kvůli plavání," zaječela Rosabella jako fúrie, "tak já řeknu svým holkám, aby vsecky šaty hodily do vody!"

"Jestli si někdo z kluků svlíkne kalhoty," poznamenal desátník Hink, "popadne ty flundry amok."

"Odkládat oděv nebude snad nutné," odpověděl jsem. "Snad je voda dost mělká, abychom se přebrodili. Půjdu na průzkum. Jestli se to dá přebrodit, vezmu lano na druhou stranu sám."

Právě se začalo stmívat, když jsem si svlékl blůzu, zul si boty a ponožky, vyhrnul si nohavice a spustil nohu přes okraj mola do husté vody. Byl bych si svlékl kalhoty, nebýt všech těch ženštin ve skladišti. Ne že by v mém případě nějak platila poznámka desátníka Hinka, to prosím ne! Díky bohu a svému metodistickému vychování nepatřím k takové sortě. Přivázal jsem si lano k opasku, abych měl volné ruce ... Hroužil jsem nohu hloub a hloub, abych dosáhl dna, a nakláněl jsem se čím dál víc přes okraj ...

Pro nedostatek očitých svědků nemohu s určitostí tvrdit, že do mne někdo strčil - koneckonců jsem byl obklopen svými věrnými poddůstojníky a seržant Transom osobně držel lano. Nevím, jestli jsem ucítil špičku boty, která mě nakopla do zadku, nebo jestli jsem na molu uklouzl po nějakém kameni, ale najednou jsem si uvědomil, že padám přes kraj a plácám sebou do vody ... Pohroužil jsem se do olejnatých hlubin, ale nikdy jsem nedosáhl dna ... začal jsem šlapat vodu, abych překonal tah mokrých šatů... hrabal jsem rukama nad hlavou jako pudl, až jsem se, lapaje po dechu, probojoval na hladinu a obrátil se naznak.

"Vydržte, pane!" křičel seržant Transom, "hned vás vytáhnu!"

Při pohledu nazpět jsem hrdý na to, že jsem si i při tomhle náhlém zvratu událostí zachoval jasnou hlavu. Můj vojenský výcvik mě nezahlavil, takže jsem svůj původní plán na přebrodění rychle přizpůsobil novým okolnostem.

"Popusťte lano!" křikl jsem. "Přebřevnu na druhou stranu a upevním ho tam pro neplavce!"

Vyrazil jsem mocnou čubičkou a vytrvale jsem zdolával vody průlivu. Když jsem byl asi deset kroků od ostrova, posuvná vrata skladiště se rozletěla a vyběhla z nich s jakouto madam Rosabella a její tlupa harpyjí.

"Stop!" křičely v rozličných jazycích. "Zpátky! Nesmíte krást anglické chlapce... Zrádce! Sabotéři! Podlý nepříteli těžce pracujících dívek!"

Házely po mně lahve, naplaveným dřívím a starými škrpály, a když jsem se obrátil naznak, abych s nimi diskutoval, ta prsatice v modrém svestu, ve které našel zalíbení vojín Droque, zvedla pytel s obilím a mrštila jím přes vodu ...

"Dámy!" varoval jsem je. "Dámy! Ustaňte!" Obloha se zatměla lepicím pytletem ... pytel mi přistál rovnou na obličej a já se ponořil do tmavozeleného zapomenutí hustého moku, který mi čpavě klokotal v plicích ...

Přišel jsem k sobě po třech hodinách, bylo mi teplo a ospale, jak mi do rozplácnutého obličejce foukal horký vzduch. Hučel benzínový vaříč, míhaly se plameny svíček a moje šatstvo viselo na šňůře. Ležel jsem pod dekami na kavalci z pytlů a madam Rosabella mi hladila čelo.

"Je v pořádku," řekl seržant Transom. "Tu máte, pane. Vypijte tohle!"

Omráčený a napůl ve spánku jsem se napil z podávané sklenice a hrdlem mi křísivě sklouzla nějaká elektrická tekutina.

"Co je to?" zeptal jsem se.

"Brandy. Medicinální brandy, samozřejmě. Co by vám předepsal doktor, kdyby tady byl. Lokněte si ještě!"

Rozhodně mi to udělalo dobře, takže jsem dopil zbytek sklenky a zjistil jsem, že se spokojeně propadám zase do spánku.

Ten pytel s obilím mě musel praštit pořádně, poněvadž moje vzpomínky na tu noc zůstaly dodnes velice úryvkovité.

Pamatuji se, že jsem se asi dvakrát probudil a slyšel jsem tichou hudbu, cinkání lahví a viděl jsem růžové postavy tančit nějaké řecké bakchanále. Jednou se mi zdálo, že vidím vojína Droguea, jak zabloudiv v překypujících vlnách té své vrhačky břemen. Nebyl jsem si však jist, že je to opravdu Droque, poněvadž měl obličej zabořený do vzdušných bílých vln jejích prsů, které hnětl se zručností pekařského mistra, až mu vykynuly přes uši.

Když jsem se probudil do denního světla, v hlavě mi duněly basové bubny a vnitřek úst jsem měl jako vnitřek ptačí klece. Holky i jejich rekvizity zmizely.

"Henri nám našel člun a za svítání jsem je vyexpedoval," řekl seržant Transom. "Po tom, co vám provedly, je už kluci nechtěli ani vidět. Ve městě je strašnej binec, počítám, že se Němčouři pakujou. Henri se šel podívat a zjistit něco o mušketýrech."

"Dobrá," řekl jsem. "Tak tedy musíme okamžitě na pevninu."

"To bohužel nepůjde, pane. Vzpomínáte si, že některá z těch dorot hodila kliku od mostu do vody? Snažili jsme se všema způsoby pohnout tím kolem, ale bez kliky se nehne."

"Tak musíme najít tu kliku."

"Co, tady někde na dně?" Ukázal na špinavou vodu. "Vždyť ani nevíme, kde začít hledat."

"Malá logická úvaha nám okruh pátrání zúží. Víme přibližně, kde vojín Spool ženštinu viděl, když tam tu kliku házel. Můžeme odhadnout vzdálenost, na kterou průměrná ženská dohodí předmět té váhy. A když pak metodicky prohledáme vymezený poloměr, najdeme kliku."

"Ale co když to byla ta štětka, co vás vzala tím pytletem? Jestli s ní mrskla vona, bude ta klika někde mezi náma a tuniskou radnicí."

Přestože mi v hlavě bušily kovadliny, provedl jsem nezbytné výpočty, dal nastoupit osmnácti plavcům naší čety, rozkázal jsem jim svléknout se do trenýrek a vedl jsem je do vody. Ze všech mých poddůstojníků se bohužel vyklubali neplavci a já musel pudlovat po kritické půlkružnici sám a přesvědčit se, jestli jsou všichni muži správně rozmístění.

"A teď," řekl jsem, když všech osmnáct řádně šlapalo vodu v patřičném prostoru, "na povel Potopit! se každý ponoří na dno, prohledá kruh o průměru dvou metrů a vrátí se nad hladinu. Postoupíme pak v půlkruhu o metr blíž k ostrovu a budeme to opakovat tak dlouho, dokud kliku nenajdeme... Připraveni? Pozor! Poto -"

Z pevniny zahoukal automobilový klakson.

"Proboha, co to tam děláte, Goodbody?" zařval major Arkdust. "Hrajete si sakra na plaveckou gala přehlídku?"

"Jsme dívčí plavecký soubor," řekl můj příkazník, vojín Gripweed. "Předvádíme tady vodní lekniny."

"Ne, pane!" vykřikl jsem. "Konáme nutné kroky k otočení tohoto mostu, abychom mohli z ostrova. Mám to potěšení hlásit vám, pane, že mušketýři byli v Tunisu jako první. Primus in Tunis, pane, jak by se dalo říct. Dorazili jsme sem včera v 16.29."

Šlapáním vody v poklusu - tenhle vodní trik jsem si osvojil ve veřejných plaveckých lázních města Ketteringu jsem se

udržoval až po pás z vody a od slov "Primus in Tunis" jsem pravičkou nepohnutě salutoval.

"Když jste se sem dostali už ve čtyři, co krucinál děláte pořád na tom ostrově?"

"Byli jsme obleženi, pane, celou noc."

"A kým?"

"Ženštinami, pane."

"Ženštinami?"

"Ano, pane. Ženštinami volných mravů, musím říct. Kněžkami rozkoše, jestli víte, co tím myslím. Chtěly nás tu udržet kvůli svým obchodním zájmům. Odřizly čluny a kliku na otáčení mostu hodily do vody. Hledáme právě systematicky tu kliku ..."

Henri něco mému veliteli vzrušeně vykládal a ukazoval přes most.

"Co to tamhle trčí z boku té rumpálové budky?" zařval major Arkdust. "Tady ten říká, že je to ta zatracená klika."

Podíval jsem se naznačeným směrem. Klika, vyleštěná a naprosto suchá, byla na svém místě a hotova k otáčení. Někdo ji tam vrátil, když jsem rozmístoval žabí muže.

Zbývalo mi jenom jediné východisko. Přestal jsem se svým vodním poklusem, srazil jsem nohy k sobě, a dosud salutuje, klesl jsem zvolna do milosrdných hlubin láhвовě zeleného moře. Když jsem se potápěl jako kapitán bez lodního můstku, viděl jsem seržanta Transoma, jak tiskne vojiny Droguea a Spoola k rumpálové budce a mlátí je přes hlavy kalhotami od mé uniformy.

KAPITOLA DESÁTÁ

Velitelé všech stupňů musí mít vůdcovské kvality; musí projevovat iniciativu; musí mít průraznost, aby věci dovedli ke konci... A především musí mít onu morální odvahu, onu rozhodnost a odhodlanost, která jim umožní stát pevně, když všechno visí na vlásku. Pravděpodobně jednou z největších předností, jakou se může velitel vykázat, je schopnost vyzářovat důvěru v plán operace, i když (a tehdy snad zejména) si vnitřně sám není příliš jist výsledkem... musíte pečlivě bdít nad svou vlastní morálkou ... jestliže začnete klesat na mysli, když všechno visí na vlásku, váš protivník patrně zvítězí ...

Polní maršál vikomt Montgomery z Alameinu

Paměti

Když jsem dobyl Tunisu, pluk se usadil v Kaludži k odpočinku a doplnění. Utáboření v olivovém háji nad safírovým zálivem, byli bychom se tam klidně dočkali konce války. Místní obchodní komora nás považovala za boží požehnání a denně se na nás vrhaly hordy Arabů, prodávajících ryby, ovoce, vejce a mladé ženy. Abychom se chránili před svými komerčními spojenci, museli jsme postavit více stráží a natáhnout více ostaného drátu, než nás udržovalo v bezpečí před Němci.

Kapitán Tablet si mě jednoho dne v červenci 1943 zavolal k sobě.

"Mám pro vás zvláštní úkol, Goodbody. Nejvyšší páni se konečně rozhodli, že tu každodenní invazi černých hub je třeba podrobit hygienické kontrole. Každá jednotka si má určit důstojníka pro styk s civilním obyvatelstvem, který bude kontrolu vykonávat. Se schválením velitele vaší roty jste byl vybrán za styčného důstojníka pro náš tábor vy. Všechny podrobnosti o vašich povinnostech jsou v těchhle deskách. Stručně řečeno, musíte sestavit jmenný seznam bezpečnostně prověřených a sanitárně schválených Arabů a kontrolovat vydávání propustek tak, aby jich denně smělo do tábora jenom čtyřicet. Máte právo jmenovat si vlastního tlumočnicka ve IV. platové třídě a z vozového parku vám dají k dispozici pro prvních čtrnáct dní džíp."

Tenhle pobočnickův projev důvěry mě velice potěšil. Obával jsem se, že by proti mně mohl být dosud zaujatý od přelíčení vojenského soudu s Juniperem.

"Spolehněte se, že ty civily udržím pod kontrolou podle svých nejlepších schopností, pane. Koneckonců," zažertoval jsem, "býval jsem kdysi sám civil."

"A na ten fakt," poznamenal pobočník bez úsměvu, "dáváte armádě málo příležitosti zapomenout."

Byl jsem skoro ze stanu venku, když mě zavolal zpátky.

"Moment, Goodbody. Ještě je tu pro stykaře jedna maličkost."

Vrátil jsem se v pozoru před jeho psací stůl. Otevřel nějaký spis a blaženě se usmál na jeho obsah.

"Máte tu zvláštní instrukce stran sanitárního prověřování. Na štábu armády jsou zejména znepokojeni výskytem úplavice a jsou přesvědčeni, že ji šíří arabští bacilonosiči. Žádný obchodník nesmí dostat propustku, dokud nebude prověřen rozbořen vzorku jeho výkalů."

Postavil na stůl malou válcovitou plechovku a ohromně spokojeně se na ni usmál.

"Vzpomínám si z vašich přednášek o porcyliokóze, jak se vyznáte v medicínských záležitostech, a vím proto, že vás potěší, když budete moci přesvědčit každého z našich sto padesáti arabských přátel, aby naplnil jednu z těchhle roztomilých plechovčiček svým osobním příspěvkem, takže budete moci ke každé připojit formulář zdravotní služby 7004 ve čtyřech kopiích s uvedením jména, věku, adresy a povolání dárce v části I, a s vaším potvrzením v části II, že jste si osobně ověřil, že příslušný vzorek pochází opravdu od svrchu uvedeného."

"To jako myslíte, pane," řekl jsem, "že mám každého z těch Arabů požádat o plnou plechovku... o plnou plechovku tento..."

"Přesně tak, milánku. A všem nám tím prokážete ohromně užitečnou službu."

Vypravil jsem se do Kaludži a opatřil si tlumočnicka IV. třídy. Jmenoval se Bubilya a pochytil svou angličtinu IV. třídy na americké tankové lodi. Byl jednooký a nosil žluté baseballové tričko a pošťácké kalhoty. Dal jsem mu služební odznak a přílbu s namalovanými písmeny DSCO (TLUM), tlumočnicka důstojníka pro styk s civilním obyvatelstvem. Když jsem pak otevřel bednu plechovek a vysvětlil mu náš první úkol, požádal o týdenní zálohu na plat.

"Krinda, šéfe!" řekl. "Sem ještě neslyšel, aby někdo sbíral tendle sajrajt. Co s tím sakra bude váš generál dělat?"

"Analyzovat."

"Řekněte to ještě jednou, šéfe."

"Analyzovat. Rozeberou to na kousičky, aby viděl, z čeho se to skládá."

Užasl.

"Ale to přece ví každé, z čeho se to skládá. Dyk sou to vobyčejný -"

"To se možná zdá nevědeckým duchům, jako jsi ty, Bubilyo. Ale pro šéfa zdravotní služby je v tom plno fascinujících informací."

Zadíval se ohromně do hlubin jedné plechovky, pokrčil bezmocně rameny a dal se do vybalování. Myšlenky Britů mu byly neproniknutelné.

V sobotu ráno dal nastoupit všem sto padesáti obchodníkům. Prostřel jsem stůl anglickou vlajkou a na něm stály seřazené lesknoucí se válečky. Oblékl jsem se pro tu příležitost do parádní uniformy. Není nad trochu pompy, aby to zapůsobilo na domorodce náležitými dojmem. "Řekni jim, Bubilyo," začal jsem, "že jim přináším pozdravy od Velkého Bílého Otce za Velikou Vodou."

"Děte, šéfe! Dýk to nejsou žádný Indiáni. Sou to sakra Arabové!"

"Tak jim řekni, že je pozdravuje důstojník pro styk s civilním obyvatelstvem a přeje si, aby každý z nich přinesl svůj vzorek v jedné z těchhle plechovek!"

Vysvětlení zřejmě vyžadovalo spoustu arabštiny a Bubilya k nim řečnil dramatických pět minut. Rozdával jim plechovky a oni na ně dlouze zírali v zaraženém mlčení. Pak se zvedl přívalem arabských pochybností, když se jeden obracel na druhého, aby se ujistil, že může věřit vlastním ušima. Jeden prodavač švestek, napůl schovaný za metrovým plnovousem, vyhodil svou plechovku, až se zableskla v povětří, zase ji chytil, zagestikuloval na mne a pronesl s výrazným předechem jakousi poznámku. Odměnilo ho uznalé pochechtávání a náhle se celé shromáždění divoce rozřehtalo, všechny ruce ukazovaly na mne a všichni se svíjeli rozkoší.

"Co to říkají, Bubilyo?"

"Každé říká, že ste velkej srandista. Prosej vás vo další srandu. Nezasmáli se tak vod ty doby, co jim spad muezín z minaretu."

"Pověz jim," řekl jsem a nasadil co nejpřísnější vojenský výraz, "že to myslím naprosto vážně a že v táboře nebude smět obchodovat nikdo, kdo mi nedá svoje ... svůj osobní příspěvek."

Viseli na Bubilyových slovech, jako by byl komik Bob Hope, a když skončil, rozříčeli se znovu smíchy.

"Říkej, šéfe, že byste měl vystupovat v tuniském rádiu. Že vám daj peníze, abyste je pustil do tábora. To je oukej. Ale nedaj vám ten zatracenej sajrajt. Maj k britskému důstojníkovi respekt. Tady kolem není horší urážka, než jít na poštu a poslat někomu balík toho sajrajtu."

"Trvej na tom, Bubilyo! Přesvědč je, že to myslím vážně! Předved' jim, jak prosté je splnit mou žádost!"

Když vzal jednu plechovku a předváděl jim, co jsem žádal, mohli se smíchy potřhat, hystericky podupávali, podpírali se navzájem, a když už tu legraci nemohli vydržet, hroutili se ve dvojicích na zem. Jejich řev přilákal polovinu obyvatel Kaludži ze zvědavosti k plotu. Nějaký víc než metrákový semitský obr se vyvalil vpřed, aby Bubilyo požádal o radu.

"Tendle člověk, šéfe, má přej velkej problém. Říká, že piksla moc malá. A von moc velkej. Jak sakra se má na takový piksliče udržet?"

"Zřejmě jsi nedokázal objasnit jim můj požadavek, Bubilyo. Předved' jim to znovu!"

Zatímco své číslo pro velký úspěch opakoval, dostavil se pobočník.

"Nenechte se vyrušovat, milánku," řekl mi. "Jen pokračujte v záslužném díle!"

Usadil se pod olivou, aby přihlížel. S Bubilyou se vážně domlouvala delegace čtyř starších.

"Sou to moudrý lidi, šéfe, a děláte jim těžkou hlavu. Že přej vám nedělá dobře sbírat tendle sajrajt do piksel vod cigaret. Přej to pro dospělýho chlapa není normální. Přej byste měl rači sbírat známky nebo korálky nebo placatý kamínky ... co chcete, jenom ne tendle sajrajt."

Nějaký derviš s vytřeštěnýma očima vyrazil rozrušeně z davu.

Bubilya utekl a schoval se za mnou.

"Tendle chlap se hrozně vzteká šéfe. Je kapku padlej na hlavu. Přej ho urážíte, plíváte na jeho mužnost. Tak malá pikslička je přej dobrá leda pro dítě nebo drobnou slabou ženskou, ale ne pro něj. Přej by takovejch piksliček klidně naplnil třeba dvacet, esli ne víc ..."

Čtyři starší zatáhli zuřivce zpátky do zástupu a kapitán Tablet se ve stínu svého stromu andělsky usmíval. Z kanceláře se ke mně blížili plukovník Plaster a major Arkdust. Moje reputace vůdce, schopného udržet si kázeň, se octla v sázce. Naštěstí mě zachránila obchodní praxe, která mi vnukla nápad. U takového Araba má všechno svou cenu; za peníze na dlaň by prodal vlastní mámu.

"Ticho!" zařval jsem a praštil důstojnickou hůlkou do stolu. Hihňání a brebentění ustalo.

"Řekni jim, Bubilyo," nařídil jsem, "že vyplatím dvacet franků každému z nich, kdo se v pondělí ráno v osm hodin dostaví k bráně tábora a přinese mi požadovaný osobní vzorek. Do té doby musí všichni tábor opustit. A nabídka neplatí pro nikoho, kdo nebude do dvou minut venku za plotem."

Počítal jsem, že mě to při té sazbě přijde dohromady asi na tři libry. Za tu cenu to bude laciné.

A vůně peněz dokázala zázrak. Všichni jako jeden muž poskočili, podkasali si burnusy a vyrazili s pleskáním chodidel z brány a zpátky do Kaludži. Jejich krajani běželi s nimi hýkající finančním vzrušením. Když se přiblížil plukovník, řízně jsem zsalutoval, a podle toho, jak si vytíral z očí prach zvržený obecným úprkem, jsem viděl, že okamžité podřízení domorodců mé autoritě na něho zřejmě zapůsobilo. Kapitán Tablet se stáhl zpátky do své kanceláře se zklamaně protaženým koňským obličejem.

"Zatracená hokynářská mentalita!" mumlal si. "Kupecký pohled na svět. Na všechno stanoví cenu! I na hromadu tento ..."

Za války jsem si osvojil neměnnou praxi, kterou ze zkušenosti mohu doporučit každému mladému důstojníkovi, totiž potvrzovat všechny ústní rozkazy při nejbližší příležitosti písemně. Kdybych byl nedal seržantovi Transomovi písemně shrnutí svého plánu na vylovení, dvanáctá četa by v době mé dočasné nepřítomnosti nedobyla v pravý čas Clepthu. Ústní rozkaz, zejména když ho zprostředkuje tlumočnický s lingvistickým vzděláním z americké tankové lodi hromadě Arabů, mluvících neurčitými dialekty, může být špatně pochopen nebo zapomenut. Napište ho a všichni si ho mohou přečíst a připomenout. A když si schováte kopii, můžete ji vždycky předložit na důkaz vlastní nevinu při válečném soudu nad vaším podřízeným.

"Abychom měli jistotu, Bubilyo, že mé požadavky jsou všem docela jasné, musíš napsat arabskou vyhlášku a požádat starostu, aby ji vyvěsil na tabuli s obecními fermány."

V pondělí bylo naše úsilí odměněno ohromujícím úspěchem. Před branou tábora se táhla půlkilometrová fronta, stovky mužů, žen i dětí, všechno arabské obyvatelstvo Kaludži, a každý z nich vysoko třímal válečkovitou plechovku a ryčně se domáhal dvacetifrankového bakšišu. Jakmile jsem se před nimi objevil, uvítali mě štěstím jásotem.

"Himal-el-kebruti! ... Himal-el-kebruti!"

"Co to křičí, Bubilyo?"

"Ste teďka slavnej, šéfe. Dali vám todle méno. Himal-el-kebruti."

"To znamená, šéfe, Boháč, kterej sbírá to, co celej svět zahazuje."

"Proč je jich tolik? Vždyť jsou jich aspoň dva tisíce, jestli ne víc?"

Bubilya chvíli brebentil skrz dráty s těmi v první řadě.

"Prej ste včera řek, že každěj, kdo přinese osobní vzorek, dostane dvacet franků. Neřek ste, že jen ty, co kšeftuju v táboře."

"Ale co tvoje písemná vyhláška? Nebyla dost jasná?"

Pokrčil omluvně rameny.

"Nejsem si tak jistej, šéfe. Nepíšu zrovna nejlíp. Sakra těžký, tydle arabský písmena. Voni říkaj, že v ty vyhlášce stálo, že přej každěj."

"Ale kde vzali všechny plechovky?"

"V Kaludži moc šikovný kováři, šéfe. Přes celej vikend dělali piksly, jednu za dva franky. Každěj počítá s vosmnácti frankama zisku."

Někdo otevřel bránu. Nejsem si docela jist, ale zdálo se mi, že to byl kapitán Tablet. Hnědé moře s plechovkami vtrhlo dovnitř s triumfálním pokřikem.

"Himal! ... Himal-el-kebruti!"

Otočili jsme se s Bubilyou na patě a vzali nohy na ramena. Pluk právě nastoupil k ranní přehlídce a přímá čára k našemu džípu vedla zrovna mezi plukovníkem a jeho velitelským sborem.

"S prominutím, pane!" zařval jsem, zsalutoval, jak nejlíp to šlo, a hodil mu prosebně vpravo hled, když jsme se hnali kolem něho. Náš zástup dychtivých zákazníků se prodíral mezi šiky nastoupeného pluku a celé prostranství brzy vypadalo jako pád Chartúmu v miniatuře. Doběhli jsme k džípu a start by mi byl zajistil medaili na Tour d'Europe. Když jsme se rozjeli, první z prodavačů vzorků, který vypadal jako vyčouhlý dezertér z basketbalového mužstva Harlemských světoběžníků, se nám vyhoupl na kapotu a Bubilya byl nucen srazit ho svou úřední přílbou.

Musel jsem objet kolem celého prostranství, abych se dostal zpátky k bráně, a jakmile pronásledovatelé pochopili můj úmysl, udělali všichni čelem vzad a vrhli se zpátky, aby mi odřízli cestu, přičemž znovu rozrazili vzpamatovávající se šiky nastoupené k přehlídce. Unikli jsme o vlasek, než nás zadní voj stačil lynčovat, a já se pustil jako mechanizovaný arabský krysař k městské radnici. Bleskově jsem odhadl situaci, a zatímco jsme si to klikatili přes silniční výmoly, vydal jsem příslušné rozkazy.

"Za prvé, Bubilyo, musíš sundat tu vyhlášku. Za druhé, starosta promluví k obyvatelstvu a vysvětlí naše požadavky.

Za třetí, musíš sehnat kvalifikovaného písaře, aby napsal nové oznámení. Nějaké dotazy?"

"Jo, šéfe. Nemůžete jet rychlejc? Už nás na těch zatracenejch mezkách doháněj."

Dupl jsem na plyn, jak to jen bylo na zvlněné vozovce možné, a zahnuli jsme do radničního dvora o dobrých dvě stě metrů před nepřátelskou kavalerií. Bubilya zaječel na poplach a oburnusovaní vrátní za námi přirazili bránu. Viděl jsem, že se začíná šířit panika, a proto jsem si dal s vystupováním z džípu záměrně na čas. Vůdce musí jít podřízeným příkladem vstříc a chladnokrevným vystupováním uklidňovat jejich hysterii. Uplatnil jsem v Kaludži trik, jehož jsem za své vojenské služby užíval, abych si v horkých chvílkách zachoval chladnou hlavu. Vykročil jsem zvolna přes dvůr a recitoval si vhodné pasáže z básně Rudyarda Kiplinga "Když". Štěkající smečka se přihnala k bráně a já se právě dostal k veršům "Když zachovat si umíš chladnou hlavu, ač všichni kolem hlavu ztrácejí", když někdo mrštil svým osobním vzorkem a zasáhl mě bolestivě pod pravé ucho. Pokřik "Himal-el-kebruti!" zahlaholil jako polnice ... a zatímco přes zed' se sneslo krupobití blýskajících se plechovek, které se voňavě rozprskávaly kolem, já byl nucen dorazit posledních pět metrů do krytu úprkem.

Starosta nebyl k ničemu. Kdybych byl Kaludžan, rozhodně bych pro něho v příštích volbách nehlasoval. Odmítl splnit můj rozkaz, aby promluvil ke spoluobčanům z balkónu, pobíhal sem a tam po salónu, lomil buclatýma hokynářskýmá

rukama a vyděšeně kvičel. Když nápor zákazníků vyvrátil bránu, vrhl se pod psací stůl a já byl nucen ujmout se velení. Vzpomněl jsem si naštěstí na své právnické vzdělání z důstojnické školy a na nutnost vyhlášení stanného práva, než armáda převezme moc od místních civilních úřadů.

"Pane starosto," řekl jsem mu a poklekl, abych se přiblížil k jeho uchu vedle koše na papír, "vyhlašuji tímto v Kaludži stanné právo. Jako důstojník s nejvyšší hodností z přítomných přejímám odpovědnost za obnovení zákonného pořádku."

Úředníci stavěli ke dveřím barikády z nábytku, na dveře zvenčí bušily tisíce pěstí.

"Nechte toho!" zavelel jsem rázně. "Strategicky ustoupíme zadním vchodem."

"To teda ne, šéfe," odpověděl Bubilya. "Vzadu jich je ještě víc než vpředu."

Byli jsme obklíčeni. V takových okamžicích záleží na rychlém rozhodnutí.

"Rozkaz k ústupu se ruší!" vyštěkl jsem. "Zabarikádujte dveře nábytkem!"

Z nejvyššího okna vzadu jsme viděli na pobřežní planinu a nahoru k horám. Do Kaludži sestupovaly ze všech stran černé kolony. Půl Tuniska bylo na nohou. Když se vynořili z krytu kopců, zaleskly se ve slunci válečkovité plechovky, které každý poutník třímal jako svátost před sebou, a klikaté karavany se zatřpytily jako chromovaní hadi.

"Kristepane! Bubilyo," podivil jsem se. "Odkud se tu všichni vzali?"

"Z vesnic, pane poručíku," odpověděl nějaký kulovitý muž v zašlém bílém obleku. "Zvěst o vaší pozoruhodné nabídce se rozšířila po celém kraji jako stepní požár ... Někdo jako Himal-el-kebruti sem ještě nikdy nezavítal. Můžete mi potvrdit, pane, že spojenecká vojska vyhlásila v Kaludži stanné právo?"

"Kdo je ten člověk, Bubilyo?"

"Novinář, šéfe, z Tuniského expresu. Přijel extra kvůli Himal-el-kebruti."

Vojenský činitel nemůže být při jednání s tiskem nikdy dost opatrný. Vzpomeňte na potíže, jaké měl s novináři Montgomery! Rozhodl jsem se, že pro přítomnou chvíli bude nejjistější zavést bezpečnostní cenzuru.

"Jelikož jsem byl okolnostmi nucen převzít od civilních úřadů ochranu zákonného pořádku, nemohu dočasně povolit zveřejnění jakýchkoli informací, které by mohl..."

Za naším oknem v prvním patře se objevila arabská tvář a pěst třímající plechovku roztříštila okenní sklo.

"Mahmud Abassa, šéfe!" zaskřehotala ta tvář. "Já žádnej všivák. Dvacet franků, pane, děkuju mockrát."

Výšplhal se po tyči opřené o římsu a nebezpečně se kymácel ze strany na stranu, jak se jeho konkurenti rvali, aby vylezli za ním. Z davu se zvedl tucet dalších tyčí.

"Všichni na palubu odrazit nápor!" vykřikl jsem.

Nosili si tyče štafetami z doků, a sotva jsme je odrazili u jednoho okna, drali se k druhému. Okna v přízemí byla zamřížovaná a měla zabeďněné okenice, takže útokům dolejších brigád dosud odolávala.

Když jsem nasadil hasičské hadice a srážel je prudkým proudem vody, moji zákazníci dospěli konečně k závěru, že byli ošizeni. Z jejich štekotu se vytratily škemravé hokynářské tóny a zaburácel v něm vztek podvedených a touha po pomstě. Obrátili své tyče jako obléhací berany proti opevnění v přízemí a rozbitými okny nás zasypávali salvami plechovek. Krupobití vzorků do nás bušilo jako kanonáda.

"Všichni do krytů!" zavelel jsem. "A připravit se k protiútoku, jakmile bombardování povolí!"

Vrhl jsem se pod psací stůl, kde zatím starosta tvrdě usnul. Reportér už tam byl a právě telefonoval. Vzal jsem mu aparát.

"Jste zatčen, člověče!" vyštěkl jsem na něj. "Pro rušení bezpečnostních příkazů!"

Zaduněla hromová rána a Bastila v přízemí padla.

"Prorazili, šéfe!" rozklepal se Bubilya. "A ženou se o těch zatracenejch schodech nahoru!"

"Na střechu!" zavelel jsem.

"Tam už sou."

Rychle jsem odhadl situaci.

"Posily," řekl jsem. "Potřebujeme nutně posily."

Po pěti minutách zápolení s telefonem se mi podařilo navázat spojení s plukem. Odpověděl mi kapitán Tablet.

"Hlásí se Goodbody, pane. Jsme obleženi silnými oddíly arabských civilistů v kaludžské radnici, kóta 874912. Prosím o posily."

"Třetí rota je už na cestě. Plukovník přijede hned za ní, jen co se mu podaří domluvit se s velitelem armádního sboru, který je na drátě a ptá se ho, proč sakra v Kaludži vyhlásil stanné právo."

"Velitel sboru? Jak ten to ví?"

"Z Tuniského expresu. Co jste to tam vyváděl? Pořádal tiskovou konferenci?"

"Ne, pane. Všechno vám vysvětlím. Mám tady v posádce jednoho reportéra. Ale už je to v pořádku. Mám ho ve vazbě ..."

"A brzy tam budete s ním, vy vejtaho, jestli vás beduíni nedostanou dřív, než přijde plukovník."

A zavěsil mi.

Dav byl už v patře a bušil na naše dveře něčím, co dunělo jako násady oštěpů. Shora se ti zuřivci probourávali střechou. Podlaha byla po kotníky pokryta plechovkami a u každého okna brebentily černé huby. Vytasil jsem revolver a vytáhl zásobník, abych si spočítal náboje.

"Nač to?" zeptal se reportér. "Harakiri?"

"Bubilyo," řekl jsem. "Je tady v domě nějaká žena?"

"Ženská, šéfe?" podivil se. "Vy chcete ženskou? Teďka? Na to nebude čas, šéfe. A pak tady pod stolem není ani místo."

"Jsou tu dvě ženy," řekl reportér. "Zamkly se ve skladu kancelářských potřeb. Proč to chcete vědět?"

"Z vojenských důvodů," odsekl jsem. "Abych jim rezervoval patřičný počet nábojů. V britské armádě je zvykem rezervovat v obklíčení nepřátelskými domorodci poslední munici pro ženy."

"Proč?"

"Aby byly ušetřeny horšího osudu, než je smrt."

Poťouchle mě pozoroval, když jsem si horečně prohledával brašnu i kapsy.

"Jenže vy máte bouchačku prázdnou. Nemáte žádnou municí."

"Do toho vám nic není! Je to vina hrubé nedbalosti, kterou si vyřídím se svým příkazníkem později."

"Takže nebudete moct ty ženský zastřelit, co? Budete je zkrátka muset ukamenovat téma svejma pikslama."

"Mám už té vaší nestydatosti právě dost, člověče, a varuji vás -"

Roztříštěné dveře se rozletěly a dovnitř se vevalila záplava Arabů, skučících a kňučících po celé kanceláři, namáhavě klopýtajících a klouzajících po podlaze opatřené válečkovými ložisky, rozprchávajících se na všechny strany před dopadajícími násadami od krumpáčů v rukách seržanta Transoma, vojína Drogu, Spoola, Clappera a ostatních z mé věrné dvanácté čety.

Vylezl jsem zpod stolu.

"Výborně, dvanáctá četo!" řekl jsem. "Já věděl, že mi přijдете na pomoc!"

"Do prkenný vohrady!" řekl vojin Drogue. "To jsme taky mohli vědět, že to bude von! Nedá se mu svěřit ani vybrání čtvrt metráku arabskejch ..."

"Sklapni!" zarazil ho seržant Transom. "Vy čtyři nahoru a zažeňte ty černý huby ze střechy! Zbytek vyklidit dvůr a posypat ho připínáčkama ..."

Jakmile jsem měl četu zase pod sebou, zvládl jsem rychle situaci, a když se v dále objevil plukovníkův vůz, byl všude klid. Vykročil jsem ke svému džípu.

"Pokračujte, seržante! Pojeďte plukovníkovi naproti a všechno mu vysvětlím, než se dostane sem."

"Pro boha svatýho, to nedělejte, pane! Nechtě ho aspoň hodinku vychladnout... Vemte si to tady na povel, desátníku Dooley! Řekněte majorovi, že je ženeme zpátky do kopců!" Přisedl ke mně do džípu a chopil se volantu.

"Ale plukovník by mě jistě pochopil, seržante, kdybych mu to vysvětlil tváří v tvář."

"Kdyby vás potkal tváří v tvář, tak nejspíš vytáhne svůj šestiraňák a vodpráskne vás ... A nebyl by to ani fér souboj."

"Proč ne?"

"Protože von má municí."

A pustil spojku a už jsme uháněli přes pláň pryč. Často mi od té doby vrtalo hlavou, jak vlastně věděl, že nemám žádné náboje, ale zapomněl jsem se ho tenkrát zeptat. Nejspíš je to prostě svědectví, jak hluboké vzájemné porozumění, hraničící téměř s telepatí, se může vyvinout mezi zkušeným důstojníkem a správným typem poddůstojníka.

KAPITOLA JEDENÁCTÁ

... Vzhledem k existující situaci v Itálii ... jste zmocněn podávat čas od času návrhy na ulehčení podmínek příměří, aby se Italům v mezích jejich schopností umožnilo vést válku proti Německu ... Budete všemi uskutečnitelnými způsoby podporovat energické využití italských ozbrojených sil pod vaším vedením proti Německu.

Pokyn prezidenta Roosevelta a ministerského předsedy Churchilla vrchnímu veliteli ve Středomoří

V Itálii zřídka kdy přestávalo pršet. Neapol se koupala v bledém zinním mženi, když Čtvrtý mušketýrský vystoupil na břeh přes velrybí břicha leklých lodí, a když jsme se trmáceli nahoru do postavení nad řekou Garigliano, fičela mokrá metelice. Za Monte Cassinem byla obloha šedivá jako v Manchesteru a nad opatstvím visela mračna.

Major Arkdust se zachmuřeně vrátil ze štábu a svolal si velitele.

"Máme od gardistů převzít kus fronty podél řeky," pravil, "aby se mohli přeskupit pro další útok na Cassino. Naše role je čistě obranná a budeme rozloženi hodně řídko. K ucpání mezer nám má pomoci italské námořnictvo."

"Ale pane," namítl jsem bystře, "podle baedekra je Garigliano splavné jenom do Forzanda. Jak se sem námořnictvo dostane?"

"Pěšky."

Vysvětlil nám, že italské námořnictvo kapitulovalo v září 1943. Když byl lodím natrvalo znemožněn pohyb, dobrovolníci z řad námořníků dostali pěchotní výcvik a byli začleněni do Oddílů svobody.

"Z politických důvodů," pokračoval major, "záleží vládě na tom, aby italští vojáci, i když jsou to vlastně opěšalí mariňáci, zasáhli co nejdříve do aktivního boje na naší straně. Jenomže hlavní stan Osmé armády vydal rozkaz, aby naši obojživelní spojenci pouze zaplnili svou tělesnou přítomností nejklidnější úseky a aby jim za žádnou cenu nebylo umožněno zkomplikovat nám naši soukromou válku se skopčáky. Tak delikátní kousek válečného umění může být svěřen jenom zkušenému důstojníkovi, a proto zařazuji náš oddíl svobody Solferino pod velení našeho služebné nejstaršího subalterního velitele poručíka Goodbodyho."

"Děkuji vám, pane," řekl jsem se záměrnou skromností a vyhnul jsem se pohledu na své kolegy, ostatní velitele čet, aby si nemysleli, že se nad ně vyvyšuji.

Byl to až dosud můj nejdopovědnější vojenský úkol. Hájit tisíc metrů řeky Garigliano a společně s dobrou starou dvanáctou četou mít pod sebou dvě stě čtyřicet mužů! Tu noc jsem vzal seržanta Transoma s sebou na rekognoskaci. Od silnice k mému úseku to bylo přes šest skalnatých kilometrů. Stezka nahoru by byla odstrašila i kamzíky.

Vzdorovala džípům a všechno, co nemohli unést lidé, se dopravovalo na hřbetech neochotných mezků. Bláto až po kotníky nás vyzouvalo z bagančat, ale vydrápali jsme se nahoru a obešli můj úsek fronty. Řeka tekla hlubokou průrvou s příkrými a rozeklanými břehy, místy spadajícími kolmo dolů. Seržant Transom se přidržel zakrslého dubu a vyklonil se nad sráz.

"Koloradské kaňon hadr," prohlásil. "Dolů k řece je to nejmíň sedmdesát metrů. Hladký jak ledopec. Vorli by zmagořili, kdyby tady měli hnízdit. Žádný skopčák s kapkou zdravého rozumu v makovici sem nahoru nepoleze."

"To je právě místo pro překvapující útok, seržante. Pro odhodlané jednotky není žádná překážka nezdolatelná. Jen si vzpomeňte na Maginotovu linii. Vzpomeňte si na generála Wolfa u Quebecu!"

"Vynasnažím se, pane. Ale vsadím se, že kdyby se starý Wolfe voctnul tady, zavelel by: >Hadry na čepy vesel, mládenci, ať vám nevržou, a zpátky k lodi!<"

Kapitán Demoli, velitel Solferina, se dostavil druhý den. Byl kulatý jako pumlič, měl zamodralou vyholenou bradu, byl řečný a palčivě si uvědomoval potupu své vlasti. Na boku nosil automatickou pistoli s perleťovou pažbou, zavěšenou po kovbojském způsobu, a v obličejí se viditelně a neustále potil.

"Přicházím, tenente," oslovil mě, "bojovatí bok po boku s vámi pro gloria d'Italia. Moji muži jdou od moře smýti svou vlastní krví pohanu z tváře Itálie."

Přivítal jsem ho jménem britského lidu do naší šťastné rodiny čackých spojenců, vysvětlil jsem mu, že v této chvíli nejsme žádostiví žádného krveprolití, a požádal jsem ho, aby jeho muži zůstali klidní, leč ostražití.

"Nemějte strachu, tenente," zvolal a nahrbil se jako nějaký nezdolný Rigoletto. "Neprojdou! Ani centimetro naší posvátné půdy Tedeschi nedostanou! Zemřeme, ale neustoupíme! Naše těla spočinou v náručí smrti vedle našich chrabrých Inglesi spolubojovníků!"

"Děkuji vám mockrát, mon Capitan," odpověděl jsem zdvořile.

Svůj úsek jsme měli od gardistů převzít příští noci ve 22.00 hodin. Schůzka s našimi Italy byla stanovena na 21.00 hodin v údolí na horním konci stezky, dvě stě kroků od linie. Čekal jsem tam v určený čas s kapitánem Demolim, seržantem Transomem a průvodci. Měsíc byl schovaný za mraky a lilo jako z konve. Kapitán měl na sobě námořnický nepromokavý plášť a při každém pohybu se zaleskl jako žába z plastiku.

Čas ubíhal, byli jsme promoklí na kůži, ale pěší námořnictvo nikde.

"Upadlo jim kolo vod vozejku se zmrzlinou," poznamenal vojín Drogue.

"Nebo se jim na nápravu namotal makarón," řekl vojín Spool.

V 21.45 nám svítila jiskra naděje, když přes hřeben překročila karavana dvou tuctů mezků, andalusánů IV. kategorie. Byli naloženi až po uši, vlekli takové hory zavazadel, že klopytali tmou jako sloní stíny.

"Ach! Buono!" řekl kapitán Demoli. "Náš proviant!"

Když jsme vykročili vpřed, nejhořejší pytel na jednom z mezků obživil, nějaký muž seskočil na zem, podíval se na nás a rozběhl se přes údolí pryč.

„Alto! Alto-la!" vykřikl kapitán. "Já tě vidím, Nicolo Pellochi! Rozkazuju ti vrátit se!" Pak se ke mně obrátil s vysvětlením. "Špatný chlap, líný chlap. Měl by pochodovati se svými druhy, ale radši se tajně veze na mezku. Pah! To je Nicolo Pellochi!"

Složili jsme náklad z mezků. Třináct jich neslo pytle cibule, šest bylo obtíženo samými hrozinkami, čtyři se prohýbali pod žoky zmkové kávy a zbývající tři byli naloženi peřinami.

"Vaše administrativa to nějak popletla," řekl jsem. "Šestadvacet metráků cibule. To je čtrnáct kilo na jednoho muže."

"Stal se omyl. Vždycky se stávají omyly. Ale žádná starost, tenente. Pro gloria d'Italia budeme jísti cibuli, živiti se cibulí, bojovat a umíratí jenom o samé cibuli..."

"Až to spořádáte, stačí, když všichni najednou dejchnete," řekl seržant Transom, "a nikdo na vás jaktěživ nezaútočí."

Oddíl Solferino měl nakonec ještě štěstí. To oddíl Puccini a naše první rota dostaly všeho všudy dvaadvacet nákladů mouky s práškem do pečiva.

Udeřila 22.00 hodina a my jsme se zoufale vydali k vrcholu stezky. Lilo čím dál hůř, ale nikde ani vidu po střídající koloně, ani slechu po maskání pochodujících bot. Pokaždé, když jsem se vyčítavě podíval na kapitána Demoliho, zapadl hlouběji pod širokou střechu svého námořnického nepromokavého klobouku.

"Ty gardisti tam nahoře nám už jistě nemůžou přijít na jméno," řekl vojín Drogue ve 22.00 hodin. "Už je slyším, jak si na nás brousej bodáky, až se tam konečně dohrabeme."

"To nejhorší, kamaráde, co může voják vojákovi provést," řekl vojín Clapper, "je přijít pozdě na střídačku. Kdyby to nějaký pacholci provedli mně, naplívám jim do piva, jen co se s nima zase sejdu."

Ve 22.45 mi kapitán Demoli poklepal na rameno.

„Scusi, tenente," řekl oživlý náhlou zvědavostí, "ale co počnete, když moji muži nepřijdou?"

Překvapilo mě to tak, že jsem se div neskácel. Pro britského vojáka jako pro mne to byla nemožná otázka.

"Nepřijdou? ... Musí přijít! Přebíráme dnes přece úsek od gardistů."

"Ale co počnete, když nepřijdou?"

"Musí přijít! Prostě musí! Vojáci vždycky přicházejí na vystřídání. Bez ohledu na ... A proč by neměli přijít?"

Rozpřáhl ruce do bičujícího deště, obrátil zoufale tvář k černému nebi a pochybovačně pokrčil rameny.

"Inu, tenente ... Je velice mokrá noc."

"Co to s tím má co dělat?"

"Ne příliš krásná noc pro pochod, tenente. Ta stezka nahoru není pohodlná. Vůbec ne pohodlná. Možná se moji muži ukryli na statku, pod mostem, v jeskyni... zůstanou v suchu, dneska se vyspí a přijdou zítra... Možná, tenente," dodal, viditelně potěšen takovou vyhlídkou, "možná zítra nebude dešť."

Vysvětlil jsem kapitánu Demolimu pečlivě, z čeho může být obžalován velitel, který přivede svou jednotku na

vystřídání o den později, popsal jsem mu průběh jeho přelíčení před polním soudem a vylíčil mu složení i postup opravčí čety, která ho nakonec za úsvitu zastřelí. Úměrně s tím, jak se zhoršovaly jeho vyhlídky, narůstal jeho vztek na zatoulané vojáky.

"Madonna mia! Tohle zavařili svému capitano! Proč nejsou tu, když jím řeknu, aby přišli? Proč plivají na čest Giuseppe Demoliho? Až přijdou, vlastníma rukama se jim pomstím ..."

"To teda můžete rovnou začít," řekl seržant Transom, "ale nejdřív ty padavky musíte vytáhnout sem nahoru, než je srazíte dolů."

Právě v tu chvíli, ve 23.00 hodin, se totiž oddíl svobody Solferino trmácel do údolí. Škrábali se do kopce asi v takovém pořádku jako houf uprchlíků, zabláceni po celé délce kamaši až po kolena. Vlekli ještě vyšší kopce nákladu než mezci, táhli na svých strádajících hřbetech kulometry, minometry, mandolíny, bedničky s municí, stany, vojenské trubky, chianti, hrnce na vaření, skládací stoličky, vlajky všech barev a všechno možné, co takový italský útvar potřebuje ke své existenci v poli kromě třinácti mezcích nákladů cibule, šesti nákladů hrozinek, čtyř nákladů zrnkové kávy a tří nákladů peřin.

Kapitán Demoli se jim vrhl vstříc a z každého švů mu tryskaly proudy neapolitánských nadávek promísené tu a tam anglickou kletbou, abychom neztratili přehled.

"To jste mrzáci? To jste želvy se zlamanýma nohama? Dvě hodiny mě tu necháte stát v dešti! Dvě hodiny necháte Garda Inglesi čekat na vystřídání! Proč si radši všichni do jednoho nepodřezáte krky? Proč se radši nezasebevražďíte, než byste přišli pozdě do války a pošpinili gloria d'Italia. Lépe padnouti mrtvi než dostati Giuseppe Demoliho před válečný soud!"

Když jeho muži klopýtali kolem, každý mu odsekl stručným italským odsouzením námořního kapitána, který dokáže vystavit svou posádku takovémuhle očistci na pevnině.

Zhroutil se k odpočinku na hromady zásob a prosili svaté patrony o milosrdenství smrti. Jejich dovolenost vyprovokovala pána lodí, že se vztekle rozdrmolil, a než mohlo jakkoli zasáhnout nebe, skočil mezi ně jezdeckýma botama, donutil je vstát a nastoupit k ubožácké přehlídce. Důstojníci a poddůstojníci, celí opentlení duhovými stužkami vyznamenání a odznaků, se zmítali v poryvech hněvu svého kapitána jako mouchy ve vichřici.

Bylo jasné, že z dvou set mužů jich spousta chybí a že je budeme muset rozdělit do improvizovaných čet. Někdo mu přinesl metr vysokou bednu, aby si na ni stoupl, a kapitán začal zjišťovat prezenci.

Byli jsme už promoklí až do ponožek, v tom stupni fatalismu, kdy má člověk boty plné vody a duši plnou míru pramenícího z vědomí, že to už nemůže být horší. Byl to zvláštní zážitek, stát tam v tmavé, mokré a nebezpečné noci a poslouchat plynulý proud italských jmen, linoucích se operně k nebi jako při půlnočním představení v milánské La Scala. Konečně zazněla jména poslední.

"Pascale Terroni... Si... Enrico Morrelli... Enrico Morelli?... Pah! Zase jeden zbabělec, co se měl nacucati jedu s mateřským mlékem... Domenico Forasetti... Si... Nicolo Pellochi... Nicolo Pellochi?... Odpověz mi, Nicolo Pellochi... Já tě tady viděl, Nicolo Pellochi! ... Odpověz, když tě volá tvůj capitano!"

Upustil jmenný seznam a zatřásl nad hlavou zdviženými pěstmi. Tohle byl konec! Třiačtyřicet mužů se nedostavilo. Polovička příchozích odpovídala jakoby ze spaní. A teď zmizel i Nicolo, kterého před chvílí viděl na vlastní oči, usnul nebo vzpurně mlčí!

"Nicolo Pellochi!" zasípěl mezi vztekle zaťatými zuby.

Noc neodpověděla.

"Nicolo Pellochi!" Mrtvičnatě se nadul jako žába bučivá a jeho důstojníci ustoupili, aby měl kde prasknout.

"NICOLO PELLOCHI!"

Zařval z plných plic, vztáhl pomstychtivě ruce do deště, vyskočil zuřivě jako výsadkář na bednu... zakymácel se na jednu stranu... pak na druhou stranu... a s paňacovským výkřikem tragického zklamání padl rovnou na tvář do půl metru hlubokého marastu. Mužstvo soucitně zasténalo a všichni se začali čvachtat v močále, jak se ho snažili zvednout.

"Panebože na nebesích!" zděsil se seržant Transom. "Jestli je vodsud' nedostaneme, vzbuděj eště Němčoury na druhý straně řeky. Jsou na todle údolí zaměřeny."

A začal Italy servávat v nejhrubší cvičákové angličtině včetně tradičních komentářů o jejich narození, lenosti a tělesných vadách, a to tak zuřivě, že ačkoli mu nemohli rozumět ani slovo, zkameněli automaticky v nepohnutý a bezvadný trojřad. Což si ovšem vyžádalo, aby svého rozcapeného velitele pustili z metrové výšky zpátky do marastu, kde se mrskal a mlátil jako v blátě uvízlá chobotnice. V zájmu dobré vůle mezi spojenci jsem mu šel osobně na pomoc. Po neblahé zkušenosti, jak s ním zacházeli jeho vlastní vojáci, nedůvěřoval mým záměrům, chytil se mě jako tonoucí a chvíli jsme tak zápasili v bahně, než se mi podařilo zkroutit mu paži za zády a vytáhnout ho ven.

Byli jsme teď v údolí sami a byl by nám příšel vhod nějaký ragbyový rozhodčí, aby nám vytřel bláto z očí. Když jsme se hrabali do kopce k velitelskému stanovišti gardistů, kapitán Demoli pro sebe bezmocně vzlykal. Seržant Transom nám vyšel na půl cesty vstříc a hlásil, že dosažitelné mužstvo oddílu Solferino bylo rozděleno do patřičných jednotek a vystřídání že je téměř provedeno. Posadil jsem kapitána na příhodný balvan opodál z doslechu a využil jsem příležitosti, abych seržanta Transoma upozornil, jakou udělal chybu, když se dal strhnout a vynadal našim spolubojovníkům. Tak hrubé zacházení s našimi novými spojenci bylo nejen v přímém rozporu s vládní politikou, ale kdybych byl svůj plán nezaložil na mimořádné pozornosti k mezispojeneckým vztahům, mohlo dokonce zmařit celé vystřídání. Víím, že si mou domluvu vzal k srdci, poněvadž jsem ho zřetelně slyšel, jak na odchodu prosil Boha, aby mu dal trpělivost. A přece nebyl normálně nijak zbožný.

Ve 02.30 hodin bylo po inspekci všech pozic a já se uchýlil k spánku do jeskyně svého hlavního stanu. Najednou se noc jakoby z obrovského amplitónu s ozvučnou skříní rozhlaholila sborem dunivých barytonů, pějících při vyhazovu z

hospody Figarovu árii.

"Do zbraně!" vykřikl jsem. "Na stráž! Třeba je to nějaký ďábelský německý trik!"

"Jestli jo," poznamenal Gripweed, můj příkazník, "tak to máme v suchu. Protože jsou všichni nalitý jako slívy."

A měl pravdu. Když jsme vyšli z jeskyně, hlasy zpěváckého spolku stoupaly vzhůru s rozplizlým vibratem opilců producírujících se ve vojenských kantýnách.

"... Figaro qua, Figaro lal

Figuro qua, Figaro lal

Figaro so, Figaro giu!

Figaro so, Figaro giu!

Pronto prontissimo, son come il fulmine,

Sono factotum della citta, della citta,

della citta, della citta!

Ah, bravo Figaro! bravo bravissimo!

Ah, bravo Figaro! bravo bravissimo!

A te fortuna non mancherà..."

Zpěv vycházel odněkud na našem levém křídle, kde břeh nebyl tak srázný a kde desátník Dooley se dvěma družstvy dvanácté čtyř ovládal jedinou přístupnou stezku k řece. Počet zpěváků jako by se kupodivu ztenčoval, čím víc jsme se blížili ke zdroji písně.

"To budou ty makaroňáci," zalpal Gripweed po dechu. "Zpívají taliánsky."

Vtom za Lazebníkem spadla opona. "Teďka anda!" zaburácelo to opile zezdola. "Zazpíváme pro Tommy Inglesi..."

A kaňon Carigliana, už beztak vyděšený Figarem, zahřměl od jedné skalní stěny k druhé zalkoholizovanou vřavou hymny Bože, nám krále chraň ve zkomolené angličtině.

"Je to jen jeden chlap, pane," řekl desátník Dooley. "Dostal se nějak dolů do ty průrvy a ozvěna z toho dělá celej sbor."

"Jestli brzy nezhasne," řekl vojín Spool, "Němčour nám to sem prskne, už aby nám zkrátil utrpení."

Někde dole třaskla rozbitá láhev, pro čtvrtý refrén přeladil zpěvák výš do altu, a prosba za našeho milostivého krále vyzněla tóny operní divy, při kterých praskají ušní bubínky.

"Kdo to proboha je?" zeptal jsem se.

"Já vám to povím, tenente." Kapitán Demoli, od bláta hnědý jako medvěd, k nám supěl se dvěma námořními kadety.

"Zapsal mi svoje jméno do srdce plamenným písmem ... Chce svého capitano přivést do blázince. Neustále je opilý ...

Neustále zpívá Figaro ... Figaro qua, Figaro la ... A neustále říká odpusť te, capitano, já už nikdy, capitano ... Ale

tentokrát zašel příliš daleko, tentokrát ho vlastníma rukama, až ho chytím ..."

A zakroutil krkem neviditelné slepici.

"Ale kdo je to, mon Capitan?"

Přitiskl si zaťaté pěsti k hrudi a promluvil se sevřenými rty, aby ta slova lépe snesl.

"Je to Nicolo Pellochi. Ukrádá chianti. Schovává se tam dole ..."

A s kadety v patách se pustil dolů přes balvany, právě když hlas vykvílel poslední srdceryvné Bože, chraň a nadšeně si sám zaaplaudoval.

„Und nun," burácel hrdelně, "muzika pro Tedeschi. Bella, bella Lily Marlene ..."

Sotva se začala linout vzhůru ta sladkobolná píseň, děšť ustal, měsíc vyplul z mraků a daleko vpravo jsme uviděli zadumaný bělostný masív Monte Cassina. Všichni si najednou vzpomněli na domov a dvanáctá četa se tiše a tklivě přidala k refrénu, ale vtom náhle její sólista, právě když přicházel po třetí pod lucernu, umkl jako když utne. Usoudil jsem, že právě v tom okamžiku dostihl Nicolu Pellochiho jeho capitano.

Bošové nás měli na mušce ze všech úhlů a pohyb ve dne byl přísně zakázán. Opozdilci z oddílu Solferino dorazili druhý den večer, a s příslušnými přiděly cibule, hrozinek a zrnkové kávy byli rozmístěni do pozic.

Třetí noc jsme měli všechno naprosto v pořádku a já se právě v klidu zaměstnával poznámkami pro své Memoáry, když do jeskyně všuměl kapitán Demoli s tělesnou stráží svých kadetů.

"Scusi, tenente!" supěl. "Jde o smrt a o život! Tedeschi! Překročili Garigliano! Nastupují k ataku!"

"Kde? Neslyšeli jsme žádnou dělostřelbu."

Nalil si roztřesenou rukou drink, hodil ho do sebe a okamžitě ho zase vyprskl, když zjistil, že si bez dovolení posloužil mým lékem proti chudokrevnosti.

"Ještě ne atak, tenente. Přišli přes řeku. Schovají se nahoře ve stromech. Moje čacké komando koná noční patrolu,

jestli všechno v pořádku na naší frontě. Plíží se jako Indiáni ... Pst! ... Ani muk ..." Udělal pár šouravých kroků jako

Juniper ve svém quasimodovském období. "Tiše jako kočky, bděle jako ostříži ... Slyší Tedeschi mluvit ... Donner und blitzen ... Komm' hier, geh 'da ... Jawohl, mein Herr....."

"Kolik těch Němců je?"

„Molto, molto Tedeschi."

"Kde? Ukažte mi to na mapě!"

Rozpřáhl omluvně ruce.

"To nevím, kde na mapě. Můj velitel komanda zůstal pozorovat nepřitele. Poslal zpátky to lví srdce, co našlo Tedeschi, to tygří ucho, co je slyšelo mluvit, čackého hrdinu oddílu Solferino, který nás tam bude vésti - Nicolo Pellochiho!"

"Já myslel, že je to váš úhlavní nepřítel?"

Sentimentálně zavrtěl hlavou.

"Ach! Ten Nicolo! V míru - darebák. V boji - Garibaldi!"

Bylo třeba okamžitě věc vyšetřit. Seržant Transom byl právě na obhlídce pozic. Zanechal jsem mu vzkaz, navlékl jsem si kožený kabátec a vyrazil se svým věrným příkazníkem. Cesta lesy, kudy prošla patrola italského komanda, byla dlouhá a namáhavá. Točili jsme se a kroutili ve tmě na všechny strany, drápali jsme se přes balvany, plazili se křovím a brodili se až po kolena přes potoky.

"Ty chlapi ze Solferina jsou možná docela dobrý na Mare Nostrum," pošeptal mi Gripweed po hodině toho přespolního putování naslepo, "ale dneska si buďto hrajou na bludiště v Hampton Courtu, nebo zabloudili sami vod sebe."

Snažil jsem se sledovat naši cestu na mapě, ale její zákruty mě brzy zmohly. Podle toho, jak jsme v jednom kuse kličkovali, by se dalo myslet, že je nám v patách komisař Maigret.

"Psst!" zasyčel kapitán Demoli, když jsme prohrabávali kanál v hromadě kompostu. "Jsme už blízko!"

Velitel komanda, který měl dvě pistole s perleťovými pažbami, pás ručních granátů, dýku na boku a tesák v každé ponožce, nás vedl vpřed.

"Určitě by měl ještě nůž v hubě," mumlal Gripweed, "kdyby neměl falešný zuby."

Zastavili jsme pod dlouhým skalnatým převisem a napjali jsme sluch. Chvilí bylo docela ticho. Pak jsem přímo nad námi zaslechl kradmé pohyby, šelestění listů a hrdelní teutonský šepot. Byli to opravdu bošové... Snad jenom hlídka... snad se chystali k útoku za svítání... Hlavní bylo určit jejich pozice... Kdybych jen se mohl orientovat podle Cassina nebo jiného význačného bodu v krajině. Opatrně jsem se pod převisem vysunul, až jsem zahlédl obzor...

„Hande hoch!“ zaskřípěl nějaký hlas za námi. Z keřů před námi se naježily bajonety... Shora ze skály na nás mířila ústí kulometů... Mezi stromy, kde čekali Pellochi a oba kadeti, se něco rychle zamlelo a pak byl náš úkryt obklíčen půl tuctem vojáků ve vlněných čepicích, se začerněnými obličejí a v maskovacích kazajkách.

"Páni!" vydechl Gripweed. "Jsme v troubě!"

Demoli a jeho poručík se rozbublali jako fontány škemravé italštiny.

"Klid, mládenci!" řekl jsem. "Pamatujte si - jenom jméno, hodnota a číslo!"

Odpor byl očividně marný, a tak jsem je vyvedl zpod převisu. Nemluvím německy, ale namemoroval jsem si několik vět vhodných pro takovou situaci.

„Ich bin ein Offizier. Bitte, nehme mir an dein Kommandant!"

„Hande hoch!“ opakoval nepřítel v odpověď. Semkli se kolem nás a pobídli nás rýpnutím hlavní do zad vzhůru po kozi stezce. Když jsme se tak šplhali do zajetí, rozhodl jsem se, že budu v zajateckém táboře studovat práva. Až vyčerpám všechny možnosti k útěku, samozřejmě. Po desíti minutách jsme došli k zemědělské Usedlosti přilepené na svahu kopce. Strčili nás dveřmi do světnice osvětlené svíčkou, kde za stolem plným map seděl nějaký obrovitý Prušák s krátce ostříhanými vlasy. Na sobě měl hnědý svetr a třepetavý plamen svíčky mu zdůrazňoval jizvu od šavle na tváři. Strhl jsem si kožený kabátec, abych ukázal důstojnické pecky na ramenou. Bošové mají respekt k pevným charakterům, a tak jsem se rozhodl projevit svou neohroženost hned od začátku.

"Jmenuji se," uřyl jsem, "Ernest Goodbody, jsem poručík s plným platem a moje číslo je 131313."

"A já," odpověděl Prúsák nejčistší oxfordskou angličtinou, "jsem major Jan Kapolowski z Varšavského pluku Karpatských střelců. Mrzí mě, že vás moji vojáci omylem zajali, ale málokdo z nich mluví anglicky a tihle dva chlapci s vámi mají prapodivné uniformy. A jestli opravdu chcete posílat své hlídky přes naše linie, bylo by bezpečnější, kdybyste nám o tom dali vědět."

V Africe Poláci nebyli, takže jsem ještě žádného z nich nepotkal. A nebylo ani třeba, abych se s nimi setkal teď, poněvadž podle mapy mezi mým pravým křídlem a nejbližším oddílem Karpatů ležela jedna rota mušketýrů a půl praporu skotských horalů.

Rychle jsem vysvětlil, že moji nezkušení italští pěší námořníci se na hlídce ztratili, a že když jsem je našel, jediná možná cesta, jak je dostat zpátky, byla provést je polskými liniemi. Major celou záležitost vyřídil naprosto šarmantně a zavezl nás tak daleko k našim domovským pozicím, jak jen s džípem stačil.

Když jsme se trmáceli nahoru po stezce, kapitán Demoli v jednom kuse proklínal Nicolu Pellochiho.

„... Proč ten blázen nemůže poslouchat? Zpívá Lili Marlene, ne? Tak pozná, když mluví Tedeschi... Není přece imbecile, není bejby ve zbrani... Tak proč přijde řícti, že polský voják mluví jako Tedeschi... Já vám povím proč... Chce udělati blázna ze svého capitano, proto! Chce pomstu, tento Nicolo Pellochi, pomstu za to, jak já ho srazil při prozpěvování... Tentokráte ten čubčí syn zašel příliš daleko. Tentokráte ho vlastněma rukama -"

Zarazil se, když na naší frontě propukla palba lehkých zbraní. Byli jsme dosud skoro kilometr daleko, ale viděli jsme jasné čáry střel se stopovkou, směřujících dolů od ústřední italské pozice.

"Na bojová stanoviště!" zavelel jsem. "Klusem! Přece jenom na nás útočí!"

Vyvinuli jsme nejvyšší rychlost, jakou nám bláto dovolilo, a když jsme vrazili zadními dveřmi do kamenné stodoly, seržant Transom tam právě skočil postranním oknem. Všichni Italové, povzbuzováni svým důstojníkem s tasenou námořnickou šavlí, vroubili přední zeď a pálili, jako by jim šlo o život.

"Stop!" zařval seržant Transom. "Přestaňte střílet! Niente tiro! Silenzio!"

Když jsem ho tak viděl, jak se obořil na obránce, tahal je od střelen a odkopával jim kulometry, napadlo mě nejdřív, jestli nepřešel k Hitlerovi.

"Pomalů, seržante!" mímil jsem ho. "Vždyť nás vezmou ztečí!"

Odvlekl našeho posledního pálicího obránce od jeho kulometu, takže teď jediná střelba zaznívala od útočníků. Byl to osamělý lehký kulomet, pálicí v nerozhodných dávkách.

"Poslouchejte!" řekl seržant Transom. "Zatracenej bren! To je náš. Vsadím se vo dolar. Řežeme tady do sebe mezi sebou ... Pojdte sem, kapitáne Demoli, a zařvete toudle střilnou, kdo jste ..."

Když kapitán zařval, bren ustal v palbě a nepřítel odpověděl úlevnými výkřiky v plynné italštině.

„Madonna mia! To je moje vlastní komando na cestě zpátky. Pálíme první kulky a postřílíme sami sebe! Idiot. Traditori! Proč nemyslíte mozkiem?“

Obrátil se na svého protestujícího velitele čety a vymlátil ho ze stodoly plochou čepelí jeho vlastní šavle.

"Neustále ty omyly! Nikdy žádná gloria d'Italia. Proč mu nikdo neřekne, že komando venku na patrole? Proč se nezeptá stůj, kdo tam, než začne střílet? Proč se nezasebevraždím jako samuraj? ..."

Komando se rozcouraně vynořilo ze tmy a vytvořilo s obránci dvojice, které se pustily do výřečné debaty.

„Scusi, tenente," omlouval se velitel se dvěma pistolemi. "To ten Nicolo Pellochi. Říká, zavedu vás zpátky zkratkou, jako šel capitano. Věřím mu. Spolehnu na jeho slovo ... A on mě málem přivede na smrt!"

Zvedl baret, aby ukázal, kde mu kulka urvala dobrého čtvrt metru šarlatového péra. Kapitán při vyslovení onoho fatálního jména zřítověl. "Nicolo Pellochi!" zaúpěl a vztáhl ruce po nějakém krku, kterým by zakroutil. "Kde je ten Jidáš? Ten had v trávě? Kde je ten Nicolo Pellochi?"

Rozhlédl se bezvysledně po stodole a pak vyrazil ven do tmy a dolů z kopce, aby s Nicolou definitivně zúčtoval.

"Ještě dobře," prohlásil seržant Transom, když jsme se vraceli na velitelské stanoviště, "že ty Taliáni neumějí střílet rovně. Žádný z nich není ani škrábnutej. Když nepočítáme pštroší péro toho buzerantika."

Sotva jsem se druhý den ráno pustil do snídaň, ozval se v polním telefonu major Arkdust. "Co to tam nahoře sakra vyvádíte?" vztekal se. "Pořádáte parádní přehlídku? Celá fronta je na drátě. Jestli ten svůj zatracenej cirkus neodvoláte, počítají, že bošové můžou ztratit nervy a pustit se do nás po celé frontě. Neřek jsem vám to dost jasně? Za dne absolutně žádný pohyb!"

"Řekl, pane. Okamžitě to vyšetřím!"

Seržant Transom právě přišel dolů z pozorovateln. "Zase ty Taliáni, pane. Počítám, že polovička se v tom údolí producíruje. Budeme to muset risknout a došlápnout si tam na ně."

Naskytl se mi jeden z nejužasnějších pohledů, jaké jsem za války zažil. Dvě stě kroků od první linie nastoupilo nějakých sto padesát opěšalých námořníků do čtverce. V jeho středu na katafalku, zřízeném z vrat od stodoly položených na hromadě pytlů s cibulí, spočívala rakev, zahalená červenobílozelenou italskou trikolórou. Po obou stranách katafalku stáli čestnou stráž důstojníci v přepestrých uniformách, s melancholicky schýlenými hlavami a s rukama složenými v hluboké úctě na jilcích šavlí mířících hrotem k zemi. Čtyři bubenci smutečně vířili paličkami na zastřených barelech od hrozinek. Tři trubky, přitlumené jako dudy, troubily truchlivé rekviem. Šik vojáků stál se skloněnými zbraněmi, se sklopenými očima a kvílel v protáhlém vysokém žalozpěvu.

"Namouduši!" vyjevil se seržant Transom. "Vojenskej funus v plný parádě! A před vočima celého Cassina."

Kapitán Demoli ke mně vykročil z čela přehlídky. Přes prsa měl purpurovou šerpu, černou pásku na obou rukávech a v rukou nesl misál.

„To od vás hezké, tenente, že přicházíte složit poslední hold. Pohřbíváme našeho druhá. Prvního hrdinu oddílu Solferino. Lví srdce, které položilo svou krev pro gloria d'Italia. Strojíme mu vojenský pohřeb."

"Ale vždyť vás tu Němci mají jako na dlani. Rozstřílejí nás na maděru!"

Hrdě se nadmul do své plné kulovitosti.

"Italské námořnictvo musí ctít své mrtvé. Tedeschi vidí, že konáme pohřeb. Respektují mrtvé. A my už končíme.

Pozdravíte hrdinu oddílu Solferino? ... Prosím? ..."

Podíval jsem se na seržanta Transoma. Pokrčil rameny.

"Dali si s tím fůru práce," řekl. "A když už na to má člověk zařvat, aspoň je tu hrob po ruce."

Napochodovali jsme s kapitánem Demolim k hrobu, vykopaném už vedle katafalku. Když spouštěli rakev, zahalenou vlajkou, do jámy, trubky zaševlely tklivé italské Poslední čepobití a my zasalutovali tak řízně, že by to při přehlídce uspokojilo i královnu. Skopčáci nevypálili za celou tu dobu ani ránu. Nejspíš nevěřili vlastním očím.

"Kdy ten chudák padl?" zeptal jsem se, když se přehlídka rozešla a jenom hrobníci vztyčovali náhrobní kámen.

"Včera v noci, tenente," odpověděl kapitán Demoli. "S naším čackým komandem."

"A kdo to byl?"

Oči se mu zalily slzami a hlas mu přeskočil jako v pubertě.

"Byl to můj přítel," řekl žalostně. "Byl tady neustále v mém srdci... Byl to Nicolo Pellochi."

KAPITOLA DVANÁCTÁ

Pokaždé, když se někdo z nás podíval domů do Anglie, zarazila nás intenzita nenávisti k nepříteli... lidé tu byli pod každodenní palbou propagandy. Protože se s Němci nedostali do přímého fyzického styku, německý voják byl postupně obmyšlen nestvůrností a krutostí až nelidskou ... Zkušenosti vojáka na bojišti byly v tomhle ohledu většinou docela odlišné. Jakmile se setkal s německým zajatcem, viděl, že podle všeho vnějšího zdání jde o normálního lidského tvora. Snad trochu pompézního a koženého, ale pořád ještě prostě o druhého člověka. Po boji reagoval průměrný voják při pohledu na zajatce asi tím, že si pomyslel: "No vida, chudáci pitomý, teď to nakoupili. Teďka to slízli." A rozdával jim svoje cigarety.

Alan Moorehead

Zatmění

U Cassina šlo o soukromou válku. Svět se člověku sevrkl na údolí Liri a za šedivými horami, které je ohraničovaly,

končila země. Realita byla totálně uzavřena sama v sobě a nikde jinde už nikdo nebojoval. Cílem života bylo dobýt kařkovského symbolu Monte Cassina a vyřadit z provozu vševidoucí oči Kláštera.

V březnu 1944 se dvanáctá četa krčila v troskách nádraží, zatímco pět set letadel shodilo za tři a půl hodiny tisíce tun bomb, mnoho z nich našťestí i na opatství a na nepřítele na druhé straně. Už před bombardováním bylo Cassino tak rozbité, že nejlepší pozorovatelna na nádraží měla výhled ventilátorem z někdejší dámské toalety. Když bombardování skončilo, země byla tak rozrytá krátery a propastmi, že nejlepší horolezci by potřebovali spolehlivou oporu, aby se přes ně dostali. S tanky beznadějně uvázlými vpředu, v krupobití naší vlastní ničivé palby a v přívalu jamích lijáků březnová ofenzíva zhasla. V dubnu se pěchota vrátila znovu k intimnímu troglodytskému způsobu boje, který se v Cassinu stal přijatým životním stylem. Mušketyři si jako každý jiný užili nějaký čas nejdůvěrnějšího spolužití s Němci v kanálech, ve sklepích a v opevněných ruinách, kteréžto příbýtky jsme sdíleli s kalužemi stojaté vody a s vsudypřítomnými krysy, vděční, že se můžeme schovávat v těch prvních a zalézt s těmi druhými, abychom unikli tísnivému působení Kláštera a odstřelovačů z hotelu Continental. Bylo to zvláštní válčení, ty potyčky o každý metr v tunelech a stokách, naděje plné hledání myších děr od domu k domu, a hodilo by se opravdu líp pro fretky, které vidí potmě, než pro lidi dvacátého století. Nikdo nevyšel z králičích nor, leda v noci, a ve dne se po úbočí pochmurně táhla nekonečná kouřová clona. V tom, že člověk měl nepřítele za nejbližšího souseda, bylo něco přímo neslušného. Uvádělo ho to do nepříjemných vojenských rozpaků, když se třeba sám prokopával z jedné strany krbu a uslyšel krumpáče narážet z druhé strany. Skutečný boj v brlozích nastal, když se přelidnění zhoršilo natolik, že se obě strany podílely o místnosti v témž domě. I my se museli přizpůsobit boji ve třech dimenzích, když se dvanáctá četa usídlila v pohodlném suterénním bytě poblíž silnice na Hradní vrch, a Němci se prokopali troskami hořejších pater, aby se nastěhovali o podlaží výš. Tropili nám nad hlavou hrozný rámus a seržant Transom bušil pažbou pušky do stropu, aby je upozornil, že pod nimi chtějí lidi spát.

"Tydle nájemníky nám byl čert dlužen!" hudoval. "Ale stejně by člověk myslel, že dají chvílku pokoj, když vědí, že máme všichni noční šichtu."

Pokoušeli jsme se střílet na ně skrz strop a oni se pokoušeli střílet na nás skrz podlahu, ale dělil nás metr kamenného zdiva a všechno, co jsme si za svou námahu vysloužili, byl suterén bzučící odraženými kulkami. Pak začali dolů lít benzín, aby nám prosákl maltou a omítkou, načež by nás upekli jako jablka v županu, jenže vojín Drogue škrtl sirkou dřív, a podle rozruchu, který vzápětí propukl nahoře, dostali pořádnou šlehu a nejméně půl hodiny je hrálo podpodlažní topení vhodné tak pro fakíry. My skončili s docela černým stropem, ze kterého visely rampouchy sazí. Nejenže to vypadalo stylově, ale pomáhalo nám to líp rozeznat bělma kryších očí.

Potom se nám chtěli dostat na kobytku tím, že se k nám dolů prokopou. Ale vždycky, když jsme uslyšeli jejich krumpáče, začali jsme přesně na stejném místě kopat zdola nahoru. Nic tak nezervózní člověka, který kopá jámu, jako když zjistí, že mu někdo zezdola podkopává půdu pod nohama, a tak té průkopnické činnosti brzy nechali.

My jsme se zase snažili vykouřit je puklinami v troskách tím, že jsme zapalovali hadrové cucky ve svícnech z plechovek od konzerv. Třebaže se nám podařilo vyvolat nahoře dost vážné hřbitovní chrchlání, museli jsme útoku zanechat, poněvadž průvan směrem dolů proměnil náš suterén v plynovou komoru.

"Toho vykuřování budete muset nechat, pane," kuckal desátník Dooley, "nebo skončíte s četou dvounohejch uzenáčů."

Nepřítel nám to oplatil tradičním trumfem nájemníků z hořejšího patra. Přinesli si gramofon a ve střídavých směnech uspořádali nepřetržitý osmačtyřicetihodinový festival bavorských národních dřevákových tanců ve stylu Frau Braun, juchuchů, kolena do vrchu! U nás dole z toho byl pekelný randál, svícny z plechovek nadsakovaly do taktu a připadali jsme si jako v mramorovém vlášském kotli. Vydrželi jsme tuhle zákeřnou psychologickou válku, dokud to snesly naše migrény, ale druhou noc, kdy se ze stropu začala valit mračna cihlového prachu, považovali jsme za rozumnější stáhnout se do blízkého uhelného sklepa, zatímco jeden přítel seržanta Transoma od ženistů naládoval náš suterén amonálem a rozšířil ho následujícím výbuchem v patrovou halu.

Po životě á la králík v údolí jsme jako přízračnou zkušenost přijali, když nás druhý týden v květnu odveleli nahoru, abychom vystřídali posádku na exponovaném Hradním vrchu. Na skalnaté homoli asi čtyři sta kroků na sever od města stál zbytek hradu z desátého století, vzdušnou čarou vzdálený asi kilometr od Kláštera, v té době náš nejzazší výboj oním směrem. Rozsochatých sto metrů strmé homole drze popichovalo šestisetmetrový masív Monte Cassina. Stezka k hradu, uzoučká jako ostří břitvy, byla mezkům nedostupná a z obou stran vystavená německé palbě. Prostranství na vrcholu bylo velké asi jako tenisový kurt a domy, na které odtamtud člověk shlížel, byly obsazeny nepřítelem. Na skalnaté plošině se vůbec nikde nedalo kopat a sanitární problém odklizení osobních odpadků se stal zdrojem té nejoriginálnější a nejspokojivější metody útoku na nepřítele, s jakou jsem se za celou válku setkal. Člověk uložil svůj osobní vzorek do pytlíku na písek, který pak shodil přes západní sráz na střechy skopčáckých domů. Na nejlépe chráněném místě pro svrhávání takových nákladů, krytém skořápkou někdejší strážní věže, zabudoval nějaký kutil zaměřovač z bombardááků, jenž člověku umožňoval prsknout svůj dárek na libovolnou střechu, aniž se osobně nějakým riskantním nebo neslušným způsobem vystavoval.

Bylo snad logické, že se zvláštní a nebezpečný Hradní vrch, naše nejvyšší výspa fronty u Cassina, měla stát dějištěm jednoho z největších tahů mé vojenské kariéry, které se mi podařily na vlastní pěst. Chránění dva metry tlustým zbytkem zdi strážní věže, jenž se klenul před námi, palebnými kryty, vybudovanými mezi zříceninami, i nepatrností cíle, jaký tvořilo naše prostranství, byli jsme celkem bezpečni před nepřátelskou artilerií. Sužovalo nás spíš naše vlastní dělostřelectvo. O příležitostných tříštivých granátech, které tu a tam zezadu oštipovaly hřeben našich valů, jsme snad mohli filozofovat, ale z kouřových granátů jsme vyskakovali z kůže. Syčely nad námi pravidelně a bez ustání, aby udržovaly kouřovou clonu v údolí, někdy dopadly, kam měly, někdy jejich prázdné nábojnice zalétaly naším směrem a někdy nás obdařily vlastní dýmovnicí. Přímou naši plošinu nezasařovaly nijak často, ale zervóžňovaly nás

věčně, když nás mýjely jen o vlásek. Nábojnice mohla člověka zabít na místě a dýmavnice při nepříznivém větru ho mohly po libosti přidusit.

Po obědě dne 16. května jsem věnoval několik minut jisté naléhavé soukromé záležitosti a chystal jsem se právě vykročit se svým sáčkem k bombardovacímu zaměřovači, když jsem zaslechl známé svištění předčasně dopadající dýmavnice ... Jakmile se zvuk přiblížil, odhadl jsem cvičeným sluchem, že mi sviští skoro přímo nad hlavou a míří přesně na to místo, kde jsem dřepěl.

S rychlostí překvapeného svůdce žen jsem si upravil oděv a vrhl se k nejbližšímu krytu. Přes svůj handicap bych to byl stihl, kdyby byla dýmavnice nezměnila směr a nezletěla se za mnou ... Obrátil jsem se pod ochranu strážní věže... střela mi zafíčela kolem pravého ucha, žuchla o zem na krok ode mne a vychrlila mi do tváře mračna dýmu ... Oslepený, napůl udušený a zapletený do kalhot jsem uskočil... šlápl jsem si na šle, které jsem táhl za sebou... nohy chycené do elastické pasty se mi podvrty ... sklouzl jsem po skále kolem zaměřovače a řítit se po srázu Hradního vrchu dolů do údolí!

Přistál jsem na nohou asi o sedm metrů dál na sypkém šterkovém svahu... šterk se pod mou vahou začal hrnout a strhával mě po příkrém svahu zrychlující se lavinou. Zadrmolil jsem rychle modlitbičku, abych nepřistál na některé ze střež posetých našimi "bombami", a měl jsem tolik duchapřítomnosti, že jsem odhodil svůj vlastní plný pytlík ... Zarýval jsem se rukama do ujíždějícího šterku, dřepěl jsem si, abych zvýšil tření, a zoufale jsem se pokoušel zpomalit sestup... jenže jsem se neměl čeho pevně chopit, nebyly tu žádné větve k zachycení, a tak jsem se šinul jako koks padacími dveřmi do sklepa přes další skalní římsu a dolů na první plošinu...

Když mi střechy letěly vstříc, myslel jsem, že je to Goodbodyho rozloučení se světem. Pak jsem dopadl a zjistil, že můj pád byl zmíněn nějakým obrovským chlupatým plážovým míčem ... ozvalo se zatroubení na nějakou mohutnou tubu ... vzduchem se rozšířil fantasticky odporný puch ... odrazil jsem se od té nafukovací matrace a zjistil jsem, že se válím mezi čtyřmi kopyty... Dopadl jsem na několik dní zdechlého mezka a plynový balón jeho nafouklého břicha mi posloužil jako spolehlivá trampolína.

Přede mnou zahájily palbu německé špandavy a za mými zády jim odpověděly naše breny... kulky hvízdaly přes plošinu z obou stran a já se odplížil z mezího hřbitova do trosek nejbližšího domu. Kamenné pilíře u dveří podpíraly zhroucené krovní trámy a já se dokutálel tímhle otvorem a po podlaze až k místu, kde jsem se zastavil tvář v tvář spícímu německému vojákovi.

Byl jsem beze zbraně - opasek i blůzu jsem si sundal před svou poslední operací na Hradním vrchu - a dosud jsem byl vlastně v negližé. Hbitě jako panter jsem si zastrkal košili do kalhot a natáhl si šle. Pamětliv Churchillova doporučení, že člověk vždycky může vzít jednoho s sebou, vytáhl jsem z rumiště nohu od nějaké židle ... Když jsem se pohnul, Němec se probudil a zajel bleskem rukou do kapsy pláště... Než stačil vytáhnout zbraň, hodil jsem mu nohu od židle na hlavu ... Bohužel jsem ho minul, projektil se odrazil a zasáhl mě do levého ucha. Němec vytáhl ruku z kapsy, a když jsem se v duchu připravil na kulku, strčil mi pod nos list papíru. "Kamerad!" řekl. "Vzdávám se. Mám passierschein. Tady ten glejt."

Ohrožoval mě jedním z letáků, které Osmá armáda shazovala na nepřátelské linie, aby přiměla otrávené nebo zmalomyslněle protivníky ke kapitulaci... „Ochranný glejt“, stálo na nich v mnoha jazycích. "O každého německého vojáka, který se přiblíží ke spojeneckým pozicím beze zbraně a s tímto glejtem, bude dobře postaráno, dostane najíst a bude co možná nejdříve odtransportován z nebezpečného pásma."

"Jsem velice rád, že vás poznávám," řekl Němec. "Jsem 8421/E/79 Hugo Plum. Přiblížil jsem se k vašim spojeneckým pozicím beze zbraně a těším se, že o mne bude dobře postaráno, že dostanu najíst a budu co možná nejdříve odtransportován z nebezpečného pásma. Děkuju mnohokrát." Vzal jsem mu papír z ruky.

"Jménem generála sira Harolda Alexandera," řekl jsem, "velitele Patnácté skupiny armád, vaši kapitulaci přijímám."

"Výborně. Konečně se mi to podařilo. Už tři dny," řekl dotčeně, "se snažím dostat k vašim liniím, jenže venku se pořád nebezpečně střílí. Ale teď vy přicházíte za mnou. Když jste tedy obsadili tenhle úsek, odtransportujte mě laskavě z nebezpečného pásma."

Venku pořád ještě štěkaly kulometry, a jak bylo v Cassinu obvyklé, když někdo někam začal pražit, přidaly se k tomu ze všech stran porůznu minometry, nebelwerfery i artilerie.

"Nemůžu vás vzít zpátky, dokud nepřestane tahle palba," řekl jsem. "Na Němce mluvíte výborně anglicky."

"Nejsem Němec. Jsem Rakušan. Pocházím ze Salzburgu a nikdy jsem proti nikomu válčit nechtěl. Znáte lázně Leamington?"

"Znám."

"Krásné lázně, Leamington. Takový je tam mír." Drobný tmavovlasý človíček, který vypadal na kadeřníka, zavřel oči a povzdychl si při melancholické vzpomínce. "Dvě sezóny jsem tam hrál na cello v Palmovém dvoře. Vždycky bych byl radši v lázních Leamingtonu než tady v Cassinu. Myslíte, že v lázních Leamingtonu bude nějaký zajatecký tábor?"

"Nejspíš."

"A dovolujete ve svých zajateckých táborech kapely?"

"Ano. Britská armáda velice dbá na všechny formy rekreačního výcviku."

"Wunderbar!" Podíval se na mne pohledem plným naděje. "Vy jste důstojník? Nemáte žádnou blůzu."

"Jsem důstojník." Mozek mi během té zdánlivě roztěkané konverzace pracoval na plné obrátky a hledal způsob, jak bych ze své situace vytěžil co nejvíc. A logická analýza byla zase jednou odměněna inspirací. "Jsem vlastně předsunutý důstojník pro passierscheiny. Mou povinností je navázat styk s rozumnými nepřátelskými vojáky, jako jste vy, kteří chtějí využít výhodné nabídky našeho glejtu. Musel jsem si svléknout blůzu a nechat ji svlečenou, abych se protáhl velmi těsným otvorem." Zakroutil jsem rameny, abych napodobil krtku prolézajícího uzoučkou průlinou.

"Důstojník pro passierscheiny! To je výborně!"

"A teď mi řekněte, je tady kolem hodně chlapíků jako vy? Další vojáci, co by se rádi vzdali a žili v míru v lázních Leamingtonu?"

"Pár jich takových znám, schovávají se porůznu. Moji kamarádi jsou strašně unavení. Trvá to už moc dlouho a je to vyčerpávající. Polsko, Francie, Rusko, Afrika, a teď tady."

"Naprosto vás chápu. Navrhuji vám něco za něco. Odsud se nedostaneme před setměním. A bylo by pod mou důstojnost důstojníka pro passierscheiny vrátit se jenom s jedním žadatelem. Jestliže se vrátíte do vaší linie, spojíte se s podobně smýšlejícími kamarády a přivedete mi jich ještě aspoň půl tuctu, aby to už stálo za řeč, vyvedu vás všechny dnes v noci do bezpečí. A pak se postarám, aby vás poslali do zajateckého tábora v lázních Leamingtonu a dovolili vám založit táborovou kapelu ... Co tomu říkáte?"

"Wunderbar! Hráte zase na cello v lázních Leamingtonu! Hned to rozhlásím."

"Buďte opatrní!" řekl jsem. "Venku se právě pekelně válí."

"Nemějte strach. Nebezpečí se vždycky zdaleka vyhnu. Máme úplně chráněnou cestu." A pobrukuje si Liebestraum s bronchitickým bručením svého nástroje, sklouzl po třech schodech dolů a odplazil se nějakým tunelem. Strávil jsem zbytek dne úvahami, že žádná situace není tak zoufalá a ztracená, aby ji pozitivní myšlení nezvrátilo na cestu k úspěchu, a představami o tom, jak mi bude plukovník Plaster gratulovat, až se vrátím do svého hlavního stanu s půltuctem vlastnoručně získaných zajatců, ačkoli jsem už pokládán za pohřešovaného. Skoro jsem už cítil na ramenou tíhu té třetí důstojnické pecky.

V pět hodin se Plum vynořil z tunelu a za ním tři další Němci.

"Hier ist der Passierschein Offizier!" Předvedl mi jednoho po druhém a oni mi předložili glejty. Jenom poslední z nich, hranatý chlap s krátce ostříhanými vlasy a s výrazem mrzutě naladěné pasti na myši uměl trochu anglicky.

"Já jsem kaprál Streich," řekl ponuře. "Jdu jenom proto, že šli kamarádi a mě tu nechali. Když mě nechtějí, tak se vzdávám."

"Dezertuje hodně vojáků?"

"To nevím, ale moji kumplové, co jsme spolu kradli prasata, jsou pryč. Mám hlad. Prosím, dejte mi najíst, jak říká passierschein."

"Budete muset počkat, až se v noci dostaneme zpátky do britských pozic. Jestli se budete dobře chovat, dostanete wiener schnitzel a sauerkraut, až tam dorazíme." Neměl jsem žádnou zbraň, abych si vynutil kázeň, takže jsem je musel krmít sliby. Plum v horlivé snaze pomoci mi tlumočil vyhlídku na wiener schnitzel svým druhům, kteří se rozzářili a hladově si třeli žaludky.

"Rozhlásil jsem, že tady čekáte," řekl cellista. "Brzy přijdou další. Brzy budeme v mírových lázních Leamingtonu, ano?"

"Ještě dva a dostanete passierschein do Palmového dvora."

Na dalšího přichozícího jsem musel čekat až do tmy, ale pak je začal tunel chrlit jednoho za druhým. V půl desáté Piúm překročil normu víc než dvakrát a já měl v hrsti patnáct dobrovolných zajatců.

„Už jsem tady našel, Herr Passierschein Offizier," oznámil mi radostně, "jednoho pianistu a houslistu. Ještě violu a budu mít svoje Leamingtonské lázeňské kvarteto pohromadě."

Kaprál Streich se sverepou teutonskou důkladností pořídil jmenný seznam. Přivedl mi nějakého vyzáblíka se zplihlými kníry, který našlapoval, jako by měl plné boty skleněných střepů..

"Jmenuje se Rikitz. Má nohy samej pucejř. Žádá, aby o něho bylo dobře postaráno, jak slibuje passierschein, aby mu britský doktor ošetřil pucejře."

"Rikitz se může spolehnout, že jestli udrží krok k našim liniím, jeho puchýře budou ošetřeny okamžitě po příchodu."

V jedenáct hodin jsem je právě řadil, abychom vyšli z krytu, když zahřměla dělostřelba a náš cípek Cassina odřízla palebná přehrada. Když se po deseti minutách zvedla a sunula se za našimi zády vytrvale vpřed, vycítil jsem, že nejde o běžné dělostřelecké znepokojování, ale o předejdu k široce založenému útoku.

"Budeme tady muset chvíli zůstat trčet," řekl jsem Plumovi. "Na frontě se strhne pořádná bitva."

Ozvaly se lehké zbraně, práskání schmeisserů, říhání našich samopalů, rachot granátů, jako když se kácejí kuželky, a v dálce pod námi nastoupila k útoku pěchota. Usadili jsme se k odpočinku, než si to mezi sebou vyřídí. Z bažin stoupala mlha a já se jen tak v košili rozklepal zimou.

"Je vám chladno," řekl Plum. "Seženu vám kabát."

Vlezl do tunelu a vrátil se s německým pláštěm, který jsem si vděčně přehodil přes ramena. Boj kolem nás zuřil víc než tři hodiny, a když doznívaly poslední roztroušené výstřely, obloha citrónově žlutla svítáním.

Celé Cassino podivně oněmělo. Vyplížil jsem se opatrně ze dveří a ohlédl se na Klášterní vrch. Po dolních svazích sestupovala skupina asi tuctu Němců s bílou vlajkou na znamení kapitulace. Z žádné strany nepadl ani jeden výstřel. Bylo po všem. Cassino bylo naše.

"Jdeme," řekl jsem kaprálu Streichovi. "Udělejte z něčeho bílou vlajku a vyrazíme!"

Někdo našel bílou košili, a tu přivázali za rukávy k tyči od zábradlí. S Plumem jako praporečnickem jsem vyvedl své zajatce ven na stezku. Všichni jsme po ní vykročili pokradmu příkrčení, připadající si ve dne a na dohled z Kláštera jako přestupníci zákona. Rozhodl jsem se zamířit k věznici, kde byl mušketýrský hlavní stan. Jenomže rozřesený prst cihlového zdiva, který ji předtím vyznačoval mezi okolní spouští, přes noc zmizel, a já beznadějně sešel z cesty v bludišti zejících kráterů uprostřed města. Museli jsme se z nich drápat zuby nehty a na dně jsme ztraceli jakoukoli orientaci. Některé z nich byly srážné jako zeď smrti a jenom ptáci je mohli přeletět, a v těch ostatních, když jsme se blížili k řece, nás nutily k návratu hluboké močály hltavého bahna.

Téměř po hodině horolezectví v bludném kruhu jsme narazili na schůdnou stezku kolem zadního dvora Baronského paláce. Můj hlouček mírotvorců ustavičně reptal na potíže pouti do zaslíbené země. Nejspíš jim zchoulostivěly nohy, když tak dlouho seděli v obleženém Cassinu.

"Nahoru a dolů," bručel kaprál Streich, když se hrabal po čtyřech z posledního kráteru. "Furt kolem a kolem. Tomu neříkám, že je o nás dobře postaráno, jak stojí v tom passierscheinu."

"Pucejře!" úpěl Rikitz, celý zbědovaný. "Tak pálí, tak pálí, ty moje pucejře!"

Po stezce proti nám se blížila četa jihoafrických vojáků.

"Dobré jitro," pozdravil jsem obrovitého burského seržanta v čele. "Mohl byste mi laskavě povědět, kudy se jde k věznicí?"

"K věznicí, člověče?" zadumal se. "A jo, už chápu ... rovnou za nosem a nemůžete ji minout."

Když jsme kulhali dál kamenitou stezkou, přidávaly se k nám další skupinky vzdávajících se Němců. Slyšel jsem Pluma, jak jim všem důležitě vysvětluje, že jsou teď pod záštitou důstojníka pro passierscheinu a míří rovnou k wiener schnitzelu, sauerkrautu, na pedikúru a do okamžité nirvány. Mých původních patnáct mužů se za dvacet minut rozrostlo na čtyřicet a já je vedl, co jim nohy stačily, hnán představou vděčného úžasu plukovníka Plastera, až mu ohlásím tak ohromný lov. Zajetí čtyřiceti nepřátelských vojáků jediným neozbrojeným důstojníkem by skutečně mohlo znamenat určitý rekord v análech druhé světové války.

Míjeli jsme právě polní kuchyni, od které se táhla opojná vůně opékané slaniny, když jsem si uvědomil, že jsme v troskách kasáren na severním okraji města, a řádně jsem se zorientoval. Věznice zůstala daleko, daleko za námi.

"Vidíte," řekl Piům majetnický, "hodný Passierschein Offizier nás vede pro mináž!"

"Špek!" zavěťřil Streich jako u vytržení zúženými nozdrami. "Opékaný špek! Žaludek mi vstává z mrtvých!"

Rikitz ukázal na vlajku s červeným křížem nad polním obvazištěm.

"A doktoři! Britský doktor na ošetření pucejřů!"

Vtom k nám přistoupil nějaký desátník vojenské policie v doprovodu čtyř Nigéřanů s nasazenými bodáky.

"Dobré jitro, desátníku," začal jsem. "Já jsem ..."

"Achtung! Achtung! Pěkná parta ýbrmenšů!" zařval. "Tak pojďte, frajeři! Poklusem dovnitř!" Nigéřani začali dotírat na můj houf jako ovčáčtí psi, důrazně bodající bajonety do vzduchu. Všechny čtyřicet Němců vyrazilo najednou vpřed a strhli mě s sebou do brány, kterou desátník otevřel. Byla to brána shromaždiště pro válečné zajatce, obehaného ostnatým drátem. Plum do ní vkročil jako poslední.

"Pro teď jdeme sem," řekl desátníkovi, když brána zabouchla, "ale zítra jedeme do Leamingtonu, ano?"

"Do lázní Leamington, brácho? Vo tom jsem jaktěživ neslyšel. Tahle várka jede do Bengázi. Ani ne za tejdén si tam budete plácát hrady z písku."

Shromaždiště tvořily asi dva tisíce čtverečních metrů holého jílu za dvouapůlmetrovým plotem z ostnatého drátu. Moji osobní zajatci se rozhlíželi po nehostinném domově a po stopách slibované selanky. Když žádné nepostřehli, shlukli se kolem mne, mávající na protest svými glejty jako podvedení sázkaři kolem bookmakera.

"Tohle je to dobře postaráno, jak slibuje passier-schein?" vrčel kaprál Streich. "Kde je to jídlo, co máme: dostat? Kde je wiener schnitzel?"

"Tohle není lazaret!" nařikal Rikitz. "Tohle není místo pro trpící. Kde je doktor, co jste sliboval pro ošetření pucejřů?"

"Říkal jste mi, že pojedu do lázní Leamington," křičel Piům, "ale v duchu jste plánoval, že mě pošlete do Bengázi!"

Bengázi nemám rád. V Bengázi nikdy nikdo nehraje na cello!"

Nářky a nadávky se na mne hrnuly ze všech stran.

"Ticho!" zavelel jsem. "Promluvím si s desátníkem a všechno se vysvětlí." Prodral jsem se mezi nimi k plotu.

"Desátníku," vykřikl jsem. "Jsem britský důstojník. Jsem poručík Goodbody od Čtvrtého mušketýrského."

Přišel k plotu s jedním svobodníkem.

"Britskej důstojník, říkáš? Tak proč máš na sobě skopčáckou uniformu?"

Podíval jsem se na sebe a uvědomil si, že jsem dosud vefeldgrau plášti, který mi dal Plum.

"Aha! Už chápu. Odpustitelná mýlka, desátníku." Rozepjal jsem si plášť. "Vidíte, že mám pod ním britskou košili a kalhoty od battledressu. Ten plášť jsem si vzal jenom proti zimě."

"Jo? A co papíry?"

"Nemám. Nechal jsem je v blůze."

"A kdepak je ta blůza?"

"Vlastně na vršku Hradního vrchu. Musel jsem si ji svléknout, abych ... ehm ... za jistým soukromým účelem. Pak jsem spadl a zajal jsem tuhle partu ... Sám a bez pomoci, abyste věděl."

Nedůvěřivě si vycucával zuby.

"Tak tedy nevím. Anglicky mluvíte, jako když bičem mrská, to teda jo, a máte na sobě půl battledressu. Ale nevím ..." Sáhł na bránu.

"Ne!" zařval Streich. "Nedejte si nic namluvit, desátníku! Je to německý voják zrovna jako my. Ty kalhoty stáh padlýmu Anglánovi, když si roztrh svoje."

"Nemluvte hlouposti, kaprále Streichu," zarazil jsem ho. "Řekněte jim, kdo jsem!"

"A hele!" ozval se svobodník. "Tak von ví, jak se ten skopčáckej kaprál jmenuje, jo?"

"Dostals nás sem podvodem," syčel na mne Streich. "Nedržíš sliby. Tak si tady trp s námi!"

Plum se k té jidášské zradě připojil.

"Není to žádný britský důstojník," řekl. "Má na sobě půl britské uniformy, jenom aby špehoval ve vašich pozicích. Je to nebezpečný německý špión."

"Ten nejhorší!" zakrákoral Rikitz. "Je od Waffen SS! Zabíjí raněné britské vojáky. Teď plánuje útěk v britské uniformě."

"To je směšné!" ohradil jsem se. "Jsem poručík Ernest Goodbody od Čtvrtého mušketýrského. Vypadám snad jako esesák?"

"To jsou ty největší svině, esesáci," poznamenal desátník.

"Jen se mu koukni na ty zlý pichlavý voči," řekl svobodník. "Nařídít mu to Hitler, voddělá vlastní mámu."

"A je vyžranější než ty vostatní. Je vidět, že fasoval extra mináz."

"Jsem britský důstojník, říkám vám. Odvedte mě -"

"Žádnej britskej důstojník," zařval Streich. "Je to esesák a špicl. Nechte nám ho tady a my si to s ním vyřídíme sami."

Moji zajatci se na mne vrhli jako lovecká smečka. Desátník rozrazil bránu a zavolal nigerijské strážné, aby zjednali klid.

"Držte huby!" zařval. "Všichni sednout! Sitzen Sie! Sitzen Sie! Jestli nechcete bajonetem do řiti. A ty ..." ukázal na mne ... "ty na nás už nezkoušej žádný fóry. Nebo ti uřežu uši!"

Určil mi zvláštního strážného a čtyři ostatní nechal obcházet prostranstvím.

Můj slavný den potemněl. Můj triumf byl potupně pošlapán. Cassino padlo, bitva byla vyhrána, moji kamarádi ve zbrani uháněli po silnici k Římu, a já uprostřed všeho toho vítězoslavného ohňostroje seděl na nejzadrátovanějším čtverečním metru v ohradě pro válečné zajatce, uvězněn Brity, ohrožován pomstychtivými Němci a osobně střežen černochem, který byl přímo posedlý touhou omočit si bodák v krvi. Bošové kolem mne posedávali na bobku, vrčeli na mne teutonské kletby jako na člověka, který znectil jejich passierscheiny do ráje, a kdykoliv se k nám strážní otočili zády, potají po mně házeli kamením. Pokaždé, když jsem se pohnul, abych jim to oplatil, nebo otevřel ústa, abych svou při svěřil nějakému sympatickému kolemjdoucímu, můj věrný Nubijec pokročil, jako by mi chtěl ústa zacpat půl metrem oceli. Pokusil jsem se zahvizdat Bože, nám krále chraň, abych se dovolal pomoci, ale proti tomu zakročil stejně ocelově. S jeho souhlasem se nesetkalo ani moje SOS, které jsem signalizoval po námořnicku rukama, takže jsem neměl na vybranou než sedět a trpět v mlčenlivé póze trýzněného Buddha.

Starosti mi dělalo nejen moje vlastní postavení, ale i osud dvanácté čety, pronikající k Věčnému městu bez mého osvědčeného vedení. Seržant Transom se nepochybně díky mému příkladu zdárně vyvíjel, ale neměl jsem příležitost probrat s ním svoje zápisky z důstojnické školy na téma Průlom a pronásledování. Měl jsem také připravené dvě přednášky, které jsem hodlal uskutečnit, až bude náš vstup do hlavního města na dohled. Jedna se jmenovala Toulky po starém Římě a druhá byla standardní lekce, kterou jsem přednášel vždycky, když se mušketyři blížili k jakémukoli velkému městu, pod názvem Následky pohlavní nevězanosti. Seržant Transom možná první z nich přečte z konceptu v mém zápisníku, ale silně jsem pochyboval, že mu jeho známá slabost pro cizozemské ženy dovolí přednést i druhý text. Tři hodiny jsem tak nehybně a zahloubané seděl pod stoupajícím sluncem a začínal jsem uvažovat, jak asi žije takový angloněmecký pária v Bengázi, když jsem zaslechl hlasy nějakých árijských kočébrů obcházejících zvenčí za dráty.

"Cigarety ... Čokoláda ... Za hodinky nebo fotoaparáty ... Zigaretten und Schokoladen für Kamera oder Taschenuhr. Cigarety ... Čokoláda ..."

Třebaže si ve svých rolích vedli tak věrně jako v nějakém superfilmu, byly mi jejich pokřikující hlasy jaksi povědomé, jenže zaznívaly daleko za mnou a já váhal s ohlédnutím, aby se to nedotklo mého černého strážce a nepokusil se mě narazit na rozen. Koutkem oka jsem zahlédl, že jeden ze svobodomyšlnějších strážných pouští zajatce za účelem obchodních transakcí k drátům. Hodinky i ojedinělé fotoaparáty putovaly přes drát a kočébrí posílali na výměnu balíčky cigaret nebo čokolády.

"Cigarety ... Čokoláda ... Zigaretten... Schokoladen ..."

Tři vyvolávači s tornami plnými zboží dospěli do jedné úrovně s mým trnitým ložem a já s potěšením shledal, že to je desátník Dooley, desátník Globe a vojín Clapper. S kamennou tváří, abych se vyhnul čepeli v ústech, jsem k nim promluvil koutkem rtů, obratně a nepostřehnutelně jako břichomluvec ...

"Desátníku Dooley... Desátníku Dooley! Tady poručík Goodbody ... Mluví k vám velitel vaší čety. Ke mně!"

Dooley se zarazil uprostřed výměny dvacítky laciných woodbinek za leiku, otevřel ústa dokořán a zkameněl jako člověk, který slyší z mraku hlas boží.

"Desátníku Dooley!" opakoval jsem oním bočním přednesem á la Sing Sing. "Dvanáctá četo, ke mně!"

Upustil fotoaparát a přiblížil se ke mně z druhé strany plotu.

"Pánbu s náma!" řekl. "Von! Sedí tam se skopčákama jako nákej zkamenělej jóg!"

"Třeba přešel na druhou stranu," poznamenal desátník Globe. "Aby zas prohnal faldy Hitlerovi."

"Byl jsem omylem zatčen," vrkal jsem. "Pokládají mě za Němce. Najděte velícího důstojníka a řekněte mu, kdo jsem!"

Oba desátníci se poradili.

"To je ta naše klika," řekl Dooley. "Vedeme sem partu zajatců a zrovna musíme padnout na starýho!"

"Kluci se zblázněj radostí, až se s ním vrátíme, co?"

"Budou celý bez sebe, brácho, bez sebe štěstím."

"Tak si pospěšte!" pobídl jsem je. "Vytáhněte mě odsud! Čím dřív mi dosvědčíte totožnost, tím dřív mě bude mít četa zpátky v čele."

"Viděl nás," řekl Dooley. "Nedá se nic jiného dělat."

"Máš pravdu," přisvědčil Globe. "A Bengázi, to je snad kapku moc, ne? ... Podrž ten pytel, Clapper!"

Odešli do velitelovy kanceláře a Clapper protáhl ruku skrz dráty a pacifikoval mého Nigéřana hrstí cigaret.

"Doufám, že prominete, pane, ale teď, dyž sou ty dva pryč, rád bysem využil příležitosti a promluvil si s váma soukromě. Zase mám doma trable."

Palčivě mě to pokoušelo odpovědět mu, že tady není čas ani místo na dobročinnost, ale uvědomil jsem si, že povinností důstojníka je pomáhat svým vojákům za všech okolností, takže jsem námitku spolkl.

"To mě tedy mrzí," řekl jsem a posunul se zadkem o dalších pět centimetrů, aby mi ostré kamínky prováděly léčbu vpichováním na čerstvých místech.

"Doufám, že nejde zase o paní Clapperovou!"

"Bohužel, pane. Zase mi na ni lezou."

"Ale já myslel, že toho vášnivého řezníka jsme odradili, když jsme ji s vaší matkou obrátili na vegetariánství."

"Toho řezníka jsme teda vodrovnali, pane, žádnéj strach. Co se daly k těm bejložravcům, nedostal se jí u nás doma pod sukňě už ani jednou. Teďka jsou to Jankové, pane, Američáni. Jeden vrchní seržant vod pojízdný prádelny z Tacomy v Ohiu, co taky nenávidí maso, se s ní poznal ve vegetářský jídelně. A teďka mi máma píše, že za ní chodí každý svý volný vodpůldne se svazkama brukve, štěrbáku a jinejch neobvyklejch zelenin, plete chudákovi holce hlavu pohádkama vo svejch naftovejch polích a pomerančovejch plantážích, a pak jí nestydatě přehne pres její vlastní svatební postel... Copak se to sluší, pane, nic jinýho nechci vědět, dyž tady člověk v cizině bojuje za svobodu, rovnoprávnost a demokracii, aby ňáký americký seržanti vod prádelny jezdili do Anglie a mrouskali se s jeho manželkou?"

"Rozhodně ne, Clappere. Taková oplzlost nejenže nesvědčí vašemu manželství, ale nakonec vážně narušuje i angloamerické vztahy. Ale povězte mi, který den v týdnu má ten seržant volno pro návštěvy u vaší paní?"

"Každou sobotu vodpoledne. Jinak je pořád pryč s tou pojízdnou prádelnou."

"V tom případě musíme vaší paní přesvědčit, aby si našla nějaké zaměstnání, kam se musí chodit v sobotu odpoledne. Počkejme ... co třeba kontrolovat vstupenky na fotbale?"

"Ale co v létě? Válka se může táhnout dlouho."

"Tak co aby dělala průvodčí v autobuse?"

"Ty maj každou třetí sobotu volno."

"Taky by mohla přijímat peníze na poště."

"Na numera nikdy neměla hlavu, pane. Kdepak moje holka malá."

Nigéřan odhodil dokouřenou cigaretu a promluvil poprvé, co jsme se seznámili.

"Hele," ozval se nejčistší londýnskou pepičtinou, "a co takhle lázeňskou na plavčáku?"

Nežli jsme s Clapperem měli čas posoudit tenhle návrh, Dooley a Globe vyšli z kanceláře s klíčem od vrat tábora, v patách s důstojníkem vojenské policie, který protestujícímu policejnímu desátníkovi otloukal o záda jeho vlastní čepici.

KAPITOLA TRINÁCTÁ

Během naší návštěvy se Stalin při pohledu na jednoho z maršálů, kterého odnášeli z banketu namol opilého, zeptal Edena, jestli se britští generálové taky opíjejí, a pak dodal: "Já zjistil, že čím moji generálové víc pijou, tím jsou lepší."

Generálmajor Sir John Kennedy

Válečné řemeslo

Recepce byla velice zábavná. Monty pil vodu, ale pro mne obstaral láhev dobrého červeného. Prohlásil: "Srkl jsem si onehda kapku bílého, ale nechutnalo mi to."

Tamtéž

Generál Alexander mě důrazně požádal o víc piva pro jednotky v Itálii... Zajistěte, aby pivo - dva litry týdně - šlo přednostně jednotkám pod nepřátelskou palbou, dřív než se dostane jediná kapka pro recepcy v týlu.

Memorandum ministerského předsedy

státnímu tajemníkovi války

Totální válka v Itálii znamenala pomalé probíjení vzhůru úzkou botou a výpad od Anzia byl snad jedinou příležitostí k tažení napříč přes poloostrov. Když si to představíme textilácky, útek z vylodovacího prostoru na pobřeží směřoval kolmo na osnovu, aby u Valmontone odřízl nepříteli zpáteční cestu z Cassina do Říma. Osmdesát kilometrů odtud na jih prchala německá Desátá armáda před naší Pátou a Osmou armádou, které postupovaly po dobytí Cassina a proražení Hitlerovy linie po osnově k severu. Právě když se vyloděné jednotky, postupující napříč, ve směru útoku, přiblížily k Valmontone natolik, aby udeřily, a past byla na sklapnutí, dostaly náhle rozkaz změnit směr hlavního náporu, obrátit se v pravém úhlu směrem po osnově a zamířit před jižnějšími armádami rovnou do Říma.

Od té doby zatížil hlavy historiků a svědomí generálů velký spor o příčinách, moudrosti, nesmyslnosti, aktivech či pasívech tohoto zvláštního rozhodnutí, které místo ke zničení německé Desáté armády vedlo k tomu, že slavně osvobodila Řím. Ale u jednotek, které se tehdy oné operace zúčastnily, to žádnou polemiku nevyvolalo. Vojákům bylo jedno, jestli teoretickým cílem inkoustů, kteří tahali za nitky, je Řím, Valmontone nebo Timbuktu. Bojující vojáci byli v obecném zájmu míru vždycky připraveni postupovat v celkovém směru nepřátelského útupu, ale jejich přesné cíle byly určeny onou soukromou mezispojeneckou bitvou, která zuřila po celé délce Itálie ... bitvou o flašku.

Jestliže se postupové trasy vysněné vrchním velením náhodou shodovaly s trasami, které si vyžádala tato alkoholická válka, tím líp pro všechny zúčastněné; jestliže ne, tím hůře pro generály.

Hlavní zásobovací linkou z týlu byl pitivod z Beneventa. Bez ohledu na to, jak daleko postoupila fronta na sever, tato životně důležitá alkoholická tepna byla udržována nepřetržitým proudem sedmitunek, vyrážejících k ilegálním výpravám na jih, na vzdálenost sto padesáti kilometrů i víc, skoro až zpátky tam, kde invaze původně začala. Tato britská národní pouť nikdy nekončila, poněvadž v Beneventu vyráběli gin. Nebyli to možná nejlepší výrobci ginu v Evropě, ale přisámbůh, určitě byli nejrychlejší.

Ačkoli to bylo silně proti mým zásadám, plukovník Plaster mě posílal po beneventském pitivodu velmi často. Musím prohlásit, že sdílím mnoho vojenských názorů s polním maršálem Montgomerym, a právě tak jsem s ním zajedno v otázce alkoholismu. Jestliže má důstojník myslet logicky a jednat rozhodně, musí si vždycky zachovat jasnou hlavu.

Omezil jsem proto své válečné pití na ono minimum, které si povinně vyžadují státní ohledy.

"Promiňte, že vás pořád do toho Beneventa posílám," říkával plukovník, "ale jste jediný z mých důstojníků, na kterého se můžu spolehnout, že mi cestou zpátky nevypije polovičku z toho, co veze."

Když jsem tam vezl objednávku k narozeninám kapitána Tableta, dostal jsem pokyn, abych se obrátil na chvalně doporučenou palírnu jistého muže jménem Caesario, jehož podnik byl u řeky.

"Potřeboval bych," četl jsem ze seznamu, "dvacet litrů ginu, dvanáct litrů whisky a osm lahví brandy."

"Oukej, šéfe. Chcete to všechno dneska?"

"Ano. Musím se okamžitě vrátit."

"Moc líto, šéfe. Dám vám gin a whisky pronto, na to tata. Ale brandy můžu dát až zítra."

"Proč to?"

Omluvně zavrtěl hrbem.

"Gin, whisky ... dělám hnedka. Ale udělat brandy, to trvá dvacet čtyry hodina."

Požádal jsem ho, aby mi ukázal svou rychlopalírnu, a on mě zavedl do jakési kůlny. Pokud jsem viděl, všechno její zařízení se skládalo z pětihektolitrovéhó sudu denaturovanéhó lihu, láhve jalovcové třešti, z nádoby s páleným cukrem, z balíčku mletéhó zázvoru a z čarodějnické křivule s výtažky různých bylin. Zvedl láhev jalovcové třešti.

"Gin dělám pronto." Pak ukázal pálený cukr a zázvor. "Whisky dělám pronto... Ale brandy ne tak snadno. Brandy nutno vařit celou noc."

Z obavy o žaludeční sliznice svých druhů jsem zrušil objednávku brandy a vzal místo toho whisky. Díky svému abstinentnímu nadání jsem pak s úžasem sledoval, jak gratulanti pozvaní kapitánem Tabletem spořádali Caesariovy bleskové destiláty do poslední kapky. A jako zázrakem je to nijak neblaze nepostihlo. Jestli přece, tedy jen tak, že rozbili o něco méně nábytku než obvykle.

Pítivod z Beneventa zásoboval předsunuté jednotky pouze základními dávkami lihovin. Jemnější nápoje nasávaly spojenecké armády z celého kraje, o svůj podíl italské ambrózie sváděly právě zmíněnou bitvu o flašku. Existovaly dvojí operační mapy; jedny poslušně zaznamenávaly hranice, osy postupu a cíle generálů, kdežto na druhých byla vyznačena každá vinice, chateau, palazzo, castello, albergo, taverna i nejsprostší putyka v dosahu jednotky. V téhle tajné bitvě bojoval každý proti každému. Američané, Britové, Poláci, Kanadáni, Novozélandci i Francouzi, všichni intrikovali a manévrovali jeden proti druhému, aby se zmocnili citadel Bakchových. Žádné chvaty se nezakazovaly, žádné hranice se neuznávaly a jediným měřítkem délky takových pytláckých výprav byla troufalost příslušného velitele.

Plukovník Plaster byl vynikající znalec všeho, co se týkalo alkoholu, a vozil s sebou Vinařského průvodce po Itálii, aby mu neuniklo nic pitelného. Výchova mu vštípila, že se na všechny Evropany za kanálem La Manche díval jako na negry, a s Italem promluvil jenom tehdy, když se ho ptal, jestli v okolí nejsou nějaké vinné sklepy. Změřil jsem hloubku jeho oddanosti bitvě o flašku brzy po pádu Hitlerovy linie, když mušketýři postupovali k severu od Arce. Třetí rota byla v čele a dvanáctá četa na jejím pravém křídle dostala za úkol prozkoumat vesnici Dolmino, a jestliže ji ustupující nepřítel vyklidil, také obsadit. Chlapci vyvíjeli pod mým vedením značnou rychlost, a když jsme pozdě odpoledne dorazili k cíli, našli jsme Dolmino docela opuštěné. "To je žrádlo," liboval si seržant Transom. "Stihli jsme to do svačiny. Němčour bude daleko před náma a určitě vyhodí do povětří most v Pastu. Zatím se můžeme pořádně najíst a zalehnout pro změnu zas jednou pod střechem."

Netajil jsem se mu zklamáním nad jeho postojem. "Musíme okamžitě dál a obnovit styk s nepřítelem. Vzpomeňte si, jak plukovník končí každou velitelskou poradu ... >Pro pořádný zátah drž se bošům v patách!<"

"Ale jestli to budem hnát moc rychle, vodkřejeme si pravý křídlo."

Ironicky jsem se usmál a ukázal na mračna prachu, zvedající se nějakého půldruhého kilometru po naší pravici.

"Novozélandci jsou už před námi."

Ujeli jsme ještě tři kilometry k řece Caroni a zakopali se na noc v bahnitém břehu, odkud jsme ovládali pahýly vyhozeného mostu. Nebylo to možná pohodlné, ale sotva jsme mohli zaujmout lepší taktické postavení. Druhý den ráno jsem s radostí přijal výzvu, abych se dostavil k plukovníkovi do hlavního stanu roty.

Řízně jsem mu zsalutoval, jist si jeho blahopřáním.

"Goodbody se hlásí na váš rozkaz, pane. Dvanáctá četa je zakopána u řeky Caroni a drží předmostí do příchodu ženistů."

"Proč sakra nejste zpátky v Dolminu?"

"Dolmino jsme obsadili včera odpoledne, pane, a postupovali jsme hned dál... Vždyť víte: >Pro pořádný zátah drž se bošům v patách!<"

"Nerecituje mi tady hergot poezii! Řek jsem vám, abyste obsadili Dolmino, ne abyste vyhrál tuhle zatracenou válku. Víte, co se tam stalo, zatímco jste se zbůhdarma flákali po silnici?"

"Ne, pane."

"Mušketýři Dolmino ztratili!"

"Proboha, pane! A kdy podnikli bošové protiútok?"

"Bošové ne, vy palice skopová! To Novozélandci, ty kivi zatracený! Překročili hranici svého úseku a obsadili Dolmino. Dostali mou fabriku na vermut! To nepřežiju!"

"Vaši fabriku na vermut, pane?"

"Ovšem. Proč jste si krucinál myslel, že jsem vás poslal, abyste tu díru obsadil?" Pleskl důrazně o stůl Vinařským průvodcem po Itálii. "Protože tam je největší a nejlepší fabrika na vermut jižně od Říma. A vy jste ji se vším všudy vydal těm kivi!"

"To je mi líto, pane ..."

"Na vaši lítost vám kašlu. Chci svůj vermut. Seberte svoje chlapce, vrátíte se do Dolmina s cisternou na vodu a naplníte ji dřív, než to Novozélandáci všechno odvezou!"

V továrně na vermut byla obrovská kamenná zásobní nádrž, velická jako kostel. Když jsem tam dorazil, čekala tam už celá fronta cisteren na vodu a já musel zaplatit velícímu novozélandskému rotmistrovovi dva tisíce lir, abychom mohli natankovat deset hektolitřů. Naším ožbrundům trvalo tři neděle, než to vypili, a já se ještě pevněji utvrdil ve svých abstinentských zásadách, když jsem se dověděl, že v konečně vyprázdněné tovární nádrži našli na dně utopeného Němce s andělským úsměvem ve tváři.

V Dolminu moje šance na třetí důstojnickou pecku značně utrpěly, a teprve když vermut docházel, dostal jsem příležitost, abych si napravil reputaci. Byli jsme tenkrát asi pětadesát kilometrů od Říma a operovali jsme na úpatí Leprinských hor, doufajíce, že se brzy spojíme s jednotkami postupujícími od Anzia. Třetí rota byla v záloze, když si nás velitel náhle zavolal.

"Mám pro vás jeden úkol, Goodbody," řekl, "a kdybych měl v pluku nějakého jiného abstinenta, na vás bych se neobracel... Pojedete s přepadovým oddílem do Castello Montepico. Je to asi pětadvacet kilometrů odsud ... tady na mapě ... Jak vidíte, od západu se tam blíží Jankové, z jihu postupují Novozélandáci a my jsme to skoro objeli východně. Bošové se odtamtud zřejmě stáhnou v nejbližších čtyřadvaceti hodinách. A teď pozor! Nechci, abyste Montepico bral útokem... Dostaňte se tam co nejbliž, ale do bezpečné vzdálenosti, a vražte tam okamžitě, jakmile bošové vytáhnou paty! Mušketýři musí být v Montepicu za každou cenu první... Jasně?"

"Ano, pane. A jaká budu mít v té koloně vozidla?"

"Dva obrněné transportéry. Do nich se vejdou dvě družstva ... a ... ehm ... cisternový vůz na vodu."

Prostudoval jsem si mapu.

"Ale není to místo v pásmu Novozélandců, pane? Je to dobrých patnáct kilometrů od hranic našeho pásma."

Plukovníkovi se naježily kníry a oči se mu podlily krví.

"Castello Montepico, chlapečku, nezná žádné hranice. Patří všem milovníkům vína na světě. Od nepaměti, od prvních hroznů v historii se tam lisuje nejlepší bílé frascati v celé Itálii. Každý jeho ročník je hotový monarcha, ale císařem mezi všemi je Montepico '92. Na zámku ho mají dodnes v soudcích, které poznáte podle data a tří propletených korunek vypálených do dřeva ... takhle..."

A tak jsem byl pověřen posláním získat největší trofej bitvy o flašku, zmocnit se posledních soudků Montepica '92 pro větší čest a nestřídmost Čtvrtého mušketýrského.

Naznačil jsem při poradě velitelů své čety, že úspěšné splnění našeho úkolu by zvýšilo mé vyhlídky na povýšení, a moji poddůstojníci to přijali nanejvýš loajálně.

"Jestli dostanete tu třetí pecku, pane," řekl seržant Transom, "budou vás muset udělat zástupcem velitele roty a my vo vás ve dvanáctý čtět přijdeme, že jo?"

"Bohužel, seržante. Ale c'est la guerre."

"V tom případě, pane, se můžete spolehnout, že celá četa udělá všecko na světě, abychom ten chlast dostali."

"Jménem desátníků to můžu potvrdit," přidal se Dooley. "Na sto procent."

"Děkuji vám," odpověděl jsem prostě. "Ať mě cesta k vyšším metám zavede kamkoli, nikdy nezapomenu na svoje chlapce ze staré dobré dvanácté čety."

Když jsme druhý den za svítání vyrazili, zadek velitelského transportéru byl plný dopravních návěští a plechovek s barvami.

"K čemu všechny ty dopravní značky, seržante?"

"Jedeme do neznámého terénu, ne, pane? Člověk nikdy neví, co bude potřebovat, aby pomoh těm, co přijdou po něm. Kluci to malovali až do půlnoci."

To byl dobrý nápad; první povinností předvoje je vyznačit bezpečné cesty pro další útvary.

Pronikali jsme klikatými polními cestami do zeně nikoho. Jeli jsme pomalu, abychom nevířili zrádná oblaka prachu. Bylo příjemné vézt se po týdnech pěšihó maširování, ale v žaludku jsem cítil onu nevolnost pěšáka, když se octne příliš daleko od ochranných příkopů, a byl jsem vděčen za pancíř transportéru, který nám sahal do výše hlavy. Po hodině opatrného drncání od hrbolu k hrbolu jsme přijeli na křižovatku, kde hlídkovaly tři obrněné vozy. Z vížky jednoho z nich vylezl poručík od novozélandských kivi.

"Vy jste mi teda na chvíli nahnali strachu, kamaráde," řekl. "Myslel jsem, že ty stopy od vašich pásů jsou od němčourskejch tanků ... Jmenuju se Comber... Vy jste mušketýři, že jo? A co tady děláte v našem rajónu?"

"Já jsem Goodbody," odpověděl jsem. "Ženem je dál. Zakousli jsme se do těch skopčáků jaksepatrií."

Novozélandan měl zlomený nos a pořez to byl na těžkou váhu.

"Nefřčíte si to náhodou do Říma, ne? Aby tam jako byli mušketýři první? To si nechte chuť zajít. Víte přece, že jsme všichni museli přibrzdit a pustit do Říma jako první Janky. Kdyby nesměli osvobodit Řím, sbalej si fídlátka a vrátěj se domů."

"Ne, do Říma nejedeme ... Máme něco jako zvláštní posláání."

"Zvláštní posláání? A kampak?" všiml si cisterny a oči se mu přimhouřily podezřením. "Hele, nejedete náhodou do Montepica?"

"Do Montepica? ... To jméno jsem jakživ neslyšel ..." Zakoktal jsem se, nepřipraven na takový přímý mezispojenský výsledek. "Ne, jedeme se podívat naproti k Američanům."

"Kvůli čemu?"

"Kvůli vodě," vmísil se seržant Transom. "Mají jedinou přísunovou cestu zablokovanou časovanou bombou a my vezeme vodu jejich předsunutý rotě. Na shledanou v Rotorue."

Řidič pustil spojku a chystal se pokračovat v jízdě přes křižovatku.

"Počkat!" vykřikl Comber. "Ta vede do Říma. K Jankům musíte zahnout doleva."

Nedalo se nic dělat, museli jsme zabočit doleva a pokračovat v jízdě.

"Všim jste si tý jeho vozby?" zeptal se seržant Transom.

"Ano. Tři obrněných vozů."

"A jeden měl vzadu vlečňák na vodu. Tohle nebude žádná procházka."

Silnice vedla vytrvale na jihozápad, odváděla nás v pravém úhlu od Montepica, a nikde odbočka vpravo. Projeli jsme celým územím Novozélandčanů a v první vesnici, která se objevila, jsme narazili na tři tanky typu Sherman označené jednotlivě Lulubelle, Apač a Rošťáková rozkoš. Z Lulubelly vylezl nějaký klátivý chlapík v marťanské přilbě.

"Poručík Maloney," řekl, "a nepíše se to >melouny< Odkud jedete, kluci? Myslel jsem, že napravo od nás máme Australany nebo tak něco."

"Poručík Goodbody od Čtvrtých mušketýrů. Těší mě."

"Jo, mušketýrů?" Zamával k Lulubelle. "Mládenci, Anglání! Vemte si je na mušku!"

Vízka se otočila a všechny hlavně se zaměřily na nás.

"A teďka si mužem popovídat," řekl Maloney. "Snad se neženete do Říma, parťáci? V Římě bude první generál Mark Clark a nikdo jinej se nám do toho míchat nebude. Oukej?"

"Oukej. Do Říma nechceme. Hledáme jen nějakou vodu. V naší přední linii žádná není a kivi nám nemůžou pomoci."

"Řeku máte zrovna za sebou. Jeli jste kolem ní aspoň pět kilometrů."

"Vážně? Tak to vám mockrát děkujeme. Zajedeme si tam a hned natankujeme."

"To teda udělejte, brácho, a pak koukejte mazat na svoje vlastní území. Mejm klukům by to mohlo začít bejt podezřelý, kdyby vás tady ještě uviděli vočmuchávat. A když jim něco začne bejt podezřelý, tak začnou bejt vostrý."

Obrátili jsme se směrem, odkud jsme přijeli, sledování děly Lulubelly.

"Začnou bejt vostrý!" vrčel vojín Drogue vzadu mezi dopravními značkami. "Nadělali bysme jim z pajslu karbanátky!"

"A nejsme na tom vo nic lip," konstatoval seržant Transom. „Maloneyho poslal jeho starej za tím samým, co nás. Má vo kus dál na silnici třítunku plnou vinnejch sudů."

Když jsme byli bezpečně z dohledu, zastavili jsme, abychom uvážili situaci. Byli jsme v pasti na příčné silnici, mezi Janky z jedné strany a Novozélandčáky z druhé. Jejich obě silnice vedoucí k severu tvořily vidlici, vrcholící necelé dva kilometry před Montepicem, a pokračovaly pak nahoru ke castelli jedinou silnicí dostupnou z naší strany. Mezi oběma zablockovanými silnicemi vedlo pár příčných polních cest, ale žádná jiná k severu.

"Jestli se na Montepico chceme dostat, musíme jet jednou z těch dvou silnic," prohlásil seržant Transom. "Musíme to udělat jako domorodci a říznout to přes pole."

Zdálky od severu zaduněla táhlá rachotivá exploze.

"To letí do vzduchu most. Němčouři se pakujou. Ty kivi se svejma vobrněnejma vozama jsou nejrychlejší. Měli bychom se zkratkou dostat před ně."

Jízda po kamenité pláni byla snesitelná pro transportéry s housenkovými pásy, ale cisternu jsme museli vzít do vleku, aby se hnula z místa. Po dvaceti minutách pionýrského trmácení se na nás usmálo štěstí, když jsme narazili na vyschlé říční koryto, které nás dovedlo rovnou k silnici Novozélandčanů. Vozovka byla bílá od spráše a nikde žádná stopa po pneumatikách.

"Jsme před nimi!" zvolal jsem povzbudivě. "Vzhůru, chlapci, na Montepico!"

"Ale pozor," řekl seržant Transom řidičům, "třeba je to tady zaminovaný. Jestli na silnici uvidíte nějakou stopu po kopání nebo listí či chrástí, který to má zamaskovat, tak zastavte!"

Vydal jsem sám několik pokynů, jak se vyvarovat min, a vyrazili jsme k severu. S minami jsme se nesetkali, ale po pěti kilometrech nás zadržel kráter od bomby, deset metrů v průměru a dva metry hluboký.

"Na dně to vypadá na pevnou půdu," řekl jsem. "Když zmírníme ty svahy, tak snad projedeme."

"Jenže nám to bude trvat aspoň hodinu," poznamenal seržant Transom. "Budeme zatím muset ty kivi nějak zdržet..."

Desátník Dooley, vemte minohledačku a zkontrolujte to tady dřív, než někdo jinej sleze. Vyznačte si bezpečnej úsek a podívejte se po drátech vod nástrah. Jestli bude všecko v pořádku, skopejte ty kraje, ať je to povlovnější. Já budu za čtvrt hodiny zpátky."

Otočil náš transportér a vrátil se po silnici asi kilometr zpátky k bodu, kde se vozovka stáčela dlouhým obloukem mezi příkrými násypy.

"Všichni dolů!" zavelel seržant Transom. Desátník Hink s našimi pěti vojny seskočili. "A teďka vám řeknu, co uděláte. Desátník Hink a vy tři to tady zaminujete. Každějch pár kroků rejpnete do země, vrznete tam pár čepiček vod flašek a zamaskujete to chrástím ... Vy dva vemte ty značky a za mnou!"

Než jsme se vrátili zpátky ke kráteru, oba násypy po straně silnice byly vyzdobeny varovnými nápisy ... OPATRŇĚ, MINY! ... POZOR, NÁSTRAHY! ... a dvě stě metrů vozovky bylo poházeno chrástím.

"Todle je zadrží," řekl desátník Hink. "Ty hrdinové z vobrněnejch vozů nemají z ničeho takovej vítr jako z miny. Každěj ten klobouček vod flašky jim cvakne v hledači a voni si nikdy nebudou jistý, jestli to příští cvaknutí nehlásí vopravdovou minu. Zvobracejí půl silnice, než si troufnou dál."

"Škoda že nemáme aspoň jednu vopravdovou minu, abysme ji na ně políčili, jen tak pro štěstí," zalitoval vojín Spool.

"Jeden zatracenej kivi mi v Tunisu přebral štětku. Docela rád bych ho vyhodil do pověří."

Když pak všichni ještě půlhodinu okopávali okraj kráteru, získali jsme z obou stran sjízdný svah. Desátník Dooley seběhl ze své pozorovatelný na vrcholu náspu.

"Už jsou u posledních třech kloboučků. Ten jejich poručík tancuje mezi varovnejma tabulema jako mezi vejcem."

Naložili jsme se a znovu jsme vyrazili. Po třech kilometrech jsme narazili na další kráter.

"Tenhle je větší než ten předtím," řekl jsem. "Doženou nás dřív, než okopáme jednu stranu."

"Po tydle silnici to dál nepůjde," prohlásil seržant Transom. "Kousek zpátky je vodbočka, která nás dovede napříč k ty druhý silnici."

Na rozcestí pak zastavil a vystoupil. Do každého náspu hlavní silnice zarazil výstražnou tabuli a natáhl mezi nimi tkanici. Obě tabule byly ostře žluté terče s černou lebkou a zkříženými hnáty.

"Co ta značka znamená?" zeptal jsem se, když jsme ujížděli dál postranní vozovkou.

"Nemám páru. Ale kdybyste ji viděl vy, tak určitě zastavíte a pořádně se rozhlídnete kolem, ne?"

Když jsme se blížili ke křižovatce s americkou silnicí, řinkot tankových pásů a řev motorů spuštěných naplno k nám dolehl přímo od jihu. Zastavili jsme a vydali se na průzkum na skalní hřeben před námi. Dole na hlavní silnici jsme viděli Maloneyho konvoj zadržovaný vyhozeným mostem. Byl tam jenom mělký potok a Američan nasadil tanky jako buldozery, aby do koryta nahrnul kamení a kmeny stromů.

"Aspoň nějakou kliku že máme," poznamenal seržant Transom. "Ale na dlouho je to nezdrží. Silnice tyhle Janci spravovat dovedou."

Pokračovali jsme v jízdě k severu a dostali jsme se na pět kilometrů od rozcestí pod Montepicem, ale vyjeli jsme ze zatáčky a silnice před námi se ztratila v úbočí hory. Od útesu po naší levici spadal příkrý balvanitý a kamenitý sráz až do údolí po naší pravici. Bošové převislou skálu vyhodili a lavina kamení dobrých sto metrů cesty vymazala. "Sakra!" ulevil si desátník Hink. "Tudy neprojedeme ani do vánoc. Radši bych kopal tunel pod La Manchem. Tohle je práce pro ženisty."

Tentokrát nám nekynula žádná vlídná odbočka, takže jsme se znovu museli pustit cestou necestou. Sjeli jsme ze silnice u jejího rozšířeného okraje, kde kdysi byla skládka šterku a jiného cestářského materiálu, a prodírali jsme se křovím a divokými olivami. Sotva na nás nebylo ze silnice vidět, seržant Transom zastavil a zmizel mezi stromy.

"Už to mám!" vykřikl po chvíli pobíhání. "Zrovna tady!"

Došel jsem až k němu. Stál nad nějakou jámou obrostlou býlím, velikou asi šest metrů na šest a půl třetího metru hlubokou. Její stěny spadaly kolmo dolů a na dně se plazily ostružiny v nějakém bílém mokvajícím blátě.

"Výborné!" řekl jsem. "Co to je?"

"Jáma na hašení vápna. Takovou tady najdete vždycky poblíž cestářský skládky. Dělají si cement na místě a vápno si hasej podle potřeby." Hodil do jámy kámen a bláto ho vděčně vuculo. "A nám spadla zrovna z nebe ... Desátník Dooley a čtyři muži, běžte nasekat větve, ať tu jámu přikrejeme ... desátník Hink, připravte z vozů plachty ..."

Zarazil u silnice dvě tabule ... OBJÍŽDKA - VOZOVKA PŘERUŠENA ... a umístil tam šipky ukazující naši stopou ve křoví až k jámě. Jáma byla zakryta pletivem z větví, přes ně se natáhly plachty a zamaskovaly zemi, kamením a zelení, že jsme sami nepoznali, kde končí vyjetá stezka a začíná jáma.

"Takhle chytají v Indii slony," řekl desátník Dooley. "Stará Lulubella si tam hrcne a římský hrdinové se na půl hodiny pořádně zapotějí, než ji vodsad' vyhrabou." Popojeli jsme na vrchol terénní vlny a zametli za sebou stopy pásů. Hned za hřebenem jsme zastavili a odplížili jsme se zpátky, abychom se podívali dolů na svou past ... Lulubelle řvoucí na plné pecky vyrachotila ze zatáčky, prudce zabrzdila, jak řidič automaticky zareagoval na výstražné znamení, a zahнула ze silnice na námi vyjetou stezkou.

Poručík Maloney, velkolepý ve své přilbě s anténami jako nějaká celostátní hvězda amerického fotbalu, trčel velitelsky z věže a řval na svou posádku rozkazy. Zrovna se otočil s bradou vystrčenou podle normy schválené Mc Arthurem a kynul svému konvoji, aby ho následoval, když Lulubelle došla na kraj jámy, překvapeně sebou škubla a zmizela nám z očí. Apač zastavil smykem na samém okraji, a Rošťákova rozkoš, která nereagovala tak rychle a živočišně jako rudokožec, mu s mohutným rachotem přišlápla zezadu brka ... Maloney nejspíš při vystupování uklouzl, protože se vyhrabal z jámy až po pás obilný.

"Angláni!" zařval. "Ty sakramentský Angláni, co jedou za naším vínem!"

Nasedli jsme a mazali jsme si to dolů do další úzlabiny, než Maloneyho kletby spálí všechn kyslík ze vzduchu. Sjezdovka k onomu životně důležitému rozcestí byla poseta přímo dračími zuby a cisternový vůz po ní kodrcal hrozně pomalu. Když jsme překonali poslední úzlabinu a rozjeli se vzhůru po silnici na Montepico, viděli jsme necelý kilometr za sebou shermany, supající po Maloneyho větvi vidlice, a v dále oblak prachu zvířený Novozélandčany na jejich větvi.

"Němčouří jsou určitě pryč," řekl seržant Transom. "Jinak by do těch kivi začali pražit... Musíme získat ještě trochu času ..."

Zastavil a vystoupil s desátníkem Hinkem a s bedýnkou nějakých šedivých válců.

"Dýmavnice," řekl. "Zbyly nám ještě z Cassina. Já věděl, že nám přijdou vhod."

Poodešli, aby vítr vál od nich k rozcestí, zapálili louži benzínu a vyklopili dýmavnice do ohně. Se syčivými plameny začaly jedna po druhé vybuchovat a k rozcestí se ploužil nízký mrak hustého šedivého dýmu, jaký halíval Klášterní vrch v Cassinu, houstl a narůstal, jak vybuchovaly další a další kanystry, a táhl se ve slabém vánku vstříc našim postupujícím spojencům.

Když jsme nasedli znovu do transportéru, seržant Transom vytáhl z vyvalovaného pouzdra tři malé ruční granáty, obrátil se a mrštil jedním po druhém do ohně, až to cinklo.

"Slzotvorný bombičky," řekl. "Dali nám je při těch výtržnostech v Budži, v Alžíru. Já věděl, že nám přijdou vhod."

Kivi i Jankové se teď už navzájem uviděli přes pláň, uvědomili si, že se o frascati zajímají další konkurenti, a rozjeli se o závod, aby byli na rozcestí první. Když jsme se drápali do strmého kopce Montepica, zmizeli oba naši soupeři bok po boku v příkrovu dýmu ... povzbudivé výkřiky jejich velitelů přešly ve vyděšený řev ... pneumatiky ječely ... tankové pásy skřípěly ... kov zazvonil o kov... z dýmu burácely anglosaské nadávky s dvojím přízvukem ... ale ani tanky, ani obrněnce se neobjevovaly znovu na slunci...

Castello, vlastní zámek, byl obehnán mocnými kamennými zdmi a my se vítili velkolepou slavobránou do nádvoří.

"Hrom do police!" ulevil, si vojín Drogue, když jsme vystoupili. "Arabáci prašivý!"

Pod nesmírným bílým klenutím se to hemžilo postavami v rezavě hnědých burnusech ... Domorodci jako vždycky sestoupili z hor jako první... Svobodní Francouzi nás přešli... a panebože! ... počínali si zatraceně svobodně. Stěny lemowały nesmírné sudy, ba kádě, každá vysoká skoro čtyři metry ... a každá prostřílená skrz naskrz ... Tucty pramínek jantarového vína prýštily ze všech dvaceti kádí jako z fontán ... Všude na podlaze přes čtvrt metru vína a namol zpitých Marokánců ... Chlapi s blaženým výrazem se brodili sem a tam ve vážném africkém tanci... Jiní leželi na zádech a zdvihali usmívající se tváře vstříc vinné sprše ... všude víno, víno, víno, ale ani kapka, která by se dala odvézt. "Kriste na nebesích!" zaúpěl seržant Transom. "To bysme měli Montepico '92! Celou tu cestu sem, a vrátit se s prázdnějma rukama!"

"Nebreč, seržo!" chlácholil ho vojín Spool. "Aspoň si můžeš vožrat nohy!"

"To nebude ročník '92," řekl jsem. "Ten mají zavřený někde extra. Prohledejme to tady ..."

Došplouchali jsme se vínovým mořem do srdce castella. Když jsme prolezli hotové bludiště hroučících se chodeb a komor plných pavučin, objevili jsme konečně svou kořist ... deset malých soudků s datem 1892 nad třemi propletenými korunkami stálo na prahu zadního východu vedle německého důstojnického vaku, hromady prádla a hromady příborů. "To je žrádlo!" zaplesal seržant Transom. "Němčour s tím chtěl zdrhnout, ale už neměl čas. Ty černý huby nám nakonec pomohly ..."

Moje mužstvo vyvalilo soudky přes nádvoří.

"Naložte je všechny na velitelskej vůz! Dokad' vocad' nevymáznem, musíte se vy vostatní namačkat do druhýho transportéru!"

Když jsme vyjžděli z brány castella, zahlédli jsme smíšenou kolonu Janků a Novozélandčáků, klikatící se nahoru úzkou silnicí.

"Kolem těch shermanů nikdy neprojedem," řekl jsem. "Budeme muset najít nějakou jinou cestu dolů."

"Todle je jediná cesta na naší straně hory," poznamenal seržant Transom, vyjel z brány a zahrnul prudce doleva do zahrady táhnoucí se podél zdi. "Když se přikřčíme tady, vrazej na nádvoří, a my pak vyklouzneme a budeme mít cestu volnou."

Zajeli jsme s transportéry ke zdi, kde je dobře kryly stromy, a čekali jsme, až obrněnce projedou poslední zatáčkou...

Najednou zarachotily tankové pásy ozvěnou z druhé strany nádvoří... K zadnímu vchodu si to šinul německý tygr ...

"Všichni k zemi!" zařval seržant Transom. "Němčour si poslal pro svoje víno."

Vrhl jsem se na podlahu a tygr zametl nádvoří kulomety ... kulky se zavrtávaly do zdi... kňučely přes její hřeben ... rvaly nám větve nad hlavou ... bubnovaly na pancíř transportéru, který vyčníval přes zeď ... Podíval jsem se po ostatních vozidlech ... obě stála po svahu níž a byla úplně krytá.

Shermany spustily palbu, sotva s řevem vrazily do brány ... tygr vycouval z nádvoří a zmizel z dohledu ... Jakmile se kolem nás mihl poslední obrněný vůz Novozélandčáků, vyjeli jsme na silnici a pustili se horempádem z kopce.

Na rozcestí jsme potkali polskou hlídku na motocyklech, doprovázející cisternu na vodu, a vzápětí za ní se hnál kanadský obrněný vůz naložený hliněnými džbány na víno, vhodnými pro čtyřicet loupežníků. Ujížděli jsme na plné pecky tři čtvrtě hodiny přes území Novozélandčáků a zastavili jsme poprvé až v bezpečí mušketýrského úseku.

"Kriste na nebesích!" zasténal seržant Transom, když vystoupil. Zadním pancířem našeho transportéru stříkalo bílé víno, a když jsme otevřeli, vyvalilo se proudem. "Ten tygr střílel protipancéřovkama!" Horní pláty byly proděravěny a každý soudek provrtán několika úhlednými otvory ... Když jsme se plnou rychlostí kodrcali po rozbitých silnicích, poskakovaly soudky nahoru a dolů a jejich drahocenný obsah vytekl.

Druhý transportér zastavil za námi s opilým hulákáním jako výletní autobus. Rozeznali jsme plačtivé tóny písně Maminko, mámo. Seržant Transom otevřel zadní dveře a vyvalila se dvě družstva dvanácté čtyry, každý muž třímal svou osobní láhev a pěl, až srdce usedalo ... Zadní voj tvořil vojín Drogue s pytlím láhví přes rameno, rozmáchle mi zasalutoval a zhroutil se mi k nohám.

Transom si čichl k jedné láhvi. "Hergot! Brandy! Každý má v sobě dobrej půllitr. To jsme to teda vyvrbili! Plukovník nás voba degraduje. Žádný Montepico '92, zadek transportéru v hajzlu a přepadový komando vožralý pod vobraz."

Moje první myšlenka, jak jsem tam stál mezi troskami svých snů, prázdnými soudky a naskrz prosáklými vojáky, byla připojit se k jeho zoufalství. Ale když jsem posoudil situaci chladným rozumem, uvědomil jsem si, že moje naděje na třetí pecku dosud nepohasla.

„Nil desperandum, seržante," povzbudil jsem ho. "Ještě není vše ztraceno. Víno je sice pryč, ale ještě nám zůstaly soudky."

"To myslíte, že plukovníka potěšíme prázdnějma soudkama?"

"Možná, když budou plné ... Je na nich značka Montepico '92. U vína záleží všechno na patřičné vinětě ... Ty díry se dají ucpat a soudky znovu naplnit."

"Čím? Nějakým vobyčejným vínem?"

"Co můžeme ztratit?"

"Už nejspíš nic. Ale kde tady seženete dvě stě litrů vína? Až na Montepico je celej kraj vypitej do poslední kapky."

"Caesario!" řekl jsem. "Vy tady zůstaňte v krytu a postarejte se, ať ta cháska vystřízliví. Já se vrátím, jak nejrychleji to stihnu."

Řidiče cisterny srdečně potěšilo, že jede zase po hlavní silnici, a těch stošedesát kilometrů do Beneventa jsme ujeli za čtyři hodiny. V pět odpoledne jsem zaklepal na Caesariovu kůlnu a požádal jsem ho, aby mi do hodiny sehnal dvě stě litrů bílého vína.

"Tenente," zanařikal. "Dám spousta ginu, spousta whisky, pronto. Ale dvě stě litrů vino bianco, to velká potíž."

Tedeschi ukradli víno, Inglesi, Američana vypili poslední dobrá marka ... Možná vám seženu dvě stě litrů, něco tady,

něco tam, ale nebude to dobrý ..."

Vzal jsem ho na objížďku po jeho obchodních kontaktech a všude něco kápl. Největší štěstí jsme měli v posledním albergo, kde jsme najednou ukořistili pětasedmdesát litrů.

"To víno je pro chudý, moc chudý lid, tenente. Je v něm spousta jablek a malých hroznů a to dělá moc zle na žaludek." Caesario našpulil rty jako koštěr projímadel a skrčil se jako při kolice. "Moc trhá střeva a nerad prodávám pro Inglesi Officiale."

Uvědomil jsem si, že žebráci nemohou dělat labužníky, zaplatil jsem mu a o půlnoci jsme se opět shledali se seržantem Transomem. Nádherně zatím opravil prostřelené soudky špalíčky z násady od koštěte a směsí lepidla s pilinami. Naplnili jsme soudky z cisterny a za svítání jsme vyrazili s druhým transportem plným šedivých obličejů a opilecké kocoviny. Nadšení, s jakým nás plukovník Plaster přivítal, by bylo polichotilo i francouzskému polnímu maršálovi. Uložil devět soudků a postavil k nim ozbrojenou stráž, zatímco desátý dal postavit do zpravodajského stanu. Když myslel, že se víno usadilo, úctyhodně soudek narazil.

"Dáte si jednu, Goodbody? Na oslavu vašeho triumfu."

"Děkuji, radši ne, pane plukovníku," řekl jsem při vzpomínce na těch posledních pětasedmdesát litrů. "Pro mne by to byla škoda."

Plukovník načepoval tři sklenky a podal po jedné majorovi Arkdustovi a kapitánovi Tabletovi. Všichni tři pak znalecky upijeli spolu, vychutnávali nosem buket, zakláněli hlavy a váleli tu tekutinu po patře. Plukovník pohládl tři vypálené korunky a blaženě se usmál.

"Castello Montepico '92," šeptal. "Válka přece jen stála za to... Jaká nádhera! ... Jaká ušlechtilost! ... Jaký duch! ... Má jiskru jako velké chablis ... a zároveň hedvábnou hebkost jako vybrané sauterne ..."

"Velkolepé!" rozplýval se major Arkdust. "Ta výmluvnost! ... Ta lahoda ... Je stříbřitě suché, a přece plnoštíhlé ... Královské víno!"

"Skvělé!" vrkal kapitán Tablet. "Jaká jemnost! Obrovské víno! Ten oheň! Ta vůně! To víno přímo zpívá ..."

Poslali pět soudků na základnu do plukovního skladu a Montepico '92 pak sloužilo za slavnostní nápoj při každém důstojnickém shledání. Dokud nedošlo, pravidelní účastníci tvrdili, že medicínské účinky takového mušketýrského večírku se daly srovnat jenom s výplachem střev.

KAPITOLA ČTRNÁCTÁ

Kriket je pro mne anglická hra, určená k tomu, aby se hrála na travnaté návsi, s jednou pomezni čarou u hospody a druhou u hřbitova ... Kriket v Indii, jak jsem shledal, je v mnoha ohledech něco docela jiného ... Člověk se vysiloval v oslepujícím žáru ve výšce sedmnácti set metrů mezi prašnými víry, které občas vymetaly krajinu, porážely zástěny a vynucovaly si dočasné příměří, zatímco všichni hráči uléhali na zem a chránili si rukama hlavu před zadušením. Sir Frederic Morgan Mír a válka - Život vojáků

Můj triumf na Montepicu nebyl bohužel příznivě načasován. Třebaže moje hvězda stoupala, nebyla právě volná žádná kapitánská hodnost. Kdyby býval některý z mých služebně starších kolegů natolik schopný, aby dosáhl povýšení, nebo natolik postižený, aby byl během následujících tří měsíců odepsán, jsem si naprosto jist, že bych byl onu třetí pecku dostal. Vhodná místa se uvolnila teprve později, ale mezitím jsem měl tu smůlu, že jsem se, poprvé ve svém životě, setkal s polním maršálem.

Po deseti měsících plahočení přes nekonečné italské řeky, šplhání, plížení a brodění od Neapole až do Boloně, byla naše divize stažena do Egypta, aby si odpočala, dostala se znovu do formy a vycvičila posily.

Mušketýři si žili v míru písečné pouště u Suez, když k pluku přijel poobědvat zmíněný polní maršál. Byl na čtyřdenní inspekční cestě u divize, navštěvoval postupně všechny jednotky a jeho pobyt vyvrcholil monumentální inspekcí našeho výcviku.

První, co armáda podnikne při návštěvě takového polního maršála, je, že mu zřídí soukromou toaletu vzdálenou od obyčejných latrín. Děje se to podle mého názoru v zájmu morálky, k udržení wagnerovského mýtu, že vrchní velitelé jsou nadlidé, prostí běžných lidských slabostí, kteří něco takového zkrátka nedělají.

Plukovník Plaster osobně vybral místo, desátník od sanitářů zhotovil speciální sedadlo, hlazené smirkovým papírem, kapitán zásobovací služby Hollikin je vlastníma rukama zkontroloval, zda na něm nejsou třísky, a osobně dohlédl na postavení jutových zástěn. Ráno v den vysoké návštěvy byla svatyně Kloaky připravena a byl k ní zřízen chodníček z obilných kamenů. Zbývalo jenom uchránit její panenství, dokud se polní maršál nedostaví.

Pobočník poslal pro mne.

"Plukovník vydal rozkaz," řekl, "aby soukromé zátiší našeho hosta střežila stráž. Tak delikátní úkol se dá svěřit jenom zkušenému důstojníkovi. Vybral jsem vás proto jako našeho služebně nejstaršího subalterního důstojníka do role tělesné gardy k latrině polního maršála. Odpovídáte za to, že jeho svatyně nebude znesvěcena, dokud nepřijede, a že nebude rušen v soukromí, jestliže tam zajde."

Pro případ jakýchkoli potíží jsem si k plnění tohoto úkolu vzal pistoli. Kdyby mě napadla luza, rezervuju poslední kulku pro polního maršála na ochranu wagnerovského mýtu. Obcházel jsem kolem jutového kiosku a občas jsem diskrétně nahlédl za zástěnu, abych se přesvědčil, že se tam za mými zády nikdo nevpířil a že se na dřevěném sedadle neuhnězdili hadi. Když náš vzácný host pobýval ve velitelském stanu už tři hodiny a dosud z něho nevyšel, začínal jsem málem sám věřit nadlidskému mýtu. Ulevilo se mi v duši, když konečně půl hodiny po obědě z velitelského stanu vykročil a

zamířil kvapně ke mně.

Přidupl jsem rázně do pozoru, až jsem se zabořil na pět centimetrů do písku, a zsalutoval jsem tak řízně, až mi ruka zavibrovala jako ladička. Rychle odzdravil a zašel dovnitř. Zástěna byla ve francouzském stylu, končila asi čtyřicet centimetrů nad zemí, takže jsem mohl vidět jeho jezdecké boty. Pozoroval jsem je, dokud jsem neusoudil, že našel správně cestu, a pak jsem se pevně zahleděl opačným směrem. Nevyznám se třeba zvlášť ve stolničení při banketech nebo ve způsobu, jak podržet dáme otáčecí dveře, ale vím, jak se chovat jakožto toaletář polního maršála.

Když vyšel, hodil jsem mu nový pozdrav, až zvířený vítr ohodil zástěnu pískem. Polní maršál se zastavil a prohlédl si mě zkoumavě od hlavy až k patě, jako bych byl právě vystoupil z létajícího talíře. Pro jistotu jsem nepřestal strnule salutovat.

"Co tady sakra děláte?"

To mi na okamžik vyrazilo dech. Kapitán Tablet mi neřekl, co mám dělat, budu-li osloven. Zoufale jsem přemýšlel o nejužitečnější odpovědi.

"Jsem tady, pane polní maršále," vyhrkl jsem konečně, "k vaší tělesné dispozici."

Zalitoval jsem, sotva jsem to vyslovil. Byl bych si nejradši ukousl jazyk. Na dvojsmysly mě nikdy neužil. Chtěl jsem prostě vyjádřit, že jsem mu úplně k službám, abych projevilo krajní vojenskou pokoru.

Zatvářil se podezřivě jako uražené veličenstvo a zavrtal se mi do očí pohledem jako dvěma nebozezy. Měřil si mě tak dlouho, jako by mi na hlavě seděl nějaký exotický pták.

"To byl vtip, co?" zabručel konečně, rozsekl nevinný vzduch prudkým backhandem, jako by říkal vzal to čert, a odpochoval do velitelského stanu. Plukovník Plaster mu přidržoval cíp vchodu a maršál mu přitom důrazně řekl pár slov. Obrátili se společně a znovu si mě dlouze změřili pohledem, který mi zřejmě nijak nepomohl v kariéře.

Pro maršálovu inspekci výcviku byla druhý den uspořádána gigantická pantomima. Divize byla rozdělena na jednotlivé čety, oddíly a družstva, rozmístěna v prostoru asi pěti set čtverečních kilometrů pouště, a každá skupina předváděla svou speciální fázi výcviku - střelci stříleli, spojáci spojovali, kuchaři kuchtili a zákopníci se zakopávali.

Všechny čety mušketýrů dostaly úkol zobrazit akci nějaký jiný aspekt naší marciální výchovy. Devátá četa předváděla bojový výcvik, desátá četa zajištění dobyté čáry, jedenáctá ukazovala boj beze zbraně a dvanáctá četa byla povolána, aby na sektoru F 27 demonstrovala rekreační výcvik - kriket.

Jednotlivé sektory nám byly přiděleny divizním štábem podle mapy a tvořily důmyslnou, přesné do sebe zapadající mozaiku, aby polní maršál nemusel ujít od silnice víc než padesát kroků ke kterémukoli z těch živých obrazů. Byl bych tomu skvělému kousku štábní pohotovosti srdečně zatleskal, kdyby se ze sektoru F 27 nevyklubalo půldruhého hektaru skály, vlnité jako valcha. Bylo to pole jako dělané pro původního Iásóna, oseté dračími zuby a pokryté milióny drobných a pichlavých bílých náhrobečků.

Když jsme se seržantem Transomem provedli inspekci házečí dráhy, zašel jsem si za pobočníkem velitele brigády, který měl na starosti celou sekci F.

„Na tom přece nemůžeme hrát kriket," řekl jsem. "Není tam ani stéblo trávy, ani čtvereční stopa rovné země."

"Musíte!" odsekl mi. "Sektor F 27 jste dostali přidělený, a tam taky polní maršál čeká, že uvidí rekreační výcvik v kriketu. Tak jen do toho!"

Nakonec jsme si vybrali pro branku zelený pruh, kde vrstvička mechu zakrývala zvlněnou žulu vespod.

"Ještě že jsou ty tyčky zapuštěné do dřevěných bloků," řekl seržant Transom, "jinak bysme potřebovali dynamit, abysme je dostali do země."

Aby mušketýři nebyli kritizováni pro plýtvání lidským materiálem, bylo mi pro naši exhibici povoleno pouze třináct mužů, což stačilo právě tak na dva odbíječe a jedenáct mužů v poli mezi balvany. Polní maršál k nám měl dorazit v 11.45 hodin, takže sekce F začala s výcvikem v 11.00 hodin, aby se dostala do náležitého tempa.

Jako první házel desátník Hink, se středním rozběhem a s rozmachem pravičky za hlavu. Zpravidla házival půvabnou balistickou křivkou s patřičným odrazem o zem před brankou, ale na té naší cukrkandlové hoře dopadl jako Napoleon u Waterloo. Bylo to jako hrát kriket na dně krápníkové jeskyně posetém stalagmity. První míč přefíčel dva metry nad odbíječovou hlavou, druhý srazil čepici brankáři, třetí narazil na nějakou jurskou rozsedlinu a praštil pravého středáka rovnou do žaludku, čtvrtý přeletěl hranice sektoru F 27 a složil předáka oddílu, který na F 29 nacvičoval stavbu mostu. Pátý odpálil v sebeobraně odbíječ a míč odskočil jako šilenstvím stížený zajíc, odrážel se od skaliska ke skalisku, až nakonec zasáhl ložisko křemene a rozpadl se na čtyři kusy. V tom okamžiku seržant Transom vyhlásil změnu stran.

Z druhé strany nastoupil vojín Drogue a projevilo se jako hotový postrach. Jeho první míč bylo slyšet, jak zasvištěl, ale nebylo ho vidět, dokud nerozbil přední sklo ambulance, předvádějící první pomoc v sektoru E 14, a nesložil řidiče. Třebaže příslušníky Královského zdravotnického sboru nejprve značně rozrušilo rozbité sklo, nakonec byli vděční, že mají k dispozici skutečně raněného místo vycpané loutky.

Druhý míč se držel nízko, zasáhl zděšenou pátku a odříchl jako horizontální raketa, klikatil se jako blesk od skalního sedla k sedlu a hráči v poli zaléhali jako rudokožci, aby mu uhnuli z cesty. Třetí se vznesl jako sputnik, pak jednou poskočil po silnici a zasáhl brigádního pobočníka do kříže. Přerušil jsem hru a řekl jsem seržantovi Transomovi, aby určil jiné dva házeče.

"To nemůžu," řekl. "Nikdo jinej tady neumí házet s rozmachem za hlavu."

Šel jsem to prodiskutovat s pobočníkem a požádal jsem přitom o vrácení míče. Rozhodl, že polnímu maršálovi nelze za žádných okolností předvést armádní kriket, při kterém by se házelo zespoda.

"Okamžitě se vraťte a pokračujte ve hře! Maršál tu bude co nevidět."

Natočili jsme branku tak, aby Drogueovy mrakoškraby zachycovala jedna menší neobydlená hora, a omezili jsme rozběh obou házečů na tři kroky. Slunce pralo do naší kamenité pláně a nohy ve cvičkách se nám pomalu pekly zaživa. Pro odbíječe to byla hotová rasovina, museli stát na místě a vystavit se každému hodu, který na ně mířil, stačil chybný

úhybný krok na některý z dračích zubů a další kotník byl v pekle. Hráči v poli zbědovaně klopytali přes rozpálené náhrobní kameny, podvtvávali si nártý, okopávali palce a trnuli smrtelným strachem před Drogueovými odraženými míči.

V 12.30 hodin se polní maršál pořád ještě neukázal, další dva míče se roztřístily na padrt' a nohy jsme všichni měli, jako bychom chodili po žhavém uhlí. Se zničenýma nohama, utahání a zalití potem jsme se hmoždili jako postavy z nějaké kriketové řecké tragédie, odsouzené osudem hrát navěky v kamenitém očišticí sektoru F27.

Ve 13.10 hodin nám zbýval jediný poslední míč a i ten se rychle začínal rozpadávat. Minkův hod se dvakrát zalomil v pravém úhlu a míč se vrátil v podobě krychle. Odnesl jsem ho brigádnímu pobočnickovi. Notně mu povolovaly nervy a okousal si nehty až na kůžičku. Rádio mu vypovědělo službu a nikdo nevěděl, kde je polní maršál.

"Proboha, člověče, hrajte dál!" řekl mi. "Může se objevit každou vteřinu!"

Zeptal jsem se ho, co máme dělat, jestli se nám rozpadne i poslední míč, a on mi nařídil, abychom se aspoň pohybovali, jako že hrajeme.

"Stínovej kriket?" podivil se seržant Transom, když jsem mu rozkaz tlumočil. "To by kluci nevydrželi. Řekli by si, že jsme zmagožili. Musíme si ten míč prostě šetřit."

Odhadl jsem rychle situaci a uvědomil jsem si, že hlavní věc je nedopustit, aby míč narážel na kamení. Ihned jsem proto vymyslel zvláštní taktiku. Všichni hráči z pole se stáhli do těsného půlkruhu kolem branky, zatímco desátník Hink a vojín Drogue, už tři a čtvrt hodiny nevystřídání, pajdali zmrzačenýma nohama a nadhazovali pomalé šouráčky, aby je odbíječi mohli odpálit jako vařečkou přímo do ruky hráčům v poli. Po chvíli cviku jsme si to dámské pinkání osvojili a míč nám zůstal v celku, když se ve 13.50 hodin polní maršál konečně dostavil.

Zadíval se na mne tím dlouhým a pomalým pohledem a oči se mu náhle zúžily nelibostí, když mě poznal. Přidupl jsem nohama v jednom ohni do strnulého pozoru. Maršál mlčky přihlížel, jak vojín Drogue posílá něžné šouráčky, které odbíječ jemně odcvrnkával pálkou. Když pak desátník Hink předvedl šest motýlků bez rozběhu, polní maršál se obrátil ke mně.

"Za starou belu to stojí, ten váš kriket," poznamenal a odkráčel rovnou zpátky ke svému vozu. Když mizel v mraku bílého prachu, celý můj kriketový oddíl se sesul k zemi. Rožeň z kamenných zubů se zakusoval do masa jako fakírské lože z hřebíků, ale když nohy nenesly váhu těla, nebyla bolest tak zlá. Pobočnick pobíhal kolem, celý poplašený, že se snad Nejvyšší pán vrátí, ale nám už čerta záleželo na jeho kariéře. Leželi jsme na bojišti s nohama, ze kterých se kouřilo, dokud nás bodání špičatých náhrobečků nedonutilo vstát.

Když jsem vedl své zmrzačené mužstvo zpátky do ubikace, vyšel nám ze stanu vstříc major Arkdust.

"Co je s tou vaší bandou, Goodbody?" zeptal se. "Já myslel, že jste si rekreačně zahráli kriket."

"To teda jo," zamumlal vojín Drogue. "Kriket na pekelným dláždění."

"Branka, pane," prohlásil jsem stoicky, "byla poněkud živá. Obávám se, že až skončím s prohlídkou nohou, značná část mužstva bude muset být osvobozena od nošení bot a ..."

"To tedy nebude ... Máme po prázdninách. V Kecku vypukla naplno revoluce a první jednotky odjíždějí ráno."

"Ale moje nohy, pane!" zaúpěl desátník Hink. "Mám pučejeře jako protiletectký balóny."

"Žádná starost," řekl major Arkdust bodře. "Rebelové zřídka kdy nosí boty. Můžete s nimi bojovat bosí..."

KAPITOLA PATNÁCTÁ

... Jako v tragickém případě Řecka, kde britští vojáci navzdory otevřeným protestům části britského lidu chladnokrevně stříleli řecké antifašisty ...

Elliot Roosevelt

Jak to viděl on

Je to zvláštní... vidět teď, po několika letech, jak plně události ospravedlnily politiku, kterou jsem se svými kolegy tak tvrdošijně prosazoval...

Sir Winston Churchill

Druhá světová válka

Právě Západ nás nutí bojovat až do konce. Ukáže se však, že vítězem nebude Západ, ale Východ.

Adolf Hitler ke svým generálům 11. prosince 1944

Když jsme v prosinci 1944 přistáli v Řecku, byla situace vážná. Spojenecké síly v Evropě měly v rukou hotel Grande Bretagne a jeho okolí ve středu Atén a občas mohly využít letiště. Vzbouřenci z ELAS měli v rukou celé ostatní Řecko. Plukovník Plaster svolal po vzoru Montgomeryho shromáždění všech důstojníků a poddůstojníků, aby nám plně vstúpil vědomí vážnosti našeho postavení.

...,... se zásobováním máme velké potíže. Všechna naše skladiště jsou v aténských předměstích a padla těm zatraceným rebelům do ruky. V kantýnských skladech bylo dvě stě veletuctů láhví whisky, tři sta veletuctů ginu a bůhsámvi kolik piva. Říká se, že v první zásilce UNRRY bylo dvanáct set lahví whisky bourbon. Zpravodajci jsou přesvědčeni, že v hlavním stanu Královského letectva měli tajn+e připravenou stíhačku Mosquito s rezervními nádržemi plnými brandy ... A teď je to všechno ztraceno ... od všech zásob jsme odříznuti." Roztáhl ruce v čírem zoufalství. "Ale nesmíme se vzdávat. Musíme tu chátru otrhanou zahnat stejně, jako jsme zahnali boše. Čekám od mušketýrů, že budou znovu

bojovat v první linii a dobudou co nejrychleji zpátky životně důležité sklady, na kterých záleží úspěch nebo ztroskotání každého tažení... Jediné zásoby, které dnes mají spojenci v rukou, je místní víno, retsina, se silnou příchutí lesní vůně k dezinfekci..." Našpulil rty a delikátně se při té vzpomínce oťásl. "Ta chuť pochází od borové pryskyřice, kterou se vymazávají sudy, než se do nich naleje víno. Když dobyli Řecko Turci, snažili se potlačit národní kratochvíli opilství příkazem, aby víno bylo znehodnoceno přidáním borové smůly. Ale Řekové, naši dávní a chrabří spojenci, před touhle ohavnou ukrutností svých abstinentních utlačovatelů nekapitulovali. Oddali se tomu kalafunovitému nápoji, hrdě u něho vydrželi a nakonec si ve víně s pryskyřicí vypěstovali zálibu ... A co dokážou Řekové, dokážou Britové taky. Zpočátku to bude těžké, ale musíme vytrvat. Dokud Všemohoucí pán bitev nepožehná našemu úsilí a nezmocníme se zase tvrdých alkoholů, musíme soupeřit s Řeky a vypěstovat si zálibu v retsině... K tomu nám všem dopomáhej Bůh!" Měli jsme v plánu rozšiřovat s divizními posilami ustavičně svůj okruh, až vytlačíme nepřítele z Atén, a kombinovat tohle úsilí se zvláštními výpady do předměstí, abychom ulehčili důležitým obleženým bodům. Během prvního týdne šarvátek ve středu města se major Arkdust vrátil rozzářen z jedné konference v plukovním hlavním stanu. "Třetí rota s posilou falangy řecké Národní gardy podnikne výpad do čtvrti Coralos, dvacet kilometrů odtud. Dostaneme k transportu obrněné vozy, a poněvadž nepřítel nemá žádnou protipancéřovou municí ani dělostřelectvo, nebude to tak těžké. Rozdělíme se do tří kolon, jedna pod velením kapitána Crockera vyrazí ve směru na vodárnu, druhá pod poručíkem Goodbodym osvobodí 812. všeobecnou nemocnici, a třetí, pod mým velením, dobude zpátky Herodiasův pivovar."

Z podrobností rozkazu jsem se dověděl, že 812. všeobecná nemocnice je odříznuta od prvního dne povstání před šesti nedělemi. Předpokládalo se, že najdu její budovu vydrancovanou a padesát ošetřovatelek že potkal osud horší než smrt.

"A teď," končil major Arkdust, "jsou nějaké dotazy?"

"Ano, pane," přihlásil jsem se. "Dostanu mapu Atén?"

"Moc lituju, Goodbody, ale pořád ještě máme jen jednu mapu na rotu. Čety se budou muset ještě nějakou chvíli spokojit s tramvajovým průvodcem. Do Coralos nemůžete zabloudit, když vyjedete z náměstí Omonia a budete se držet linky číslo 7. Linka končí v Coralos ve vozovně."

Přednesl jsem náš úkol četě a vypracoval si vlastní bojový plán.

"Ošetřovatelky, jo?" mlaskl si desátník Dooley. "To bysme si měli něco užít, až se tam dostaneme."

"Ta ubohá děvčata, desátníku Dooley," řekl jsem mu, "prožívají šest neděl hotové peklo. Až se tam dostaneme, budeme se chovat jako angličtí džentlmeni."

"Nikdo tam nebude, pane poručíku," řekl Spiros, můj tlumočník, zamračený třicetiletý monarchista podobný Mickeymu Rooneymu. "Ti parchanti z ELAS odvedli ženy do hor a nemocnici spálili. Uvidíte. Já ty věci znám. Znam přece Řeky."

Moje anglořecká kolona se zformovala za svítání u stanice tramvaje číslo 7 na náměstí Omonia. Když jsme vyjeli ze středu města, na nárožích se rozruchotily kulometry a začalo každodenní válčení. Sledoval jsem úzkostlivě kandelábry, aby mi neunikly označené stanice sedmičky, a ujeli jsme tak dobré tři kilometry směrem k hranici. Na poslední křižovatce se odehrávala živá přestřelka. Na naší straně plivaly dva skryté breny červené světelné střely z učouzené skořepiny bývalé policejní stanice, a z krámů na protější straně náměstí praskaly výstřely z pušek.

"To budou parašutráci," poznamenal desátník Dooley.

"Jak to víte?" zeptal jsem se. Nikoho nebylo vidět.

"Támdle ten krám je zlatnictví. Parašutráci vosvobozují jedno zlatnictví za druhým. Některý z nich mají tolik prstenů, že nemůžou vohejbat prsty."

Z policejní stanice se vyplížil, kryt mým obrněným vozem, seržant od parašutistů s červeným baretem.

"Kam máte namířeno?"

"Do Coralos."

"Hodně štěstí! Zarazíme to na chvíli, než přejedete." Odběhl zpátky a za okamžik palba z naší strany utichla. Ale řecké kulky vymetaly náměstí dál s neztenčenou silou. Třebaže jsme byli obrněni, neviděl jsem žádný smysl v tom, kdybychom za daných okolností nějakou koupili průzorem v pancíři nebo do pneumatiky, a čekal jsem proto v krytu nárožních domů.

Spiros vstal a dlouho řecky hlasitě protestoval. Nepřítel odpověděl neméně hlasitým pokřikem a po chvíli halasné konverzace jeho palba ustala a celá křižovatka ztichla.

"Co jste jim to řekl, Spirosi?"

"Že na jejich bitvě nemáme zájem. Že musíme dál, bojovat jinde. Nechceme žádné klenoty z jejich krámu. Čím dřív nás nechají projet, tím dřív budou moct pokračovat ve své bitvě."

Moje kolona dvanácti obrněných nákladáků projela majestátně přes křižovatku v pečlivě udržovaném rozestupu jednoho sta metrů mezi jednotlivými vozidly předepsanou rychlostí pětadvacet kilometrů za hodinu.

"Srdečný dík!" zavolal jsem zdvořile na parašutisty.

"Efaristo!" zařval Spiros na své krajany.

Od křižovatky nabrala linka sedmičky rozhodně klikatý kurs a já musel napínat pozornost do krajnosti, abych postřehl její zákruty.

"Sakra!" prohlásil Gripweed, který řídil, po dvaceti minutách stálých odboček a zatáček. "Už z toho mám v hlavě kolotoč. Jestli zahneme ještě jednou doleva, šlápneme si sami na vocas."

Neměl tak docela pravdu, ale po dvou dalších zatáčkách jsme shledali, že se vracíme zpátky na křižovatku se zlatnictvím, odkud jsme přijeli. Bitva znovu zuřila naplno, ale když jsme se přiblížili na dohled, palba pomalu umlkla a můj konvoj slavnostně proplul přes křižovatku zpátky.

"Hergot," poznamenal seržant od parašutistů. "To jste to ale vzali hopenem."

"Nerad vás zase vyrušuji," řekl jsem, "ale zřejmě jsme někde špatně zahnuli."

Ze zlatníkovy parádní ložnice zařinčel nějaký posměšný řecký hlas. Spiros mu stejně zvučně odpověděl.

"Zatracená drzost!" ulevil si. "Říká, proč tak brzo utíkáme zpátky k Winstonovi Churchillovi. Jestli jsme přej potkali strašidlo nebo malého kluka se špuntovkou."

Dal jsem zastavit a studoval jsem chvíli tramvajového průvodce.

"Když zahneme tady vpravo a tady zase vpravo," rozhodl jsem, "dostaneme se zpátky na trať sedmičky bez nového projíždění křižovatkou."

Gripweed se řídil mými direktivami a skutečně jsme znovu narazili na stanici sedmičky a pokračovali jsme svou složitou trasou.

"Panebože, kamenuj mě jenně!" zasténal Gripweed o deset minut později. "Už jsme zase u ty cvokárny!"

Jakkoli to bylo nemožné, blížili jsme se znovu k začarované křižovatce, tentokrát od severu, tedy aspoň směrem, kterým jsme dosud nejeli. Střelba ještě jednou postupně utichla a moje přehlídka předuněla náměstím. Když jsme míjeli parašutistického seržanta, velice nevybíravě nadával, takže mohu jenom předpokládat, že nepostřehl mou hodnost. Vyklonil jsem se, abych ho obměkčil.

"Opravdu mě to hrozně mrzí seržante, že se vám do toho pořád pleteme. Ale musím mít něco v nepořádku s mapou."

"Koukejte zmizet!" zařval. "Jeďte si do Coralos a zezalánějte nám tady!"

Ze zlatnického krámu se ozvaly řecké pošklebky a Spiros si jen mlčky odplivl.

"Dělá si tam z nás srandu, parchant. Ptá se, jestli chceme vypadat, že je nás tolik, když jezdíme pořád dokola jako na jevišti. Jeho prej nenapálíme. Vždycky nás pozná."

Zahájil jsem se Spirosem studijní poradu nad tramvajovým průvodcem. Neznal bohužel tenhle konec Atén a na mapě byly jenom hlavní třídy. Ale vytyčil trasu směrem doleva, která nás zavede zpátky k sedmičce bez zasahování do boje na křižovatce.

Vyšlo to nádherně, znovu jsme objevili stanici sedmičky a šinuli jsme si to ke Coralos, když se najednou Gripweed hystericky rozesmál.

"Ne! To není možný! Museli jsme se dostat do nějakýho starořeckýho labyrintu nebo co ..."

Vyjeli jsme z vlásenkovité zátáčky a octli jsme se znovu na osudné křižovatce, tentokrát od jihu. Křížová palba umlkala dost neochotně, když jsem Gripweedovi pokynul, aby dupl na plyn a zkrátil tak vyrušení na minimum.

"Upřímně se vám omlouvám," křikl jsem, když jsme se hnali kolem parašutistů, "ale za tohle mohou okolnosti, které se mi naprosto vymykají z ruky!"

Seržant poskakoval ve vchodu policejní stanice a házel po mě projíždějící vozbu kamením.

"Ještě jednou se tu vobjevíte a poteče z vás krev! My vás naučíme dělat si kašpary z vejsadkářů! ... Tady se válčí!

Nemáme čas na žádný vaše pitomý kolo kolo mlýnský ..."

Stejná zuřivost vzplála ze strany ELAS.

"Na co si to prej sakra hrajeme," překládal Spiros. "Na psychologickou válku? Chceme jim zamotat hlavu tím svým ježděním do kolečka? Jestli mu prej padnete do rukou, pane poručíku, tak vás osobně vykastruje."

Zastavil jsem kolonu a seržant Transom, který jel s národními gardisty, došel k mému vozu.

"Už jsem je prokouk, pane," hlásil. "Dělej to dva malí kluci, co votáčeý značky stanic na kandelábrech. Zahlíd jsem je při tom posledním vokuhu!"

"To je ďábelské!" řekl jsem. "Očkuji tu nenávist i dětem!"

"Vo nějakým vočkování nic nevím. Ty kluci se mohli uřehtat, když jsme naposled jeli kolem... Ale teďka to už bude v pořádku, že jo, Aristotele?"

Se seržantem přišel kulatý a rozzářený národní gardista v plášti o tři čísla větším a v čepici o tři čísla menší.

"Oukej, šéfe! Všecko epes rápes! Coralos, hnedka bude! Cink cink!"

Zatahal za imaginární šňůru tramvajového zvonce.

"Mluv sakra řecky!" okřikl ho Spiros a napůl vytáhl revolver. "Tlumočnick jsem tady já."

Aristoteles byl v civilu tramvaják, řidič na sedmičce. Jediná cesta do Coralos, oznámil nám, je zpátky přes křižovátku a rovnou za nosem. Bitva o zlatnictví se znovu rozpoutala a salvy křižovaly náměstí sem a tam. Obrátil jsem kolonu a ještě jednou jsme vyrazili za svým cílem. Když jsme se blížili ke křižovatce, palba na chvíli zdvořile umlkla. A pak, právě když jsme byli uprostřed náměstí, povstali parašutisté v troskách policejní stanice, bojovníci ELAS se vrhli k oknům zlatnického krámu a obě strany, které pohřichu zapomněly na své skutečné nepřítelství, obrátily svorně palbu proti nám. Zatímco nám nad obrněncem hvízdaly kulky a od pancířů se ozvěnou odrážely anglo-řecké kletby, Gripweed šlápl na plyn, projeli jsme tou mezinárodní uličkou hanby a zamířili jsme za svým milosrdným posláním vzhůru po cestě do Coralos.

Jakmile jsme se dostali z dostřelu přátel i nepřátel, postupovali jsme pod Aristotelovým vedením vytrvale vpřed.

Zdržovaly nás jenom barikády postavené po francouzském způsobu od dlažebních kostek a převržených vozidel, staří pánové, shazující z balkónů v druhém poschodí benzínové zápalné pumy, černovousí kněží s granáty v sutanách a ona mladá dáma, kterou před týdnem zajali v Kalmaki s revolverem pod sukni. Žádná děva takhle intimně vyzbrojená nás sice ve skutečnosti nepřepadla, ale oficiální zpráva o té mladé dámě z Kalmaki posloužila desátníkovi Dooleymu a ostatním, aby pro jistotu zvedali sukni každé pohledné ženě, kterou jsme potkali. Až na barikády, kde jsme museli zahánět malé skupiny obránců, hlavní síly ELAS, kterým se patrně nelíbila mohutnost mé kolony, omezily své akce na útok zápalnými tramvajemi.

S první z těchto tajných zbraní jsme se setkali asi pět kilometrů od Coralos.

"Kristova noho!" zařval Gripweed. "Všichni na chodník!"

Strhl prudce volant, vjel na chodník a projel výkladní skříní nějakého pohřebního ústavu ... Dvě stě kroků před námi

rachotila z kopce tramvaj bez posádky ... z oken za ní šlehaly plameny, ze střechy se jí valil kouř a z boků vystřelovaly červené a žluté rachejtle vybuchující munice ... vzpínala se a kymácela na trati, kola jí skřípěla v zatáčkách, a tento ohnivý alegorický vůz zkázy se kolem nás přehnal právě v okamžiku, kdy zadní voj mé kolony následoval Gripweeda na chodník a uvolnil ohnivému vozu cestu. O čtyři sta kroků níž vjel na vyklenutý most, pět neuvěřitelných vteřin se vznášel jak skokan na lyžích ... ztratil rovnováhu a vrazil bokem do Kinema Dionysos.

"Už jsem byl v životě napadený všelijakými zbraněma," řekl seržant Transom, když jsme se krčili pod vikem naší obrněné rakve. "V Indii v Blablabádu nás bombardovali pytlema žhavého velbloudího hnoje. Ale s tramvají jde na mě někdo poprvé... A pozor! Támdle je další!"

Z kopce burácela další plamenná nestvůra, dvě stě metrů od nás celá explodovala, vykolejila a šinula si to koly napřed proti nám, přerážela cestou kandelábry jako sirky, až se konečně zastavila tři stojany od nás.

"Někdo tady musel chodit do školy v Anglii," poznamenal jsem. "Tenhle nápad jim vnikly zápalné lodi admirála Drakea."

"Nebo ty tramvaje s iluminací v Blackpoolu," podotkl Gripweed.

"Kolik těch tramvají tam nahoře mají?" zeptal se seržant Transom.

"Aspoň sto," řekl Spiros. "V Coralos je hlavní vozovna. A mají spoustu barelů s dehtem ze stavby nové silnice."

Třetí zápalná tramvaj měla lepší rovnováhu, mihla se v plamenech kolem nás, přehoupla se přes klenutý most a zmizela nám z očí. Další dvě cestou z vršku vykolejily a skončily jako hořící vraky mezi oholenými kandelábry. Tramvaják Aristoteles tiše vzlykal při pohledu na své krásné pouliční galérie, troskotající a hynoucí ohnivou smrtí, a v slzách se o něčem dohadoval se Spirosem.

"Ptám se ho," vysvětlil nám tlumočnick, "jestli je nahoru do Coralos ještě jiná cesta. Prej ne, musíme ještě víc než kilometr tady do kopce. Pak přijde křižovatka a zbytek cesty nemusíme po kolejích."

"Vedou přes tu křižovatku ještě jiný tramvajový linky?" zeptal se seržant Transom.

"Vedou."

"Dobrá. Tak se snad těm plamenejm křižníkům přeče jen vyhneme ... Desátník Dooley, ať nastoupí dvě družstva! Vemte s sebou vercajk a sochor! Jdem s Aristotelem na průzkum tý křižovatky."

Vystříleli jsme všechno, co jsme měli dalekonosného, jen abychom případným bojovníkům ELAS nahnali strach a dostali se na křižovatku bez potíží.

"Epes rápes!" prohlásil Aristoteles. "Tady je! Oukej, šéfe. Hned to bude ... Cink, cink!"

Zapáčil sochozem v příslušné škvíře ve vozovce a přehodil špičky. Seržant Transom tam vrazil kladivem kámen, aby výhybku zaklínil, a uskočil právě včas, když se z kopce řítil další ohnivý vůz ... Uhnul po přehozené výhybce z naší ulice a řítil se dál levou odbočkou vidlice, až nám o kus níž zmizel v zatáčce.

"Operace odvrácení tramvají skončena, pane," hlásil seržant Transom.

"Výborně, seržante!" Ukázal jsem ve směru nové trasy těch veřejných dopravních vulkánů. "A kam je dovede tahle silnice, Spirosi?"

Spiros se domluvil s Aristotelem.

"Tam není nikdo než ELAS, pane poručíku. Ta ulice vede rovnou dolů k vodárně a k Herodiasovu pivovaru."

Utěšil jsem se pomyšlením, že jak major Arkdust, tak kapitán Croker mají větší platy než já. Jak jsme postupovali, barikády opět zhoustly a odpor zesílil. Probojovávali a prodírali jsme se v horkém prašném odpoledni od nároží k nároží, některá hnízda odporu jsme likvidovali pouhou palebnou silou svých minometů a kulometů, jiná, kde byl odpor zarytější, jsme vyřídili mou klasickou technikou bočního obchvatu na způsob levého háku. Při všech těch zážitcích s parašutisty, s ohnivými tramvajemi a při nervovém vypětí, jaké s sebou nese aktivní velení, to byl dlouhý a vyčerpávající den, ale celou tu dobu mi dodávala myslí představa oněch padesáti vděčných sestřiček, které se kolem mne budou třepotat, až vkročím do nemocnice, abych je osvobodil po šesti nedělích pekla. Bojůvky ELAS se vzmohly k poslednímu odporu u vstupu na náměstí, na němž stála 812. všeobecná nemocnice, a musel jsem je vzít ztečí, abych je nadobro vyhnal z Coralos. Po hodinovém boji o strategické veřejné záchodky byl jejich odpor konečně zlomen, takže ustoupili.

S taseným revolverem jsem vyběhl po schodišti do přijímací haly. Všechno tu bylo klidné, naleštěné a v pořádku a ošetřovatelky škrobeně přecházely sem a tam. Nikdo si mě vůbec nevšiml. Uviděl jsem dveře s nápisem "Vrchní sestra". S revolverem hrdinsky v pohotovosti, s přílbou nasazenou ve švihácky neohroženém úhlu, jsem triumfálně vtrhl dovnitř.

"Je po všem!" zvolal jsem. "812. všeobecná nemocnice je osvobozena!"

Vrchní sestra, hezká prošeďivělá zlatovlasá žena, vzhledla od psacího stolu.

"Dobrý večer," řekla.

"Dobrý večer," odpověděl jsem. "Jste všechny osvobozené?"

"Osvobozené? Od koho?"

"Od vzbuřenců. Od ELAS a komunistů a tak podobně. Zůstali ještě nějakí v budově?" Bojovně jsem se přikrčil.

"V budově?" Úplně se při tom zhrozila. "V mé nemocnici? ... To bych řekla, že ne. Až na pár jejich raněných. Před šesti nedělemi se sem začali hrnout, ale vysvětlila jsem jim, že ve své nemocnici nemohu strpět žádné ozbrojence. Přijmu vaše raněné, řekla jsem jim, ale vy ostatní musíte pryč!" Vladařsky mávla rukou. "A taky šli. Nejdřív se chtěli hádat, ale brzy jsem je vyprovodila ... A povězte mi, poručíku, ten rámus na náměstí jste teď před chvílí ztropili vy a vaši vojáci?" "Ano," řekl jsem. "Bojovali jsme proti ELAS. Potlačovali jsme revoluci... my totiž ..."

"To je vaše věc, ale tady mám nemocné a ten kravál před okny nemohu strpět. A s tím obrněným vozem mi budete muset ze dvora odjet. Nedovolila jsem do nemocnice přístup se zbraněmi nikomu z ELAS a nemohu to dovolit ani vám. Když mi řeknete, kolik tu máte vojáků, pošlu vám dolů před bránu něco teplého k jídlu ... Panebože na nebi!" Zarazila se

a ukázala s hrůzou na moje bagančata. "To jste mi přišel přes halu v těchhle hrozných škrpálech?"

"Promiňte ... Obávám se, že ano."

Vstala. Ze strachu, že mě svým pohledem rozdrtí, jsem o krok ucouvl.

"Stůjte!" zavelela. "Nedělejte to ještě horší! S těmihle cvočky! Po mých naleštěných podlahách! Co přijde dál?"

Strnul jsem na místě a ona zatím poslala svou pomocnici pro dvě rohože. Strčila mi pod každou nohu jednu a já se musel ubožácky došourat až zpátky k hlavnímu vchodu jako kachna na ledě. Mužstvo si myslelo, že jsem se zbláznil, když jsem je donutil vytlačit obrněný vůz z nádvoří, aby startování motoru vrchní sestru znovu nepřivolalo.

Stáhli jsme se na druhý konec náměstí a ten večer jsem poslal Spirose se vzkazem veliteli ELAS, kterému jsem navrhl, že by snad mohl zítra pokračovat v boji v nějaké jiné ulici. Odpověděl mi, že s velkou radostí - měl už vrchní sestru také plné zuby.

KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ

Náš zájem o tyto záležitosti výrazně ilustruje starou všední pravdu, že politické zřetele se nikdy nedají zcela oddělit od vojenských a že válka je jen pokračováním politiky s použitím zbraní.

Generál Dwight D. Eisenhower

Křížové tažení v Evropě

Mušketýři pokračovali v řecké kampani jako motorizovaná pěchota, mířili vytrvale k severu, a když po šesti nedělích bojů bylo dohodnuto vratké příměří, zastavil se náš postup asi osmdesát kilometrů od Atén. Linie příměří byla vytyčena napříč zemí na čáře, kam až spojenci postoupili. Dohoda stanovila, aby se oddíly ELAS neohrožovány stáhly za tuto linii a aby byly dočasně přerušeny nepřátelské akce, zatímco budou navázány pokusy o mírové jednání.

Byli jsme rozmístěni podél linie velice řídké a dvanáctá četa, posílená hrstkou národních gardistů - Goodbodyho útvar, jak jsem jej nazýval ve svých hlášeních - obsadila město Dolia. Příměří se v tom okolí netěšilo žádné popularitě a nahoře v horách, hned přes silnici, vyčkávaly vzpurné tisíce bojovníků ELAS, s prsty na spouštích a dychtících po jakékoli zámince, aby překročili linii a pustili se do mne a do mé věrné půlsetniny, která držela město.

Němci na ústupu Dolii jaksepatří vyrabovali a neexistovala tam žádná patrná civilní správa. Okupace obyvatele navykla dívat se na právě stávajícího vojenského velitele jako na zdroj veškeré moci, takže město automaticky světilo odpovědnost za svou správu mně. A tak mi umožnilo první zkušenost vojáka v politice. Byl to ohromný nápor na nervy. Jediná telefonní linka, která dosud fungovala, vedla do hlavního stanu ELAS za hranici a místní redaktor tam každou noc volal o zprávy. Jeden Švéd z Červeného kříže se vracel ze svých dobročinných misí v horách s předpovědmi, které se denně zhoršovaly, "Je jich tam den co den čím dál víc. Brousí si kudly, učí se střílet. Dneska v noci vás určitě napadnou. Dneska v noci přijdou všem podřezat krk."

Podle jeho zpráv se každá noc měla stát nocí dlouhých nožů a ustavičná večerní pohotovost mi poprávala málo času pro mé Memoáry a vynášela mi vážné stížnosti od dámy, které patřil místní bordel. Jak jsem už vysvětlil, nepatřím k chlapíkům zvědavým na takovéhle věci, ale jako vojenský velitel nemohu zavřít oči před faktem, že takové podniky existují a že - nezakrývejme si to - vojáci mají ve zvyku navštěvovat je. Omlouvám se svým čtenářkám, že se o těchto lokálech vůbec zmiňuji, ale ujišťuji je, že válka je už taková.

Madam byla rázná a schopná podnikatelka, která přikročila přímo k věci.

"Proč vy mi chcete zničit kšeft, pane kapitán? Proč chcete ze mě udělat žebračku? Proč kážete vojákům jít z mého domu v osm, devět, deset hodin každou noc?"

"Nemám nijak v úmyslu snižovat váš obrat, madam. Ale z bezpečnostních důvodů je nezbytné, abych měl v určený čas vojáky zpátky v jejich ubikacích."

Neobtěžoval jsem se tím, abych opravoval její omyl stran mé hodnosti. Bylo to jenom v zájmu mé místní prestiže. A když s tím přišla Řekyně, bylo to možná příznivé znamení - delfská věštírna a tak dál.

"A proč vy je chcete v ubikacích dřív, než ještě děti jdou spát?"

"Protože nás mohou každou chvíli napadnout ELAS, Musím mít svoje vojáky v ubikacích, aby mohli bránit město a plnit mé rozkazy."

"ELAS na vás nenapadnou. Ještě ne. Můj pianista, Iliu, má bratra Tasos, co velký zvíře u ELAS. Tak vy nemusíte mít strach. Já vám povím, až Iliu řekne, že ELAS na vás napadne."

"Obávám se, madam," řekl jsem s odmítavým úsměvem, "že nedoceňujete metody britské zpravodajské služby. Nikdy bychom nemohli založit své obranné plány na zprávách od člověka, který hraje na piano v bordelu."

Udiveně zavrtěla hlavou.

"Ale když na vás napadnou, proč vy chcete vojáky zpátky v ubikacích? Mají ubikace různě po celém městě."

"Jejich ubikace, madam, byly pečlivě vybrány tak, že každá z nich tvoří opěrný bod v mém systému na obranu Dolie."

"Ale vy nemůžete bránit celé město s padesáti muži, pane kapitán! Chcete vědět, co nejlepší opěrný bod v Dolii?"

"Chcete vy vědět, kde Němci měli svoje kulometry?"

"Kde?"

"Na střeše od můj bordel. Můj dům stojí na kopci. Z mojí střechy vy můžete postřílet všechny, všude v Dolii. Podívejte, ukážu vám na mapa ..."

Když jsem chvíli zkoumal mapu ve světle jejích zkušeností s Němci, začal jsem pocíťovat, že má docela pravdu.

"Tak vy nejlíp uděláte, pane kapitán, když svoje vojáky necháte celou noc v můj bordel a ne je vůbec posíláte zpátky

do ubikací. A pak, až na vás ELAS napadne, vy víte, kde vojáci jsou."

"Třebaže velice oceňuji vaše taktické úvahy, madam, obávám se, že hlavní spojenecký stan by sotva schválil, abych nechal celou svou posádku spát každou noc ve vašem bordelu."

"Proč ne? Když tu byli Italové, ti spali každou noc s mými dívkami."

"My nejsme Italové, madam. Jde o tradiční britskou morálku. Lady Astorová by mě hnala před parlament, kdybych něco takového dovolil. Nemohu svým vojákům oficiálně doporučovat, aby trávili noc v bordelu."

"Ale pro vaše vojáky to tak bezpečnější. Moje dívky dobré čisté dívky, prohlížené každé pondělí od doktora. Vy necháte své muže zůstat celou noc v ubikacích a oni budou spát s amatérkami..." Při té zmínce jí zrůznila tvář nenávist.

"Špinavé, strašné amatérky ... nikdy je nepřehlídí doktor. Dají vašim vojákům hrozná onemocnění ..."

"Přesto, madam, i když zdaleka nepřehlídím váš poukaz na hygienickou stránku věci, nemohu svým vojákům povolit, aby spali ve vašem bordelu."

Na okamžik se zamyslela. Najednou dostala nápad.

"Tak dobrá, pane kapitán! Vojáci nemůžou zůstat spát s dívkami v mém domě jako Italové. Tak vy udělejte jako Němci. Vy necháte vojáky vzít moje dívky na noc do jejich ubikací."

Radostně zatleskala rukama.

"Bohužel," řekl jsem, "ale lady Astorová a generální kaplan by nesouhlasili ani s tím. Britská armáda by nikdy oficiálně neschválila celonoční pobyt prostitutek v oficiálních ubikacích."

Zhluboka si povzddechla a obrátila oči k nebi s prosbou o trpělivost. Pak se napřímila a zaútočila na mne s vervou prokurátorky.

"Tak teď, pane kapitán! Vy souhlasíte, že můj dům nejlepší pro obranu?"

"Ano, jenže..."

"A že vaši vojáci tam na dobrém místě k boji?"

"No, jenže..."

"A že moje dívky pro vojáky čistější než špindíry amatérky v ubikacích?"

"To možná, ale..."

"Tak proč vy nenecháte moje dívky a vaše vojáky užívat spolu celou noc štěstí?"

"Protože ... protože ... protože to se zkrátka nedělá!"

Spráskla rukama a doporučila mě do přízně boží.

"Protože ... to ... se ... zkrátka ... nedělá!" Vyrážela ta slova zuřivě s doprovodem pěstních výpadů. "Italové ... ty mají rozum ... Němci... S nimi se dá dohodnout... Ale panebože!... Angličani!!" Hlas jí stoupl ve zklamání kvil internacionálního zoufalství a vyrazila z kanceláře.

Pokoušelo mě to umístit na její střechu kulometné družstvo, ale nepřišel jsem na nikoho, komu bych mohl důvěřovat. Spokojil jsem se tedy prozatím s tím, že jsem dal sledovat pianistu Iliu.

Dva hlavní politické trny v patě pro mne byli Agro a Spiliu, dva černí drobní muži s tvrdými očima, kteří vedli místní sekretariát komunistické strany ve Vysoké ulici 27. Byli rozhodnuti vyprovokovat krvežíznivé Brity k projevům tyranie, kterých by bylo možno využít jako záminky k porušení příměří. A my měli pod trestem smrti nařízeno chovat se k místnímu obyvatelstvu co nejlíbezněji a rozhodně jsme nestáli o to, aby se splnila Švédova proctví.

Nejdřív zorganizovali procesí s rakvemi zahalenými britskými vlajkami, obcházející kolem a kolem našeho hlavního stanu, malovali na zdi urážlivé řecké nápisy o Winstonu Churchillovi a konali každý večer na hlavním náměstí tábory lidu pod heslem Pryč s Angličany! Hluboce je sklíčovalo, když jsme na tyhle jejich zábavy pohlíželi s úsměvnou blahosklonností, a nechali jich docela, když jim jednou v noci vnikli na sekretariát nezjištění lupiči a ukradli jim všechny rakve, vlajky, barvy, štetky i megafony, kterých používali k hecování.

Když se Agro a Spiliu usnesli, že snaha vyprovokovat nás k násilným činům ve vzplanutí vášně nemá žádnou budoucnost, uchýlili se ke studené vyčerpávající válce, ve které jejich hlavní taktikou byly věčné deputace. Každé ráno přesně v devět hodin čekala na mém úředním prahu nějaká uražená organizace. V řeckých deputacích je věcí ctí, aby každý jejich člen individuálně vystoupil. U lidí, jejichž schopnosti diskutovat o politické vědě se vyrovná jenom jejich neschopnost uplatnit ji v praxi, zabraly tyhle individuální promluvy spoustu času. Než taková kompletní deputace přednesla své vášnivé stížnosti a než jsem na ně diplomaticky a mírumilovně odpověděl, trvalo zřídka méně než hodinu. A když delegace odcházela, čekala vždycky už jiná, aby ji vystřídala - Výbor zaměstnanců městských prádelen a metařů protestoval, že Britové nevydávají zdarma košťata, jako to dělali Němci, potom si stěžoval Svaz spojených kovotepců, že nemají žádný kov na tepání, Sdružení mladých manželek projevilo nespokojenost s kvalitou zdarma přidělovaného sušeného mléka a s potížemi, které jim zhoršená kvalita působí při prodeji zmíněného artiklu na černém trhu, Národní společenství číšníků a kavárenských zaměstnanců požadovalo více paliva, aby šla elektřina celou noc, Liga socialistické mládeže předvedla jistého plně placeného soudruha, který byl od roajalistů oholen a obarven na modro, a zástupkyně Svazu atických matek, dovolávající se Boha, přivedly několik krásných dcer, o nichž tvrdily, že je Britové nedávno osvobodili od břemene panenství.

Třebaže členové deputací se mi měnili před očima, jak přicházela jedna za druhou, dvě konstanty zůstávaly - Agro a Spiliu. Uvedli každou skupinu, odřekli si ji v černých notýscích a zůstali v pozadí, diskrétně sledující stranickou linii a zajišťující, aby každý řečník vyplnil přidělený čas. Zřejmě zamýšleli zahrnovat mě peticemi tak dlouho, až mi konečně dojde trpělivost a zamítnu nějakou oprávněnou žádost, vykopu někoho ze dveří a ze schodů, odmítnu výslovně přijímat další delegace nebo se dopustím podobné násilnosti, což Brity ukáže v jejich pravé podobě fašistických šakalů, reakčních hyen a imperialistických upírů.

Přijímal jsem delegace společně se seržantem Transomem. Měl jsem za to, že dvoučlenný výbor předvede britskou demokracii v praxi a ochrání mě před jakýmkoli nařčením, že se v Dolii pokouším nastolit diktaturu. Měl jsem také pocit,

že zkušenost v politickém vyjednávání seržantovi pomůže při jeho potenciálním vývoji v důstojnický kádr. Zpočátku jsme svým výřečným návštěvníkům naslouchali s trpělivostí Joba a laskavostí pana Pickwicka. První den ustavičného diplomatického jednání nám trpělivost vydržela až do konce, kdy jsme se pořád ještě strnule usmívali; druhý den nám zlatousta řecká výmluvnost drásala uši jako celé sídliště zrezavělých vran, a česnekem prosycená atmosféra nám brala dech; a koncem třetího dne se Agro a Spiliu blížili k vítězství. Naše otcovské úsměvy se změnilly v něco jako v rozšklebené pasti na myši. Naším vzorem se stával Simon Legree, krutý otrokář z Chaloupky strýčka Torna, a začínali jsme chápat Hitlera.

V polovině čtvrtého dopoledne seržantu Transomovi konečně povolily nervy. Po odchodu výboru Helénské společnosti mistrů pekařských a cukrářských, kteří sedmdesát minut požadovali, aby cukr na polevy byl dopravován přednostně před všemi britskými konvojí, praštil seržant Transom tužkou a nadával nepřetržitě půl druhé minuty.

"... a jestli tyhle dva modrovousové s úskočnejma vočima přivedou těmadle dvěma ještě jednu delegaci, popadnu ty dva parchanty za flígr a vyrazím s nima vokno!"

V srdci jsem s ním souhlasil, ale jako důstojník a místní vojenský velitel jsem si ovšem nemohl dovolit přestat se ovládat.

"Klid seržante," řekl jsem mu. "Nesmíme ztrácet nervy. Stačí jediný projev násilí z naší strany a může být po příměří. Mír v Řecku za našich časů spočívá na našich bedrech."

"Třeba v Řecku vo žádnéj mír ani nestojej. Čtyřicet let tady žádnéj neměli. Ještě jedno vodpoledne jako včera a můžou mě vodstěhovat do cvokárny!"

"A já budu potřebovat nový hrtan," řekl Spiros chraptivě ztrhaným hlasem jako nějaký biskup, kázající na prérii.

Ale Agro a Spiliu už uváděli další delegaci.

"Hlavu vzhůru, chlapi!" zašeptal jsem. "Nikdy neprojevujte slabost před nepřítelem!"

Seržant Transom seděl a něco si výhružně mumlal, zatímco Starobylý řád výrobců olivového oleje sáhodlouze vykládal o škodách, které britská střelba napáchala na sklizni oliv, o důvěrnostech, které si vojín Drogue dovolil k jistě jejich pracovníci nakloněné nad liseň, a o poklesu jejich přemrštěných místních zisků následkem dumpingových cen rojalistického oleje, dováženého do Dolie ze zázemí. Po pětáctyřiceti minutách přehnané artikulace požádali, abychom vydali vojenský edikt, který by zakazoval prodávat v Dolii olivový olej komukoli přespolečnému.

"Ačkoli vláda Jeho Veličenstva touží udělat všechno, co je v jejich silách, aby pomohla Starobylému řádu výrobců olivového oleje v Dolii," řekl jsem, "a třebaže rozhodně odsuzuje sexuální nevázanosti, které si vojín Drogue dovolil k jedné věrné člence vašeho řádu, obávám se, že se nemůže podílet na žádném hospodářském opatření toho rázu, jaké navrhuje. Bylo by to hrubě nespravedlivé k obyvatelům okolních vesnic. Kde mají prodávat svůj olej, jestliže ne na trhu v Dolii?"

Vylučovat vesničany za účelem udržení vašich vysokých cen by odporovalo všem britským zásadám poctivé hry.

Takhle se prostě kriket nehraje."

V delegaci se rozhostilo tázavé mlčení. Dívali se nechápavě jeden na druhého.

"Kri-ket," pípl někdo dvojslabičně.

"Kri-ket," zamumlali všichni a rozehráli to slovo jako kastaněty. "Kri-ket... kri-ket."

Snad to rozeznělo nějakou ozvěnu v paměti Dolianů; nějaký obchodní cestující jim třeba kdysi v taverně vykládal o hráčích kriketu na Korfu.

"Kri-ket," opakovala sexuálně vyspělá lisovačka oleje v blankytných šatech. "Co je to prosím kri-ket?"

Vycítil jsem příležitost přejít z obrany do protiútoky. Využil jsem jí bystře jako Porcie v Benátském kupci a oplatil jim jejich vlastní mincí.

"Kriket," spustil jsem, "je anglická hra, kterou hrají dvě mužstva po jedenácti hráčích. Hraje se na házečí dráze dlouhé dvacet metrů. Na každém jejím konci stojí tři tyčky osmašedesát centimetrů vysoké a vzdálené dvacet centimetrů od sebe. Každé ty tři tyčky tvoří branku. Kriket se hraje pálkou a míčem. Pálka je jako na jedné straně zploštělý kyj a nesmí být širší než deset a půl centimetru a delší než devadesát šest centimetrů. Míč je asi tak velký jako pomeranč, váží mezi sto padesáti pěti a sto šedesáti třemi gramy a povrch má z červené kůže. Kapitáni obou mužstev losují, aby rozhodli, která strana bude odbíjet jako první. Hra se zahájí tak, že dva hráči odbíjejí strany stojí s pálkami před oběma brankami. Druhé mužstvo útočí a devět jeho hráčů se rozeřádí v poli. Zbývající dva jsou házeč a brankář a zaujmou místa za oběma brankami. Házeč pak hází míčem od své branky na druhou branku. Jestliže její tyčky srazí, je odbíječ vyražen. Odbíječ brání pálkou svou branku před míčem. Odráží míč do pole a devět hráčů v poli se ho pak snaží chytit. Odbíjejí se mezitím mohou pokusit vyměnit si přeběhem místa před brankami a získat tím body ..."

Pětáctičet minut jsem je se Spirosovou pomocí udržel tak zticha, že nemohli říci ani alfa, a probral jsem s nimi pravidla našeho národního rituálu, povinnosti rozhodčích, rozmístění hráčů v poli, základní taktiku a všeobecnou etiketu na hřišti i mimo hřiště. Agro v pozadí horečně šeptal, ale než se zmohl k protiútoky, jedna stará paní se přihlásila s otázkou.

"Kri-ket, kri-ket," zakvokala. "Ten jeden hráč je sám ze hry. Jak to?"

Poskytl jsem jim dalších patnáct minut odborné terminologie, a mystérium funkcí obou kluzáčů i obou číhačů je tak zaujalo, že odešli bez další zmínky o konkurenčních výrobcích oleje. Jejich jemně povrzávající udivený šepot "kri-ket... kri-ket" odševalil ulici jako sbor cikád na výletě.

Jako další deputace přišlo čtrnáct členů Federace malířů pokojů. Jejich mluvčí třímal jako odznak svého úřadu malířskou štětku a požadoval, aby vojenský transport přivezl zásoby vápna z opuštěného vládního skladiště. Bez okolků a bez servítka jsem mu hodil udici.

"To bohužel nepůjde. Takhle se prostě kriket nehraje."

"Kriket?" opakoval a podrbal se štětkou ve vousích. "Co je prosím kri-ket?"

"Kri-ket," drmolil jsem jako průvodce turistů, "je hra mezi dvěma mužstvy po jedenácti hráčích. Hraje se na házecí dráze dlouhé dvacet metrů mezi dvěma brankami ze tří tyček osmašedesát centimetrů vysokých a vzdálených dvacet centimetrů od sebe. Kriket se hraje pálkou..."

Při téhle repríze jsem už měl fakta urovnaná a držel jsem jim jednotvárně plných pětáctyřicet minut přednášku, zatímco přede mnou stáli a střídavě otvírali a zavírali ústa jako handicapované zlaté rybičky. Seržantovi Transomovi to ohromně zvedlo náladu, ujal se slova sám a dobrých dvacet minut vykládal o způsobu bodování a analyzoval vědecky metodu házení. Než Agro a Spiliu dostali malíře pokojů ven, tlačily se už na schodech další tři delegace, o hodinu zpožděné, a vzpurně řečily.

Jako příští přišel na řadu Svaz dopravců a speditérů, kteří si stěžovali, že je vojenští šoféři připravují o obchody.

"To by vůbec nebylo fér," řekl jsem. "Tak se kriket nehraje."

Oba pořadatelé zuřivě zasyčeli a nikdo se nezeptal, co to ten kri-ket je.

"Kdyby to naši šoféři dělali," pokračoval jsem, "nebyla by to rozhodně poctivá hra."

"Jaká hra?" zeptal se jeden zmatený mechanik.

"Kriket!" vyrazil jsem pohotově. "To je hra, kterou hrají dvě mužstva po jedenácti hráčích. Hraje se na házecí dráze dlouhé dvacet metrů mezi dvěma brankami ze tří tyček osmašedesát centimetrů vysokých a vzdálených dvacet centimetrů od sebe..."

Opakoval jsem jim celou přednášku, hodinu a čtvrt vysoké kriketové vědy, a když jsem se dostal k rozdílům mezi odstavením, vyražením, chycením a doběhnutím odbíječe, vyvlekli je jejich dva organizátoři násilím.

Tím taky skončily úřední hodiny a další deputace musely počkat do zítřka. Přes noc byly náležitě zpracovány, a když ráno nastoupil Dolijský dělnický pěvecký kroužek, všichni drželi ostražitě jazyk za zuby. Zkoušel jsem to na ně s kriketem i s poctivou hrou, ale nikdo mi na to neskočil.

"Když se britští vojáci můžou v sobotu večer opíjet a zpívat," zeptal se hluboký bas, "proč nemůže řecký lid pochodovat v neděli večer po náměstí a zpívat Rudý prapor?"

"Tudle teda," řekl seržant Transom, "je vopravdu záludná otázka. Hotová faleš."

"Fa-leš? Co je prosím fa-leš?"

"Záludnej míč v kriketu. A kriket je hra, kterou hrajou dvě mužstva po jedenácti hráčích na házecí dráze, dlouhý..."

Odíkal jim celou lekci a já přidal několik historických poznámek o vynikajících hráčích kriketu, než jsme je propustili.

Příští várku jsem nachytl za necelou minutu prohlášením, že jejich argument mě zastihl v postavení s nohou před.

"S nohou před čím, prosím?"

"Před brankou. Jako při kriketu, což je hra mezi dvěma mužstvy po jedenácti hráčích..."

Oba komisaři vyčerpaně vodili dál čerstvé deputace, ale ať to hráli jak hráli, nakonec jsme se vždycky dostali ke kriketu.

Jestliže žadatelé vzdorovali mým známým gambitům, nalákali jsme jejich zvědavost na nové - vhodnými zmínkami o přebězích na házecí dráze nebo o rozdílu mezi zadákem a zadním hlídačem.

Zrovna před svačinou tohoto druhého odpoledne mé sportovní instruktáže Agro a Spiliu hodili ručník do ringu.

Vyslechli náš monolog po jedenácté a prostě už nemohli dál.

Dorazila je patně i moje nedbalá nonšalance, s jakou jsem přednesl poslední tři lekce, taky se rozneslo, že v mé kanceláři neuslyší nikdo nic jiného než hotovou kriketovou Iliadu, takže už do svých deputací nikoho nenaverbovali.

Učili jsme ten večer po svém triumfu hrát Spirose zelenou louku, když za námi vtrhl zároveň Švéd i madam.

"Dneska to bude!" burácel Švéd. "Viděl jsem je houfovat se v horách. Tisíce a tisíce s kanóny a puškami a s nabroušenými kudlami! Dneska v noci určitě přijdou podřezat všem krky!"

"Má pravdu, pane kapitán!" vřeštěla madam. "Ten Iliu, co mi hraje piáno, byl dnes navštívit jeho bratra Tasos, a ten mu pověděl, ať dnes nechodí na ulici, protože ELAS přijde zabít Angličany!"

Spiros vzhlédl od svých karet. "Nikdo se nemusí bát," prohlásil. "Ať ELAS přijdou! Promluvíme si s nimi. Ještě rádi se vrátí zpátky do hor. Pan poručík Goodbody jim poví, co je kri-ket."

"Kri-ket?" opakoval Švéd. "Co je to kri-ket?"

"Kri-ket," spustil Spiros, "je anglická hra mezi dvěma mužstvy po jedenácti hráčích. Hraje se na házecí dráze..."

Nikdy jsem nezjistil, jestli Iliu oddily ELAS varoval i před přednáškou o kriketu, která by je mohla čekat. Ale fakt je, že té noci nepřišly, a za týden jsme dostali rozkaz, abychom se vrátili tryskem do Atén. Když jsme vyjízděli z Dolie, na náměstí stavěli kriketové branky z olivových větví. Dělnický pěvecký kroužek hrál v poli, Agro a Spiliu dělali rozhodčí a první odbíječi Spojené odborářské jedenáctky se oháněli na jedné straně zploštělými herkulovskými kyji, které však zřejmě nebyly širší než deset a půl centimetru a delší než devadesát šest centimetrů.

Což jenom dokázalo, jak jsem zdůraznil seržantovi Transomovi že britská armáda má nakonec vždycky pravdu. Náš opakovací rekreační výcvik v kriketu na horoucí skále sektoru F 27 přece jen nebyl žádným bláznivým vojenským marněním času.

KAPITOLA SEDMNÁCTÁ

Vyhrát bitvu či prohrát ji znamená tříbení lidské inteligence a lidské vůle ... Generál, který vypracoval plán úspěšné bitvy, bude věřit, že hlavní příčinou úspěchu byl právě jeho plán; kdežto velitel roty a jeho vojáci, kteří celý den bojovali, zůstanou přesvědčeni, že právě oni přiklonili váhy k vítězství ... Svědectví obou může být tak věrné, jak to jen lidská mysl dokáže, a přece nebude dokonale pravdivé ...

Eric Linklater

Kampaň v Itálii

Mír a nezaměstnanost nebyly nikdy mušketýrským údělem a v Aténách nás přivítali oznámením, že divize odjíždí do Francie. Nalodovali jsme se v Pireu a zase jsme podstoupili rituální torturu, zakotvenou v předpisech o transportu vojsk.

Napochodovali jsme, obtíženi jako prchající kleptomaniaci, k určenému doku, ve kterém samozřejmě vůbec žádná loď nebyla. Když jsme si odstáli obvyklou hodinu v dešti, řekli nám, abychom šli o kilometr dál na druhý konec přístavu. Tam nás nahnali jako ovce na nějakou loď a nutili nás namáhavě slézt se všemi zavazadly do podpalubí. Jako zkušební absolventi námořních transportů, obeznámení s patřičnými zvyklostmi, jsme nicméně vyčkali na palubě na další nevyhnutelný tah. Došlo k němu, zcela v duchu tradice, za pětadvacet minut... Byli jsme omylem na jiné lodi, totiž na Otrantu, zatímco jsme měli být na Orontu, který teď čekal u mola asi dvě stě kroků od místa, kde jsme začali.

Navlékli jsme si tedy znovu torny a pytle, pokrývky a pušky, a pak nás hnali jako stádo dobytka zpátky přes přístav. Vylezli jsme po visutých můstcích na palubu Oronta, poháněni nalodovacími důstojníky ve zbrusu nových uniformách. Rota postupovala husím pochodem podle barevných šipek, vedoucích nás k palubě D 14, dolů po schodech, nahoru po žebřících a bludištěm klikaticích se kovových chodbiček, zkonstruovaných pro průchod vyhublých liliputánů. Šipky nás v souladu s předpisy o transportu vojsk zavedly na celkovou túru po lodních útrokách a umožnily nám zhlédnout tak pozoruhodná místa jako lodní kuchyni, marodku a strojírnou. K palubě D 14 jsme se ovšem za celou tu cestu ani nepřiblížili, ale vrátili jsme se zcela přirozeně přesně na to místo paluby, odkud jsme vyrazili.

Poněvadž jsme byli staří znalci nalodovacího protokolu, nijak nás to nerozrušilo, a vydali jsme se do podsvětního podpalubí ještě jednou, ale tentokrát jsme se na každém rozcestí pustili právě opačným směrem, než jak nám doporučovaly šipky. Náš kolový tanec ozbrojených kulí rachotil jako unavená ocvočkovaná stonožka sem a tam červeně označenými tunely, až hlava stonožky v patřičné době dorazila ke vchodu na palubu D 14. Paluba byla podle všeho očekávání už nacpaná jinými vojáky. Jako obyčejně to byli skotští horalé. Nikdy za celou válku se mušketýři nedostali na svou přidělenou palubu, aby nenašli každé visuté lůžko, každý stůl a lavici plné nasupených Skotů s huňatým obočím.

Právě v tomhle okamžiku začínali mušketýři při každém nalodování vždycky bečet. Začínali s tím ti, kdo první zpozorovali obsazenou palubu, a poslali tak dozadu zprávu, že jsou na lodi opět bez domova. "Bé ... bé ... béé ... bé... béé... bé!" Naříkavé bečení tenorem, basem, altem i fistulí se neslo jako štafeta nekonečným řetězem podvedených mužů, kteří se tlačili v chodbičkách a krčili se v přemostěných ocelových stokách, zubožení, bezmocní a obtíženi jako vánoční stromky v uniformách. "Bé ... bé ... béé ... bé ... bé!" Voják tak vyjadřoval svůj konečný soud nad tím, kdo ho svou neschopností dostal do téhle situace... Když s námi jako s ovce nakládají, budeme jako ovce protestovat... Ten stupidní zvuk vyjadřoval pohrdání, vymykající se výmluvnosti slov, a jakmile byl jednou vyprovokován, šířil se všemi lodními tepnami a vlasečnicemi, opakován jako ozvěna těmi, kdo stáli v jiné části lodních útrok ve stejné situaci, i těmi většími šťastlivci, kteří už byli uklizení do pohodlí srovnatelného s přečpanou věžeňskou celou, kde lidé hynou zadušením.

"Bé... bé... bé... bé... béé!"

Během celého toho ponurého procesu, kdy musel každý udělat čelem vzad a soukat se jako nit zpátky, kudy jsme přišli, opovrživé bečení pokračovalo, odsuzovalo beze slov a dohánělo lodní důstojníky k pěnivému šílenství.

"Zarazte sakra svým vojákům ten kravál!" supěl plukovník s fialovým obličejem, který na lodi velel transportům.

"Rozkažte jim, ať s tím bečením okamžitě přestanou!"

"Rozkaz jim to bohužel sotva zarazí," odpověděl major Arkdust. "Ty může zarazit jenom jedna věc."

"A co sakra?"

"Ukažte jim prázdnou palubu. To pomůže vždycky."

A tak nás znovu vodili napravo a nalevo a tam a zase ven a kolem dokola, až jsme nakonec našli volnou palubu.

Obrovský náklad ovcí byl tentam, mušketýři už nebečeli.

Náležitě jsme si odbyli rituál lidského řetězu, při kterém pušky a torny putují z ruky do ruky o sto mužů dál a dolů, do špíny nahromaděné na dně lodi, aby tam netečně ležely až do druhého dne, kdy se přijde na to, že tam nepatřily, a kdy se dá zorganizovat opravdu složitá hra na tichou balíkovou poštu, aby se náležitě přemístily. Až se to nakonec podaří, budeme se samozřejmě blížit k cíli plavby a všechna bagáž, s příhodně orvanými jménovkami, se bude muset po lidském běžícím pásu poslat zase nahoru.

Můj pohár hořkosti přetekl, když jsme konečně vypluli a kapitán Tablet mě pro příštích čtyřadvacet hodin určil za lodního dozorceho důstojníka. K mým povinnostem patřilo zajistit, aby příslušníci pozemní armády vyklidili do půlnoci všechny paluby a všechno v khaki aby bylo do té doby za katrem v podpalubí. Vojáci, otrávení spoluprací námořníků, byli naštěstí jenom rádi, že mohou zalehnout. Ale i když můj půlnoční úkol byl snadný, přinesl mi jeden z nejtěživějších zážitků celé mé vojenské dráhy.

Našel jsem jenom jednoho nočního ptáka, nataženého na lehátku na důstojnické opalovací palubě. Měl na sobě nějakou zvláštní kazajku z bledé kůže a jeho hodnost nebylo vidět. V ruce mu visela sklenice, vedle něho stála skomírající láhev ginu a džbán vody.

"Dozorčí důstojník," řekl jsem. "Je čas jít spát."

"Posaďte se, dozorečí důstojníku!" vyzval mě, majestátně se rozmáchl sklenicí a polil mi alkoholem boty. "Jenom vy a já a král David na měsíci. Napijte se!"

Zaváhal jsem v rozpácích, co dělat. Mluvil autoritativním tónem. Jeho hodnost jsem neviděl. On moji vidět mohl a zřejmě ho nijak zvlášť nepolekalo, že jsem poručík s plným platem. Vypadal na málo přes třicet, byl hubený a šlachovitý a husté vlasy mu předčasně zešedivěly.

"Posaďte se, dozorčí důstojníku!" opakoval. "Nikdo se to nedoví. Napíšu vám pár řádků pro krále. Napijte se!"
Posadil jsem se.

"Mušketýr, co?" řekl. "Jeden z těch ochotných tahounů. Vykořisťovaný tradicí. Měli by vás chudáky mizerný taky už jednou nechat odpočinout."

"Mušketýři," odpověděl jsem, "slouží vždycky, když je král a vlast potřebují!"

"To právě říkám. Vykořisťování tradicí. Tu frázi jste se napapouškoval v kasárnách u pluku. Nalejou vám hlavu plnou keců jako jezuiti dětem v nedělní škole. Tak z vás nadělají vojáky do první linie. Tak vás ženou s vypjatou hrudí proti kanonům. To nejhorší, co člověk může ve válce udělat, kamaráde, je dát se k útvaru se slavnou bojovou tradicí."

"Jsem hrdý, že jsem mušketýr," odpověděl jsem chladně.

"Možná, ale taky jste moula. Jen si to spočítejte! Afrika, Itálie, Řecko a teď Francie. Dobré útvary jsou vždycky bity. Snaživé mouly na vojně vždycky vykořistí. Kdybyste se byl upíchl v nějaké pěkné nevýkonné a nevýznamné jednotce, hlídal byste teď někde v Káhiře pacifisty nebo v Persii naftovody a bylo by vám hej. Místo toho teď budete šturmovat přes Rýn. Do zbraně a do toho, chlapci! Jednají s vámi jako s domorodými žoldněři v Indii... Vidíte ten kopec s těmi kanóny?"

Vezměte ho ztečí, to jste chlapíci, ať třeba pojedete! ... Japonsko ... To je vaše příští štace. Sotva to bude v Evropě hotovo, všichni ochotní tahouni naklušou proti Japonsku...

No, napijte se na zdraví všech ochotných tahounů! ..." Nalil do své sklenice a podával mi ji.

"Ne děkuji. Ve službě nepiji."

"Oho! Seriózní mušketýr!" Vypil sklenici sám. "Nikdy neberte válku moc seriózně. To je ta potíž s árijci. Pořád ještě berou válku seriózně. Jediný národ, který o válce opravdu něco ví, jsou Italové. Válčili vědecky už v dobách, kdy my jsme si ještě malovali prdele na modro a Teutoni ještě obcovali s opicemi. Italové válku poznali. A vyrostli z ní. Prokoukli ji. Jsou to jediní praví realisti, co vědí, jak si ve válce počínat... Sotva do ní spadnete, hned z ní zase vypadnou... Vrátit se k důležitým věcem života, jako je víno a Verdi a přítulné panny. Nechat mlácení a trmácení těm, kdo ještě nejsou dost civilizovaní, aby na to kašlali..."

"Ale kdybychom to byli udělali," namítl jsem, "Němci by nás porazili, a to ..."

"Němci by nás byli porazili už dávno," vpadl mi do řeči, "kdybychom neměli to z pekla štěstí, že mají Hitlera na svoji straně. Jenom to, že Adolfek v jednom kuse buzeruje svoje generály, nás zachraňuje před trestem za fušerství těch našich ... Co je největší bitva, která právě teď probíhá ve Francii?"

"Ehm ... bitva o Reichswald?"

"Chyba ... Bitva mezi Montgomerym a Bradleyem. O historický titul Muž, který vyhrál válku. Kdyby vynaložili na překonání skopčáků tolik času, kolik ho vynakládají, aby přechytračili jeden druhého, byli jsme teď už všichni v Berlíně. Chudák starej Eisenhower si ani o víkendů nezahraje v klidu golf, aby ho neodvolali a nemusel je roztrhávat od sebe. Při bitvě v Ardenách se tak rozpálili, že si to div osobně nerozdali na pěsti. Kdyby byl měl Runstedt dost filipa, aby mezi nimi rychle ucuk, byli by si vjeli do vlasů a vyřídili si to hned na místě, hlava nehlava ... Generálové! ... Fuj! ..." Metaforicky si odplivl. "Samá honba za prestiží! ... Megalomanie! ... Zaplat'pánbůh za Hitlera!"

Rozkazy pro dozorčího důstojníka mi neposkytly žádné vodítko, jak se zachovat k defetistickým řečem na širém moři, ale cítil jsem povinnost zastat se našich chrabrých generálů.

"To přeháníte," řekl jsem. "Naši generálové jsou vzácní a odpovědní lidé. Někdo musí mít odvahu dělat osudová rozhodnutí. Někdo musí dělat chyby ..."

"Svatá pravda, chlapče," skočil mi do řeči, "ale nemá právo dělat si z omylů živobyť. Viděl jste, jak bombardovali opatství v Cassinu?"

"Viděl."

"To máte příklad. Čtvrtý indický pluk tam byl nahoře na Hadím hřebeni s rozkazem vyrazit hned po bombardování k útoku. Určili k tomu datum. Určili hodinu. A řekli to Čtvrtému indickému ... Jenže pak se rozhodli bombardovat o den dřív... Na klášter shazovali letáky, aby oznámili mmichům, kdy to na ně spustí... Oznámili to Italům, oznámili to Němcům, oznámili to generálům ... oznámili to kdekomu, jenom ne Čtvrtému indickému pluku nahoře na hřebeni. A tak se mládenci poprvé dověděli o tom postrčení kalendáře, když pumy začaly padat na ně místo na Cassino. Před tím je nezachránil ani Hitler."

Nalil si při té vzpomínce další gin a lokl si, aby se vzpamatoval.

"Ale měli aspoň to štěstí, že letectvo fungovalo normálně a shodilo obvyklou kvótu pum mimo bezprostřední cílovou oblast. Bůh ví, jestli zasáhli nějaké Němce v Cassinu, ale rozmlátili Venafro, pětadvacet kilometrů odtamtud, a odepsali sto čtyřicet civilistů. Pokropili hlavní stan Osmé armády, což nebylo tak špatné, bombardovali naše vlastní dělostřelecké pozice a zabili čtyřiačtyřicet kanonýrů a vyhodili do povětří marokánský lazaret, kde zařvalo čtyřicet pacientů ... Až se to bude po válce sčítat, počítám, že spojenecké letectvo shodilo sakra víc pum na nás než na nepřítele."

"To jste ale vážně nespravedlivý," namítl jsem.

"Neříkejte!" Uraženě se napřímil, zapotácel se a vylil mi další gin na boty.

"A co Suk-el-Arba? ... Bůhvíjak daleko za frontou a rozmlácená bombardáky, co měly provést nálet na Kasserinu. Tentokrát sto padesát kilometrů od cíle a Eisenhower zaplatil padesát tisíc liber odškodného... A pamatujete se na ty žluté identifikační trojúhelníky? Taky jste je měli, ne? V severní Africe, uvázané pod bradou jako slintáčky. Říkali vám, abyste při objevení spojeneckého letadla podrželi cípy trojúhelníku na délku paží před sebe. A co se stalo, když jste to někdy udělali?" Namířil na mne žalující ukazováček. "Co se stalo, když jste stáli jako mouchysněztesimě s tím svým žlutým slintáčkem pod bradou? To mi řekněte, kamaráde!"

"Naprali to do nás z kulometů," přiznal jsem. "Ale to byl jen ojedinelý omyl..."

"Zrovna jako já. Bůh sám ví, kolik chudáků pitomejch důvěřivejch se shledalo se Stvořitelem, když tak stáli vprostředku silnice a ukazovali ty žluté fangličky. Hodily se jen na jedno. Na podprsенky k bikinkám pro sestry ze špitálů. A to ještě barva ve slané vodě pouštěla, takže jim barvila poprsí na jasně žluto. Ke všemu byla nesmazatelná a vůbec nešla umejt. Ví to, protože můj bratr Conrad si jednu takovou severoafrickou žlutoprsatou špitální sestru vzal před rokem za ženu a pořád ještě při probuzení neví, jestli není v hořejším patře čínského bordelu ... Znáte mého bratra Conrada?"

"Ne," řekl jsem. "Neměli byste už radši jít spát, je půl jedné."

"Musím vám povědět o svém bratru Conradovi. Ještě skleničku, ještě slovíčko..." Byl už opilý, jak zákon káže, ale jazyk mu ani nezaškobrtl. "Můj bratr Conrad vyhrál bitvu u Alamejnu. A teď mi řekněte, pane mušketýře, co to byl Alamejn?"

"Alamejn," odpověděl jsem trpělivě, "byl místem slavného vítězství."

"Alamejn," namířil lahví s ginem jako kanónem, "bylo kolosální šlápnutí vedle!"

"Nesmysl. Vždyť jsme tam velkolepě zvítězili!"

"Kolosální šlápnutí vedle. Od začátku až do konce. Jenomže dobrotivý Všemohoucí bůh bitev, křesťanský monopol našeho britského bafuňářstva, ráčil zasáhnout rukou, kterou chrání bloudící dítko a ožralé námořníky, a štěstí nás z toho dostal. On a můj bratr Conrad ... Conrad má za ušima. Hrál důležitou úlohu ve štábu v Káhiře. Nikdy z Káhiry nevytáh paty kvůli svým mapám. Měl celé skladiště větší než Buckinghamský palác plné map. Stovek a tisíců map celé Afriky. Ať se v černém světadílu šustlo co šustlo, bratra Conrada to nikdy nemohlo překvapit. Kdybyste chtěl v Afričtí bojovat, kde by vás napadlo, porazit Búry u Bloemfonteinu nebo zvítězit nad kanibaly v Kongu, stačilo říci bratrovi Conradovi a v minutě vám dodal potřebné mapy. Měl také báječný zakládací systém, jak se v těch všech mapách vyznat, zvláště když se číslování po každých sto listech opakovalo. A protože polovička map pouště jsou prázdné listy, byl to kumšt poznat, jak vybrat vždycky správnou polokouli. Conrad v tom byl hotový zázrak a nikdy neudělal botu až do bitvy u Alamejnu. Když Montgomery odvolal svůj plán na ústup do Palestiny a rozhodl se prorazit, Conrad měl nervy ve strašném stavu, a do toho hlavní stan Osmé armády požádal o ty mapy. Conrad se sesypal a sáhl do špatného fochu. Poslal jim listy se správnými čísly, ale z nesprávné série, asi o sto listů dál na jih. Přišel sice na tu chybu o čtrnáct dní později při inventuře, ale bitva se zatím už strhla a nedalo se už nic dělat."

"Snad mi nechcete vykládat," řekl jsem, "že Montgomery u Alamejnu bojoval podle špatných map?"

Napřimil se s opileckou důstojností.

"Můj bratr Conrad mu je poslal. Na polovičce z nich nebylo vůbec nic než písečná plošina a jedna kontura. Jedna vrstevnice pro zpeštění té pětadesátikilometrové roviny a trochu šrafování u Qattarské prolákliny. Tak si tedy ve štábu vyznačili výchozí linie a osy postupu a rozhraní jednotek a bojovali ostošest tu svou inkoustovou bitvu na mapách od Conrada. Zatímco vojáci se rvali v písčinách u El Alamejnu, hlavní stan Osmé armády vedl svou papírovou bitvu o patnáct set kilometrů dál na jih na holém kusu pouště v dolní Libyi, nějakých tři sta kilometrů severozápadně od Chartúmu."

"Ale stejně," namítl jsem rychle, "stejně jsme tu bitvu vyhráli."

"Můj bratr Conrad ji vyhrál. Kdyby jim byl poslal správné mapy, byli by ji nejspíš prošvihli. Zjistili by, kde vojáci opravdu jsou, a byli by se jim do toho pletli. Taky to nakonec ocenili, chápete, protože bratrovi Conradovi dali metál. Dali mu Řád britského impéria za vynikající vydávání map v Káhiře. A metály přece člověk nedostává zadarmo, co?"

"To se ví, že ne," řekl jsem.

"Vy, kamaráde, dostáváte metály za to, že taháte kaštany z ohně místo generálů. Metály se udělují v přímém poměru k velikosti průšvihů, které zavíní vyšší velení. Nemůžete bojovat proti nemožné situaci, dokud nějaký zatracený bafuňář neprojeví dostatečnou neschopnost, aby vás do takové nemožné situace dostal. Nemůžete se bránit do posledního muže a do posledního výstřelu, dokud nějaký génius s červenými výložkami neprohraje bitvu a nenechá vás ve štychu ... Čím větší průšvih, tím víc metálů. Počet plack rozdávaných po akci roste úměrně k počtu ztrát na bojišti. Vynášíme vyznamenané živé, abychom nemuseli myslet na padlé. Soustředíme pozornost na chrabrost těch, kdo zůstanou naživu, abychom zapomněli na generálskou neschopnost, která zavínala ztráty ... Dneska máme deset tisíc padlých, pane! Kapely hrajte! Rozhazujte válečné kříže! A mě udělejte polním maršálem!"

Naklonil láhev a nalil si zbytek ginu do sklenice.

"Metály ..." řekl a div nepřevrhl lehátko. "Víte, co jediné vám nesmí chybět, abyste hrabal metály?"

"Odvaha?"

"Zase chyba! Pořád jste vedle, pane mušketýře. Odvahy je kolem habaděj. Spousty troubu moc pitomých na to, aby se kryli. Spousty troubu bez představitosti, moc zblblých na to, aby si uvědomili nebezpečí, moc tupých na to, aby vzali nohy na ramena. Spousty troubu, napůl magorů a napůl hovad, co neumějí nic jiného než sklonit rohy a hnát útokem ... Jenom za statečnost se metály nedostávají! Hrdinů se najdou každý den tisíce, ale kdo není opěvován, nesklízí vavříny ... když někdo vaše zásluhy nevybubnuje, nečekají vás věnce. A největší metály nejsou pro největší hrdiny ... Jsou pro ty, kdo mají nejlepší hlášení..."

Hlášení, stará vojna, hlášení dělá hrdiny, hlášení vynáší placky...

Nejsi zbabělec - máš dobré hlášení - dostaneš metál!"

Uhodil se do prsou jako Tarzan a srazil se z lehátka. "Bud' si sebevětší hrdina - hlášení nestojí za nic - nakašlou ti. Tak to chodí, chlapče. Kdo chce metály, potřebuje gramotného velitele. A neschopného generála, aby nadělal dost bot... Potřebuje plukovníka, jako jsem měl já, kamaráde, úvodníkáře velkých novin, co slovo - to perla, každá slabika - zásah rovnou do srdce ... Hemingway válečných deníků, Dostojevský denních raportu..."

Vzal jsem ho v podpaží a postavil jsem ho na nohy.

"Pojďte," řekl jsem mu. "Už je skoro jedna. Běžte si radši lehnout!"

"Kde mám tu flašku?" zabručel. "Kdo mi ukrad mou flašku?"

Rozsvítil zapalovač a mával jím jako pochodní.

"Aha! Tady!"

"Zhasněte ten zapalovač!" vyzval jsem ho. "Mohly by nás pozorovat nějaké lodě."

"Jaké lodě?"

"Nepřátelské lodě."

Přidržel si láhev k oku jako dalekohled.

"Žádné lodě nevidím. Zastavte to moře!" Když se potácel ke schodům do kajut, shrnula se mu kazajka. Zahlédl jsem vítězný kříž, dva řády za vynikající služby a tři pruhy různobarevných stužek.

Byl to opravdu velice zneklidňující zážitek a byl bych podal veliteli transportu zvláštní bezpečnostní hlášení, kdybych byl nebyl až do konce cesty plně zaměstnán tou nekonečnou námořní hrou - vytahováním pušek a toren ze skladištních prostorů, kde právě náhodou byly, a jejich věčným překládáním jinam.

KAPITOLA OSMNÁCTÁ

Nepřátelská obrana na západ od Rýna se v té době octla v naprostém chaosu. Od Dusseldorfu po Coblenz se do Rýna zhroutily desítky důkladných mostů, když obránci odpálili demoliční nálože. Třebaže jsme toužili po získání předmostí za Rýnem, neměli jsme naději, že nějaký most dostaneme neporušený ... Najednou zazvonil telefon. Volal mě Hodges ze Spa.

"Brade!" vykřikl Courtney "... Brade, máme most!"

"Most? Myslíš tím neporušený most přes Rýn?"

"No jo ..."

„Krucinál, Courtney," povídám, "tohle jim natrhne tričko ..."

Generál Omar Bradley

Příběh vojáka

Když se dvanáctá četa připojila ke spojeneckým branným silám v západní Evropě, jejich předvoj se blížil k Rýnu. Velice mě těšilo, že přicházíme právě včas, abychom se podíleli na nejdůležitějším násilném přechodu vodního toku za celou válku, poněvadž v Itálii, ačkoli jsme tam překročili tolik řek, neměli jsme nikdy to štěstí, abychom se přes ně dostali dřív, než nepřítel vyklidil pole. Násilný přechod řeky je jedním z nejzajímavějších manévřů, k jakému může být vojenský velitel povolán, a já litoval, že v zemi oplývající tolika řekami jako Itálie mi nebylo dopřáno vychutnat složitost této operace.

Postup od Rimini do Boloně připomínal něco jako dostihy přes vodní příkopy. Objevovaly se v pravidelných rozestupech - Conca, Marrechia, Savip, Ronco, Montone a všechny ostatní - a všude zůstaly jen pahýly vyhozených mostů, aby nám pomohly na druhou stranu. Jestliže však dvanáctá četa nikdy nepřekročila žádnou řeku, dokud nám někdo nepostavil most, nebylo to nedostatkem naší snahy. Mohla za to jenom pekelná smůla, která se nám lepila na paty.

Byli jsme plně připraveni na zdolání řeky Marrechie a dostali jsme k tomu účelu šest nafukovacích gumových člunů.

Skličilo nás, když jsme při pumpování vzduchu zjistili, že všechny utrpěly při dopravě pěticentimetrové trhliny.

"Z toho nákladáku, ve kterém je ty ženisti přivezli, muselo trčet nějaký dláto či co," poznamenal desátník Dooley. "Jsou děsně nevopatrný s těma nástrojema. V těch vrakách se na druhou stranu nedostaneme, pane. Hrozná škoda, kluci do toho byli celí žhaví."

"Jen se nevzdávat," řekl jsem. "Pořád ještě můžeme zaútočit. Přineste ze sedmitunky záplaty na duše a spravíme ty díry!"

Chlapcům trvalo skoro celou noc, než dlouhé trhliny utěsnili drobnými kolečky záplat. Když byly konečné čluny zase vzduchotěsné, desátník Hink z přehnané dychtivosti utkat se s nepřítelem šlapal na pedál hustilky tak vehementně, že mu hustilka odletěla zpod boty jako fotbalový míč a zmizela v kalném proudu Marrechie. Nastrčil jsem na ventilek kus hadičky a seřadil jsem četu, aby střídavě foukala, jako když se nafukuje dětský balóněk, a podařilo se nám tak pozvednout splasklou černou gumu do objemu vrásčitých ňader zulukaferské babičky. Ale třebaže chlapci dmychali statečně, až modrali a oči jim lezly z důlků, nepodařilo se nám uvést žádný člun do stavu, aby se udržel na vodě. A než nám major Arkdust poslal novou hustilku, skopěáci se stáhli a ženisti mohli v klidu postavit most.

Když jsme se octli před rozvodněným proudem Ronca, poslali nám útočné čluny z plachtoviny, které se při dopravě sklápovaly a zase rozkládaly na důmyslné dřevěné kostře. Vyznačili jsme si přes bažiny páskami dráhy, kudy spustit čluny na vodu, nacvičili jsme si přistání a ukryli jsme čluny ve křoví. V hodinu H bez patnácti minut jsme plavidla rozložili - abychom zjistili, že se nám okamžitě hroutí pod rukama. Hlavní vzpěry v přídi a v zádi byly vejpůl a balíky plachtoviny se zlomenou páteří se zaboja nedaly proměnit v použitelná plavidla.

"To vypadá na sabotáž," prohlásil jsem. "Tohle jsou stopy pilky. Třeba sem v noci přeplaval nějaký Němec."

Seržant Transom si odborně prohlédl zničené vzpěry. "To nejsou stopy pilky, pane. To je přehlodaný. Nejspíš to udělaly vodní krysy."

"Copak vodní krysy žerou dřevo?"

"Tady kolem jo, pane. Obrovský italský krysy dřevožravý. Ty nám vyřídily tydle čluny, pane, a můžou bejt při přechodu přes řeku sakra nebezpečný. Ještě klika, že ty naše byly hladový a přehryzaly to rovnou. Kdyby se bejvaly nažraly a nechaly toho v polovičce, povolil by nám ten rám až uprostřed proudu a všichni bysme se byli utopili."

Považoval jsem za správné a všeobecně prospěšné sepsat pro majora Arkdusta okamžitě hlášení o nebezpečí hrozícím od obrovské italské vodní krysy dřevožravé a doprovodil jsem je náčrtky kovové kostry útočných člunů, která by

odolala hlodavým zubům. Než jsem s tím byl hotov a než desátník od ženistů přišel opravit přehryzané vzpěry, Němci zase jednou odtáhli a my mohli Ronco překročit za denního světla suchou nohou.

Když náš postup zastavila řeka Montone, poslali nám z týlu celé vagóny kapokových mostních dílců - plovoucí kosočtverce v rozměru asi půldruhého metru na půl, které se daly položit jako plovoucí železniční pražce, nesoucí haťovou vozovku. Ženisti stáli celou noc po pás ve vodě a splétali plovoucí most patřičné délky. Ve dne leželi zakotvení mezi rákosím podél našeho břehu. Příští noc jsme ho začali přetahovat na druhý břeh, a když se jako had vyplazil ze sítin do proudu, popraskal ve všech švech a jednotlivé kapokové dílce uháněly po řece jako velké černé kostky domina.

"Všechna spojovací lana se přetrhala," konstatoval jsem.

"To zase ty zatracený taliánský vodní krysy," poznamenal seržant Transom.

"Ale já myslel, že žerou dřevo."

"To dole na Roncu. Tady na Montone žerou i provazy."

Seržanta od ženistů hrozně rozčílilo, když jeho most zmizel po kouskách v proudu, a vyhrožoval, že kvůli tomu někoho bude žalovat. Potopil se, vylovil kousky krysami přehledaných provazů a vzrušeně mi s nimi mával před nosem, právě když desátník Globe uklouzl nešťastnou náhodou na blátivém břehu a praštil ho do zátylku pažbou protitankové pušky. Museli jsme ho v bezvědomí poslat do polního lazaretu a já využil příležitosti, abych po řidiči ambulance poslal majora Arkdustovi doplněk ke svému dřívějšímu hlášení o vodních krysách, vysvětlující zálibu montonské mutace v provazech.

Když se nám v cestě octla řeka Lamone, poslali nám dopředu jednoho důmyslného ženistu s raketou, kabelem a kladkostrojem. Měl v plánu vystřelit kabel na druhý břeh jako při záchraně posádky ze ztroskotané lodi, a kdyby to nevyvolalo nepřátelskou nelibost, vyslat tam plaveckou hlídku, aby kabel zajistila. Náš konec by pak byl upevněn výš a my bychom přes řeku jeden po druhém snadno sklouzli v záchraně boji jako po lanovce.

"A kdy nám sem pošlou kolotoče a tobogány?" zeptal se desátník Hink, když jsem svým podřízeným velitelům vysvětlil techniku přepravy. "Kde si sakra myslíš, že jsme? V dětském prázdninovém táboře?"

To odpoledne raketník umístil svou veleprskavku na speciální třínožku a provedl záhadné výpočty, aby určil úhel sklonu a směr odpálení. Všichni moji poddůstojníci byli bohužel dosud neplavci, takže jsem musel vést plaveckou hlídku sám. Seržant Transom mě právě před půlnocí natíral poslední vrstvou vyjetého motorového oleje, když ženista odpočítal start a odpálil raketu. Chvilí nepohnutě syčela na podstavci... pak náhle vyplivla mračno dýmu... prudce se rozeřvala... jedna noha přední třínožky povolila... celá konstrukce se svalila na bok a raketa odsvištěla v pravém úhlu k řece... udělala čelem vzad a vrátila se nám nad hlavami dvě stě kroků zpátky, vrazila předním oknem do selského stavení, kde byl hlavní stan roty... proletěla skrz a zadem zase vyletěla, táhnouc za sebou kabel jako navlečená jehla. Major Arkdust bohužel spal zrovna pod dráhou kabelu, a když mu zasvištěl jako létající had po stropě, napadlo ho, že dvanáctá četa na něj záměrně spáchala atentát raketovou palbou. V tom mylném dojmu byl utvrzen, když kabel konečně dosvištěl a na podlahu dopadla italská vlajka, která se nějak zapletla do jeho konce a zahalila majorovo polní lůžko jako katafalk. Major se brzy objevil na mé odpalovací rampě, a třebaže jsem dělal, co bylo v mých silách, abych mu vyložil pravý stav věcí, bylo těžké, abych dvanáctou četou náležitě ospravedlnil, když jsem stál v pozoru na blátivém břehu, docela nahý a od hlavy k patě natřený vyjetým motorovým olejem.

Po téhle sérii poříčních nehod mě vyhlídka na útok přes Rýn naplnila nadšením. Divize přistála v Marseille a cestou na sever k 21. skupině armád se začátkem března zastavila u americké První armády. Dvanáctá četa se utábořila na březích řeky Echler, přítoku Rýna, třicet kilometrů od jeho soutoku s veletokem. K nacvičování přeplavby přes řeku jsme dostali čtyři americké gumové čluny. Ve srovnání s těmi trochu většími dušemi do pneumatik, které jsme měli v Itálii, to byly hotové nafukovací paláce. Nahušťovaly se automaticky z lahví se stlačeným plynem, měly ochranné zástěny proti vodní tříšti a byly poseté kapsičkami s čokoládou, se žvýkačkou, se signálními raketami, s obvazy a s dopisy přejícím našim čackým hochům všechno nejlepší od ředitelství a zaměstnanců továrny na gumové zboží v Rochfordu (stát New York).

"Posaďte tam ještě kapelu, ať hraje Vodní serenádu," řekl desátník Globe, "a pár černejch hub s vějířema ze pštroších per, a Antonius v týhle gondole může povozit Kleopatru dvakrát kolem přístavu."

Vymyslel jsem nalodňovací cvičení, speciálně uzpůsobené našim latexovým luxusním leviatanům, a celý den jsem je praktikoval na jednom písečném břehu. Víím, že bitvy se vyhrávají v srdcích vojáků, a tak jsem podnikl obvyklé kroky, aby všichni pod mým velením věděli přesně, oč jde.

"Brzy se nalodíme, vojáci," začal jsem, když jsem jim dal pohov, abych uvolnil napětí, "k bitvě, která rozhodne celou válku - k útoku přes Rýn. Mušketýři půjdou jako vždycky v prvním sledu. Jsem rozhodnut, stejně jako jistě vy všichni, že dvanáctá četa zaútočí na nejčestnějším místě. Až mušketýři vyrazí přes Rýn, chci, aby dvanáctá četa šla v jejich čele. Ale takové čestné místo nám nepřipadne jenom proto, že jsem náhodou služebně nejstarší velitel čtyř v pluku.

Vysloužíme si je jedině svými schopnostmi... jedině tehdy, když plukovníka Plastera přesvědčím, že jsme nejlepší znalci zdolávání vodních toků pod jeho velením. A takovou pověst si získáme jenom houževnatou prací a intenzivním výcvikem. Navrhuji vám proto, abychom ode dneška až do signálu k boji nacvičovali nalodňování a vyloďování na řece Echler každou noc. A pak, až trubky zahlaholí naposledy do zbraně, dvanáctá četa bude první ve vodě, první přes Rýn a první na cestě do Berlína!"

"A poslední," poznamenal voják Drogue, aby žertem zamaskoval své nadšení, "na tom zatraceném pořadníku dovolenejch."

"Jak říkáte, pane," zeptal se desátník Dooley, "že ten Rýn bude širokej?"

"Jistě víc než půl kilometru."

"Kristova noho!" podivil se voják Spool.

"Tak to poteče docela pomalu?" zeptal se desátník Hink.

"Obávám se, že ne. Řeka je rozvodněná zimmími dešti." Nikdy jsem nevěřil na uhlazování drsných fakt před svým mužstvem. "Proud bude prudký a budeme muset vynaložit všechno um."

"A sakra!" řekl voják Clapper. "A kterej břeh je vyšší," chtěl vědět desátník Globe, "jejich nebo náš?"

"Jejich. Ovládají dominující svahy a po přistání si budeme muset dát zvlášť pozor, abychom uplatnili nacvičené zajištění."

"Do prkýnka!" poznamenal voják Gripweed.

"A jakej bude sám přechod?" zeptal se seržant Transom. "Lepší než v Itálii?"

"Ne. Možná daleko horší. Východní břeh je většinou srázný. A na místech vhodných pro přeplavbu mohou být bažiny, přes které se budeme muset dostat."

"Půl kilometru přes vodu," řekl voják Drogue, "nad náma skopčáci, lejt bude jako z konve a my se potáhneme po rozkrok v bahně... Hurá, hurá, hurá, chlapi! Do toho a lovu zdar!"

"To je ten správný duch!" pochválil jsem ho. "Překážky jsou tu proto, abychom je překonali. Dobrá vůle všechno zmůže. A teď si probereme podrobnosti dnešního nočního cvičení..."

O půlnoci jsme byli s čluny dole na písčitém břehu. Družstva se krčila ukryta v kapradí, zatímco já a seržant Transom jsme se plížili vpřed s naváděcími páskami. Řeka před námi zahýbala obloukem, vzedmutá zimmími dešti, prudce uháněla a bíle se pěnila, jak narážela na protější břeh.

"Pozor!" zavelel jsem tiše. "Nafukovací oddíl vpřed!"

Nosiči člunů se vynořili ze tmy a rozvinuli své balíky podél naváděcích pásek. Stlačený plyn tiše zasyčel a guma zavržala, jak se plavidla nadula jako nestvůrní slimáci a neslyšně vklouzla do vody.

"Zajistit čluny!"

Vojáci zarazili do písku kůl a přivázali k němu poutací lanka všech čtyř člunů. Lanka se napjala a drnčela, jak proud lehká plavidla dravě strhával.

"Připravit k nalodění!"

Družstva se vyplížila z podrostu a přikrčila se ve správném pořádku na pásce před kulem, poddůstojníci vpředu, veslaři na svých stanovištích.

"Nalodit! Za mnou!"

Rozběhl jsem se pobřežní mělčinou, naskočil jsem do velitelského člunu a zaujal jsem místo na přídi. Když jsem se otočil, abych sledoval nalodování mužstva, člun najednou vystřelil doprostřed proudu... Lanko se odpoutalo od kůlu dřív, než mě mohl kdokoli následovat... Byl jsem na palubě sám a plul jsem čím dál rychleji, jak mě strhával stále prudší proud ...

"Stát!" vykřikl jsem. "Cvičení Mořská míle se dočasně přerušuje..."

Vytušil jsem, že se nade mnou vynořuje stín převislého stromu... moje lehké plavidlo se zhouplo v peřeji, na okamžik vyskočilo celým trupem z vody ... Přes obličej se mi přemetlo listí a větvičky ... do něčeho se mi zapletly nohy, ztratil jsem rovnováhu ... nějaká větev mě praštila do zátylku, až jsem uviděl hvězdičky, a omráčený jsem padl obličejem na gumovou obrubu ...

Když jsem přišel k sobě, tma ustupovala prvnímú úsvitu. Pod uchem mi pleskala a bublala voda, a jakmile jsem zvedl hlavu, nahmatal jsem si pod temenem bouli jako kostěné vole. Moje plavidlo uhánělo po nesmírné rozloze hučící vody. Ani z jedné strany jsem neviděl břeh a myslel jsem si nejdřív, že jsem byl zanesen na širé moře. Nad hlavou mi proletěly nějaké obrovské propletené tvary a já si uvědomil, že proplouvám pod kostrou vyhozeného mostu. Světla stále přibývalo a já rozeznal na pravoboku i na levoboku obrysy nějakých útesů ... Byl jsem na Rýně a moje pneumatická lastura se hnala po vzedmutém proudu svištlivou rychlostí dvaceti kilometrů za hodinu.

Podíval jsem se na hodinky. Bylo 04.30. Plul jsem tak už asi čtyři hodiny. Když jsem vzal v úvahu třicet kilometrů zbývající délky řeky Echler, byl jsem už půl třetí hodiny unášen po Rýně.

V člunu nebyla žádná vesla - při mém speciálním cvičení se vydávala veslařům jenom na podpis. Prohledal jsem plavidlo, ale třebaže jsem objevil spoustu žvýkačky, obvazů, cukrátek a jeden erotický dopis od jakési Myry Kegoverové z Rochfordské továrny na gumové zboží, která zvala nálezece, aby si s ní přijel užít, až bude mít dovolenou, nenašel jsem nic, čím by se dalo pádlovat. Byl jsem v prudkém proudu bezmocný, nemohl jsem obrátit člun k domovskému břehu, ani mu zabránit v přistání na nepřátelské straně. Na německém břehu se začaly objevovat budovy, a protože už byl den, považoval jsem za moudřejší ulehnout zase na dno plavidla a analyzovat si svou situaci. Měl jsem před sebou tři možnosti. Jednak, kdyby člun přistál na východním břehu, musel bych si najít nějakou skrýš a vydržet tam až do příchodu spojenců. Za druhé, kdybych skončil na západním břehu, mohl bych v noci dojít k americkým liniím. A za třetí, kdyby mě Rýn unášel dál středem, jak se při dosavadní rychlosti zdálo pravděpodobné, a zanesl mě až na širé moře, musel bych upnout veškerou naději ke Královskému námornictvu. Pokud jsem zůstával ležet naplocho na dně, skopčáci mě mohli pokládat za plovoucí trosku bez posádky, a zásoba žvýkačky a cukrátek mi mohla podle mých výpočtů vystačit klidně na týden.

Kalkuloval jsem právě, kdy asi dorazím do Severního moře, když si moje kocábka našla čtvrtou alternativu.

Zastavila se uprostřed řeky. Cítil jsem, že oba gumové boky drhnou o jakési překážky, a vyhlédl jsem opatrně přes roubení. Po pravici se mi tyčil betonový pilíř nějakého mostu, po levici uvízl býlím propletený strom, stržený řekou a teď zaklesnutý o kamennou podezdívku pilíře. Most nad hlavou se mi klenul od břehu k břehu, nedotčený a neporušený. Větve stromu a čelo pilíře mě úplně zakrývaly před pohledem shora. Vylezl jsem na plovoucí kmen a přitáhl jsem poutací lanko, abych člun zajistil. Proti uplynulé noci bylo jenom poloviční. Jeho konec byl roztržený, právě tak jako lana přehledaná vodními krysami na řece Montone. Zapamatoval jsem si to, abych mohl hlásit, že stejný druh se dá doložit i na řece Echler, a to dokonce odrůda, která hryže ještě rychleji.

Na západní straně pilíře byl přidělaný údržbářský žebřík vedoucí ke klenutí. Většinu cesty nahoru byl zakryt zaklesnutým stromem a pak mizel v oblouku spodních nosných trámů. Kdybych se tam dostal, mohl bych se propracovat po spodní straně mostu až na západní břeh. Opatrně jsem stoupal po kovových příčlích... výš a výš nad uhánějící vody... a právě jsem mizel v bezpečí spodních nosníků, když vzadu nade mnou něco kovově cvaklo. "Hande hoch! Kommen Sie her!"

Německý voják mne měl na mušce z ochozu přečnávajícího přes bok pilíře. Kdyby byl z těch sedmi metrů vypálil, bylo po mně. Kdybych byl na místě zvedl ruce, spadl bych dvacet metrů na podezdívku pilíře, na strom nebo do Rýna. Nezbyvalo mi žádné východisko. Vylezl jsem po několika posledních příčlích na ochoz a dal jsem ruce vzhůru. Počítal jsem však našťestí s možností zajetí a měl jsem připravenou ústupovou linii.

„Nicht schiessen!" řekl jsem. „Ich bin Skorzeny-kommando."

Otto Skorzeny, skopčácký obřhrdlořez a zachránce Mussoliniho, propašoval při bitvě v Ardenách za spojenecké linie skupinky americky mluvících Němců v amerických uniformách. Poslední z nich jsme ještě tu a tam zajímali, když se pokoušeli vrátit se za vlastní linie.

"Skorzeny?" vykřikl strážný. „Komm'mit!" Mířil na mě zezadu a já neměl dosud příležitost vzít nohy na ramena. Přešli jsme přes most a voják mě posunkem poslal do opevněné strážní budky na jeho konci. U psacího stolu tam seděl nějaký důstojník, korektní muž ve středních letech s navoskovaným kaiserovským knírkem, a listoval nějakým časopisem. Strážný vychrlil salvu němčiny a ukazoval na mne jako na důkaz číslo 1. Kapitán si nasadil brýle s tlustými obroučkami a pozorně si mě prohlédl. "Skorzeny? Hein? Sitzen Sie!" Posadil jsem se. Důstojník propustil strážného a zaslechl jsem, jak za ním zamkl dveře. Otevřel zásuvku psacího stolu a vytáhl foukací harmoniku. Nasadil si ji ke rtům, upřel na mne oči a najednou spustil velitelskými tóny Bože, nám krále chraň.

Automaticky jsem vstal ze židle a švihl jsem sebou do pozoru. Jako důstojník Jeho Veličenstva jsem neměl nic jiného na vybranou. Harmonikář náhle přešel do Plukovníka Postracha, pak odložil nástroj a ironicky se zasmál.

"To je můj malý trik na chytání Angličanů," řekl. "Jen se račte zase posadit. Vy nejste žádný muž Skorzeného. Jste britský ženijní důstojník ze speciálního komanda, vyslaný před vašimi jednotkami, abyste zabránil demolicí tohoto mostu."

Založil jsem si vzdorně paže na prsou. Byl jsem už zkušený válečný zajatec, zajali mě přece po řadě Arabové, Poláci, Britové i Němci.

"Neprozradím vám nic jiného než svoje jméno, hodnost a číslo. Jsem číslo 131313, poručík Ernest Goodbody."

"Vyslali vás samotného v noci v gumovém člunu, abyste zničil vedení k odpalovacím náložím. Důstojník, kterému bylo svěřeno tak důležité poslání, bude podobně jako Skorzeny v přímém styku s velením na nejvyšší úrovni. Třeba vás instruoval sám Eisenhower ... ano?"

"Jsem číslo 131313, poručík Ernest Goodbody."

Zaklonil se v křesle, sundal si brýle a unaveně si promnul oči.

"Jste odvážný důstojník. Byl to nebezpečný podnik. Vaše vyšší velení musí zoufale potřebovat nějaký most přes Rýn ..." Odmíchl se, naklonil se konspirativně přes stůl a zdůraznil svá slova prstem, který mi zašermoval pod nosem. "Most přes Rýn ... nepoškozený a nedotčený."

"Jsem číslo 131313, poručík Ernest Goodbody."

Jak jsem couval hlavou, abych si uchránil nos před jeho nehtem, upoutala mé oko známá obálka časopisu, který důstojník četl. Byl to Mezinárodní věstník obchodníků s obilím a čtvrtletní přehled. A otisk razítka na obálce hlásal: Gradheim & Koch, Silberplatz, Braunschweig. Zaletěl jsem v myšlenkách okanzitě do drahého rodného Ketteringu a do své kanceláře u firmy Cawberry & spol. Kolik dopisů jsem odtamtud napsal firmě Gradheim & Koch, našemu hlavnímu obchodnímu partnerovi na kontinentě!

"Panebože!" zvolal jsem. "Snad ne? Vy jste u Gradheima & Kocha?"

Zvedl časopis a litostivě se usmál. Na okamžik jsem myslel, že to razítko políbí.

"Ano," přisvědčil. "Heinrich Odlebog, správce skladišť u firmy Gradheim & Koch v Brunšviku."

"Ernest Goodbody," představil jsem se. "Hlavní účetní u firmy Cawberry & spol., Kettering v Northamptonu."

"Cawberry & spol!" Rozzářil se tak zeširoka, až ho hroty knírů píchaly do tváří. "Z Ketteringu! A vy, tak statečný muž, jste obchodník s obilím jako já!"

Na ten okamžik v onom strážním domku válka ustala. Obchod s obilím, právě tak jako láska, nezná hranic. Řeč čochky je mezinárodní. Války přicházejí a války přestávají, ale slepičí zob roste pořád.

Odlebog vztáhl ruku připravenou k tajnému stisku Světového bratrstva obchodníků s obilím. Už jsem chtěl jeho pozdrav opětovat anglickým sevřením kotníků, když jsem si znovu uvědomil svou vlasteneckou povinnost. Zdvořile jsem mu kývl hlavou, ale ruku jsem odmítl.

"Ovšem," řekl, "snad máte pravdu... Ale když člověk zase slyší o firmě Cawberry & spol. Tolik šťastných vzpomínek ...

Jako bych byl zase v Brunšviku ... Ach, být tak zase zpátky ve skladišti na Silberplatzu!"

Zavětril při vzpomínce na čistou a suchou vůni obilního skladiště. Pak svěsil melancholicky špičky knírů a znovu si unaveně promnul oči. Byl zřejmě velice unavený ... V podvědomí se mi začal rodit nápad. Moje největší vítězství bylo možná dosud na dosah ruky ... Jako úspěšný obchodník s obilím byl kapitán Odlebog nepochybně realista, takže si uvědomoval, že Německo už válku prohrálo. A potom, s jakým podivným důrazem opakoval poznámku, že spojenci potřebují neporušený most... cítil jsem ve vzduchu opravdu kšeft? Říká se, že ruka ruku myje, a jeden obchodník s obilím se jistě domluví s druhým.

"Jak jste říkal," začal jsem vyjednávat, "potřebujeme most přes Rýn. Nakonec ho stejně budeme mít, i kdybychom si ho měli sami postavit. To malé zdržení nehraje žádnou roli. Německo už válku prohrálo. Čím déle nás necháte čekat na Rýně, tím hlouběji proniknou do Německa od východu Rusové. Kdo chcete, aby vás okupoval, západní spojenci, nebo

Rusové?"

"Gruss Gott!" zachvěl se při vyhlídce na Sověty. "Rusáci! Divá zvíř!"

"Tak proč ničíte mosty? Proč ničíte sami sebe?" Bylo načase, abych si nahrál na smeč. "Nechcete zachránit svou vlast před Rusy a sám na tom pěkně vydělat? My potřebujeme most. Vy ten most máte ... Kolik za něj chcete?"

Všechna únava z něho spadla. Na tohle právě líčil. Naklonil se přes stůl, čilý a obezřelý. Ted' nešlo o válku, ale o obchod.

"Pětadvacet tisíc liber. Deponovaných ve Švýcarsku."

"Pětadvacet tisíc? To je směšné. To Eisenhower nikdy nezaplatí."

Nikdy bych se už nedokázal podívat do očí panu Cawberrymu, kdybych skočil na první nabídku od firmy Gradheim & Koch.

"Je to krásný most," namítl Odlebog. "Výborně strategicky položený. Čtyřicet tisíc ... Jako jeden obchodník s obilím druhému."

"Vlastní most bychom si snadno postavili za mň. Sedmáct tisíc. Leží o kousek dál na jih, než bychom rádi."

"Sedmáct tisíc? Vždyť tady riskuju život! Střílejí lidi už za to, že nevyhazují mosty do povětří dost rychle. Třicet tisíc, berte, nebo toho nechme."

"No dobrá ... vzhledem k vašemu osobnímu ohrožení - osmáct tisíc. Ale ani o pencí víc nám účtárna neschválí."

"Osmáct tisíc? ... Nikdy! ... Děláte si legraci? ... Osmáct tisíc je možná slušná cena za silniční most. Ale tenhle je železniční. Ohromně solidní most. Unese vlaky, tanky, všechno. Za takový most... to bych byl blázen ... Dvaadvacet tisíc a pět set."

"My bychom vlastně radši obyčejný silniční most. ale abychom to nezdržovali... moje poslední slovo ... Devatenáct tisíc." Smlouvali jsme na nůž půl hodiny a nakonec jsem to usmlouval na jedenadvacet tisíc dvě stě padesát a volný odchod do Švýcarska. Nejenom že jsem obhájil reputaci firmy Cawberry & spol., ale ušetřil jsem eráru tři tisíce sedm set padesát liber. Nepředpokládám, že by za celou válku někdo jiný ušetřil tak vysoký obnos na veřejná vydání za pouhých třicet minut jednání. Odlebog vyhotovil v duplikátu smlouvu, kterou jsem podepsal jménem generála D. Eisenhowera, vrchního velitele spojeneckých branných sil v Evropě. Můj partner trval při podpisu na složení zálohy a já mu mohl bez přebrání svého konta vyplatit jenom padesát liber. Napsal jsem mu na ten obnos svůj osobní šek. Ve smlouvě bylo stanoveno, že až Odlebog dostane písemný souhlas důstojníka v generálské hodnosti s dojednanými podmínkami, vydá plán demoličních náloží.

"Řeknu strážnému, který vás zadržel, že jste opravdu od Skorzenyho a že se zase vrátíte na spojenecké území.

Doprovodí vás do městečka a na hranici našeho obranného pásma. Dál musíte na vlastní pěst."

"Vrátím se do setmění," slíbil jsem. "Vezmu to rovnou k nejbližšímu americkému generálovi."

"Šťastnou cestu," popřál mi. "A dávejte na sebe pozor. Moje budoucnost je ve vašich rukách."

Strážný mě zavedl přes kilometr za městečko a opustil mě na kraji lesa obehnaného ostnatým drátem. Podle Odlebogových instrukcí jsem se pustil křovím na jihozápad tak rychle, jak mi jen dovolovalo po kotníky hluboké rašeliniště. Po třech čtvrtích hodiny jsem došel na okraj borku a na dohled od bílé silnice. Když jsem k ní vykročil, řítily se právě zpátky k mostu konvoj německých nákladňáků. Vrhli jsem se za hromadu balvanů a byl jsem nucen ležet tam tak dlouho, dokud kolem neprošly roztroušené oddíly skopčácké pěchoty, zaprášené a schlíplé, klopýtající na zmateném ústupu. Než se silnice vyčistila, abych se mohl bezpečně pustit dál, byly tři hodiny pryč. Sotva jsem vylezl z krytu za balvany, ozval se v zatáčce přede mnou rachot tankových pásů a vzápětí se s řinčením objevil americký sherman.

Rozběhl jsem se k silnici divoce mávaje rukama.

"Stop! Stop! Mám naléhavý vzkaz pro vašeho generála!"

Tři tanky se přehnaly kolem, než jsem se dostal na vozovku, a tři další mě přehlédly, když jsem se pokoušel překřížet řev jejich motorů. Dva obrněné transportéry se zadními pásy naložené americkou pěchotou mě minuly rovněž, ale třetí zastavil, když jsem se mu neohroženě vrhl do cesty mávaje svou smlouvou. Vyklonil se z něho starší seržant.

"Co sakra ... Šmarjá! Nějakej Anglán!"

"Vezměte mě k svému generálovi!" požádal jsem. "Koupil jsem právě most přes Rýn a potřebuji jeho okamžitý souhlas!"

"Tys koupil most?" otevřel ústa, až mu vypadla žvýkačka. "Kolik jsi za něj dal?"

"Padesát liber v hotovosti a jedenadvacet tisíc dvě stě na dobírku. Právě proto musím mluvit s vaším generálem. Potřebuji jeho slib, že ten zbytek zaplatí."

Změřil si mě od hlavy až k patě a rytmicky přitom přikyvoval.

"Elmere!" zahulákal najednou. "Ten Anglán tady říká, že nám právě koupil most. Za padesát liber v hotovosti a zbytek ve splátkách na čtyři roky."

Zpod plachty na mé straně vykoukla věžeňsky ostříhaná hlava s rohovými brýlemi.

"Vy tady velíte?" zeptal jsem se.

"Jo," protáhl jako Brando v mladších letech. "Správně. Já a Grover. My tady velíme. Ty ses ten chlápek, co koupil ten most?"

"Ano. Mám na to podepsanou smlouvu tady! Trvám na tom, abyste mě okamžitě vzali ke svému generálovi!"

"Ke generálovi? ... No jo ... Se ví... Skoč tam, brácho! Já a Grover tě vemem ke generálovi."

Vlezl jsem si dozadu. Žbrblalo tam rádio. Čtyři vojáci mi udělali místo.

"Chudák mizerná," poznamenal Elmer. "Museli mu zblbnout škécu nebo co, Grovere. Úplně ho zmagofili."

"Narážej jim na kotrbu kýbl a mlátěj do něj násadama vod krumpáčů tak dlouho, až jim udělaj z mozku míchaný vajíčka."

Transportér se rozjel za shermany.

"Jede se tudy za vaším generálem?" ujišťoval jsem se. "Je naprosto nutné, aby se okamžitě dověděl, že jsem ten most

koupil. Odlebog by ho jinak mohl vyhodit do povětří."

"Žádný strachy, bráško," řekl mi Grover konejšivě. "Už to máš dobrý. Žádný Podlebak tě už nedostane. Vodvezem tě rovnou k našemu generálovi. No na beton! Rovnou k němu ..."

"Kdys jim zdrh?" zeptal se Elmer. "Byl si dlouho zajatej?"

"Ne. Sotva čtyři hodiny. Prosím vás, pospěšte si ..."

"Sotva čtyři hodiny, Grovere!" vykřikl Elmer. "Parchanti nelidský! Co s tím chudákem asi dělali, že zcvokatěl za necelý čtyři hodiny?"

"Maj svý metody," odpověděl Grover temně. "Psychologický tomu říkaj. Rozvažej chlapovi mozek, jen to fikne." Praštil se do levého spánku. „Freud, Jung, Adler, všickni ty mozkoškrabové sou samí zatracený Germáni."

"Podívejte," ozval jsem se. "Nic mi neudělali. Koupil jsem most přes Rýn. Mám na důkaz smlouvu. Potřebuji jenom ..."

"Potřebuješ jenom jedenadvacet tisíc dvě stě liber a bude tvůj. Dyt' víme. A my ty peníze seženeme, že jo, Elmere?"

"Se ví. Tak žádný strachy, bráško. Hezky si hajni a dáchni si. Jestli chceš nějaké aspirin nebo něco, jen si řekni!"

"Nechci žádný aspirin, říkám vám ..."

Rádio se najednou rozburácelo.

"Elmere?" zařvalo to z ampliónu. "Před námi stojí nevyhozenej most! Koukej tam mazat a začni stříhat dráty!"

Přehoupli jsme se přes vršek nad městečkem a pod námi stál můj most, nedotčený a nádherný.

"Tamhle je!" vykřikl jsem. "Moje vlastnictví.. ."

Transportér z kopce akceleroval jako raketa, předjel ty dva před sebou a Elmer na ně přítomřval rozkazy. Sám Chiron by byl zamával těm řidičům polopásových vozidel, když se řítily do zatáček, profičeli středem města a vyrazili k řece ... Hnali jsme se stovkou, a právě jsme vjížděli do stínu mostu, když Elmer zařval "Stop!" a řidič dupl na všechny brzdy...

zastavil jako v Disneyově kreslené grotesce, až mi zarachotily zuby a vyletěl jsem obloukem přes rádio do záhybu plachty na druhé straně ...

Venku zatřeskly ruční zbraně ... z návřší zahřměly kanóny shermanů a rachotily jejich kulometry ... na mostě zaburácel výbuch, pak další... kolem transportéru se hnali s triumfálním řevem vojáci... Vystrčil jsem hlavu předním průzorem v plachtě ... most se táhl přímo a bez přerušení do srdce Německa ... Odlebog stál před strážním domkem a mával svou kopií smlouvy ... zapraskaly samopaly a on padl na obličej ...

Přirachotil druhý transportér... vyskákali další pěšáci... Vyprostil jsem si rádio z rozkroku, uvolnil jsem si ruku a slezl jsem na zem ... Kličkoval jsem za Američany od nosníku k nosníku, až jsem doběhl k Odlebogovi. Byl mrtev. Už nebude číchat vůni obilního skladiště na Silberplatzu. Firma Gradheim & Koch hledá na uprázdněné místo správce skladiště ... vytáhl jsem mu smlouvu ze sevřených prstů a prohledával jsem mu kapsy, dokud jsem nenašel svůj šek. Nemá smysl nechávat podepsané šeky povalovat na bojišti. Roztrhal jsem oba papíry, hodil jsem je do Rýna a vykročil jsem po pražcích směrem, odkud jsem přijel.

A tak jsem tedy ukořistil Ludendorffův most v Remagenu, jediný most přes Rýn, který nám padl do rukou neporušený.

KAPITOLA DEVATENÁCTÁ

Divili jste se patrně, proč se naši vojáci neusmívají, když jim máváte nebo je na ulicích zdravíte nebo si hrajete s dětmi...

Naši vojáci viděli své zastřelené kamarády, jejich domovy v troskách, jejich ženy a děti strádající hladem. Viděli strašné věci v mnoha zemích, kam vaši vládcové zanesli válku ... každý národ je odpovědný za své vládcy, a když vaši vládcové byli úspěšní, provolávali jste jim slávu a jásalí jste. Proto se naši vojáci na vás neusmívají.

Polní maršál vikomt Montgomery z Alamejnu

Poselství německému lidu z 10. června 1945

Když je britskému vojákovi ponechána volnost jednání, vychází brzy s místním obyvatelstvem co nejpřátelštěji.

Tentokrát mu bohužel volnost jednání ponechána nebyla a byly vydány všemožné předpisy proti bratření s německým lidem ... našim vojákům bylo zabráněno poznat obyčejné, slušné rodiny otevřeným a normálním způsobem a byli nuceni stýkat se s nejhoršími typy německých žen. Navzdory předpisům proti bratření jsem byl rozhodnut okupaci místnímu obyvatelstvu co možná zpříjemnit... Proto jsem všem jednotkám svého sboru vydal rozkaz udělat všechno, co je v jejich silách, aby pomohly německým dětem ...

Generálporučík Sir Brian Horrocks

Život naplno

Než jsem se opět setkal s mušketýry, připojili se k Druhé britské armádě, která se stále ještě přeskupovala na západním břehu dolního Rýna. Moji chlapi z dvanácté čtyři měli z našeho opětovného shledání takovou radost, že večer po mém příjezdu všichni šli a opili se. Třebaže někteří z nich byli druhý den ráno následkem kocoviny nesporně popudliví, cítil jsem se oprávněn přehlédnout jejich nestřídmost, protože jejich noční oslavu zavinila jenom moje popularita. Musel jsem je také zklamat oznámením, že přece jen nepůjdou v čele útočného spojeneckého předvoje přes Rýn. Vyšší moc určila, že divize zůstane při přechodu přes řeku v záloze, aby po zajištění předmostí vyrazila do vestfálských plání. Pluk se usadil v Gretmundu, padesát kilometrů od Rýna, v bezpečné vzdálenosti od nepřítele, ale nepříjemně blízko armádnímu hlavnímu stanu. Čím dál jste se octli za frontou, tím přísněji se dodržovaly výnosy proti bratření. V gretmundském okrese měli zvláštní hlídky vojenské policie, aby odhalovaly a znemožňovaly jakékoli ilegální pohledy, úsměvy a nevhodné laškování mezi vojáky a civilisty.

Velitel skupiny armád rozeslal osobní dopis všem důstojníkům a vojnům pod svým velením, aby jim vysvětlil, proč

posílá Němce do rozbombardovaného Coventry. Dopis byl vytištěn na kartičce, která se dala nosit v kapse battledressu, a to mi velice pomáhalo. Kdykoli jsem cítil pokušení pohládnout po hlavičce nějaké skopčácká dítě nebo přestat se mračit na jeho hladovějící matku, vytáhl jsem si kartičku z kapsy a načerpal jsem z jeho slov posilu. Předčítal jsem ten dopis i dvanácté čtveř denně u raportu a zdůrazňoval jsem velitelskou myšlenku, že, jestliže se budeme s Němci volně stýkat, navštěvovat je doma, tančit s jejich dívkami a tak dál, setká se to s odporem našich vlastních rodin doma v Anglii i miliónů lidí, kteří strádali pod gestapem. Až vstoupíme do Německa, bude ještě příliš brzy, abychom rozlišovali mezi hodnými a zlými Němci, takže se musíme držet zpátky a nebratřit se, dokud nebudeme vidět jasně. "A tak, vojáci," kázal jsem jim každé ráno, „slibme si pro dnešek, že se s nimi nebudeme bratřit!"

"My se s nima nechceme bratřit," špitl voják Drogue. "My s nima chceme jenom mr -"

Obávám se, že tato žertovná poznámka shrnovala celkový postoj mušketýrů. Po volných a neomezených vztazích, jakým jsme se těšili s Italy, všechny hodnosti pokládaly za dvojnásob obtížné zachovávat zákaz obcování s Němci. A myslím opravdu obcování.

Byli jsme v Gretmundu a okolí třetí týden a můj starý nepřítel začal opět zvedat svou ohavnou hlavu. Nebyl jsem si nikdy jist, v čem vlastně záležela Kainova kletba, ale jestli to byly nevázané ženštiny, tak by se určitě cítil v dvanácté čtveř jako doma. V Africe, v Itálii i v Recku jsem byl nucen vést proti chtíči neutuchající boj, a Německo mi teď nepřineslo žádnou úlevu. Tentokrát jsem se naštěstí nemusel utkávat s žádnými troufalými madam, poněvadž vykřičené domy byly ve městě pečlivě střeženy hlídkami proti bratření a každý voják, který by strčil nos mezi korálkové závěsy, by byl přivolan na svou hlavu okamžitý trest.

Veselé děvy gretmundské proto musely operovat na vlastní pěst. Oficiální proticivilní obrana byla vůči takovému individualistickému pronikání značně zranitelná a skutečná separace britských vojáků od německých osob ženského pohlaví vyžadovala mnoho příčinlivosti na úrovni velitele čety. Ženy byly od přirozenosti prohnány, muži překypovali smilným důmyslem a já musel vyvinout značnou osobní bdělost, aby si dvanáctá četa zachovala onen standard misogynické kázně, jaký vyžadoval vrchní velitel.

V Gretmundu jsme byli ubytováni ve zřícenině vybombardovaného hotelu. V dosud obyvatelném křídle bývala kdysi kuchyně a pokojíky personálu a bylo to hotové bludiště navzájem spojených kumbálů a spletitých chodeb. Hned zpočátku jsem zjistil, že se nemohu při prosazování našich rozhodovacích rozkazů spolehnout na plnou podporu svých poddůstojníků. První večer jsem jim svěřil hlídku na strategických přístupech do našich ubikací a byl jsem trpce zklamán, když jsem při bleskové kontrole přistihl desátníka Dooleyho, jak se na schodech do suterénu bratří bez kalhot s malou Jo-jo, jahodovou blondýnkou, která figurovala na jednom z prvních míst mého seznamu nežádoucích osob.

"Doufám, pane," vyhrkl, zatímco mu při salutování vlály cípy košile, "že si nebudete myslet nic nepatřičného. Utrh se mi tendle knoflík vod kalhot, pane, a tadle dáma se nabídla, že mi ho přišije."

Desátník Hink opustil svoje stanoviště ve dveřích do prádelny a svlékal právě ve špižirně jistou brunetu jménem Lorelei. Vysvětloval mi, že mu připadala jako Řekyně a že se jí právě díval ostražitě pod sukni, jestli tam nemá zbraň. Na pultě v recepci ležel desátník Globe na Zrzavé Marléně. Tvrdil, že jí něco vytahoval z oka a najednou přitom omdlel. Největší rána mě očekávala, když jsem se vrátil do svého operačního hlavního stanu v kuchyni a našel jsem tam seržanta Transoma zabořeného do blond rozlohy Mocné Magdy, tak pohrouženého do díla, že ani nezpozoroval můj příchod. Diskrétní pokašlávání nevyvolalo ani u jednoho z nich žádnou odezvu a musel jsem ho dvakrát rýpnout do zad svou důstojnickou hůlkou, než jsem si zjednal jeho pozornost.

"Snažil jsem se ji utahat, pane," řekl, "aby ji přešly chutě vobtěžovat nám dneska v noci mužstvo. Byla to vodě mně tak říkající vosobní voběť, pane, na záchranu našich podřízených."

Řekl jsem mu, že ať jsou jeho pohnutky jakékoli, prostá slušnost snad služebně nejstaršímu poddůstojníkovi v takové situaci velí, aby na okamžik ustal ve svých vášnivých výlevech, když ho osloví nadřízený důstojník. Víím, že tělo je křehké, ale to ještě není důvod k nezdvořilosti.

Měl jsem pocit, že nemohu všechny své poddůstojníky hnát k raportu zároveň, dokud věc neprodiskutuji s majorem Arkdustem. V oněch dnech byl těžko dosažitelný, poněvadž trávil většinu času s plukovníkem Plasterem a s pobočníkem honbou za jakýmsi skladištěm bílého vína, které schovali nacisti a které bylo zřejmě něco jako rýnské Montepico '92. Když jsem ho nicméně dostihl a vysvětlil mu, že se porušují osobní rozkazy velitele skupiny armád, odmítl obvinění proti mým čtyřem poddůstojníkům.

"Pořád ještě máme na krku tu zatracenou válku, Goodbody," řekl mi, "přestože velitele skupiny armád vychovali jako puritána. Nemůžu si dovolit dát zatknout všechny čtyři poddůstojníky jen proto, že se muchlali s nějakou Fraulein. Myslíte si, že chci útočit přes Rýn s dvanáctou četou jenom pod vaším velením?"

Chápal jsem jeho stanovisko. Třebaže jsem byl služebně nejstarší velitel čety, nevydržel bych v bitvě velet bez podpory svých poddůstojníků. Alespoň ne dlouho.

"A potom," pokračoval major Arkdust, "plukovník dal jasně najevo, že i když se tomu fermanu proti bratření musí podřídit, nemusí s ním nijak sympatizovat. Nepoděkoval by nikomu, kdo by kvůli tomu hnal svoje poddůstojníky k raportu. Proto jsem se rozhodl, že udržování kázně v tomhle ohledu je věcí velitelů čet.

Takže kampaň pro sexuální odloučení britských vojáků od všech dosažitelných ženských je napříště osobní záležitostí mezi velitelem skupiny armád a vámi."

Řízně jsem zsalutoval a řekl jsem majorovi, jak si vážím důvěry, kterou projevuje k mému úsudku, když svěřuje tak důležitý kázeňský problém důstojníkovi v mé hodnosti. Od toho dne se věc proměnila v soukromou bitvu mezi mnou a dvanáctou četou.

Můj první krok bylo posílení obrany. Dal jsem všechna okna v přízemí zatarasit pytlíky s pískem a zatlouci všechny dveře až na hlavní vchod. V nejvyšším patře budovy byla podkrovní místnost, která sahala od průčelí až k zadnímu traktu. Ze tří stran tam byla okna, ze kterých bylo vidět na všechny přístupové cesty k hotelu. Nastěhoval jsem se tam

a zřídil jsem si tam svůj osobní hlavní stan. V noci jsem natahoval dráty, přes které musel každý vetřelec zakopnout, a zapojil jsem je na signální zvonky pro pokojské. Jediný pohled na červené číslo, které vyskočilo, mi stačil, abych poznal, kam směřuje nepřátelský útok. Do kuchyně jsem mohl sjet za pouhých pětadvacet vteřin kuchyňským výtahem. Bylo to tam poněkud těsné, když jsem se krčil v prostoru, neurčeném pro nic většího, než je pečený krocan, ale to nepohodlí se mi vyplatilo hned první noc, když jsem vyrazil a nachytl vojína Droguea s Černou Bertou, jak se oddávají milostným hrám na válu na cukroví.

Hlavní schodiště mi otevíralo nejjednodušší přepadovou cestu k průčelí mé pevnosti, zatímco do zadního traktu jsem mohl bleskově sjet po provazovém žebříku, který jsem spustil z nejvyššího podkrovního okna na střechu prádelny. Byl to riskantní sestup, ale umožnil mi překvapit během jediné hodiny vojína Gripweeda přímáčkutého na Gretchen u zahradní zdi a vojína Spoola s Tlustou Elsou zaklesnutého v tak důmyslném zápasnickém chvatu, že si na útěku natrhl šlachy v boku.

Zavedl jsem systém pokut za bratření, kterými se přispívalo do dobročinného fondu dvanácté čety. Za úsměv na nepřítele se platil šilink, za vlídné slovo dva šilinky, dva a půl šilinku za plýtvání armádními příděly nebo za napomáhání ženským osobám do ubikací, pět šilasů za líbání nebo muchlování a půl libry za přistížení při plném vniknutí. Fond neustále narůstal a zvláště dobrý zátať se mi podařil třetí noc, kdy jsem odhalil tajný děvkařský tunel, totiž padací dveře do uhelného sklepa, a nachytl tam desátníka Hinka i celé jeho družstvo, jak eroticky skotačí systémem každý s každou s míšeňsky porcelánovou Sukie, maličkou Tildou a s Lotte a Lisou, šestnáctiletými nymfomaniakálními dvojčaty. Byly to jediné gretmundské gejši natolik drobné, aby tou dírou na koks prolezly. Když jsem si na ně poprvé posvítil baterkou, myslel jsem, že se Hink zmocnil nějakých černošek, ale brzy jsem si uvědomil, že jim jenom uhelný mour začernil hýždě.

Poté, co malá Jo-jo o půlnoci uvízla ve spodním zákřutu hlavního sopouchu - k čemuž jí podle vlastního přiznání dal podnět desátník Globe - dal jsem nacpat do všech komínů ostatných drát. Jo-jo se chytila hlavou a rameny v sopouchu, zatímco spodní část těla měla bezpečně venku na kuchyňském sporáku. Potěšilo mě, že v Globovi zůstala přece jen jiskřička anglické slušnosti neudušená chťicem, protože se nijak nepokusil využít dívčiny nepohodlné, leč provokativní pozice.

Moje víra v bližního byla nepřijemně otřesena, když jsem se ve tři hodiny ráno, vyburcován svými signálními dráty, přihnal do prádelny a našel jsem tam vojína Clappera rozepjatého od ucha k uchu in flagranti se Zrzavou Marlénou. Když jsem mu ulehčil o půl libry, zeptal jsem se ho, jak se mi to odměňuje za mou snahu - zajistit mu manželskou věrnost paní Clapperové.

"Moc mě to mrzí, pane," řekl, zapínaje si před odchodem oděv, "ale já nevím, co mě to popadlo. Došlo k tomu, pane, ve voslepujícím momentu neovladatelný vášně."

Poradil jsem mu, aby víc cvičil a vystříhal se pro budoucnost příliš kořeněných pokrmů. Třebaže jsem byl tělesně stoprocentně fit, únava z nočního sledování červených vyskakujících čísel, z hrbení v kuchyňském výtahu a z bleskového sjíždění po provazovém žebříku se na mě začala projevat. Dvanáctá četa bojovala houževnatě. Sotva jsem ucpal jednu skulinu smilstva, vymysleli si jinou. Když mě mé poplašné zařízení jednou v noci volalo do špižirny, zatahl jsem za provaz kuchyňského výtahu a zjistil jsem, že váží tunu. Bylo to hotové vertikální přetahování, a když jsem konečně výtah dostal nahoru, zbrocený potem a s čerstvými mozoly, našel jsem ve výtahu vojína Droguea a Lorelei svinuté do klubička v kopulační pozici, vyznačující se skutečně embryonální úsporností. Kdybych to byl neviděl na vlastní oči, nikdy bych neuvěřil, že dvojice dospělých lidí dokáže takhle obcovat v prostoru kuchyňského výtahu. Pustil jsem překvapením provaz a bůh ví, jaké nové hloubky uspokojení pocítila Lorelei, když klec dopadla na dno.

Příští noc jsem ztratil další území, když jsem přistihl desátníka Dooleyho, jak pomáhá Mocné Magdě vyšplhat nahoru po mém pohotovostním provazovém žebříku. Žebřík pohřichu nebyl vypočítán na její váhu, takže s válečným pokřikem Valkýry proletěla zadkem napřed skrz střechu prádelny. Pohmožděninu ji pak vyřadily na týden z provozu.

Vzhledem k těmto neúspěchům se mi ulevilo, když mi major Arkdust oznámil, že jedna četa bude poslána k ostraze jistého letiště před případnými létajícími werwolfy. Letiště leželo pětadvacet kilometrů na sever od Gretmundu uprostřed opuštěné planiny a já uvítal příležitost k vyexpedování dvanácté čety z města. Vyjeli jsme druhý den a posledních deset kilometrů jsme projížděli jednoproudovou vozovkou přes pusté rašeliniště a skomírající kapradí. U přistávací plochy stál jediný azbestový hangár a žádné jiné obydlí, kam jen oko dohlédlo. Bylo to ideální místo pro boj proti bratření.

Chlapce to zpočátku příliš netěšilo, ale vymyslel jsem jim bohatý program cvičení na obranu letiště, přespolních pochodů a kvízů ze zbrojní techniky, a po týdně prostého života zřejmě opět nabývali ducha. Spalí všichni v hangáru, kdežto já měl příjemnou ubikaci v přílehlých kancelářích. Plukovníka ani majora Arkdusta jsme příliš nevidali, poněvadž se stále pilně pídili po svém rýnském, ale vojenský kaplan nás v naší pustině navštívil. Den po jeho návštěvě za mnou přišli moji tři desátníci.

"Přicházíme se vás zeptat, pane, jménem mužstva," řekl desátník Dooley, "jestli byste nám poskytli podporu v jednom skutku křesťanského milosrdenství?"

Zauvažoval jsem, jak znamenitě čerstvý vzduch a tělesné cvičení působí proti lascivnosti.

"Jistěže," odpověděl jsem pln dobré vůle. "A jaký je to skutek?"

"Ve věřejším praporem rozkaze se říká, že předpisy proti bratření se kapku zmírnily a že velitel sboru na nás teďka chce, abysme ze všech sil pomáhali německým dětem."

"To je pravda."

Velitel sboru zřejmě vyšel poněkud vstříc sympatiím plukovníka Plastera. Třebaže nabádal všechny jednotky k přísnému dodržování zákazu o bratření mezi dospělými, žádal teď všechny, kdo k tomu mají předpoklady, aby pomáhali

dětem organizovat mládežnické kluby, tábory, sporty a podobné radovánky.

"Kaplan nám vo tom povídal, pane, a zná přej v Gretmundu jeden klášterní sirotčinec, kde jsou fůry děcek, co potřebujou, aby se vo ně někdo postaral. Sport ani mládežnický kluby tady v tom zapadákově nepřicházejí v úvahu, ale kluci si to probrali a rádi by věnovali dobročinněj fond čety na čajovej dejchánek, kam by pozvali ty sirotečky z kláštera."

"To je chvályhodné, desátníku Dooley. Fond je právě velmi bohatý, následkem jistých neblahých incidentů v našich gretmundských ubikacích, jak víte. Vynaložení takhle získaných peněz na tak důstojný účel je nanejvýš na místě."

"To si právě kluci mysleli, pane." Sklonil hlavu a uhodil se kající pěstí do prsou. "Mzda hřichu má posloužit, aby voblažila ty chudinky dětičky."

"Aby si kapku napráskly žaloudečky," přidal se desátník Hink.

"Aby se jim kapku rozsvítily ty smutný tvářičky," dodal desátník Globe.

"Kaplan nastupuje zejtra dovolenou," pokračoval desátník Dooley, "ale než vodjede, zařídí s matkou představenou, že sem příští úterý vodpoledne přijde parta těch děcek, aby si něco užily. A protože známe vaše dobrý srdce, pane, seržant Transom to už sfouk se seržantem vod transportu, že nám na jejich dopravu půjčej třítunku."

Četa se vrhla s náramným gustem do příprav na dýchánek. Objevily se stoly na kozách, pokryté vlajkami všech národů, nosníky ozdobily červené a bílé girlandy z bavlněného flanelu, někdo jako zázrakem vyčaroval čajníky, nádoby a přibory, schraňovala se čokoláda z kantýny i přiděly cukrovinek, lepily se papírové kloboučky a pod vedením desátníka Globa, povoláním kuchaře, se připravovala záplava koláčků, huspenin a obložených chlebičků s mletým hovězím. Bylo postaveno malé jeviště, zkoušely se zábavné výstupy a nacvičovaly se společenské hry. Já si napsal uvítací proslov a právě jsem si opakoval humornou verzi Našeho jarmarku, při které se pokaždé mohli ztrhat smíchy hosté na večírcích spolku filatelistů - dosazoval jsem totiž vždycky za jména osob v písni skutečná jména přítomných -, když jsem si náhle vzpomněl, že plukovník na to úterní odpoledne svolal schůzku důstojníků, aby nám přednesl své nejnovější zhodnocení výsledků tažení. Znamenalo to, že se v Gretmundu zdržím až pozdě do večera a nebudu se moci zúčastnit dýchánku. Sundal jsem si tedy komický falešný nos a sdělil jsem ještě za tepla tu smutnou zprávu seržantu Transomovi.

"Zkazíte nám tím všechnu radost, pane," řekl zklamaně, "ale nedá se nic dělat. Přípravy jsou bohužel už moc daleko, abysme měnili datum."

V úterý jsem dorazil do Gretmundu právě včas, abych zahlédl třítunku jak vyjíždí z města. Vedle desátníka Dooleyho, který řídil, seděla jeptiška v černém hábitu. Další dvě doprovázející jeptišky držely stráž po obou stranách vzadu a přes zadní pažení vykukovala řada šťastných tvářiček jako našňožené družičky, mávající mávátky a třímající balónky. Další děti jásavě a vzrušeně pištěly pod plachtou a já jim vesele mával čapkou, dokud mi nezmizely z očí. Půl hodiny poté jsme všichni čekali shromáždění v hlavním stanu praporu, když pobočník přinesl od plukovníka vzkaz, že schůzka odpadá. Plukovník byl na zvláštním průzkumu a nemohl se odpoledne vrátit. Soukromě se proslýchalo, že narazil na opravdu horkou stopu k oné skrýši nadpozemského rýnského. Ačkoli jsem plukovníkova zhodnocení výsledků tažení poslouchal vždycky s potěšením, byl jsem rád, že ten den odpadlo. Těšil jsem se, že přece jen zazpívám dětem Náš jarmark. Hnal jsem se tedy ke svému džípu, když mě kapitán Crocker zadržel kvůli udánlivým nepřesnostem, kterých jsem se prý posledně dopustil při odevzdávání dlouhých a krátkých spodků. Trvalo mi skoro hodinu, než jsem mu k jeho plné spokojenosti vysvětlil neomylnost svého potrojného účetního systému, takže jsem k letišti dojel až po čtvrté. Když jsem nedočkavě otevřel postranní dveře ze své kanceláře do hangáru, byl dýchánek v plném proudu.

Zavrával jsem otřesen hrůzou ... Gramorádio řvalo naplno, desátník Dooley zpíval Dnes bych se s tebou chtěl milovat a na jevišti dělaly dvě jeptišky striptýz!

Odhazovaly rozevřaté hábity jako zatemňovací rolety v noci po skončení války, zatímco dole děvčátka ve školních halenkách, děvčátka v tělocvičných trikotech, děvčátka v dětských šatečkách s copánky a v krátkých ponožkách tančila líčko na líčko a stehno na stehno s mým mužstvem ... Byla to na svůj věk vospělá děvčátka ... vyplňovala své dětské šatečky až příliš dobře ... pod mašličkami ve vlasech bylo vidět, že používají rtěnky, maskara a líčidla pod očima ... Jedna z jeptišek byla už odshora do pasu obnažená a já poznal Mocnou Magdu ... a tamhle byla Lorelei, oblečená jako do mateřské školky a vrtící boky jako z gumy pod blaženými rukama vojína Spoola... Malá Jo-jo v dětském čepečku a v neslušných šatíčkách na vztekání se lepila na desátníka Hinka jako mucholapka... Zrzavá Marléna, dmoucí se a ušněřovaná v dirndlu, se pohupovala jakoby srostlá se seržantem Transomem a pili spolu z jednoho čajového šálku ... Lotte a Lisa při tomhle tanci seděly a vychutnávaly švédskou masáž z obou rukou vojína Droguea... Tilda si šetrila sandály, protože tančila s oběma nohama kolem boků desátníka Globa ... Gretchen, oblečená jako víla, ležela natažená přes chvějící se kolena vojína Clappera ... Tlustá Elsa, kostýmovaná za Červenou karkulku s praskajícím živůtkem, pištěla v štípajícím sevření vojína Gripweeda a zbývající jeptiška, jejíž odhalený závoj prozrazoval Černou Bertu, se zakláníla na židli a pila červené víno z hubičky čajníku ...

Stoly byly plné lahví... mezi balónky se rozsypaly cigarety ... a poblíž jeviště šest malých holčiček, snad devíti nebo desítiletých, jejichž rozzářené tvářičky jsem předtím viděl nad zadním pažením nákladáku, taktovovalo mávátky do rytmu hudby a pronikavě zajásalo, když se i druhá jeptiška octla v rouše Evině a desátník Dooley se zavěsil do ní i její kolegyně a začal s nimi křepčit juchavý kankán!

"Stát!" vykřikl jsem a vrhl jsem se vpřed jako anděl pomsty. "Dost těch orgií. Konec těch bakchanálu!"

Zkameněli jako sochy uprostřed prostopášnosti, živý obraz hřichu od Hogartha ... Vtom se otevřela hlavní vrata a vešel plukovník Plaster ...

„A, tady jste, Goodbody," řekl. "Jdu se na vás podívat. Prý tu pořádáte dětský dýchánek ... Panebože na nebesích! Co je tohle?"

"Právě ten dětskej dejchánek, pane," řekl seržant Transom, odlepuje se od Zrzavé Marlény. "A... ehm ... pár mladejch

maminek nám pomáhá."

Jeptišky si chvatně navlékly závoje, Lote i Lisa si cudně stahovaly níž svoje trikoty. Tilda se pustila desátníka Globa, Gripweed nechal poslední hrst Tlusté Elsy plesknout zpátky na místo... rozhostilo se rozpačité mlčení...

Plukovník Plaster se pomalu rozhlédl po hangáru a hašteřivě si kroutil knírek.

"Krucipísek!" vykřikl nakonec a praštil mě přes rameno. "Krucipísek! Goodbody, tohle bych byl od vás nikdy nečekal. Tváříte se pořád jako zavilý abstinent, jako svatoušek ... a najednou tohle ... tyhle saturnálie!"

"Hrozně mě to mrzí, pane. Myslel jsem, že to bude pořádný dětský dýchánek ..."

"To taky je, člověče! Ať si to nikdo nevykládá špatně!" Zahrnul autoritativním gestem celou společnost. "Pěknější dětičky jsem hned tak neviděl. A od nikoho ať neslyším nic jiného! Prvotřídní nápad a prvotřídní dýchánek. Seržante Transome ..."

"Pane!"

"Máte tady někde ... ehm ... no ... kousek privátu? Vždy víte! Rád bych si s jedním či se dvěma z těch dětiček trochu promluvil. Soukromě, samozřejmě ... aby je přešla tréma, rozumíte. Musíme přece vědět, co si myslí, ne?"

"Ano, pane! Rozkaz, pane! Kancelář pana poručíka, pane. Tudy, pane. Jenom jedny dveře a u těch zůstanu sám."

"Výborně, seržante! Tak se na to podívejme ..." Vypjal prsa a zhoupl se v kolenou po policajtském způsobu.

"Promluví si s tamhletou malou holčičkou ..." ukázal na černovlasou Lorelei, „... a s tamhletou," Sukie sklonila zlatovlasou hlavu a poslušně se usmála.

Když plukovník s oběma děvčátky v patách vcházel do mé kanceláře, zamával společností.

"V pořádku, vy ostatní. Pokračujte v dýchánku! Bavte se! A hezky si hrajte!"

"Mám jít s vámi a zapisovat vám ten rozhovor, pane?" nabídl jsem se ve snaze posloužit.

Myslím, že mou nabídku neslyšel, poněvadž mi práskl dveřmi před nosem a zamkl na klíč. Obrátil jsem se k seržantu Transomovi.

"Ať plukovník bere tuhle nechutnou záležitost sebeliberálněji, seržante," řekl jsem s krajní přísností, "jednu věc vám nikdy neodpustím ... Jako by nestačilo, že jste zneužili mé nepřítomnosti a zorganizovali tuhle děsnou orgii s těmi příšernými ženštinami. Ale že jste sem zatáhli ty malé děti, abyste to kamuflovali, a že je nutíte dívat se na vaše prostopášnosti, to je prostě neslýchané! Mráz mi běhá po zádech, když si představím, jaké hrozné mravní zhoubě jste vystavil jejich mladé duše."

"Ty se tady nezkažej, pane. Jsou tady ze všech nejstarší. Nejsou to žádný malý holky. Jsou to liliputánky."

"Liliputánky?"

"Ano, pane. Trpasličí štětky. Uprchlíci z jednoho moc nóblu bordelu v Kolíně nad Rýnem, kterej se specializuje na cirkusy, na bohatý zakrslíky a na dorostlý pány s divnejma chutěma."

Vzhledem k plukovníkovu poslednímu rozkazu mi nezbyvalo nic jiného než pokračovat v zábavě. Trval jsem však na tom, že když jsou dětský dýchánek, musí hrát dětské hry. A přinutil jsem je hrát kolo kolo mlýnský, peška, na honěnou a jiné svěží hry plné pohybu, abych otupil jejich sexuální chtíč. Vyhnul jsem se všem kratochvilím rozněcujícím rázu, jako tiché pošťe a všem hrám na fanty, a rozdělil jsem je z opatrností na chlapecké a dívčí družstvo. A když konečně klesli vyčerpáním na sedadla, vystoupil jsem na jeviště a zazpíval jsem jim svou humornou verzi Našeho jarmarku. Když jsem končil poslední refrén, plukovník Plaster vyšel z kanceláře. Sestoupil jsem z jeviště a doprovodil jsem ho k vratům.

"Nikdo mě ještě v životě takhle nepřekvapil, Goodbody," řekl mi. "No jo, tichá voda břehy bere. Dokonce jsem slyšel, že tu máte liliputánky... Liliputánky, představte si to... to musí stát za to... Krucipísek! Vyklubal se z vás ale lišák mazaná!"

Popleskal mě důvěrně po rameni právě tam, kam by přišla ta třetí pecka.

"Ode dneška vás začínám vidět v novém světle, chlapče. Kdo ví, třeba by se pro vás něco brzy našlo ... Samozřejmě za předpokladu, že nezklamete při střežení vojenského tajemství a podobně. Člověk musí vědět, kdy má držet jazyk za zuby, chápete, jestli to chcete někam dotáhnout. Nikomu ani slovo, že jsem tu dnes byl. Ani slovo, chápete, nikomu!" Přiložil si mlčky prst na stranu nosu.

"Můžete se na mne spolehnout, pane!"

Viděl jsem už cípkem obrazotvornosti tu kapitánskou hodnost na svém nárameníku.

"A ráno se za vámi podívám zase, Goodbody. Něco mi říká, že by to zatracené rýnské mohlo být někde tady na letišti. Proto jsem přišel dnes ... Sbohem ..."

A odvezte ty chudinky dětičky domů, než se úplně setmí."

Pustil spojku a rozjel se. Sukie a Lorelei běžely, pokud stačily, podél jeho džípu, posílaly mu vzdušné hubičky a mávaly mu na rozloučenou.

KAPITOLA DVACÁTÁ

S Rusy jako s jednotlivci se nám jedná snadno. Rusové mají nepochybně rádi americký lid. Mají rádi Spojené státy ... především s námi chtějí udržet přátelské vztahy ... jsou to houževnatí, odhodlaní lidé, kteří myslí a jednají právě tak jako vy a já ...

Zápisky Harryho Hopkinse z Bílého domu

1. srpna 1945

Sklonem k štědrosti, tím, jak rád se směje, oddaností vůči svým druhům a zdravým, přímým pohledem na záležitosti

denního života se mi prostý Rus zdá výrazně podobný typu, kterému říkáme "průměrný Američan".

Generál Dwight D. Eisenhower

Křížové tažení v Evropě, 1948

Dvanáctá četa, vždycky věrná své tradici, čekala, až ženisti postaví svůj most, a na prvního apríla 1945 překročila Rýn suchou nohou. Postupovali jsme za obrněnou vozbu k Labi a byli bychom se tam dostali o čtrnáct dní dřív, kdyby města po cestě nebyla zase jednou tak přehnaně rozbombardovaná, že byla téměř neprůjezdná. Dorazili jsme k říční linii koncem dubna a německý odpor s naším postupem vytrvale slábl. Když se Hitler poslední den v měsíci zabil, došlo k úplnému zhroucení a my nerušeně postupovali k baltickému pobřeží, abychom odřízli dánský poloostrov. Myslím nerušeně, pokud jde o nepřátelské akce, ale na každém kroku se nám pletly do cesty ohromné zástupy vzdávající se Wehrmacht, konvoje vozů s koňskými potahy plně osvobozených a rozradovaných válečných zajatců a smečky opilých bezdomovců, zdivočelých svobodou, vyjících neznámými jazyky a neúnavně shánějící další dávky alkoholu. Když jsme se tak prodírali k Wissmaru, dověděli jsme se, že Rusové se blíží od Rostocku, padesát kilometrů na východ od nás. Velitel skupiny armád plný starostí, aby nedošlo k další válce proti Rusům, sotva jsme skončili válku proti Němcům, vydal zvláštní rozkazy o způsobu, jak se s našimi chrabrymi spojenci setkáme. Rádio nebylo k ničemu, poněvadž bychom se byli nedorozuměli, a nerozvážné vysílání hlídek by očividně vyvolalo těžkosti. Proto bylo stanoveno, že tam, kde má dojít s Rusy k bezprostřednímu styku, obě strany zastaví postup, jejich velitelé se sejdou a podle svých nejlepších schopností vymezí jasné hranice a demarkační linii. Před takovým historickým dostaveníčkem jsem měl pocit, že okolnosti ospravedlňují zvláštní proslov k mým vojákům.

"Blížíme se, chlapi," začal jsem, "ke konci cesty. Prošli jsme spolu kamenitou stezkou napříč světem od první porážky ke konečnému vítězství. V Africe, v Itálii, v Řecku, ve Francii i v Německu jsme to skopčákům natírali, drtili jsme je, knokautovali je a zaháněli je do moře. Jednou jsme byli nahoře a podruhé dole, prožili jsme spolu dobré i zlé, ale vždycky jsme se společně probojovali vstříc závěrečnému vítězství. A teď, když Velký rozhodčí nad námi za chvíli odpíská konec téhle druhé světové války, chtěl bych, abyste věděli, jak jsem vděčný, že jsem měl to štěstí velet tak skvělé jednotce. Nebylo šťastnějších bratrů ve zbrani než stará dobrá dvanáctá četa. Bez vaší statečnosti, vaší pravé britské kuráže a vaší věrné oddanosti povinností bych byl nezmohl nic. My velitelé můžeme jenom vymýšlet a plánovat, vydávat rozkazy a inspirovat, využívat svých mozků, výcviku a bohem nám daných schopností, abychom vás, chlapi, vyslali do bitvy na nejlepší možnou házeční dráhu. Za vítězství, kterých jsme dobyli, vděčíme právě tak vašemu ušlechtilému úsilí jako mému taktickému vedení. Byla to velká výsada, že jsem vás všechny směl vést v boji za osvobození duše Evropy zpod paty agresora. Jménem Jeho Veličenstva krále a britského lidu vám vzdávám svůj prostý vojáký dík. Děkuji vám, chlapi... děkuji vám... jednomu každému ..."

Při druhém děkuji vám jsem si dovolil trochu přiškrtnit hlas.

"Dost!" popotáhl vojín Drogue a vysmrkal se tak hlasitě jako siréna v mlze. "Dyť mi sakra utrhnete srdce!"

"Ale teď, když jsme vyhráli válku," pokračoval jsem, "musíme zajistit, abychom vyhráli i mír. A evropský mír v příštích letech bude záviset na přátelství a dobrých vztazích mezi Brity a Rusy. Ještě dnes nebo zítra si podáme ruce s našimi chrabrymi sovětskými spojenci. Na prvních dojmech vždycky záleží. A tentokrát budou životně důležité pro světový mír. Doufám, že dvanáctá četa přijme Rusy s otevřeným srdcem a projeví vůči nim onu dobrou vůli a bodrost, kterou britský voják proslul po celém světě."

"Viděl jsem je na vobrázkách," řekl desátník Hink. "Rasputina a celou tu partu."

"Doporučuji vaší pozornosti pocity našeho nejušlechtlejšího spojence, nedávno bolestně oplakaného prezidenta Roosevelta, který znal Rusy tak dobře. Shledal, že jako s jednotlivci se s nimi jedná snadno, že mají nepochybně rádi lid Spojených států, se kterým chtějí především udržet přátelské vztahy, a že jsou to houževnatí, odhodlaní lidé, kteří myslí a jednají právě tak jako každý prostý Američan. Jak tedy vidíte, sám prezident říká, že Rusové se nijak neliší od Američanů. A s Američany jsme vždycky vyšli dobře. Proto vyjdeme dobře i s Rusy ..."

"Ty parchanty americký jsem nikdy neměl rád," zavrčel vojín Spool. "Aspoň doufám, že Rusové nebudou žvejkat žvejkačku."

"A dál mi dovolte," zdůraznil jsem, "abych vám doporučil názory našeho vrchního velitele, samotného generála Eisenhowera, který zná právě tolik Rusů jako prezident Roosevelt. Ten na základě svých zkušeností shledává, že sklonem k štědrosti, tím, jak rád se směje, oddaností vůči svým druhům a zdravým, přímým pohledem na záležitosti denního života je prostý Rus výrazně podobný typu, kterému říkáme průměrný Američan ..."

"Ať žije můj zdravěj, příměj pohled na záležitosti denního života," řekl desátník Dooley. "Na shledanou v dragstoru, Vorošilove!"

"Frantíci, Němčouři, Janci," zahučel vojín Drogue temně. "Jeden za vosumnáct, druhý bez dvou za dvacet."

"Je jasné," pokračoval jsem, "že naši američtí přátelé spoléhají na to, že v Rusku získají přátele a budou na ně mít vliv. Zřejmě chtějí proměnit svůj válečný triumf v mírové vítězství. My si musíme počínat stejně. V několika příštích dnech se každý z nás, příslušníků staré dobré dvanácté čety, musí považovat za frontovního velvyslance dobré vůle mezi Angličany a Sověty. Každý z nás musí podat ruku k pozdravu každému ruskému vojákovi, kterého potká. Bojovník zdraví bojovníka po čacky dobojované bitvě, Východ se setkává se Západem v triumfujícím kamarádství, každý úsměv, každé slovo, každé drsné vojáké poplácání po zádech ukovává další článek v novém řetězu přátelství mezi Britským společenstvím národů a veškerou Rusí. V našich rukou leží klíč k evropskému míru za našich časů ..."

"Kdybych to byl věděl," poznamenal desátník Dooley, "tak jsem si vzal paraple."

Dne 2. května jsme dorazili na dohled k Baltu, když přišel rozkaz zastavit postup. Jako východní hranice mušketýrů byla určena řeka Lenlo a dvanáctá četa byla ubytována v selském stavení nad mostem mezi Klaghausem a Rostockem. Poslušen pokynu armádního velitele jsem se na tu příležitost připravil. Opatřil jsem si velkou britskou vlajku, z

ukořistěného mikulášského pláště jsem zhotovil rudou vlajku a namaloval jsem dvě velké tabule s bílou šipkou v černém poli.

Svěřil jsem posádce seržantu Transomovi a odebral jsem se k mostu sám se svou demarkační výzbrojí. Chtěl jsem jasně vyznačit hraniční čáru ještě před příchodem Rusů, aby pak nedošlo k žádnému nedorozumění. Také jsem chtěl první setkání vyřídít osobně, abych tak od začátku zajistil vzájemnou dobrou vůli a vyhnul se nebezpečí, že nějaký nediplomatický podřízený šlápne vedle.

Namaloval jsem napříč v půlce mostu tlustou bílou čáru, na naší straně jsem vztyčil britskou vlajku s jednou šipkou ukazující na západ, a na druhé straně jsem umístil rudou vlajku s druhou šipkou směřující k východu. Právě včas. Historický okamžik nadešel. Ze zatáčky silnice ve vzdálenosti dvou set kroků se vynořila ruská pěší hlídka. Bylo to asi třicet ouřezků, každý nesl přes rameno pytel a v rukou samopal. Tři balancovali na bicyklech, soustředěně si hryzali spodní rty, hazardně a zarytě se potýkali s rovnováhou.

"Vítejte, továryši!" zvolal jsem a zdvihl jsem zařatou pěst ke komunistickému pozdravu. "Ať žije Stalin! Ať žije Churchill! Třikrát hurá veškeré Rusi! Zdravím vás jménem spojeneckých branných sil v západní Evropě."

Neodpověděli ani slovem uznání nebo blahopřání, nýbrž pochodovali mlčky dál. Vyšel jsem jim vstříc s pohostinně rozepjatou náručí.

"Vítejte, továryši! Ať žijí bojovníci chrabré Rudé armády! Zdravím vás jménem prostého britského lidu!"

Nahrnuli se kolem mne, černé knoflíkovité oči zůstávaly bez výrazu, lícní kosti jim pokrývala vrstva hnědého prachu. Najednou vyrazila myriáda rukou a popadla mě ze všech stran, za ruce, za kotníky i za ramena, a škubala za všechny cípy mého battledressu.

"Vítejte, továryši!" opakoval jsem povzbudivě. "Ať žije maršál Stalin! Ať žije Timošenko! Hurá SSSR! Jsem britský důstojník. Jsem váš chrabrý spojenec ... Bojovali jsme bok po boku proti nacistickým hordám ..." Asi nerozuměli anglicky. Baret mi zmizel z hlavy, boty jsem měl najednou zuté.

"Ug," řekl držitel levé boty.

"Ug-ug," řekl ten, co získal pravou.

"Ale to snad ne!" křičel jsem. "Jsme přece továryši ... přátelé ... spojenci. Kde je váš důstojník?"

Snažil jsem se vstát, ale stovky prstů mě přidržely.

"Pomoc!" zařval jsem. "Pomoc! Dvanáctá četa Ke mně!"

Silnici se rozlehl blížící se pokřik a dupot britských ocvokovaných bagančat mi zazněl jako hudba.

"Pustíte ho, chlapi zatracení!" řval seržant Transom.

"To si vypijete!" hulákal desátník Dooley a rozháněl se opaskem. "Štípnout mušketýrům velitele čety, to by se vám chtělo? Zloději!"

A celá četa se vrhla na únosce opasky, přezkami i bagančaty ... Moji nosiči mě pustili a já se skutálel po asfaltu do příkopu u silnice, bodláky mě nepříjemně píchaly skrz buničinu spodků a trnité hlohové větve mi trhaly triko ... Podle toho, jak hulákali, a podle lahví, kterými se oháněli, jsem usoudil, že moji mušketýři objevili zase jednou nějaké víno ... Jak se tak rvali s Rusy a sami mezi sebou, když přišli o partnera, počínali si jako v sobotu večer po dostizích v Blaydonu.

Vyprostil jsem si triko z hloží a postavil jsem se zase na nohy.

"Stůj!" zařval jsem a zamával jsem velitelsky rukama. "Ve jménu anglo-sovětské spolupráce a poválečného míru v Evropě, nechte té nechutné rvačky!"

Obě strany překvapeně vzhledly... na vteřinu povolily škrtící chvaty ... na okamžik ustalo bušení pěstí... pak se Rusové odpoutali a rozběhli se zpátky na silnici. Seržant Transom pronásledoval posledního z nich dvacet kroků. Vojín Drogue po nich házel kamením. Desátník Hink zasáhl jednoho z nich do zátylku dalekonosnou láhví.

"Viděli jste to jaktěživi?" hrozil se seržant Transom. "Taková do nebe volající troufalost! Svlíknout živýho mušketýra z hadrů! ... Tady to máte, pane ... Vaši blůzu a kalhoty."

"Díky," řekl jsem v daleko lepším rozpoložení. "Bylo to od vás hezké, že jste mě přišli zachránit. Ale musím odsoudit, že jste proti našim spojencům použili násilí. Měli jste se řídit příkladem londýnské metropolitní policie a nevyakládat víc síly, než bylo třeba, abyste je zadrželi. Kdybyste to byli udělali a dali mi příležitost promluvit k nim v klidu, určitě bych byl toho incidentu využil ve prospěch anglo-ruských vztahů. Takhle se obávám, že vaše neoprávněné osobní násilí proti našim druhům ve zbrani může navždycky otrávit jejich mysli zaujetím proti Britům. Tím, že jste pokračovali v půtce, i když mě už pustili, jste možná ohrozili evropský mír na řadu příštích let. Nemyslete si, že jsem nevděčník, ale -"

"Pozor, kluci!" zařval seržant Transom. "Připravte se ... vypadá to, že jdou znovu na to."

Ze zatáčky se znovu vynořila ruská hlídka. V jejím čele kráčel voják s frčkami na rukávu a nesl před sebou mou levou botu. Když vykročili po mostě, byly jejich tváře samý úsměv, kynuli a mávali stejně srdečně jako královské osobnosti projíždějící autem ulicemi.

"Ug ... Ug ... Ug-Ug!" zavelel vůdce. Jeho muži zastavili. Vůdce pokročil vpřed, zářil od ucha k uchu a odevzdal botu seržantu Transomovi. Když seržant obětinu přijal, přitiskl si ho Rus na prsa a třikrát ho políbil na každou tvář.

"Ug ..." zaburácel obdivně. "Ug ... Továryš ... Ug-ug-ug!"

Zamával čapkou a jeho následovníci sborově zajásali.

"Ug-ug! Továryš! Ug-ug-ug!"

Sundali pytle z ramen a vytáhli láhve všech alkoholických tvarů.

"Továryš!" zařval seržant Transom. "Ať žiješ, brácho, ug-ug-ug!"

Dvanáctá četa opakovala ozvěnou jeho pocity, a když se všichni dokola bouřlivě anglo-sovětsky zulíbali, usadili se, aby se Sibiřany odpravili přinesené flašky. Seržant Transom zavěšený do jejich vůdce, s nímž popíjel z jedné čutory koňak, přišel ke mně a dal mi levou botu.

Chtěl jsem mu poděkovat a vysvětlit moderní chápání mezinárodních vztahů, ale než jsem domluvil, odnesli seržanta jeho společníci doprostřed mostu, kde si vojín Drogue a Spool za zvuků ukrajinské garmošky natřásali šunky při kozáčku se dvěma šikmookými Tatary. Když jsem se sehnul, abych si obul botu, přišel za mnou vojín Clapper. "S prominutím, pane," oslovil mě, "ale zatímco vostatní sou patřičně zaneprázdněný, moh bych si s váma na slovíčko promluvit?"

"Jistěže, Clappere," řekl jsem, utahuje si tkaničky. "Jde zase o paní Clapperovou?"

"Bohužel, pane."

Vstal jsem, abych si uhladil uniformu. Tady jsem byl na známé půdě. Tohle byla válka pro mne.

"Půjdeme do ubikace spolu, Clappere, a můžete mi to cestou všechno povědět. Počkejte... Pokud si vzpomínám správně, udělali jsme z paní Clapperové nepojištěnou vegetariánskou lazebnici?"

"Správně, pane. A právě ty lázně to všechno zaviniily. Chodí tam třikrát tejdně jeden kulturista, takovej ten svalovec, nosí si tam vlastní činky, skáče z pérového můstku s kotmelcema a pěstuje si tělo jako nákej Herkulesův větší brácha. Vykračuje si kolem bazénu, napíná bicepsy a hejbá tricepsama, až paní Clapperová neví, kam by hambou dala vočí. Nejdřív za ní doleжал při jejích lazebnickejch povinnostech a snažil se ji zatlačit do nějaký prázdný koupelny. Má chlap přes metr jako nákej světověj šampión, tak jak mu to její sotva padesátikilový tělíčko má vodolat?"

"Snad tím nemyslíte, Clappere," řekl jsem, "že ji... ehm... že jí vnucuje svou chlípnu vůli ve veřejné koupelně v jejích vlastních lázních?"

"Vona nechtěla, pane. Depa moje holka malá. Máma píše, že volala vo pomoc správce. A tak ji ten přerostlej Tarzan popad násilím, vodnes ji dolů do skladiště špinavejch ručníků a tam se s ní teď nestydatě mrouská třikrát tejdně. Vona je chudinka malá celá droboučká po ty věčný zelenině, jak píše máma, a nemá už síly vzdorovat mu ... Copak se to sluší, pane, nic jinýho nechci vědět, aby zatímco tady člověk bojuje za osvobození Evropy vod otroctví, nákej uličnickej Samson v jednom kuse cpal jeho ženu do skladiště špinavejch ručníků? To je všechno, na co se ptám, pane ..."

"Chápu vás, Clappere. Nesmíme se nechat odstrašit zklamáním. Berme tenhle neúspěch jako podnět k dalšímu bystrému protitahu. Uvažujme, kde má takový moderní Atlas sexuální Achillovu patu. Tihle svalovci, jak jsem se přesvědčil, mají často hrůzu z jakékoli intelektuální činnosti, která zaměstnává mozek. A teď mě napadá, že kdybychom paní Clapperové našli nějaký vhodný kurs na večerní univerzitě, mohla by si osvojit náměty pro intelektuální konverzaci, která by toho jejího gymnastického pronásledovatele brzy odradila ... Počkejte ... Co takhle anglická středověká poezie... citáty z Caedmona a Langlanda působí vždycky drtivě... nebo smysl umění... slovní popisy moderních obrazů musí takové převážně svalnaté typy dokonale zmást?"

"Bohužel, paní Clapperová nikdy neuměla kreslit."

"Nevadí. Musíme vytrvat. Však už něco najdeme, co se pro ni bude hodit, žádný strach ..."

Když jsme spolu kráčeli k našim ubikacím, zanechali jsme dvanáctou četou za sebou na mostě. Desátník Dooley se zamilovaně objímal s nějakým pravnukem Stěnky Razina a zpíval s ním Oči černyje, vojín Drogue a Spool předváděli lascivní vějířový tanec s mými dvěma vlajkami, desátník Hink a Globe spolu se čtyřmi Uzbekistánci neproniknutelných tváří dělali kolo kolo mlýnský kolem starožitných stojacích hodin a seržant Transom v čele spojených britských a ruských branných sil vyhazoval vysoko nohy v anglo-ruském parádním pochodu.

EPILOG

A tak své svěřence opouštím v okamžiku našeho Závěrečného Triumfu, kdy si Východ a Západ podaly ruce k Definitivnímu Vítězství.

S hrdostí v srdci a slzou v oku se ohlížím na své dny v armádě, kdy v dusném skleníku války rozkvétala družnost a mně se dostalo té výsady, že jsem vedl dvanáctou četou Čtvrtého mušketýrského, nejskvělejší partu chlapců, jaká kdy pochodovala za rachotu bubnu. Jak rád bych se s nimi opět shledal! Snažil jsem se od demobilizace každý rok zorganizovat schůzku naší čety, ale bohužel se mi nikdy nepodařilo najít datum ani místo srazu, které by vyhovovalo všem při jejich rozličných závazcích.

Právě tak jako dozadu se však musíme dívat i vpřed. Studená válka, závod o dobytí vesmíru a všechny ty převraty a zvraty od roku 1945 neznamenal pro Británii pohodlnou házecí dráhu. Ale, jak často říkávám hochům v mládežnickém klubu, pokud naši mladí nezapomenou na svoje vznešené dědictví a budou hrát hru života rovnou pálkou, provedou starou Vlast všemi úskalími právě tak, jako to učinila moje generace před nimi. Budou-li se řídit našimi starými prostými ctnostmi, budou-li houževnatí, srdnatí a nebudou-li nikdy házet flintu do žita, jak se to Všemohoucímu zlíbil vštípit všem Britům, pak nebudou nikdy chybět, až zazní Velká výzva, ani nebudou nehodní svých otců, těžce vyzbrojených civilistů z druhé světové války. Jsem přesvědčen, že znovu nastoupí pod prapor, vzdorně vzhlednou k hřibovitému mraku, až zakryje oblohu, s neuhýbající odvahou budou čelit padajícím částčkám stroncía a začnou novou stránku našich slavných dějin jako heroické symboly nového alžbětinského věku, hrdí na to, že proslují jako první těžce radioaktivní civilisté.